

Попис пољопривреде 2012
ПОЉОПРИВРЕДА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

проф. др Душан Радивојевић

**ПОЉОПРИВРЕДНА МЕХАНИЗАЦИЈА,
ОПРЕМА И ОБЈЕКТИ**

Република Србија
Републички завод за статистику

Подржано од стране ЕУ

ISBN 978-86-6161-111-7

Попис пољопривреде 2012
ПОЉОПРИВРЕДА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

проф. др Душан Радивојевић

**ПОЉОПРИВРЕДНА МЕХАНИЗАЦИЈА,
ОПРЕМА И ОБЈЕКТИ**

Београд, април 2014.

ПОЉОПРИВРЕДНА МЕХАНИЗАЦИЈА, ОПРЕМА И ОБЈЕКТИ

Аутор: проф. др Душан Радивојевић¹⁾

Сарадници: проф. др Стева Божић¹⁾, проф. др Зоран Милеуснић¹⁾, Агрозем²⁾

Издавач: Републички завод за статистику

За издавача: проф. др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији обавезно је навођење извора.

Ова публикација је направљена уз финансијску помоћ Европске уније. За њен садржај искључиво је одговоран Републички завод за статистику и не представља званичан став Европске уније.

www.stat.gov.rs
www.popispoljoprivrede.stat.rs

¹⁾ Универзитет у Београду, Пољопривредни факултет, Институт за пољопривредну технику

²⁾ Пољопривредна саветодавна служба „Агрозем д.о.о.“, Ниш

Предговор

Републички завод за статистику је после више од 50 година припремио, организовао и спровео попис пољопривреде на територији Републике Србије. Попис је извршен у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године.

У оквиру ове важне акције пописано је 628.552 породичних газдинстава и 3.000 газдинстава правних лица и предузетника. Републички завод за статистику је одлучио да се на основу пописних резултата поред две публикације сачини и посебна публикација *Пољопривредна механизација, опрема и објекти*, како би се дошло до сазнања о броју, поузданости и технолошкој применљивости пољопривредне механизације, објеката и опреме у Републици Србији.

Под појмом 'пољопривредна механизација' подразумевају се: погонске јединице по категоријама, машине за основну и допунску обраду земљишта, машине за сетву и садњу, машине за негу и заштиту, машине за негу и прихрану и машине за убирање и конзервисање пољопривредних производа.

Пописом 2012. године обухваћена је сва пољопривредна механизација која је била у власништву газдинства на дан 30. септембра 2012. године. Од укупног броја машина у власништву, посебно су уписиване машине старије од 10 година, али и машине које је пописивано газдинство користило у пописној години у процесу пољопривредне производње на сопственом газдинству.

Под појмом 'опрема и објекти' подразумевају се: објекти са смештај гајених животиња, и то у говедарству, свињарству, живинарству и овчарству, по типовима односно начину држања, као и објекти који не одговарају опису дефинисаном у пописним листама и који су се користили како за поменуте гајене врсте, тако и за све остале гајене животиње које су се на дан пописа налазиле на газдинствима. Пописом су обухваћени објекти за производњу хране у затвореном простору: стакленици и пластеници, објекти за складиштење производа у контролисаним условима, попут хладњача, затим објекти са опремом за сушење пољопривредних производа, као што су сушаре, објекти за чување средстава механизације, објекти за складиштење сена и сламе, објекти за смештај силаже и сл.

Пописом 2012. године обухваћени су сви објекти који су били у власништву газдинства на дан 30. септембра 2012. године. Од укупног броја пописаних објеката и опреме, посебно су уписивани њихови смештајни капацитети и искоришћење смештајних капацитета на дан пописа.

Посебна публикација *Механизација пољопривреде, опрема и објекти* намењена је широј стручној јавности.

У Београду, 2014.

Проф. др Душан Радивојевић

**Рецензија публикације
Попис пољопривреде 2012. године**

„Пољопривредна механизација, опрема и објекти“

Аутор:
проф. др Душан Радивојевић

Сарадници:
проф. др Стева Божић, проф. др Зоран Милеуснић, „Агрозем“

Посебна публикација „Пољопривредна механизација, опрема и објекти“ обухвата податке о пољопривредној механизацији, опреми и објектима пољопривредних газдинстава на основу Пописа пољопривреде 2012. године и састоји се из три поглавља.

1. Пољопривредна механизација. Обухватају се погонске јединице по категоријама, машине за основну и допунску обраду земљишта, машине за сетву и садњу, машине за заштиту, машине за негу и прихрањивање и машине за убирање и конзервисање пољопривредних производа. Дат је преглед пољопривредне механизације која је обухваћена пописом а била је у власништву газдинства 30. септембра 2012. године. Од укупног броја машина у власништву посебно су приказане машине старије од 10 година, као и машине које је газдинство користило у години пописа на свом газдинству. У овом поглављу аутор детаљно анализира резултате пописа пољопривредне механизације у Републици Србији. За сваку пољопривредну машину, поред броја који је пописан, даје се процентуална застарелост машина старијих од 10 година, затим регионални распоред машина, као и површина коришћеног пољопривредног земљишта по регионима, у хектарима, која долази на сваку машину.
2. Опрема и објекти. Обухватају се објекти за смештај гајених животиња у говедарству, свињарству, живинарству и овчарству, као и објекти који не одговарају опису дефинисаном у пописним листама али су се користили за гајење животиња и налазили су се на дан пописа на газдинству. Приказани су подаци за објекте у којима се производи храна у затвореном простору, као што су стакленици и пластеници, затим за објекте за складиштење производа у контролисаним условима, као што су хладњаче, за објекте са опремом за сушење пољопривредних производа, као што су сушаре, за објекте за складиштење механизације, објекте за смештај сена, сламе и силаже. Аутор детаљно анализира попис објеката и опреме, дајући податке о сваком објекту, њиховом броју, капацитету, искоришћености и регионалном размештају.

Анализирајући објекте за смештај стоке, аутор истиче да су у Србији у Попису 2012. евидентирани капацитети у говедарству за смештај преко два и по милиона грла стоке, док је њихова искоришћеност само 36%. У Србији је могуће сместити преко седам милиона свиња, а искоришћеност смештајних капацитета за ову домаћу животињу износи 46%.

3. Осврт на пописне резултате. У овом делу публикације аутор анализира раслојавање сеоског становништва које је главни носилац пољопривредне производње код нас. Прву групу чине произвођачи који су економски моћнији, прате савремена технолошка достигнућа, користе нову опрему и примењују најновију технологију. Другу групу чине они који немају довољно средстава за озбиљнији напредак, али представљају групу која је веома значајна. Порука аутора је да држава преко носиоца аграрне политике пронађе начине да се ревитализује домаћа производња пољопривредних машина и опреме. Убрзаном заменом постојеће механизације једнако се може повећати принос по јединици површине у односу на резултате који се данас остварују у пољопривредној производњи. Структура, бројно стање и експлоатациони век постојеће механизације у неким областима пољопривредне производње су – поражавајући.

Ова публикација доносиоцима одлука и креаторима нове економске политике развоја земље, посебно у сегменту „реиндустријализације“, пружа довољно података и упућује на „критичне тачке“ у индустрији пољопривредних машина и опреме, која због своје застарелости вуче ка заосталости пољопривреде и све више умањује њену продуктивност.

Публикација такође даје добру основу за изучавање корелације продуктивности у пољопривреди и стања пољопривредне механизације и опреме на мастер и постдокторским студијама. Изузетно се добро може анализирати регионални аспект и могу се предлагати мере за ублажавање руралног заостајања појединих подручја Републике Србије.

Аутор у писању ове публикације приказује пописне резултате који се односе на пољопривредну механизацију, објекте и опрему користећи статистичке методе и анализу, те педантно и систематично, на концизан начин, презентира податке.

Никола Латиновић и
Милан Простран

САДРЖАЈ

Предговор	3
Рецензија публикације	5
1. Пољопривредна механизација	9
1.1. Пољопривредни трактори	12
1.2. Житни комбајни у Србији	20
1.3. Прикључне машине	23
2. Опрема и објекти	94
2.1. Опрема и објекти за смештај стоке	95
2.2. Објекти за смештај пољопривредних производа	120
2.3. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме и хладњаче	131
2.4. Стакленици и пластеници	137
2.5. Објекти за смештај сена и сламе	142
3. Осврт на резултате пописа	144

1. Пољопривредна механизација

Предмет пописа

Под појмом 'пољопривредна механизација' подразумевају се: погонске јединице по категоријама, машине за основну и допунску обраду земљишта, машине за сетву и садњу, машине за негу и заштиту, машине за негу и прихрану и машине за убирање и конзервисање пољопривредних производа.

Пописом из 2012. године обухваћена је сва пољопривредна механизација која је била у власништву газдинства на дан 30. септембра 2012. године. Од укупног броја машина у власништву, посебно су уписиване машине старије од 10 година, али и машине које је пописивано газдинство користило у пописној години у процесу пољопривредне производње на сопственом газдинству.

Под пољопривредном механизацијом која је коришћена на газдинству, а која није у власништву подразумева се:

- пољопривредна механизација у власништву другог газдинства, задруге или лица које врши услугу, коју је пописивано газдинство изнајмило за обављање неке пољопривредне радње;
- пољопривредна механизација коју газдинство поседује заједно са другим газдинством односно газдинствима и која се на дан пописа није налазила на газдинству;
- пољопривредна механизација која је била у власништву пописиваног газдинства, ту употребљавана у посматраном периоду и у истом том периоду продата.

Пописом је обухваћена и механизација која је у власништву два газдинства или више њих. Она је пописивана тако што се приписивала газдинству код ког се налазила у моменту пописивања.

Дефиниције и објашњења појмова у поглављу обухваћених пописом

Дефиниције и објашњења појмова у поглављу

Пољопривредна механизација

Једноосовински трактори (мотокултиватори) јесу моторна возила чији је погонски део, према конструкцији, уређајима, склоповима и опреми, намењен и оспособљен за извођење углавном пољопривредних радова, који не може развити брзину већу од 30 km/h и чија снага мотора не прелази 15 kW.

Двоосовински трактори су моторна возила која имају две осовине и који су првенствено намењени за вучење, гурање и ношење, тј. за извођење пољопривредних, шумских или других радова, са измењивим прикључцима. Обухваћени су сви двоосовински трактори – точкаши и гусеничари, без обзира на марку, употребу горива и врсту, као и обим радова у пољопривреди.

Комбајни су самоходне машине за једнофазну жетву ратарских усева (житарица и индустријског биља), поврћа и воћа, као и за уситњавање биљака и спремање силаже и сл.

Берачи кукуруза су прикључне машине којима се бере кукуруз у клипу, једнореди и двореди, са сопственим бункером за убране и окомушане клипове или без њега.

Плугови су прикључне машине намењене за основну обраду земљишта – орање. Њима се одсеца, меша и преврће оранични слој земљишта и тиме се стварају бољи водно-ваздушни услови у зони кореновог система биљке. Укључени су раони и дискосни плугови, као и плугови риголери за рад на већим дубинама при подизању вишегодишњих засада.

Подривачи су прикључне машине које се користе за основну обраду земљишта без превртања пластике и за разбијање плужног ђона, водонепропусног слоја земљишта насталог интензивним гажењем средствима механизације.

Тањираче су прикључне машине чији су радни органи дискови, постављени на осовину, који се заједно окрећу на једној осовини (за разлику од дискосних плугова, код којих се сваки тањир окреће сам за себе, независно).

Дрљаче су прикључне машине које служе за површинску допунску обраду земљишта после основне обраде (орања), за даље уситњавање, равнање, покривање баченог ђубрива, разбијање покорице и уништавање корова. Могу бити клинасте, клатеће, ротационе и перасте.

Ваљци су прикључне машине које се користе у допунској обради земљишта, у фази предсетвене припреме и постсетвеног третмана површинског слоја земљишта.

Сетвоспремачи су комбинована оруђа за предсетвену површинску припрему земљишта.

Ротофрезе су уређаји намењени за фино уситњавање земљишта, најчешће у повртарској или воћарско-виноградарској производњи.

Сејалице су прикључне машине за извођење поступка сетве семена гајених култура у ускоре дој и широкооре дој сетви.

Саднице су прикључне машине за садњу биљака из расада.

Расипачи минералног ђубрива су прикључне машине намењене за растурање гранулисаног минералног ђубрива. Могу бити са клатећом лулом или центрифугалне.

Култиватори шпартачи су прикључне машине за предсетвену припрему земљишта и међуредну култивацију окопавина.

Расипачи стајњака су уређаји намењени за растурање чврстог згорелог стајњака, врло слични приколицама, с тим да је задња страница отворена и опремљена уређајем за избацивање стајњака.

Прскалице и атомизери су уређаји намењени за заштиту биља углавном у ратарству. Имају хоризонтално крило са распоређеним распрскивачима на њему. Могу бити ношени или вучени.

Косилице су уређаји намењени за кошење зелене травне масе и легуминозних биљака. Постоје осцилаторне и ротационе косилице са кондиционером за кондиционирање покошене биљне масе или без њега.

Грабље су прикључне машине које се користе за сакупљање покошене масе у траке или збојеве.

Пресе су прикључне машине помоћу којих се травна маса или жетвени остаци подижу из трака или збојева и пресују у бале различитог облика и степена збијености. Коморе за пресовање могу бити различитог облика.

Приколице су транспортна средства намењене за превоз чврсте, расуте робе. Могу бити једноосовинске и двоосовинске, различите носивости и капацитета транспортног сандука.

Линије за вађење шећерне репе су прикључне машине састављене од секача глава и лисних розета корена шећерне репе, вадилнице корена и елеватора за утовар.

Вадилице кромпира су прикључне машине за вађење кртола кромпира и њихово одлагање на површину или у бункер.

Изузимачи силаже су уређаји помоћу којих се изузима силажа из сило објеката и помоћу којих се пуни транспортно средство за дистрибуцију силаже.

Заливни системи су уређаји за апликацију воде на пољопривредно земљиште и гајене биљке у време вегетације. Могу бити веома различити по конструкцији, учинцима и начину апликације воде.

Млинови су уређаји за уситњавање зрнастих хранива у честице које се лакше мешају са другим додацима у припреми концентрованих obroка, али се и лакше искоришћавају у бурагу животиња.

Анализа резултата пописа механизације

Извод из резултата пописа

У Републици Србији постоји 410.894 двоосовинска и 186.922 једноосовинска трактора. Од тог броја користи се 98%. Свако друго газдинство у Србији има свој двоосовински трактор. Од укупног броја трактора, 95% је старије од 10 година. Поред двоосовинских трактора у Србији постоји и 186.922 једноосовинска трактора. У просеку, у Републици Србији се на сваких 8,5 ха пољопривредног земљишта користи један двоосовински трактор.

На 26.135 пописаних газдинстава пописано је 31.241 комбајн. У тај број укључени су сви комбајни – житни, силажни и они за бербу воћа и грожђа.

Начин коришћења постојећих пољопривредних трактора у Србији је врло специфичан. Према подацима из пописне документације у 2012. години, у Србији постоји 9.486 газдинстава која немају пољопривредно земљиште. Та газдинства располажу са око 1.000 трактора. Укупан број пољопривредних газдинстава која поседују до 5 ха пољопривредног земљишта је 478.304, и она располажу са 220.505 двоосовинских трактора. Када је реч о газдинствима са пољопривредним земљиштем преко 50 ха, њих у Србији има 5.608, и она поседују око 14.000 трактора.

Према пописној документацији из 2012. године, пописано је:

- 20.453 житних комбајна и комбајна за бербу воћа и грожђа; од тога, 10.788 силажних комбајна свих типова, ношених, вучених и самоходних;
- 31.063 берача кукуруза у клипу, вучених једноредних и дворедних;
- 336.928 плугова са једним и више плужних тела свих типова, ношених и вучених, стандардних и плугова обртача, риголера и дискосних плугова;
- 146.647 тањирача, лаких и тешких, ношених и вучених;
- 218.161 дрљача свих типова и облика радних тела;
- 60.453 сетвоспремача свих категорија и облика радних тела;
- 36.685 тракторских ротофреза са различитом ширином радног захвата без обзира на потребну снагу трактора;
- 13.371 расипач минералних ђубрива свих типова радног тела, ношених и вучених;
- 114.710 сејалица за широкореду и ускореду сетву, без обзира на ширину захвата или број секција, механичких и пнеуматских;
- 298.667 прскалица, ношених и вучених, са различитом ширином радног захвата;
- 17.281 атомизер различитих типова, ношених и вучених, са различитом запремином резервоара и различитим позицијама вентилатора;

- 298.667 приколица, једноосовинских и двоосовинских, са различитом носивошћу и наменом, са различитим капацитетом транспортног сандука;
- 148.191 косилица осцилаторног и ротационог типа без обзира на начин агрегирања и ширину радног захвата;
- 46.706 преса за балирање сена и сламе, свих типова, за паралелопипедне бале и за цилиндричне бале;
- 92.686 грабљи свих типова;
- 10.130 цистерни за транспорт и апликацију течног стајњака са различитим капацитетом;
- 391 изузимаач силаже, типа секача блокова или силоватора;
- 55.819 пумпи за манипулацију течним стајњаком, затим за манипулацију и препумпавање воде;
- 3.148 тифона, 10.398 кишних крила, 4.487 линеарних система и 735 пивот система;
- 124.285 млинова различитог облика радних тела, различитог капацитета, са 453 бима;
- 46.846 елеватора, 190.075 круњача клипова кукуруза, 1.260 ровокопача и 501 калибратор различитих намена; и
- 45.553 музна уређаја свих типова.

1.1. Пољопривредни трактори

Површина обрадивог – коришћеног земљишта у Републици Србији износи 3.437.423 ха (табела 1.1), уз тренд константног смањења услед све већег коришћења земљишта у друге сврхе (нпр. грађевинске), потпуног ишчезавања под утицајем ерозије, или пропадања услед неадекватног одржавања и коришћења. Површина обрадивог земљишта у 2003. години је за скоро 10% мања у поређењу са 1955. годином (*Статистички годишњак 2003*), да би 2012, у односу на 2003, тај тренд смањења био још израженији и износио негде око 20%. Удео обрадивог земљишта у укупној површини је 64%, али посматрано по регионима, слика је нешто другачија.

Таб. 1.1. Структура и коришћење земљишта у Србији, 2012.

Р.б.	Облик коришћења	Површине	
		ха	%
1	Укупно расположиво земљиште	5 346 597	100
2	Обрадиво – коришћено земљиште	3 437 423	64,30
2.1	Оранице и баште	2 536 781	-
2.2	Воћњаци	163 310	-
2.3	Виногради	22 150	-
2.4	Расадници	1 327	-
2.5	Остали стални засади на отвореном и у заштићеном простору	1813	-
2.6	Ливаде и пашњаци	713 242	-
3	Некоришћено пољопривредно земљиште	424 054	7,93
4	Површина под шумом	1 023 036	19,13
5	Остало земљиште	462 084	8,64

Од укупног броја пољопривредних газдинстава, 47% користи до два хектара обрадивог – коришћеног пољопривредног земљишта. Велики број малих и уситњених газдинстава управо и представља проблем пољопривреде Србије. У условима где највећи број газдинстава (непуних 80%) поседује површину обрадивог земљишта до пет хектара веома је тешко остварити интензивну производњу.

Због велике уситњености поседа, недовољних улагања, недостатка висококвалитетне механизације и неорганизованости, наша пољопривреда заостаје за Европом. Према последњем попису пољопривреде у Србији, просечна величина газдинства је 5,4 хектара са шест парцела по 90 ари, док је у Европи величина поседа преко 20 ha (20,7 ha).

Ситуацију додатно отежава нехомогеност ових површина, издељених на више ситних и често међусобно удаљених парцела. Једноосовински трактори и мотокултиватори су веома погодни за примену на оваквим газдинствима и евентуалну замену двоосовинских.

Једноосовински трактори и мотокултиватори у Србији

Пољопривреду Србије карактерише мали посед – обрадивом површином до пет хектара располаже око 80% газдинстава. На тим газдинствима, захваљујући традицији, доминантно учешће имају двоосовински трактори веће снаге и учинка у обради земљишта у односу на једноосовинске, чија би примена била инвестиционо и експлоатационо рационалнија у таквим условима.

Предност примене једноосовинских трактора у односу на двоосовинске огледа се у:

- ефикаснијем и сигурнијем руковању на теренима с нагибом (чак и до 30⁰ нагиба);
- повољнијем положају тежишта једноосовинских трактора у односу на граничне тачке ослањања ходног система, што побољшава њихову стабилност на нагибима;
- бољој проходности у воћњацима и виноградима, као и у заштићеном простору;
- нижем нивоу емисије издувних гасова, јер се уграђују мотори мањих снага који при истом или сличном производном учинку на ситним парцелама мање загађују атмосферу и земљиште (изузетак су двотактни мотори);
- нижим експлоатационим трошковима;
- мањим стартним инвестиционим трошковима, јер су једноосовински трактори по правилу јефтинији од двоосовинских;
- мањем сабијању земљишта итд.

У 2012. години у Србији је било 597.816 трактора у власништву пољопривредних произвођача. Од укупног броја трактора, 186.922 су једноосовински и мотокултиватори или 31,26%. Просечна старост једноосовинских трактора и мотокултиватора у нашим условима привређивања је преко 20 година, с тим да је 98% једноосовинских трактора старије од 10 година и то има за последицу њихову ниску техничку поузданост.

Таб. 1.2. Број једноосовинских трактора и мотокултиватора по регионима и број газдинстава у Србији, 2012.

Регион	Број газдинстава	Број једноосовинских трактора	
		укупно	од тога: старији од 10 година
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	631 552	186 922	182 484
СРБИЈА – СЕВЕР	180 868	18 983	18 045
Београдски регион	33 244	8 376	8 026
Регион Војводине	147 624	10 607	10 019
Западнобачка област	18 337	1 267	1 211
Јужнобанатска област	25 629	2 028	1 906
Јужнобачка област	31 867	1 747	1 602
Севернобанатска област	14 345	1 412	1 373
Севернобачка област	11 361	861	833
Средњобанатска област	16 772	1 677	1 587
Сремска област	29 313	1 615	1 507
СРБИЈА – ЈУГ	450 684	167 939	164 439
Регион Шумадије и Западне Србије	262 940	72 812	70 413
Златиборска област	46 944	7 960	7 252
Колубарска област	27 604	4 666	4 449
Мачванска област	44 701	4 881	4 636
Моравичка област	29 380	5 617	5 385
Поморавска област	24 990	12 422	12 279
Расинска област	34 207	23 854	23 531
Рашка област	28 173	6 501	6 205
Шумадијска област	26 941	6 911	6 676
Регион Јужне и Источне Србије	187 744	95 127	94 026
Борска област	12 596	7 132	7 042
Браничевска област	26 722	9 905	9 706
Зајечарска област	16 690	11 734	11 670
Јабланичка област	27 920	14 257	14 121
Нишавска област	31 283	21 767	21 610
Пиротска област	11 873	8 170	8 098
Подунавска област	19 120	3 161	3 066
Пчињска област	25 228	11 122	10 921
Топличка област	16 312	7 879	7 792
Регион Косово и Метохија	...	...	...

Из података у табели 1.2 може се закључити да се највећи број једноосовинских трактора налази у делу Србија – југ, и то 90% од укупног броја, где је практично лоцирано и 72% претежно малих газдинстава која имају једноосовинске тракторе у власништву.

У Региону Јужне и Источне Србије налази се 51% од укупног броја једноосовинских трактора, док их у равничарским рејонима има значајно мање. Овакав распоред је логичан јер је примена једноосовинских трактора лакша, једноставнија и сигурнија у брдским пределима него примена двоосовинских.

У табели 1.3 приказана је структура једноосовинских трактора условљена снагом мотора (извор: *Књига газдинства 2008*, РЗС). Сличан је однос и по Попису 2012. године. Када се направи упоредни приказ званичних података из Пописа 2001, *Књиге газдинства* из 2008. и Пописа пољопривреде 2012, може се закључити да је број једноосовинских трактора у 2008. мањи за око 35% у односу на 2001.

Након 2008. број трактора је почео да расте и у 2012. години већи је за 20% него у 2008. У односу на 2001. годину, број трактора у 2012. нижи је за 22%.

Међутим, по Попису 2012, 98% једноосовинских трактора је старије од 10 година. Ако се размотри чињеница да је разлика између 2012. и 2008. године 31.273, то би значило да је у 2012. требало да буде око 16% трактора млађе од 10 година.

Постоје два објашњења односно разлога за овакву ситуацију:

- прво, да је приликом прикупљања података у три наведена термина направљена грешка. Ова могућност је реална, али мало вероватна;
- друго, забележени пораст није узрокован куповином, тј. набавком нових средстава (трактора), већ половних и скоро искључиво старијих од 10 година. Ово је реалност на терену.

Таб.1.3. Структура једноосовинских трактора у Србији, 2008.

Р.б.	Категорија	Укупно ком.	%
1	До 3 kW	8 363	5,37
2	4-5 kW	118 152	75,90
3	> 5 kW	29 134	18,71
4	Укупно	155 649	100
5	Просечна снага (kW)	5	-

Двоосовински трактори

Пољопривреда Србије користи око 1.000.000 енергетских јединица, 2.500.000 јединица прикључних машина и оруђа и преко 100.000 јединица процесне технике и термотехнике, чија је старост од 15 до 30 година. Стога је убрзана замена застареле механизације неминовна да би се искористили потенцијали Србије у пољопривреди.

Према подацима из 2008. године (извор: *Књига газдинства 2008*, РЗС), у Србији се користило 309.812 двоосовинских трактора, а за саобраћај је регистровано око 120.000 трактора. Од тог броја, предузећа и задруге користе 5.844 трактора, а остатак је на породичним газдинствима (табела 1.4). Просечна снага трактора је 33 kW, а у предузећима и задругама је око 70 kW, са просеком коришћења од око 705 часова годишње. Према структури двоосовинских трактора (табела 1.4) може се закључити да у овом пресеку стања доминирају трактори до 38 kW са 75% уделом у укупном броју, а најбројнија је групација од 27 до 38 kW са учешћем од 52%.

Таб. 1.4. Структура двоосовинских трактора у Србији, 2008.

Р.б.	Категорија	Укупно ком.	%
1	< 19 kW	7 525	2,42
2	20–26 kW	63 044	20,35
3	27–38 kW	161 132	52,00
4	39–66 kW	76 931	24,83
5	> 66 kW	1 180	0,38
6	Укупно	309 812	100
7	Просечна снага (kW)	33	-

Показатељи опремљености пољопривреде у Србији – просечна снага, енергетска опремљеност, обрадива површина по трактору, просечна старост и просечно коришћење за 2010. годину – приказани су у табели 1.5 (*Николић, 2013*). У 2010. години, у односу на 2008, у предузећима и задругама забележен је тренд пада броја трактора за непуних 13%, и то на 5.095 трактора.

Таб. 1.5. Показатељи опремљености, 2010. (Николић, 2013)

Р.б.	Показатељи	Јединица	Предузећа и задруге (2010)	Породична газдинства (2010)	Република Србија, укупно (2010)
1	Просечна снага	(kW)	69,92	32,27	33
2	Енергетска опремљеност	(kW/ha)	0,911	2,888	2,425
3	Обрадива површина по трактору	(ha/тракт.)	153,5	11,18	13,606
4	Просечна старост	(год.)	13	17,5	17,4
5	Просечно коришћење	(h/год.)	701	430	421

Када се анализира стање у 2012. години, према подацима пописа, укупан број двоосовинских трактора је порастао за 32,62% у односу на 2008. годину. Породична газдинства користе 2.887.435 ha обрадивог земљишта (84%), а газдинства правних лица и предузетници 549.988 ha (16%). Том приликом пописано је 410.894 двоосовинска трактора, и то 405.017 трактора на породичним газдинствима (98,57%) и 5.877 трактора на газдинствима правних лица и предузетника (1,43%). Правна лице бележе раст броја трактора за 0,73%, а код породичних газдинстава он износи 33,24% (табела 1.6).

Таб. 1.6. Број трактора и специфични показатељи броја по параметрима

Р.б.	Параметри	Породична пољопривредна газдинства	Газдинства правних лица	Укупно
		број (%)	број (%)	број (%)
1	Број пољопривредних газдинства	629 031 (99,6)	2 521 (0,40)	631 552 (100)
2	Коришћено пољ. земљиште (ha)	2 887 435 (84)	549 988 (16)	3 437 423 (100)
3	Коришћено земљиште по газдинству (ha/газд.)	4,59	218,16	5,44
4	Број двоосовинских трактора	405 017 (98,56)	5 877 (1,44)	410 894
5	Просечно трактора по газдинству	0,64	2,33	0,65
6	Број хектара по трактору	7,13	93,6	8,36
7	Број трактора на 100 ha	14	1,1	12
8	Пораст броја трактора у односу на 2008. (%)	33,24	0,73	32,62

Анализом структуре двоосовинских трактора (табела 1.7) може се закључити да у овом пресеку стања поново доминирају трактори до 38 kW, али овога пута са значајно мањим уделом који је сада око 64%.

У интервалу снага 38–66 kW у 2012. бележи се раст броја трактора за 78%, као и у интервалу преко 66 kW, где је он скоро 10 пута већи него 2008. године. Ово се може објаснити чињеницом да је ипак дошло до пораста величине поседа газдинства са 2,49 ha (*Статистички годишњак 2003*) у 2002. на 5,4 ha у 2012. години.

У протеклих 20 година, нарочито у последњих пет година, дошло је до диференцијације и раслојавања у селима и приметног укрупњавања поседа. Мали број крупнијих газдинстава има већу економску моћ и то им омогућава интензивнију набавку механизације, углавном из увоза.

Пописом из 2012. године 47% газдинстава има мање од два хектара обрадивог пољопривредног земљишта, а она располажу са 9,4% укупних површина обрадивог пољопривредног земљишта. Са 22% земљишта располаже 29% газдинстава чији је посед између два и пет хектара, а 20% газдинстава располаже поседом између пет и 20

хектара, чији је земљишни фонд 37%. Само 3% газдинстава има више од 20 хектара са учешћем у земљишном фонду од 32,25% (4.243 газдинства [0,15%] има између 50 и 100 хектара, а 1.365 [0,05%] имају више од 100 хектара). Без земљишта је 1,5% газдинстава.

Ако се то упоређи са резултатима пописа из 1991. и 2002, онда се свакако види тренд повећања величине поседа, који је најкарактеристичнији у групацији газдинстава која имају више од 15 хектара; 1991. било је 5,5% таквих површина, 2002. године 12,2%, да би се 2012. дошло на више од 32% (таб. 1.7 и 1.8).

Иако је забележен тренд пораста броја трактора, забрињава податак да је 95% трактора старије од 10 година. Ако се анализирају подаци за правна лица по питању старости трактора које поседују, ситуација је повољнија, јер је 'свега' 58% трактора старије од 10 година.

Од 2008. па закључно са 2012. годином у Србију је увезено 7.642 трактора (Бугарин, 2013). У последњој години по званичној статистици однос нових и старих трактора био је 6,66 : 1. Међутим, у Србију је увезен много већи број половних трактора, на шта указује пораст бројног стања и просечна старост целокупног узорка. Нови трактори су више куповани од стране правних лица те отуда боља ситуација на тој страни.

Таб. 1.7. Структура и број двоосовинских трактора у Србији, 2012.

Р.б.	Категорија	Укупно ком.	%
1	< 19 kW	11 396	2,7
2	19–37 kW	252 549	61,46
3	38–66 kW	131 693	32,05
4	66–88 kW	10 089	2,4
5	> 88 kW	5 167	1,20
6	Укупно	410 894	100
7	Просечна снага (kW)	-	-

Таб. 1.8. Поседовна структура пољопривредних газдинстава у Србији (хиљ.)

Посед (ha)	1991				2002			
	газдинства		површина		газдинства		површина	
	број	%	ha	%	број	%	ha	%
До 1 ha	270	27,1	105	4,3	208	26,7	90	4,7
1–3	323	32,4	490	20,3	255	32,7	367	19,2
3–6	236	23,6	762	31,4	178	22,8	537	28,0
6–10	122	12,2	691	28,5	89	11,4	469	24,5
10–15	32	3,2	241	10,0	28	3,5	219	11,4
> 15 ha	13	1,4	128	5,5	15	2,1	235	12,2
Укупно	997	100,0	2417	100,0	779	100,0	1917	100,0

Када се уради анализа броја трактора условљена величином поседа и упоређи са истим подацима из 2008. године добијају се следеће чињенице (табела 1.9 и графикони 1.1 и 1.2):

- Евидентан је пораст броја трактора по категоријама, изузев у првој категорији, где се на газдинствима без земљишта тај број смањује. Ово је врло логично, јер практично са расхоровањем трактора не долази више до нове куповине, која би у данашњим условима привређивања имала некаквог оправдања.

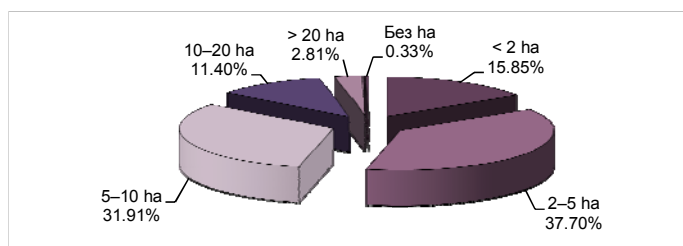
- У категорији газдинства која имају више од 20 ха догодио се радикалан заокрет. У 2008. ту је било свега 8.716 трактора (2,81%), да би тај број нарастао на 40.430 (9,98%) у 2012. години. Када се том броју придода и број трактора правних лица добија се цифра од 46.307, те и проценат расте на 11,27% од укупног броја трактора. Ово је у складу са трендом пораста величине поседа.
- У категорији где су површине мање од 2 ха такође се бележи значајан пораст броја трактора. У овој групи је највећи број газдинстава (47%) и једино се том бројношћу може правдати ово повећање.
- Категорија газдинства која бележи пад броја трактора је са поседом од 5 до 10 ха, а разлог томе је што је ова категорија база из које се земљишне површине преливају у веће поседе.

Таб. 1.9. Структура броја трактора условљена величином поседа

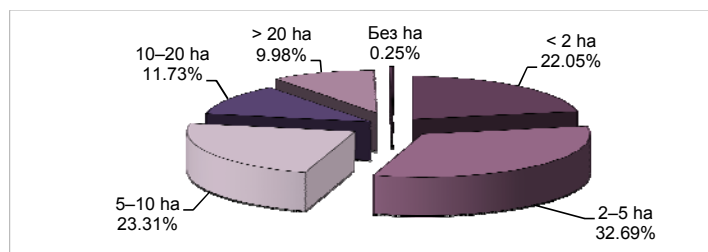
Р.б.	Површина коришћеног земљишта (ха)	Број трактора у 2008* (укупно)		Број трактора у 2012* (породична газдинства)	
		ком.	%	ком.	%
1	Без земљишта	1 039	0,33	1 013	0,25
2	< 2	49 094	15,85	89 306	22,05
3	2,01–5	116 779	37,70	132 441	32,70
4	5,01–10	98 874	31,91	94 409	23,31
5	10,01–20	35 310	11,40	47 508	11,73
6	20,01–50	8 716	2,81	26 286	6,49
	50,01–100			9 963	2,46
	> 100			4 091	1,03
7	Укупно	309 812	100	405 017	100

* Званични подаци из *Књиге газдинства 2008*, РЗС, и Пописа пољопривреде 2012.

Граф. 1.1. Структура броја трактора према величини поседа, 2008.

Граф. 1.2. Структура броја трактора према величини поседа, 2012.

Таб. 1.10. Број двоосовинских трактора по регионима и број газдинстава у Србији, 2012.

Регион	Број газдинстава	Број двоосовинских трактора	
		укупно	од тога: старији од 10 година
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	631 552	410 894	390 167
СРБИЈА – СЕВЕР	180 868	130 309	116 720
Београдски регион	33 244	22 564	20 925
Регион Војводине	147 624	107 745	95 795
Западнобачка област	18 337	11 251	9 852
Јужнобанатска област	25 629	20 644	18 253
Јужнобачка област	31 867	21 912	19 396
Севернобанатска област	14 345	10 993	9 831
Севернобачка област	11 361	8 291	7 313
Средњобанатска област	16 772	13 605	11 746
Сремска област	29 313	21 049	19 404
СРБИЈА – ЈУГ	450 684	280 585	273 447
Регион Шумадије и Западне Србије	262 940	149 401	144 650
Златиборска област	46 944	16 281	15 477
Колубарска област	27 604	17 500	16 827
Мачванска област	44 701	24 066	22 992
Моравичка област	29 380	13 893	13 348
Поморавска област	24 990	21 119	20 807
Расинска област	34 207	24 456	24 239
Рашка област	28 173	12 888	12 550
Шумадијска област	26 941	19 198	18 410
Регион Јужне и Источне Србије	187 744	131 184	128 797
Борска област	12 596	11 534	11 385
Браничевска област	26 722	26 892	26 362
Зајечарска област	16 690	13 421	13 284
Јабланичка област	27 920	18 795	18 457
Нишавска област	31 283	21 591	21 327
Пиротска област	11 873	5 302	5 200
Подунавска област	19 120	13 781	13 209
Пчињска област	25 228	10 141	10 040
Топличка област	16 312	9 727	9 533
Регион Косово и Метохија	...	...	...

Анализом података у табели 1.10 може се закључити да се највећи број двоосовинских трактора налази у делу Србија – југ, и то 68,25% од укупног броја (ту се налази 72% газдинства). Када се анализирају Србија – север, Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије, види се да је у ове три регије приближно исти број трактора.

Старосна структура је најповољнија у Србија – север, где је 89% трактора старије од 10 година, док је у поменута преостала два региона ситуација скоро иста (97% односно 98% трактора је старије од 10 година).

Највећи број трактора на 100 ха је у Региону Јужне и Источне Србије (20), затим у Београдском региону и Србија – југ (17), а најмањи је у Региону Војводине (7), што је у директној корелацији са величином поседа.

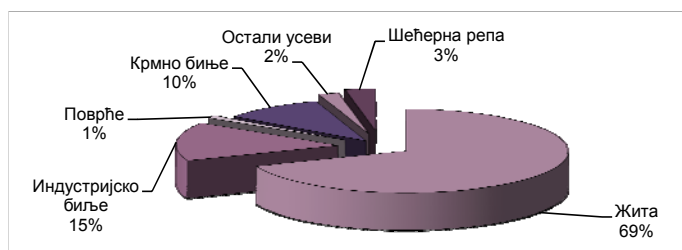
1.2. Житни комбајни у Србији

Губици у приносу због застарелих комбајна у жетви износе 2–5%, што је за 0,5–3,5% више од толерантних 1–1,5%. Такви губици су узрок смањења убраног приноса ратарских усева од 0,05 t/ha до 0,2 t/ha, што за површину под усевима Србије од око 2.140.000 ha под житима и индустријским биљем износи од 23 до 92 милиона евра годишње, исказано у новцу.

Комбајни новије генерације остварују мању потрошњу горива за 20–30% и мање губитке у жетви, који не прелазе толерантне вредности. Губици зрна кукуруза на вршалици савремених комбајна данас не прелазе вредност од 0,5% од биолошког приноса. Комбајни новије генерације остварују двоструко па чак и троструко већу продуктивност у односу на исту категорију комбајна старијих генерација (старијих од 15 година).

У структури пољопривредне производње у Србији још доминирају површине под житима (69%), где је под кукурузом око 57%, под пшеницом 35% и под осталим житима 8%. Индустријско биље се гаји на око 15% површина и ту доминирају сунцокрет и соја са скоро идентичним уделом од 48–49%, остатак од 3–4% су остале културе (графикон 1.3). Практично, ове културе су циљна група житних комбајна.

Граф. 1.3. Структура ораница и башта под усевима

Тренутно највећи проблем наших комбајна је временска и техничко-технолошка застарелост. Пољски капацитет представља обим процеса који машина може обавити за време од једног сата, уз одговарајућу ефикасност и поузданост. Поузданост је, најједноставније речено, могућност техничког система да ради без кварова у оквиру својих перформанси и мери се временом без отказног рада.

Експлоатациона поузданост у нашим условима креће се од 85% за машине старе до седам година па до испод 50%, за старије машине. С обзиром на то да је старост наших комбајна од 15 до 30 година, њихова поузданост рада је још нижа и пада чак испод 20%.

У табели 1.11 дата је пројекција потребног броја комбајна за површине под житима и индустријским биљем. У ту сврху урађено је: прво, апроксимација агротехничког рока за убирање, тако што је он сведен на број дана у години, и друго, све је урађено за ниво поузданости техничког система од 100% која је узета као референтна.

Таб. 1.11. Потребан број комбајна у жетви*

Р. б.	Капацитет комбајна (kg зрна/s)	v (km/h)	Wh (ha/h)	Wдан (km/h)	Wсезони за 21 дан (ha)	Wсезони за 31 дан (ha)	Потребно комбајна за 21 дан	Потребно комбајна за 31 дан
1	4	5	1,15	13,8	289,8	427,8	7352	4982
2	6	5	2,42	28,99	608,8	898,69	3450	2372
3	12	5	3,42	41,10	863,1	1274,1	2469	1673

* Важи под условом да је ниво поузданости техничког система 100%.

По Попису 2002. (РЗС), у Србији је било 11.475 комбајна (табела 1.12), чија је старост тада била 15–20 година. С обзиром на приказану структуру условљену инсталисаном снагом мотора, могло би се рећи да скоро сви припадају групацији капацитета 4 kg/h. Како им је поузданост, због старости, испод 50%, упоредном анализом табеле 1.11 и 1.12 може се закључити да је жетва у Србији трајала дуже од 31 дан, што је опет доносило нове губитке приноса или, једноставно речено, бројно стање комбајна у Србији није било задовољавајуће.

Просечна снага мотора комбајна била је 54 kW, с тим да 67,5% има просечну снагу 42 kW, а остатак до 100% 78 kW.

Многи пољопривредни произвођачи су искористили погодности кредита и субвенција за набавку нових машина. Генерално, присутан је тренд опремања продуктивнијим машинама, а пре свега машинама за обраду земљишта, расипачима минералних ђубрива, житним прецизним сејалицама за сетву. Но, и поред тога, динамика опремања пољопривредних газдинстава механизацијом је и даље веома ниска. Купљене су углавном половне или нове машине нижих цена. Просечна годишња куповина самоходних житних комбајна у Републици Србији је од 30 до 50 комада.

Таб. 1.12. Број комбајна у Србији по Попису 2002.

Површине земљишта у власништву	Комбајни за стрна жита								
	укупно			до 58 kW			преко 58 kW		
	број	kW		број	kW		број	kW	
		свега	просечна снага		свега	просечна снага		свега	просечна снага
Укупно	11 475	624 396	54	7 746	324 736	42	3 839	300 056	78
Без земљишта	28	1 465	52	19	749	39	9	716	80
до 0,10 ha	9	452	50	6	219	37	3	233	78
0,11–0,50	109	4 375	40	97	3 131	32	20	1 272	64
0,51–1,00	213	8 956	42	178	6 265	35	37	2 698	73
1,01–2,00	602	26 302	44	509	19 108	38	105	7 239	69
2,01–3,00	768	36 107	47	631	24 392	39	149	11 755	79
3,01–4,00	773	37 088	48	616	24 690	40	165	12 425	75
4,01–5,00	858	42 172	49	681	28 223	41	197	14 021	71
5,01–6,00	811	41 248	51	620	26 127	42	211	15 197	72
6,01–8,00	1 508	76 877	51	1 161	49 257	42	361	27 671	77
8,01–10,00	1 504	81 328	54	1 067	46 632	44	449	34 739	77
10,01–15,00	1 824	104 799	57	1 142	50 722	44	684	54 084	79
15,01–20,00	881	54 489	62	450	19 906	44	431	34 583	80
Преко 20,00 ha	1 587	108 738	69	569	25 315	44	1 018	83 423	82

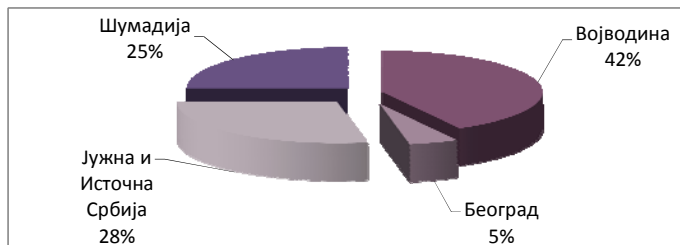
Таб. 1.13. Број житних комбајна по регионима и број газдинстава у Србији, 2012.

Регион	Породична газдинства			Правна лица		
	број газдин- става	комбајни		број газдин- става	комбајни	
		укупно	старији од 10 година		укупно	старији од 10 година
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	631 552	19 474	18 417	2 521	738	361
СРБИЈА – СЕВЕР	180 868	9 063	8 135	1 289	685	319
Београдски регион	33 244	953	921	111	24	14
Регион Војводине	147 624	8 110	7 214	1 178	661	305
Западнобачка област	18 337	826	677	132	101	35
Јужнобанатска област	25 629	1 625	1 466	228	103	47
Јужнобачка област	31 867	1 806	1 620	266	154	78
Севернобанатска област	14 345	711	630	102	59	23
Севернобачка област	11 361	723	663	113	54	33
Средњобанатска област	16 772	1 250	1 095	126	114	49
Сремска област	29 313	1 169	1 063	211	76	40
СРБИЈА – ЈУГ	450 684	10 411	10 282	1 232	53	42
Регион Шумадије и Западне Србије	262 940	4 943	4 870	814	20	18
Златиборска област	46 944	166	161	164	3	3
Колубарска област	27 604	802	790	108	2	1
Мачванска област	44 701	978	960	90	5	5
Моравичка област	29 380	284	283	95		
Поморавска област	24 990	946	939	89	3	2
Расинска област	34 207	605	599	127	2	2
Рашка област	28 173	195	187	58	2	2
Шумадијска област	26 941	967	951	83	3	3
Регион Јужне и Источне Србије	187 744	5 468	5 412	418	33	24
Борска област	12 596	666	660	51	3	1
Браничевска област	26 722	1 499	1 485	65	10	9
Зајечарска област	16 690	836	829	50	8	2
Јабланичка област	27 920	426	418	37	4	4
Нишавска област	31 283	773	768	49	1	1
Пиротска област	11 873	108	108	44		
Подунавска област	19 120	711	701	57	6	6
Пчињска област	25 228	224	221	33		
Топличка област	16 312	225	222	32	1	1
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...

Када се анализирају подаци Пописа 2012. године, укупан број житних комбајна је порастао за 70% у односу на 2002. Породична газдинства користе 18.736 комбајна или 96,2%, а газдинства правних лица и предузетника 738 комбајна или 3,8% (табела 13).

Као и у случају трактора, 95% комбајна старије је од 10 година. Ако се анализирају комбајни правних лица, ситуација је знатно боља, јер је 51% комбајна млађе од 10 година. Нови комбајни су куповани од стране правних лица, али они нису битно променили стање у целом узорку због мале бројности (3,8%).

Из података у табели 1.13 може се закључити да се највећи број житних комбајна налази у зони Србија – југ, и то 53,46%. Разлог је поново исти: у тој регији се налази и највећи број газдинстава (72%). Међутим, овде се издваја Регион Војводине, у ком се налази 42% свих комбајна (слика 1.4).

Граф. 1.4. Процентуални удео броја комбајна по регионима

Старосна структура је најповољнија у Војводини, где је 88% комбајна старије од 10 година, док је у преостала три региона ситуација скоро идентична од 97 до 99% комбајна је старије од 10 година). Најмлађе комбајне имају правна лица и предузетници у Војводини и ту је 54% комбајна млађе од 10 година. Највећи број комбајна на 100 ha обрадивог земљишта имају Регион Јужне и Источне Србије (0,8) и Београдски регион (0,7).

1.3. Прикључне машине

Пописом пољопривреде 2012. године у категорији 'прикључне машине и опрема' обухваћено је 37 ставки са 2.421.065 јединица, и то:

Прикључне машине и опрема	Укупно
Линије за шећерну репу	425
Берачи кукуруза	31 063
Вадилице кромпира	5 754
Плугови	336 928
Подривачи	14 440
Разривачи	3 364
Тањираче	146 647
Дрљаче	218 161
Сетвоспремачи	60 453
Ваљци	15 090
Ротофрезе	36 685
Расипачи минералних ђубрива	95 378
Расипачи стајњака	13 371
Цистерне осочаре	13 629
Сејалице	114 710
Саднице	14 807
Култиватори шпартачи	64 462
Прскалице	138 084
Атомизери	17 281
Приколице	298 667
Цистерне	10 130
Изузимачи силаже	391
Машине за машинску мужу	45 553
Косилице	148 191

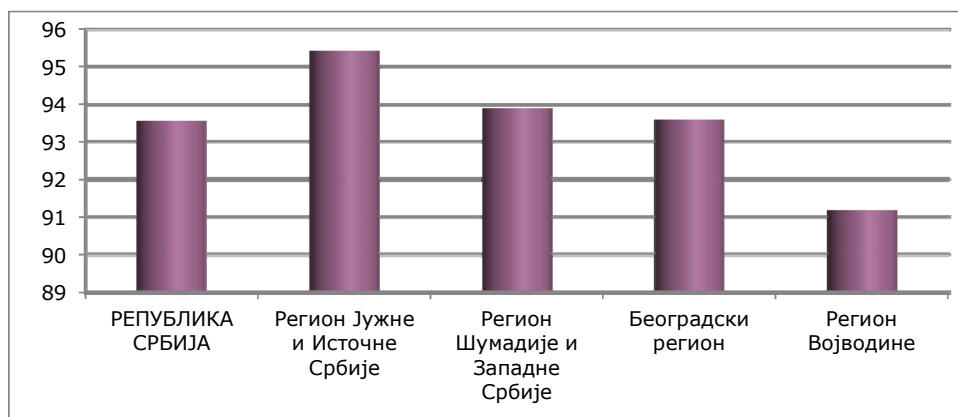
Прикључне машине и опрема (наставак)	Укупно
Грабље	92 686
Пресе (балирке)	46 706
Пумпе	55 819
Тифони (мањи)	3 148
Кишна крила	10 398
Линеарни системи	4 487
Пивот системи	735
Пречишћивачи – бимови	453
Елеватори	46 846
Млинови	124 287
Круњачи, велики и мали	190 075
Ровокопачи	1 260
Машины за калибрање, вакуумирање и паковање	501

Према подацима Пописа пољопривреде 2012. године:

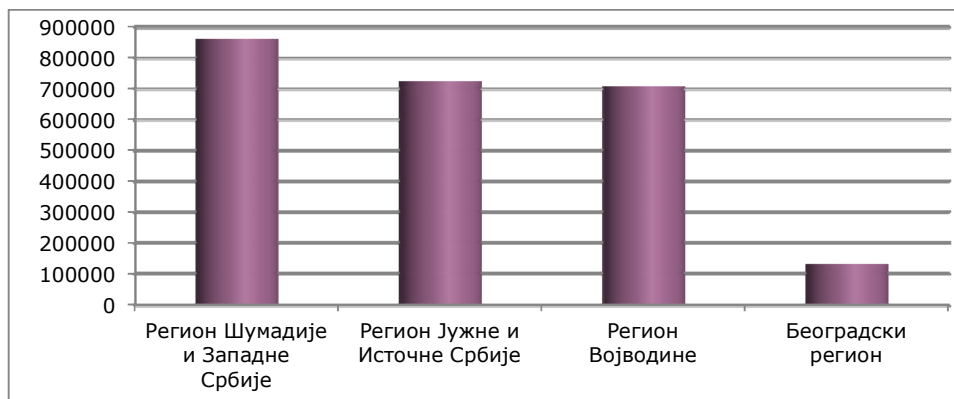
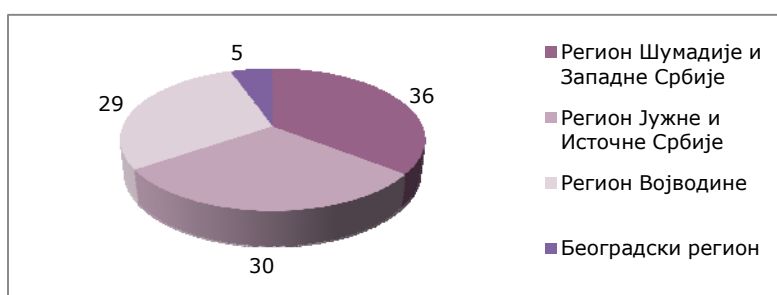
- У Републици Србији постоји 2.412.065 јединица прикључних машина и опреме;
- Од укупног броја пописаних јединица машина и опреме, у Региону Шумадије и Западне Србије налази се 36%, у Региону Јужне и Источне Србије 30%, у Региону Војводине 29% и у Београдском региону 5%;
- 93,5% прикључних машина и опреме старије је од 10 година;
- Свако газдинство у просеку располаже са 3,9 јединица прикључних машина и опреме;
- Површина коришћеног пољопривредног земљишта по једној јединици прикључних машина и опреме износи 2,10 ha.

Од укупно пописаних 2.412.065 јединица категорије 'прикључне машине и опрема' 93% старије је од 10 година. Процентуална заступљеност јединица старијих од 10 година највише је изражена у Региону Јужне и Источне Србије (95%), а најмање у Региону Војводине (94%).

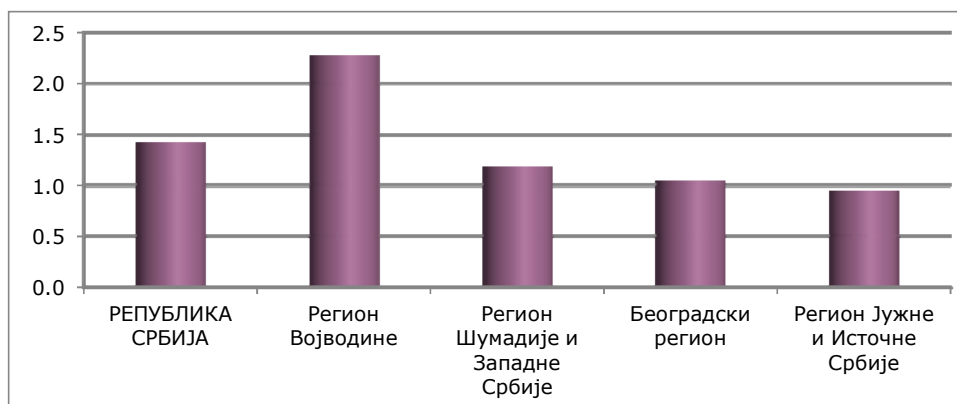
Граф. 1. 5. Прикључне машине старије од десет година, (%)

Регионална заступљеност прикључних машина и опреме таква је да се од укупног броја пописаних јединица у Републици Србији (2.421.065) највећи број јединица налази у Региону Шумадије и Западне Србије (861.290 или 36%), а најмањи у Београдском региону (130.313 или 5%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 723.609 (30%), а у Региону Војводине 705.853 (29%) јединица категорије 'прикључне машине и опрема'.

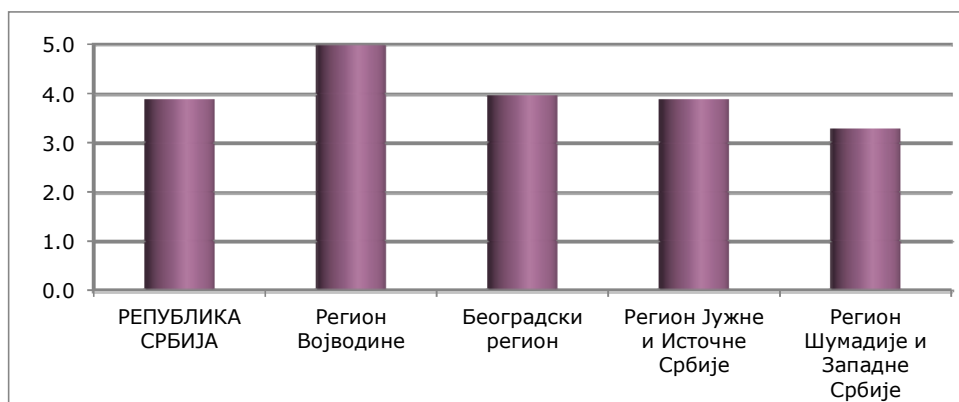
Граф. 1.6. Прикључне машине по регионима (број)**Граф. 1.7. Прикључне машине по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта у Републици Србији (3.437.423 ha), просечно на једну јединицу категорије 'прикључне машине и опрема' долази 1,4 ha. Највећа површина по једној јединици је у Региону Војводине (2,3 ha), а најмања у Региону Јужне и Источне Србије (0,9 ha). У Региону Шумадије и Западне Србије та површина је 1,2 ha, а у Региону Јужне и Источне Србије 1,0 ha.

Граф. 1.8. Површина коришћеног пољопривредног земљишта по једној прикључној машини (ха/машини)

Заступљеност прикључних машина и опреме у пољопривредним газдинствима у Републици Србији износи 3,9 јединица по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (5,0), а најмања у Региону Шумадије и Западне Србије (3,3). У Београдском региону заступљеност прикључних машина и опреме је 4,0 јединица по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 3,9 јединица по једном газдинству.

Граф. 1.9. Заступљеност прикључних машина по газдинству у Републици Србији и у регионима

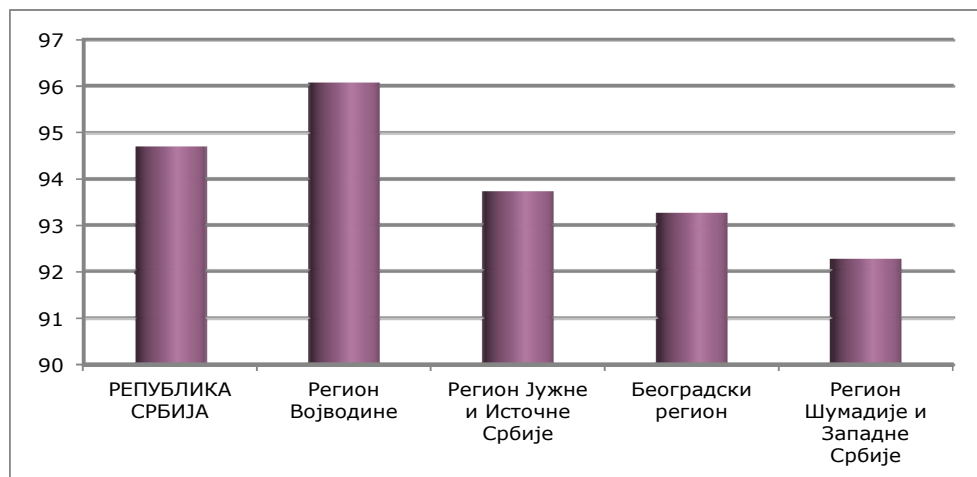

Берачи кукуруза

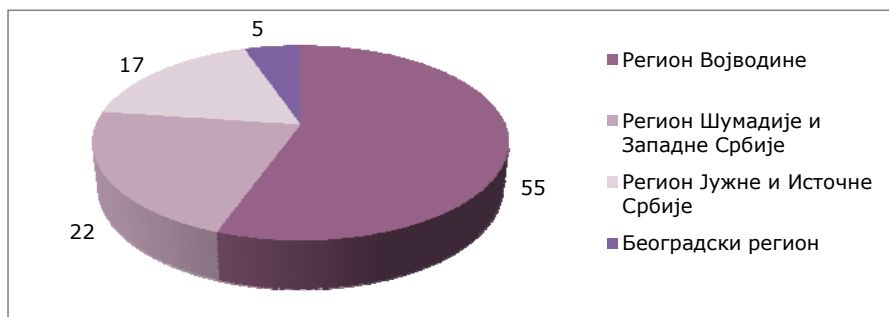

Пописом је утврђено да Република Србија има 31.063 берача кукуруза, а од тога је 29.411 (95%) старије од десет година. У Региону Војводине старост берача кукуруза је изнад просека за Републику Србију (96,1%), док је у осталим регионима мало испод просека. У Региону Јужне и Источне Србије нижа је за један проценат и износи 94%. У Београдском региону проценат берача кукуруза старијих од десет година износи 93%, а у Региону Шумадије и Западне Србије за један проценат је нижа и има вредност 92%.

Граф. 1.10. Берачи кукуруза старије од десет година (%)

Према Попису пољопривреде 2012. године, Република Србија располаже са 31.063 берача кукуруза, од чега је чак 95% (29.411) старије од 10 година. Највећи број берача кукуруза је у Региону Војводине (17.238 или 55%), а најмањи у Београдском региону (1.629 или 5%). Регион Шумадије и Западне Србије (6.745 или 22%) и Регион Јужне и Источне Србије (5.451 или 18%) доста су изједначени по броју берача кукуруза.

Граф. 1.11. Берачи кукуруза по регионима (број)**Граф. 1.12. Берачи кукуруза по регионима (%)**

У години пописа у Републици Србији засејане површине под кукурузом за зрно износиле су 976.612 ха. С обзиром на број берача кукуруза (31.063), то је 31,4 ха по берачу кукуруза. Већа од ове је површина по берачу кукуруза у Региону Војводине (35 ха), а у осталим регионима је испод ове вредности: у Региону Шумадије и Западне Србије 28 ха, Региону Јужне и Источне Србије 27 ха, а у Београдском региону 22 ха.

Граф. 1.13. Површине под кукурузом за зрно изражене по берачу кукуруза (ха)

Највећа заступљеност берача кукуруза на пољопривредним газдинствима која своју производњу организују на ораницама и баштама је у Региону Војводине и износи 0,15 берача кукуруза по газдинству што је изнад просека за Републици Србији који износи 0,06. У Београдски региону просечно има 0,06 (као и републички просек), док Регион Шумадије и Западне Србије, као и Регион Јужне и Источне Србије, имају једнаку заступљеност берача кукуруза на пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште и она износи 0,03 берача кукуруза по газдинству.

Граф. 1.14. Заступљеност берача кукуруза у пољопривредним газдинствима у Републици Србији и у регионима

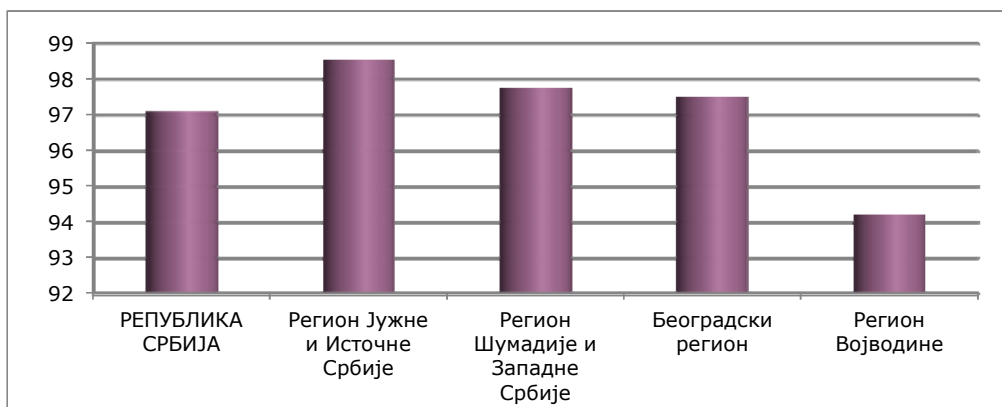
Плугови

Пописом је утврђен укупан број плугова у Републици Србији: 336.928. У тај број урачунати су сви пописани плугови без обзира на тип и број плужних тела. Осим укупног броја евидентирана је старосна граница од 10 година, а укупан број плугова подељен је на оне испод и преко 10 година старости.

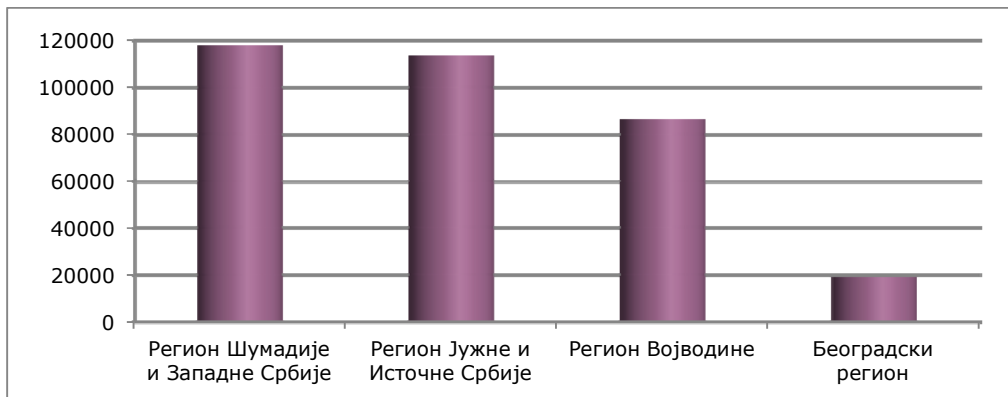
Просечно 97% плугова у Републици Србији старије је од 10 година. Највећи проценат плугова старијих од 10 година је у Региону Јужне и Источне Србије. У Региону Шумадије и Западне Србије удео плугова старијих од десет година у броју укупних плугова у Региону износи 98%, а у Београдском региону незнатно је нижи и има вредност 97%. Регион Војводине се одликује најповољнијим односом: 94% плугова старијих од десет година.

Граф. 1.15. Машине старије од десет година (%)

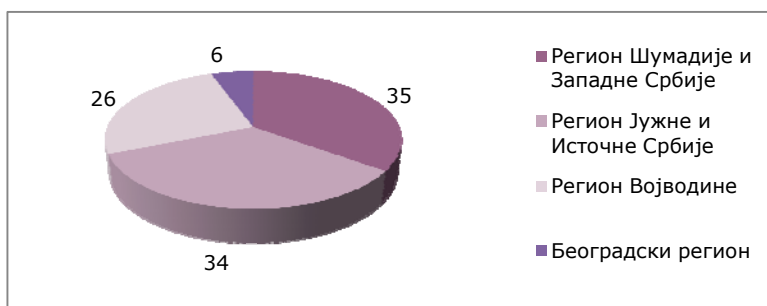

Од укупног броја плугова у Републици Србији (369.928) највећи број налази се у Региону Шумадије и Западне Србије (118.046) и Региону Јужне и Источне Србије (113.770). У Региону Војводине налази се 86.443 плуга, а у Београдском региону 18.669 плугова.

Граф. 1.16. Плугови (број)

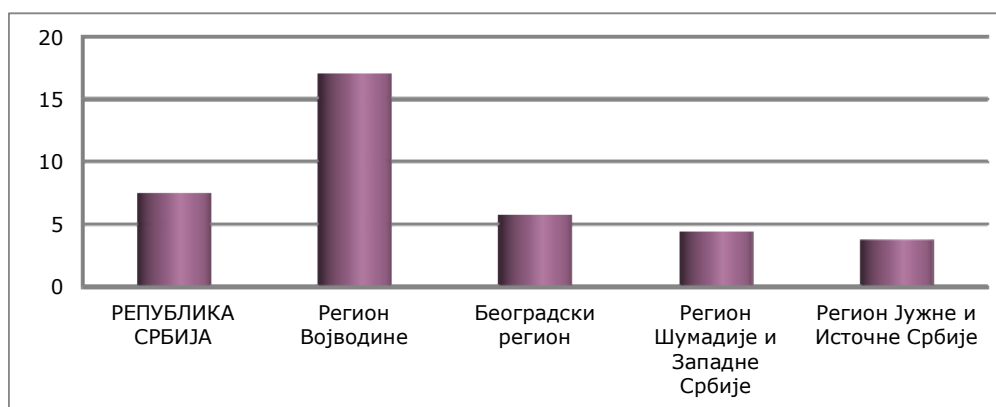

Граф. 1.17. Заступљеност плугова по регионима (%)

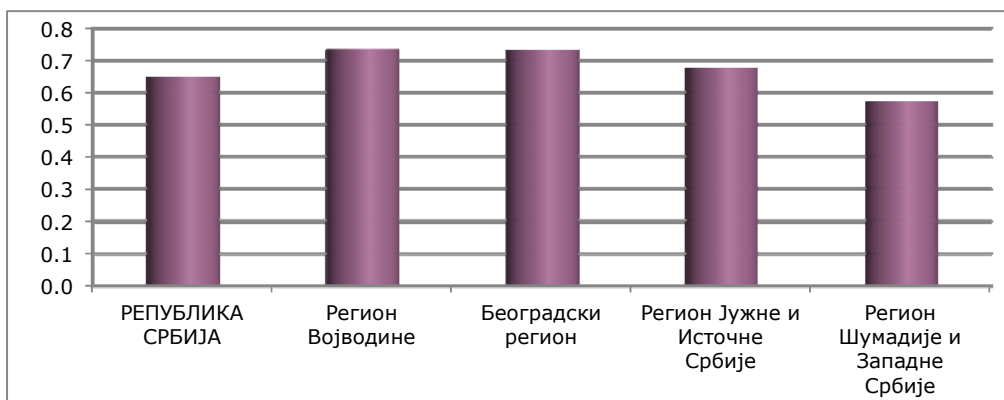
На један плуг у Републици Србији долази 7,5 ха коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште'. Највећа површина по једном плугу је у Региону Војводине (17,0 ха). Следе Београдски регион са 5,7 ха по плугу, Регион Шумадије и Западне Србије са 4,4 ха и Регион Јужне и Источне Србије са 3,7 ха по плугу.

Граф. 1.18. Површине оранице и баште по једном плугу (ха/плуг)

Мада је плуг најбројнија прикључна машина (336.928), нема га у својини свако домаћинство у Републици Србији које поседује оранице. Један плуг долази на 1,7 газдинстава, односно 0,6 плугова по газдинству. Ова заступљеност плугова у газдинствима важи и за регионе уз незнатна одступања. Заступљеност плугова у Београдском региону, Региону Војводине и Региону Јужне и Источне Србије износи 0,7 плугова по газдинству, а у Региону Шумадије и Западне Србије 0,6.

Граф. 1.19. Заступљеност плугова по газдинству у Републици Србији и у регионима

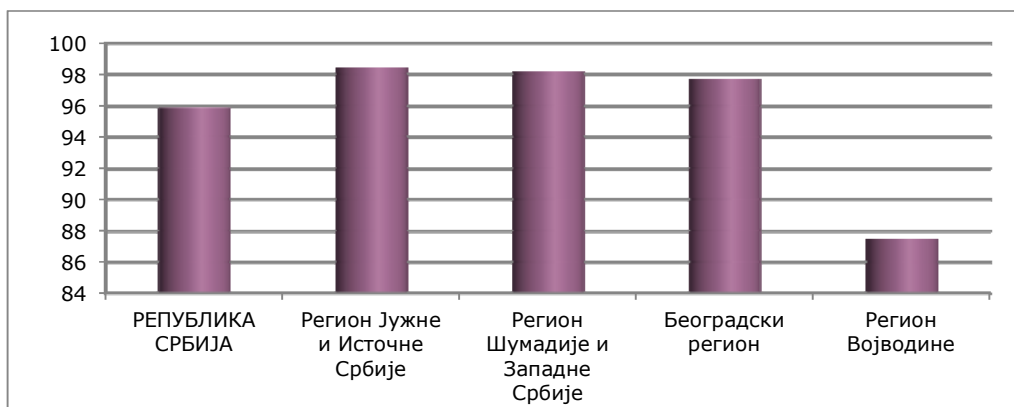

Тањираче

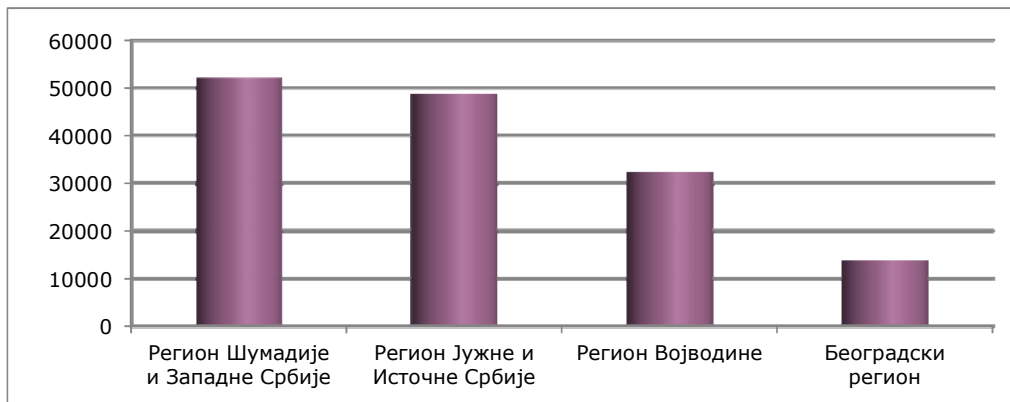
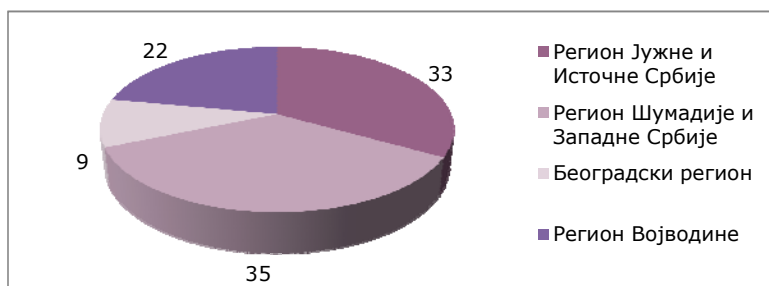

Пољопривреда Републике Србије располаже са 146.647 тањирача, од чега је 140.572 (96%) старости изнад 10 година. Посматрано по регионима, тај проценат је и већи, изузев у Региону Војводине, где је испод деведесет процената (87,5%). У Београдском региону процентуална заступљеност тањирача старијих од десет година износи 98%, у Региону Шумадије и Западне Србије 98%, а у Региону Јужне и Источне Србије 98%.

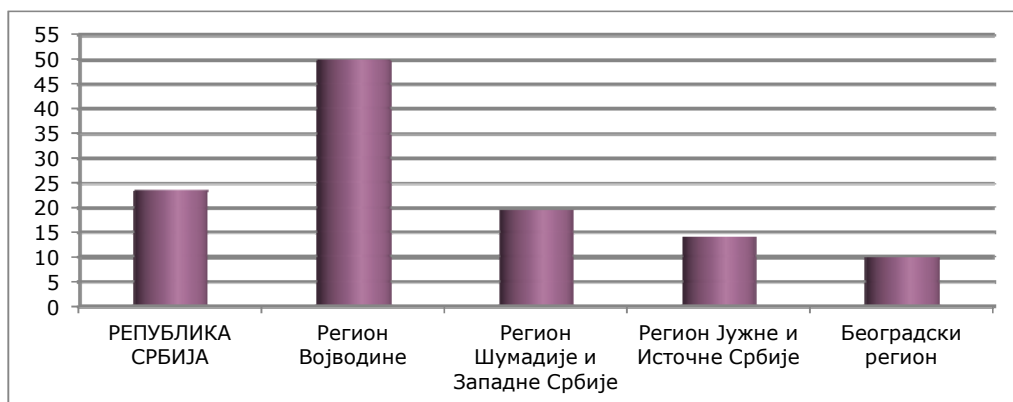
Граф. 1.20. Тањираче старије од десет година (%)

Број тањирача у Републици Србији је 146.647. Око 70% тањирача налази се у два региона, Региону Шумадије и Западне Србије (51.968 или 35%) и Региону Јужне и Источне Србије (48.692 или 33%). Осталих тридесет један проценат налази се у Региону Војводине (32.263 или 22%) и у Београдском региону (13.724 или 9%).

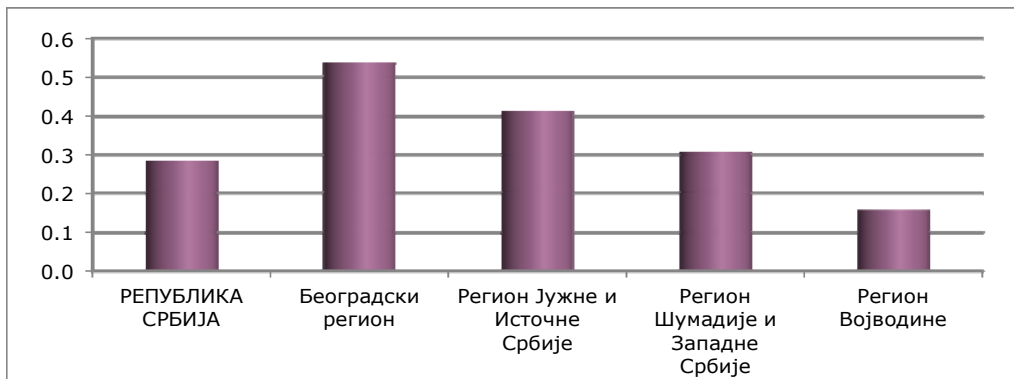
Граф. 1.21. Тањираче по регионима (број)**Граф. 1.22. Тањираче по регионима (%)**

У Републици Србији, на једну тањирачу долази 23,4 ха коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште'. У Региону Војводине, по једној тањирачи је 49,9 ха, што је знатно изнад вредности у Републици Србији, а и у регионима. Београдски регион има најмање 9,9 ха, док се, с обзиром на велике разлике између Региона Војводине и Београдског региона, Регион Шумадије и Западне Србије (19,5 ха) и Регион Јужне и Источне Србије (13,9 ха) могу сматрати донекле уједначеним.

Граф. 1.23. Површине ораница и башта по једној тањирачи (ха/тањирача)

У Републици Србији, приближно, на свака три и по пољопривредна газдинства која поседују оранице и баште долази једна тањирача односно просечан број тањирача по газдинству је 0,28. Највише их је у Београдском региону (0,54), а затим следе Регион Јужне и Источне Србије (0,41), Регион Шумадије и Западне Србије (0,31) и Регион Војводине (0,16).

Граф. 1.24. Заступљеност тањирача по газдинству у Републици Србији и у регионима

Дрљаче

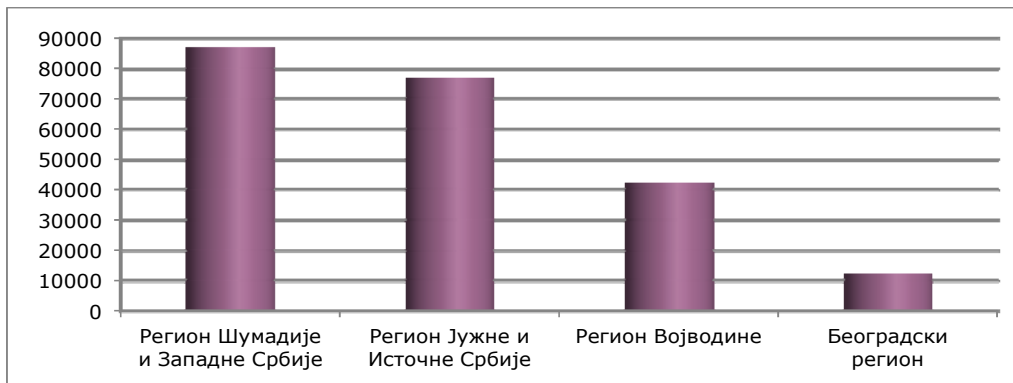
Дрљача у Републици Србији има укупно 218.161, са врло високим процентом оних које су старије од 10 година (98%). У Региону Јужне и Источне Србије тек је свака стота дрљача млађа од десет година односно 99% њих је старије од десет година. Београдски регион и Регион Шумадије и Западне Србије процентуално су изједначени по питању старости дрљача. У оба региона 98,7% дрљача старије је од десет година. У Региону Војводине налази се 97% дрљача старости изнад десет година.

Граф. 1.25. Дрљаче старије од десет година (%)

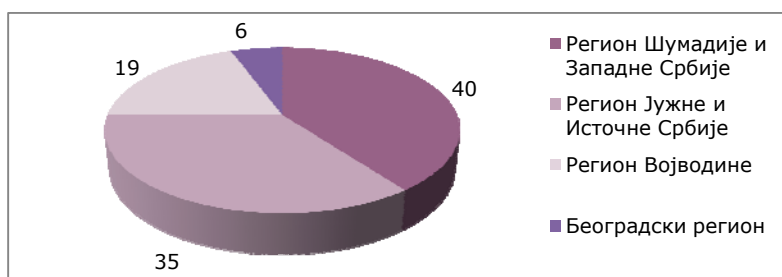

Од укупног броја дрљача у Републици Србији (218.161), највише их се налази у Региону Шумадије и Западне Србије (86.796 или 40%) и Региону Јужне и Источне Србије (76.959 или 35%). Преосталих 25% дрљача претежно се налази у Региону Војводине (42.136 или 19%), док је у Београдском региону распоређено 12.270 дрљача или 6% од укупног броја дрљача.

Граф. 1.26. Дрљаче по регионима (број)

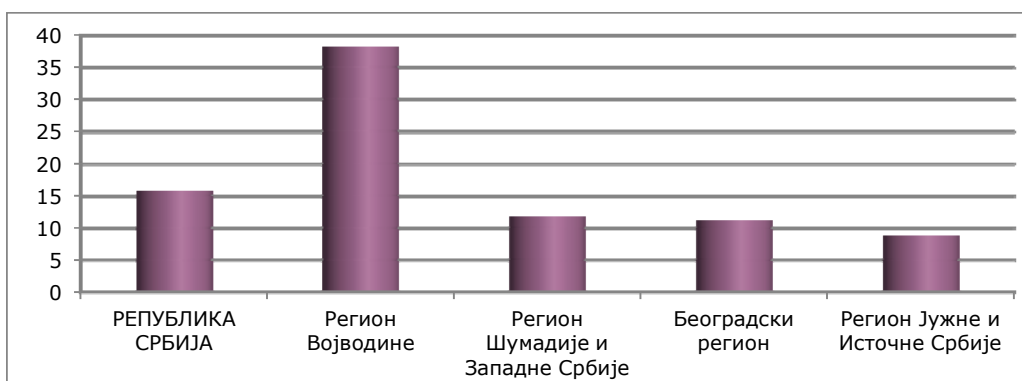

Граф. 1.27. Дрљаче по регионима (%)

На једну дрљачу у Републици Србији долази 15,8 ха коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште'. Значајно одступање од овога је у Региону Војводине, где је по једној дрљачи 38,2 ха. Остали региони су доста уједначени и нешто испод просека за Републику Србију. У Региону Шумадије и Западне Србије то износи 11,7 ха, 11,1 ха је у Београдском региону, а у Региону Јужне и Источне Србије 8,8 ха.

Графикон 1.28. Површине ораница и башта по једој дрљачи (ха/дрљача)

Опремљеност дрљачама газдинстава која поседују оранице и баште у Србији износи 0,4 дрљаче по газдинству. Опремљеност је највећа у Региону Шумадије и Западне Србије са 0,7 дрљача по газдинству. Са заступљеношћу од 0,5 дрљача по газдинству, свако друго газдинство поседује дрљачу у Београдском региону и Региону Јужне и Источне Србије, док у Региону Војводине свако пето газдинство поседује дрљачу, односно располажу са 0,2 дрљаче по газдинству.

Граф. 1.29. Заступљеност дрљача погаздинству у Републици Србији и у регионима

Сетвоспремачи

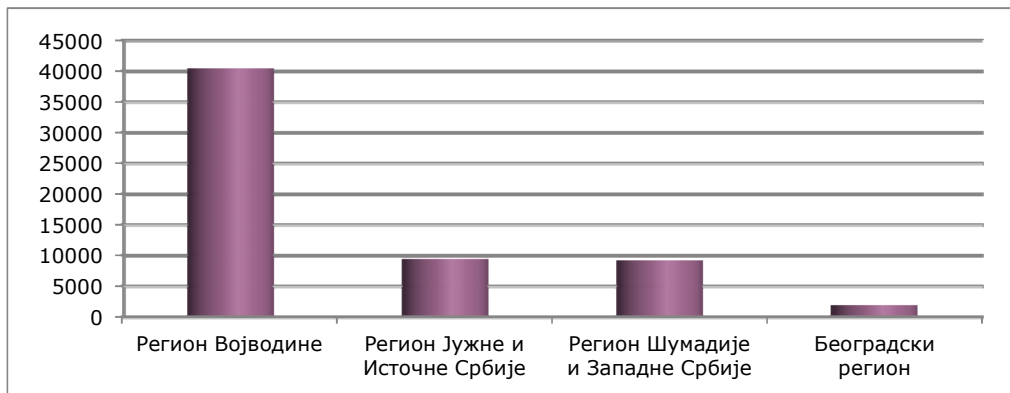
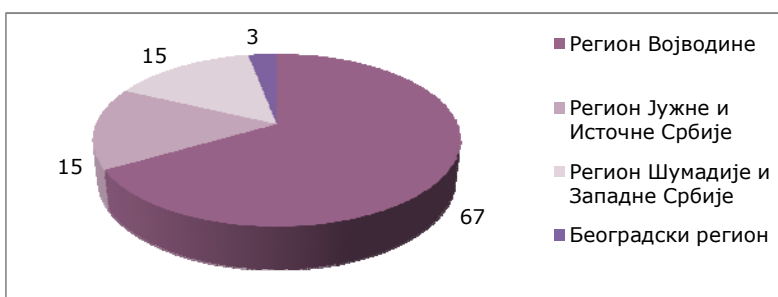

Од укупног броја пописаних сетвоспремача у Републици Србији (60.453), 90% старије је од десет година. Старост сетвоспремача, по критеријуму старије/млађе од десет година, веома је уједначена по регионима. Незнатна је разлика између Региона Јужне и Источне Србије (90,3%) и Региона Шумадије и Западне Србије (90%), а одмах уз њих су Регион Војводине са 90% и Београдски регион са 88% сетвоспремача старијих од десет година.

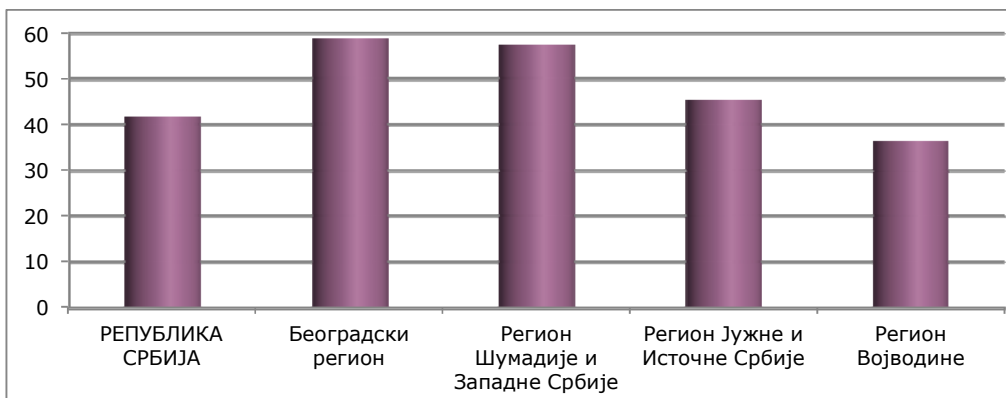
Граф. 1.30. Сетвоспремачи старији од десет година (%)

Када се посматра регионална заступљеност сетвоспремача, уочава се да је од укупног броја у Републици Србији (60.453) највише сетвоспремача у Региону Војводине (40.297 или 67%). Регион Јужне и Источне Србије са 9.296 сетвоспремача и Регион Шумадије и Западне Србије са 9.042 сетвоспремача заступљени су са по 15%, док је Београдски регион са 1.818 сетвоспремача заступљен са 3%.

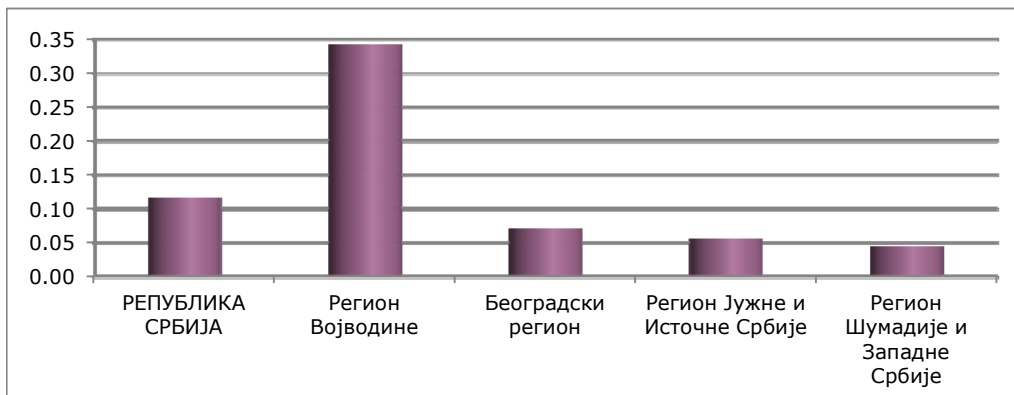
Граф. 1.31. Сетвоспремачи по регионима (број)**Граф. 1.32. Сетвоспремачи по регионима (%)**

Површина коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha), стављена у однос са бројем сетвоспремача у Републици Србији (60.453), показује да је по једном сетвоспремачу 41,6 ha. Изражавањем овога односа по регионима показује се да је највећа површина по једном сетвоспремачу у Београдском региону (58,7 ha), нешто је мања у Региону Шумадије и Западне Србије (57,4 ha), те у Региону Јужне и Источне Србије (45,4 ha), а најмања је у Региону Војводине (36,4 ha).

Граф. 1.33. Површине ораница и башта по једном сетвоспремачу (ha/сетвоспремач)

Заступљеност сетвоспремача у пољопривредним газдинствима у Србији која поседују оранице и баште у Републици Србији изражена је бројем 0,12. То значи да свако газдинство у Републици Србији просечно располаже са 0,12 сетвоспремача, односно да свако осмо газдинство поседује сетвоспремач. Регион Војводине је изнад овог просека (0,34), где свако треће газдинство поседује сетвоспремач. У Београдском региону (0,7) свако четрнаесто, у Региону Јужне и Источне Србије (0,05) свако двадесето, а у Региону Шумадије и Западне Србије (0,04) свако двадесет пето газдинство поседује сетвоспремач.

Граф. 1.34. Заступљеност сетвоспремача по газдинству у Републици Србији и у регионима

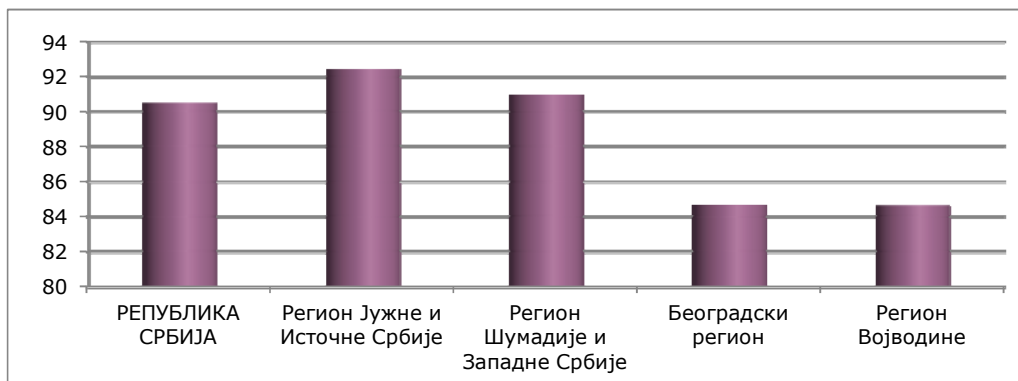

Ротофрезе

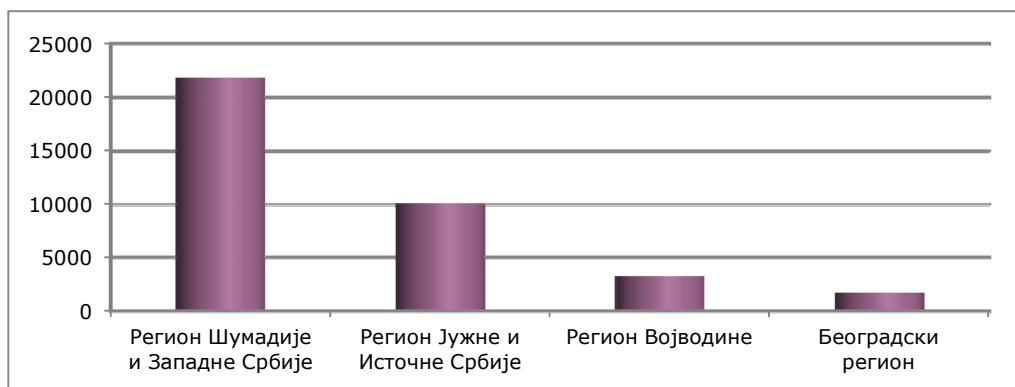
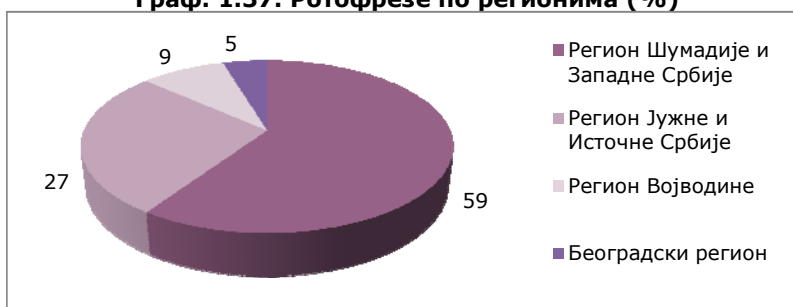

Укупан број ротофреза пописаних у Републици Србији је 36.685. Удео ротофреза старијих од десет година у укупном броју ротофреза у Републици Србији износи 90%. Посматрано по регионима, ротофрезе најмање старости су у Региону Војводине, где удео ротофреза старијих од десет година има вредност 85%, а најстарије у Региону Јужне и Источне Србије са вредношћу 92%. Између ових екстрема налазе се Регион Шумадије и Западне Србије са 91% и Београдски регион са 85% ротофреза старијих од десет година.

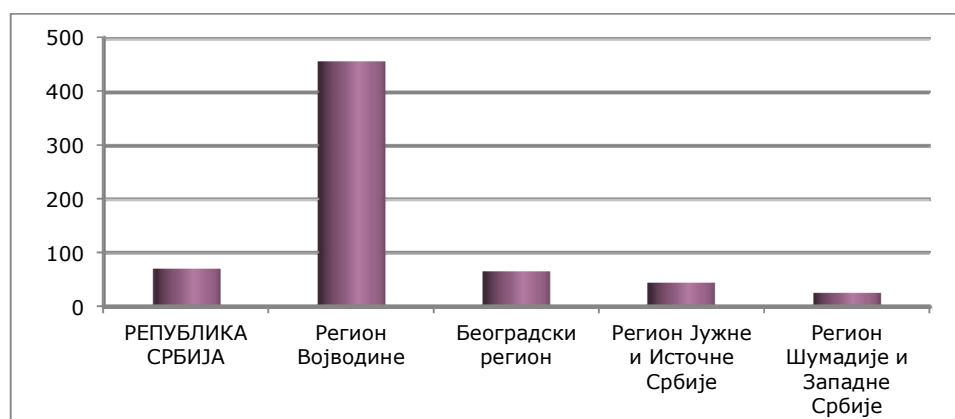
Граф. 1.35. Ротофрезе старије од десет година (%)

Укупан број ротофреза Републике Србије (36.685) регионално је распоређен тако да се више од половине ротофреза (21.779 или 49%) налази у Региону Шумадије и Западне Србије. Од преосталог броја више од пола (9.983 или 27%) налази се у Региону Јужне и Источне Србије, док се у Региону Војводине налази 3.217 (9%), а у Београдском региону 1.688 (5%) ротофреза.

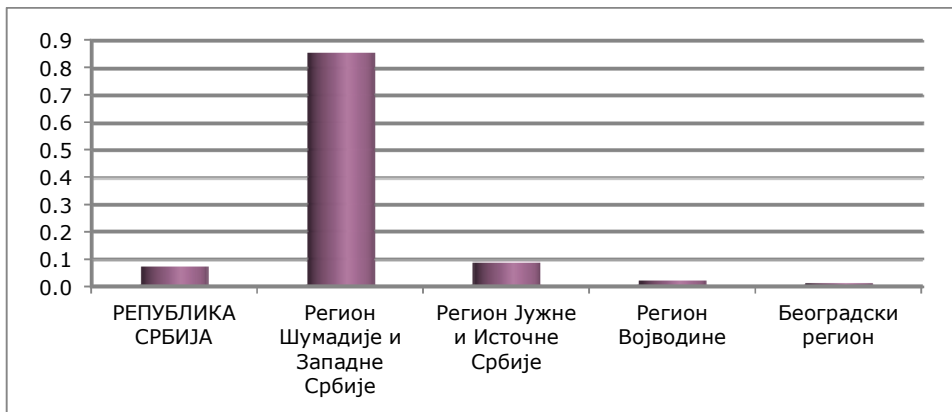
Граф. 1.36. Ротофрезе по регионима (број)**Граф. 1.37. Ротофрезе по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha), на једну ротофрезу долази 69 ha. Највећа површина по једној ротофрези је у Региону Војводине (456 ha), а најмања у Региону Шумадије и Западне Србије (24 ha). У Београдском региону та површина је 63 ha, а у Региону Јужне и Источне Србије 42 ha.

Граф. 1.38. Површине ораница и башта по једној ротофрези (ha/ротофреза)

Заступљеност ротофрези у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,07 ротофрези по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,85 ротофрези по газдинству), а најмања у Београдском региону (0,01 ротофрези по газдинству). У Региону Јужне и Источне Србије заступљеност ротофрези је 0,08 ротофрези по газдинству, а у Београдском региону 0,02 ротофрези по једном газдинству.

Граф. 1.39. Заступљеност ротофрезапо газдинству у Републици Србији и у регионима

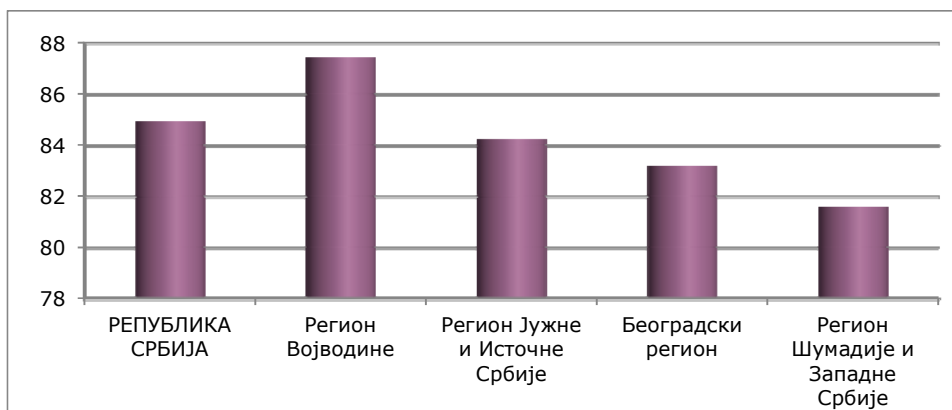
Расипачи минералног ђубрива

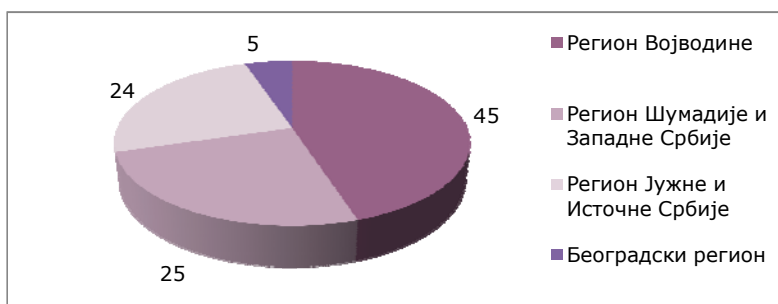
Укупан број расипача минералног ђубрива регистрованих пописом је 95.378. У тај број су урачунати сви расипачи без обзира на начин расипања, величину пријемног коша и начин агрегатирања за трактор. Приказани су као укупан број и по старости. Процентуална заступљеност расипача минералног ђубрива старијих од десет година у укупном броју расипача минералног ђубрива у Републици Србији износи 85%.

Посматрано по регионима, процентуална заступљеност расипача минералног ђубрива старијих од десет година у укупном броју највећа је у Региону Војводине (87%), а најмања у Региону Шумадије и Западне Србије (82%). У Региону Јужне и Источне Србије процентуална заступљеност је 84% а у Београдском региону 83%.

Граф. 1.40. Растурачи минералног ђубрива старији од десет година (%)

Регионална заступљеност расипача минералног ђубрива је таква да се од укупног броја у Републици Србији (95.378) највећи број расипача минералног ђубрива налази у Региону Војводине (42.917 или 45%), а најмањи у Београдском региону (4.928 или 5%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 24.206 (25%), а у Региону Јужне и Источне Србије 23.327 (24%) расипача минералног ђубрива.

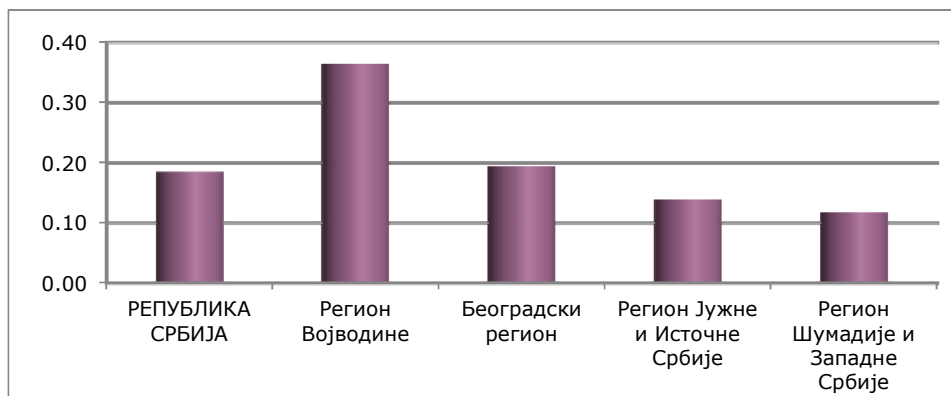
Граф. 1.41. Растурачи минералног ђубрива по регионима (број)**Граф. 1.42. Растурачи минералног ђубрива по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ха) просечно на један расипач минералног ђубрива долази 26,3 ха. Највећа површина по једном расипачу минералног ђубрива је у Региону Војводине (34,2 ха), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (18,1 ха). У Београдском региону та површина је 21,7 ха, а у Региону Шумадије и Западне Србије 21,4 ха.

Граф. 1.43. Површине ораница и башта по растурачу минералног ђубрива (ха/растурач)

Заступљеност расипача минералног ђубрива у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,18 расипача минералног ђубрива по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,36), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,12). У Београдском региону заступљеност расипача минералног ђубрива је 0,19 расипача по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,14 расипача минералног ђубрива по једном газдинству.

Граф. 1.44. Заступљеност растурача минералног ђубрива по газдинству у Републици Србији и у регионима

Расипачи стајњака

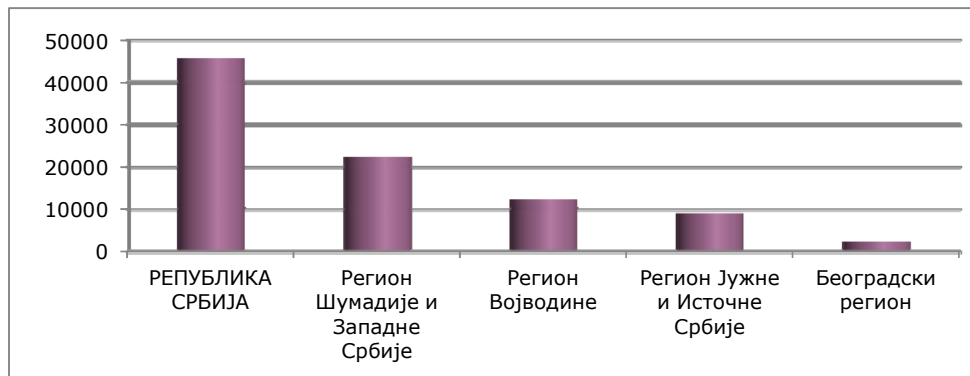
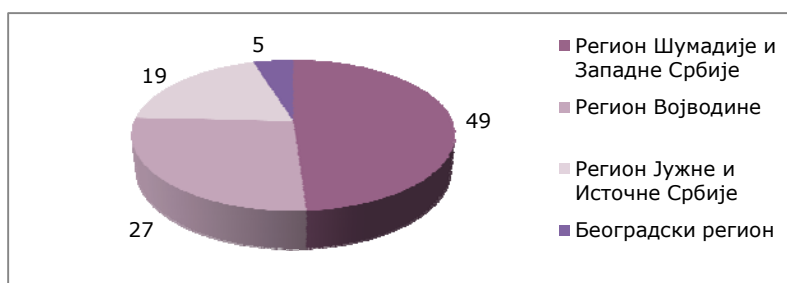
Укупан број расипача стајњака у Републици Србији је 45.553. Овде се убрајају расипачи свих типова и капацитета са различитим радним органима за разбацивање чврстог стајњака. Од тог броја 32.867 комада су старији од 10 година (72%). Ако се има у виду укупан број музних крава у Србији (450.000), онда произлази да се на сваких 10 крава са пратећим категоријама говеда користи по један расипач стајњака, или око 180 тона стајњака по расипачу годишње.

Посматрано регионално, процентуална заступљеност расипача стајњака старијих од десет година у укупном броју расипача стајњака у Републици Србији, највећа је у Региону Шумадије и Западне Србије (74%), а најмања у Београдском региону (66%). У Региону Војводине процентуална заступљеност је 72%, а у Региону Јужне и Источне Србије заступљеност је 84%.

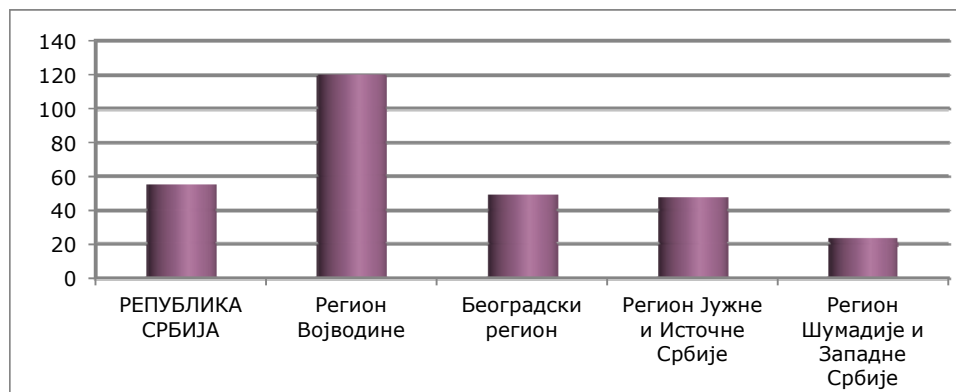
Граф. 1.45. Растурачи стајњака старији од десет година (%)

Регионална заступљеност расипача стајњака таква је да се од укупног броја у Републици Србији (45.553) највећи број расипача стајњака налази у Региону Шумадије и Западне Србије (22.228 или 49%), а најмањи у Београдском региону (2.185 или 5%). У Региону Војводине налази се 12.227 (27%) а у Региону Јужне и Источне Србије 8.852 (19%) расипача минералног ђубрива.

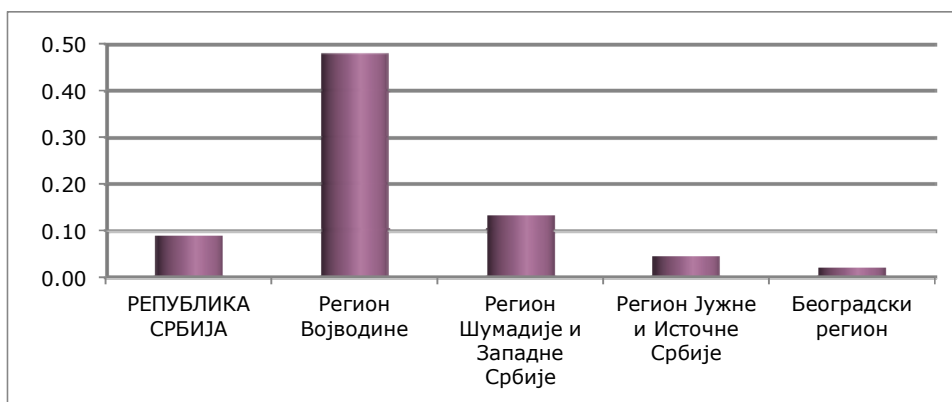
Граф. 1.46. Растурачи стајњака по регионима (број)**Граф. 1.47. Растурачи стајњака по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на један расипач стајњака долази 55,2 ha. Највећа површина по једном расипачу стајњака је у Региону Војводине (119.9 ha), а најмања у Региону Јужне и Источне Србије (23,3 ha). У Београдском региону та површина је 48,8 ha, а у Региону Шумадије и Западне Србије 47,6 ha.

Граф. 1.48. Површине ораница и башта по једом растурачу стајњака (ха/растурачу стајњака)

Заступљеност расипача стајњака у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,09 расипача стајњака по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,48), а најмања у Београдском региону (0,02). У Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност расипача стајњака је 0,13 расипача по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,04 расипача стајњака по једном газдинству.

Граф. 1.49. Заступљеност растурача стајњака по газдинству у Републици Србији и у регионима

Сејалице

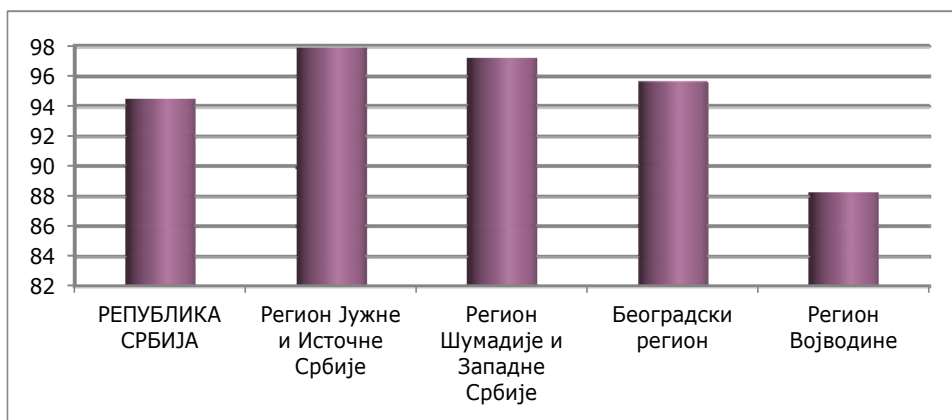

У Републици Србији укупно је пописано 114.716 сејалица. У тај број урачунате су све сејалице, како за ускореду сетву стрних жита, тако и сејалице за широкореду сетву окопавина. У току овог пописа није рађена детаљнија систематизација, сем пописа укупног броја сејалица и њихове старости.

Процентуална заступљеност сејалица старијих од десет година у укупном броју сејалица у Републици Србији износи преко 94%. Овако висок проценат старости сејалица настао је из више разлога. Домаћа индустрија не производи сејалице у довољном броју, и то већ годинама, а могућност да домаћи пољопривредни произвођачи набаве савремене уређаје овог типа све је више сужена.

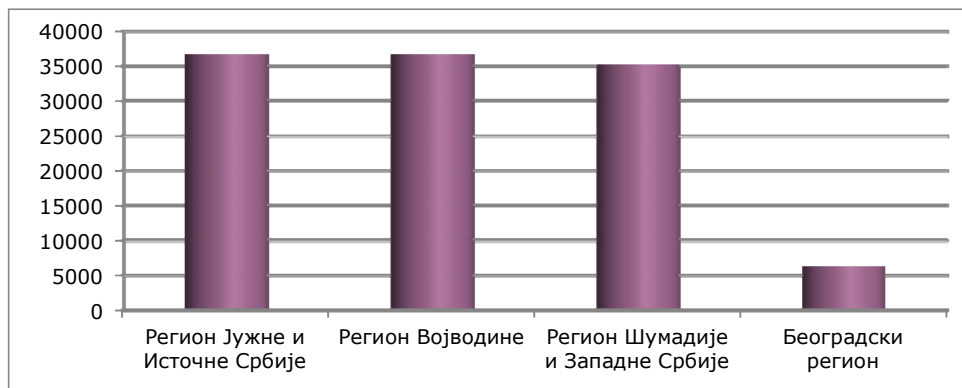
Посматрано регионално, процентуална заступљеност сејалица старијих од десет година у укупном броју сејалица у Републици Србији, највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (98%), а најмања у Региону Војводине (88%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 97%, а у Београдском региону заступљеност је 96%.

Граф. 1.50. Сејалице старије од десет година (%)

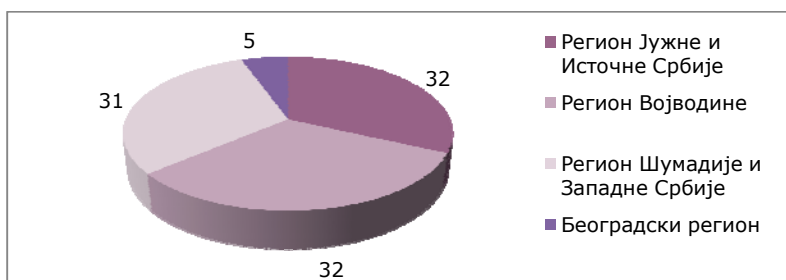

Регионална заступљеност сејалица је таква да се од укупног броја у Републици Србији (114.710) највећи број сејалица налази у Региону Јужне и Источне Србије (36.589 или 32%), а најмањи у Београдском региону (6.283 или 5%). У Региону Војводине налази се 36.588 (32%), а у Региону Шумадије и Западне Србије 35.250 (31%) сејалица.

Граф. 1.51. Сејалице по регионима (број)

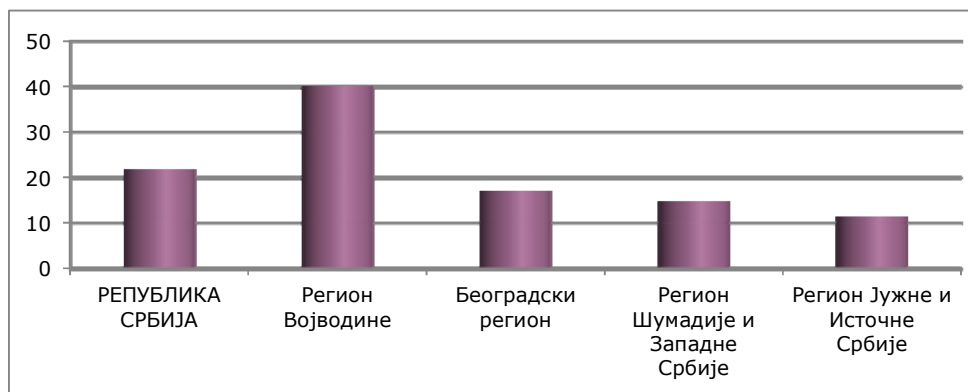

Граф. 1.52. Сејалице по регионима (%)

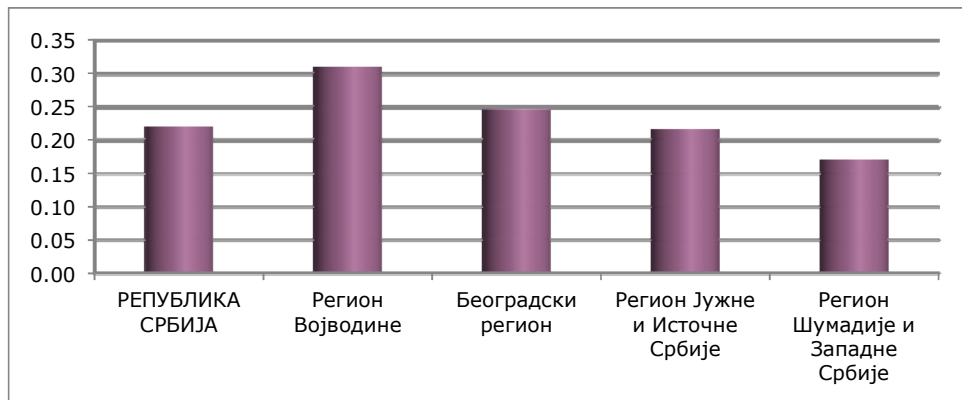
Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha), просечно на једну сејалицу долази 21,9 ha. Највећа површина по једној сејалици је у Региону Војводине (40,1 ha), а најмања у Региону Јужне и Источне Србије (11,5 ha). У Београдском региону та површина је 17,0 ha, а у Региону Шумадије и Западне Србије 14,7 ha.

Граф. 1.53. Површине ораница и башта по једој сејалици (ха/сејалица)

Заступљеност сејалица у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,22 сејалице по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,31), а најмања у Региону Шумадије и Западне Србије (0,17). У Београдском региону заступљеност је 0,25 а у Региону Јужне и Источне Србије 0,22 сејалице по газдинству.

Граф. 1.54. Заступљеност сејалица по газдинству у Републици Србији и у регионима

Прскалице

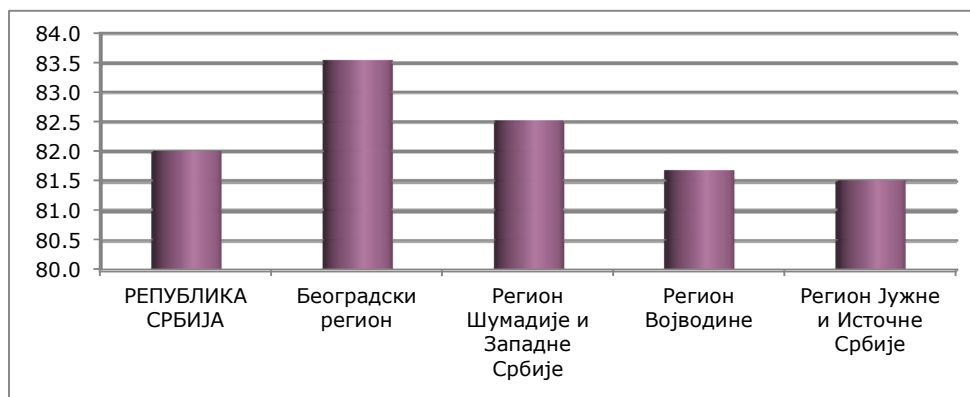

Пописом је забележено да у Републици Србији постоји укупно 138.084 прскалице. У тај број урачунате су све прскалице без обзира на начин агрегатирања за трактор и капацитет резервоара за препарат којим се изводи третирање гајених биљака.

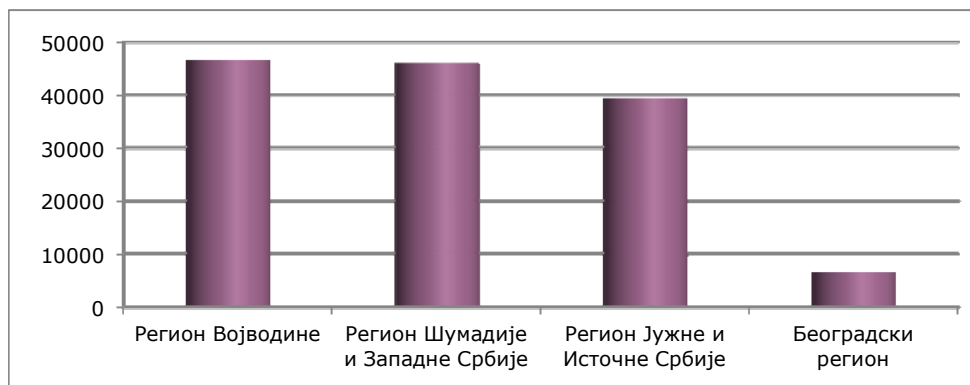
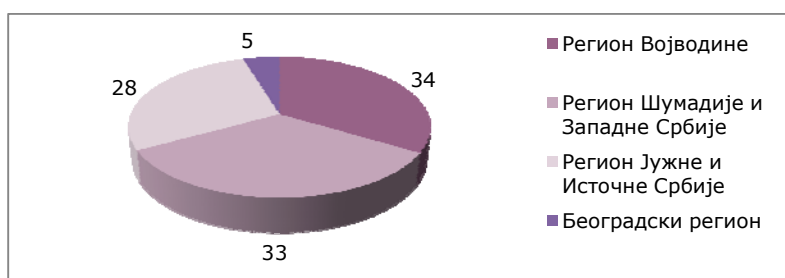
Процентуална заступљеност прскалица старијих од десет година у укупном броју прскалица у Републици Србији износи 82%. Управо овај податак указује на то да се заштита, као агротехничка мера, код нас изводи са непоузданим уређајима који могу озбиљно угрозити производњу.

Посматрано регионално, процентуална заступљеност прскалица старијих од десет година у укупном броју прскалица у региону највећа је у Београдском региону (83,6%), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (81,5%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 82,5%, а у Региону Војводине 81,7%.

Граф. 1.55. Прскалице старије од десет година (%)

Регионална заступљеност прскалица је таква да се од укупног броја у Републици Србији (138.084) највећи број прскалица налази у Региону Војводине (46.468 или 34%), а најмањи у Београдском региону (6.438 или 5%). У Региону Јужне и Источне Србије постоји 45.890 (33%) прскалица, а у Региону Јужне и Источне Србије 39.288 (28%).

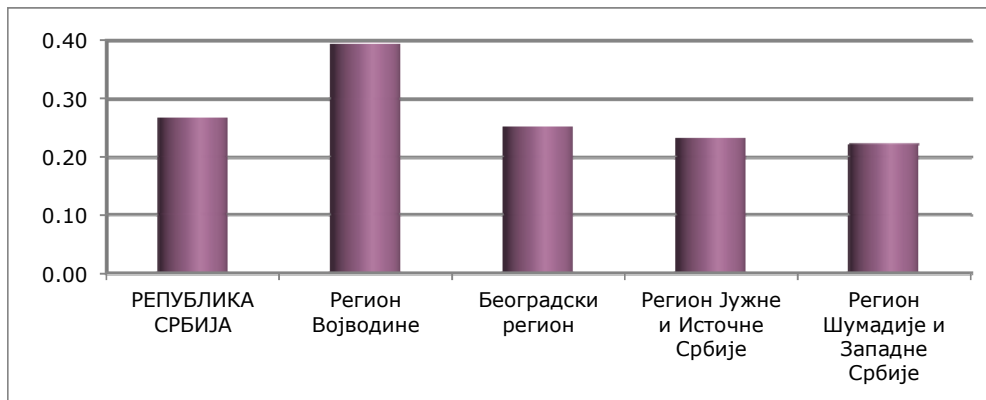
Граф. 1.56. Прскалице по регионима (број)**Граф. 1.57. Прскалице по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ха) просечно на једну прскалицу долази 18,2 ха. Највећа површина по једној прскалицу је у Региону Војводине (31,6 ха), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (10,7 ха). У Београдском региону та површина је 16,6 ха, а у Региону Шумадије и Западне Србије 11,3 ха.

Граф. 1.58. Површине ораница и башта по једној Прскалицу (ха/прскалица)

Заступљеност прскалица у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,27 прскалица по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,39), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,22). У Београдском региону прскалица је 0,25 по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,23 прскалице по једном газдинству.

Граф. 1.59. Заступљеност прскалицепо газдинству у Републици Србији и у регионима

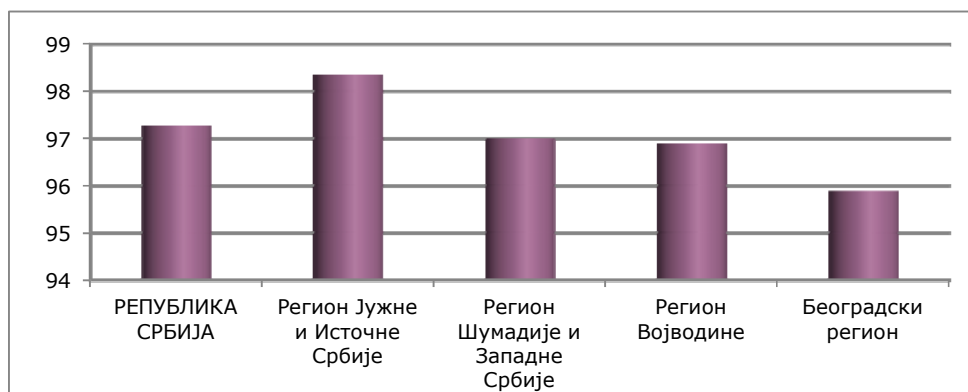
Приколица

Према пописним резултатима, укупан број приколица у Републици Србији је 298.667. У тај број укључени су сви типови приколица, једноосовинске и двоосовинске, са различитим капацитетом транспортног сандука и различитом носивошћу. Све су оне приказане као укупан број.

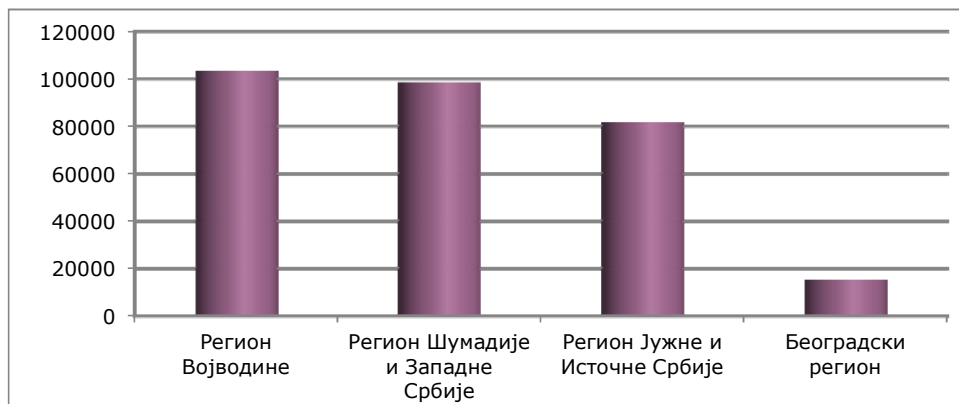
Процентуална заступљеност приколица старијих од 10 година у укупном броју приколица у Републици Србији износи 97%. Посматрано регионално, заступљеност приколица старијих од 10 година у укупном броју приколица у Републици Србији, највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (98%), а најмања је у Београдском региону (96%). У Региону Шумадије и Западне Србије, као и у Региону Војводине, процентуална заступљеност износи 97%. Према тим подацима, средства за транспорт пољопривредних производа на пописаним газдинствима су у веома лошем стању. Њихов експлоатациони век је прошао, а поузданост је недовољна. Све се то негативно одражава на организацију и извођење важне операције као што је брз транспорт пољопривредних производа у време убирања.

Граф. 1.60. Приколице старије од десет година (%)

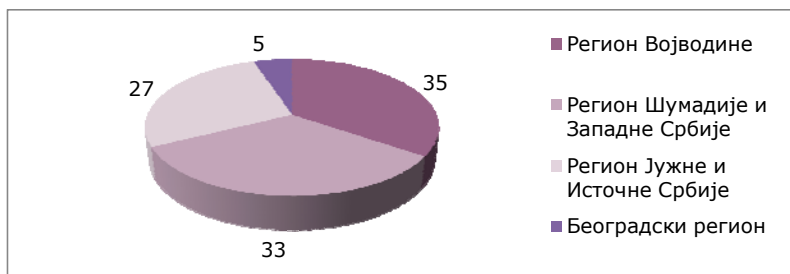

Регионална заступљеност приколица је таква да се од укупног броја у Републици Србији (298.667) највећи број приколица налази у Региону Војводине (103.283 или 35%), а најмањи у Београдском региону (15.144 или 5%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 98.560 (33%) а у Региону Јужне и Источне Србије 81.680 (27%) приколица.

Граф. 1.61. Приколице по регионима (број)

Граф. 1.62. Приколице по регионима (%)

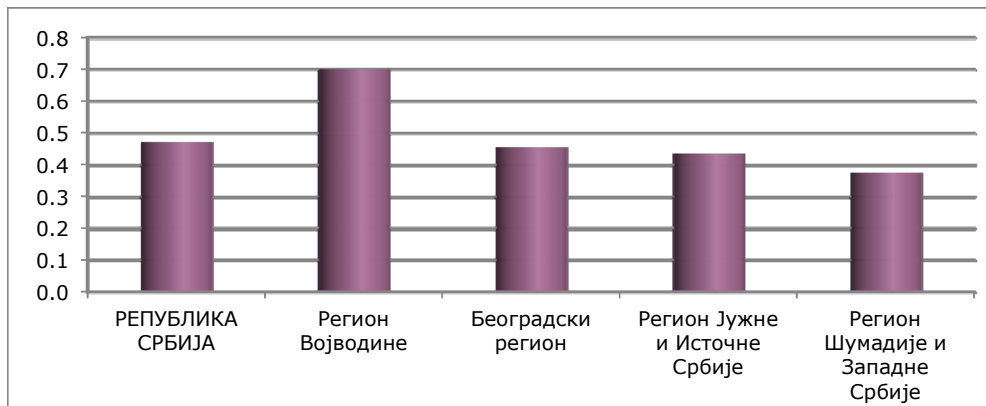
Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта у Републици Србији (3.437.423 ha) просечно на једну приколицу долази 11,5 ha. Највећа површина по једној приколици је у Региону Војводине (15,6 ha), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (8,3 ha). У Региону Шумадије и Западне Србије она износи 10,3 ha, а у Београдском региону та површина је 9,0 ha.

Граф. 1.63. Површина КПЗ по једној приколици (ha/приколица)

Заступљеност приколица у пољопривредним газдинствима у Републици Србији износи 0,47 приколица по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,70), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,37). У Београдском региону заступљеност приколица је 0,46 по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,44 приколице по једном газдинству.

Граф. 1.64. Заступљеност приколица по газдинству у Републици Србији и у регионима

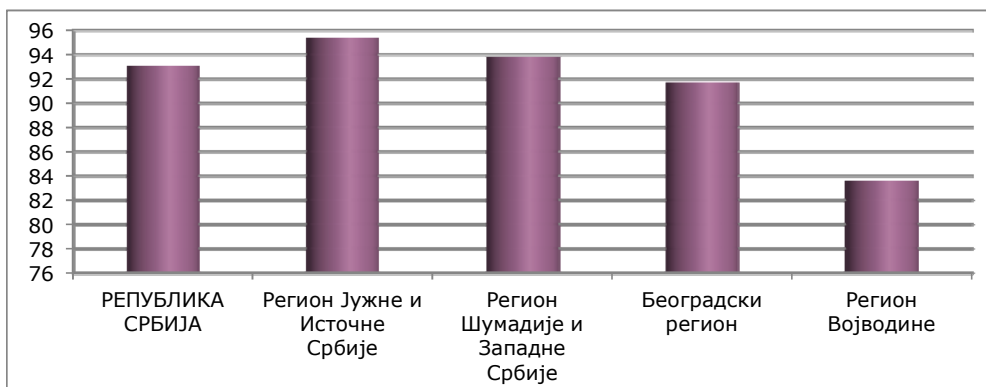
Косилице

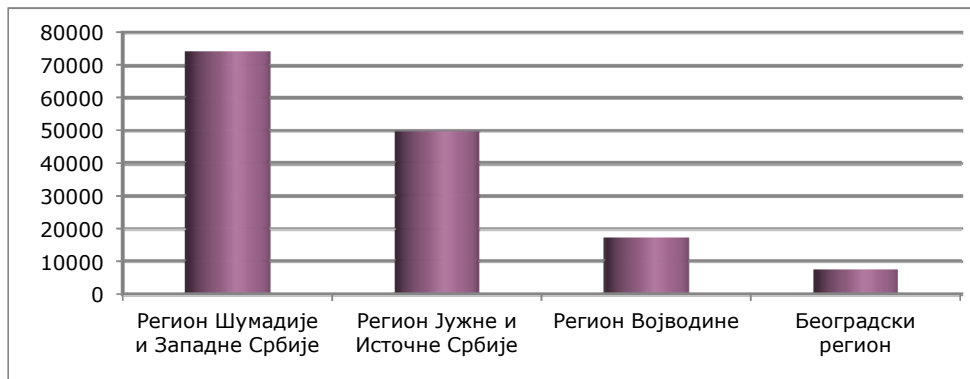
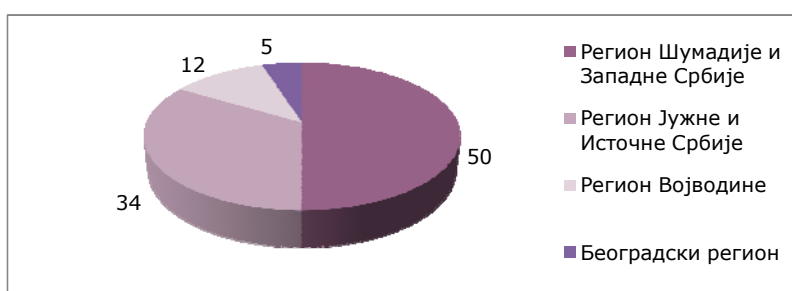

У Републици Србији пописано је 148.191 косилица. У тај број урачунате су све косилице независно од типа резног апарата и начина агрегатирања за трактор. Од тог броја чак је 137.830 комада (93%) старије од 10 година. Ако се има у виду укупан број крава у Републици Србији (445.365 грла), онда произлази да се на сваке три краве и 12 оваца користи по једна косилица. Највише је косилица у Региону Шумадије и Западне Србије (74.151 или 50%), а најмање их је у Региону Београда (7.272 или 5%) у односу на укупан број. У Региону Војводине пописано је 17.073 комада или 11% од укупног броја, а у Региону Јужне и Источне Србије 49.695 комада или 34% од укупног броја.

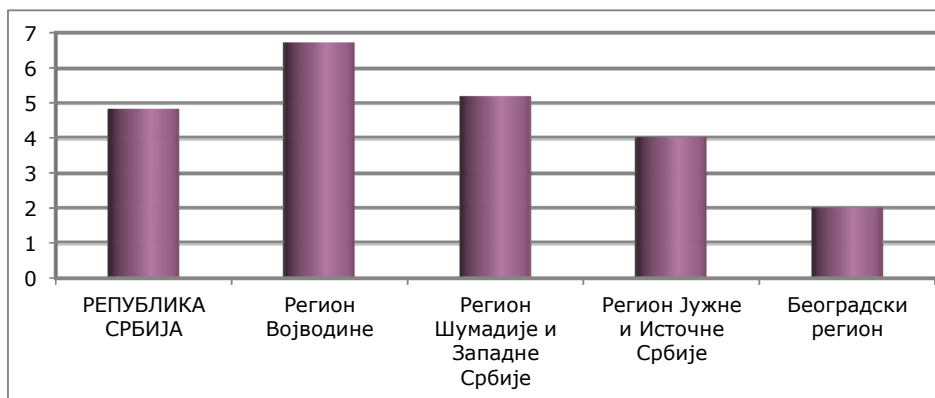
Процентуална заступљеност косилица старијих од десет година у укупном броју у Републици Србији износи 93%. Посматрано по регионима, процентуална заступљеност косилица старијих од десет година у укупном броју косилица Републици Србији, највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (95%), а најмања је Региону Војводине (83%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 94%, а у Београдском региону заступљеност је 92%.

Граф. 1.65. Косилице старије од десет година (%)

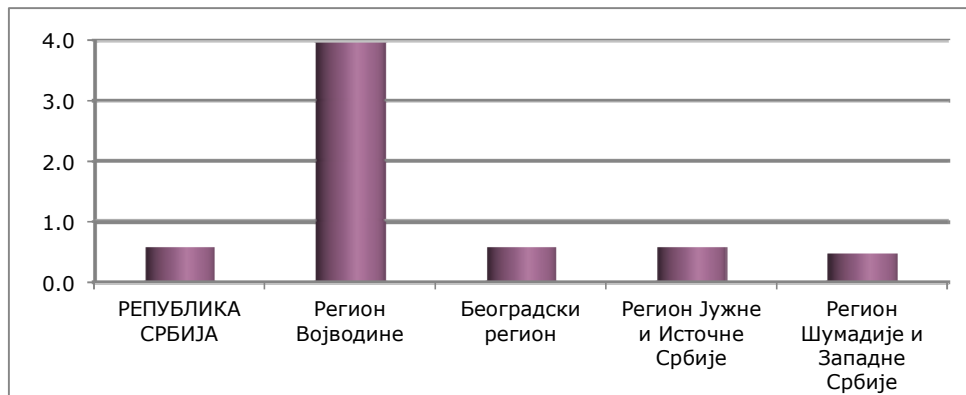
Граф. 1.66. Косилице по регионима (број)**Граф. 1.67. Косилице по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'ливаде и пашњаци' у Републици Србији (713.242 ha) просечно на једну косилицу долази 4,8 ha. Највећа површина по једној косилици је у Региону Војводине (6,7 ha), а најмања је у Београдском региону (2,0 ha). У Региону Шумадије и Западне Србије та површина износи 5,2 ha, а у Региону Јужне и Источне Србије 4,0 ha.

Граф. 1.68. Површине ливада и пашњака по једној косилици (ha/косилица)

Заступљеност косилица у пољопривредним газдинствима која поседују ливаде и пашњаке у Републици Србији износи 0,56 косилица по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (3,94), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,46). У Београдском региону заступљеност косилица је 0,57 комада по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,56 комада по једном газдинству.

Граф. 1.69. Заступљеност косилица по газдинству у Републици Србији и у регионима

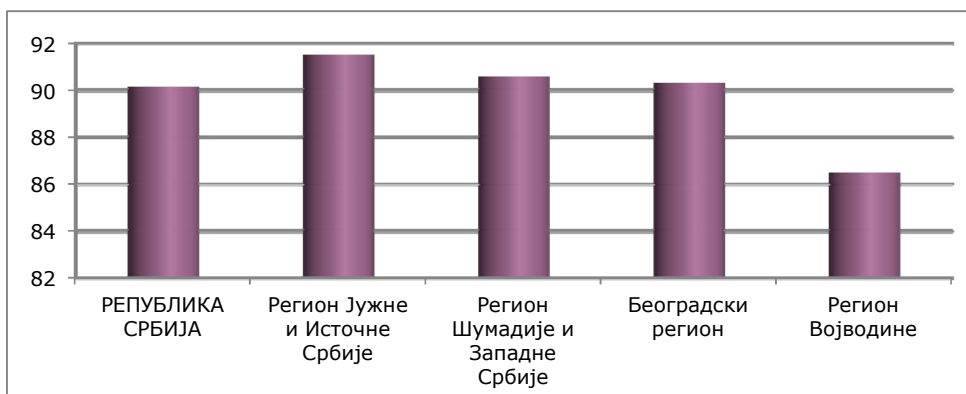

Грабуље

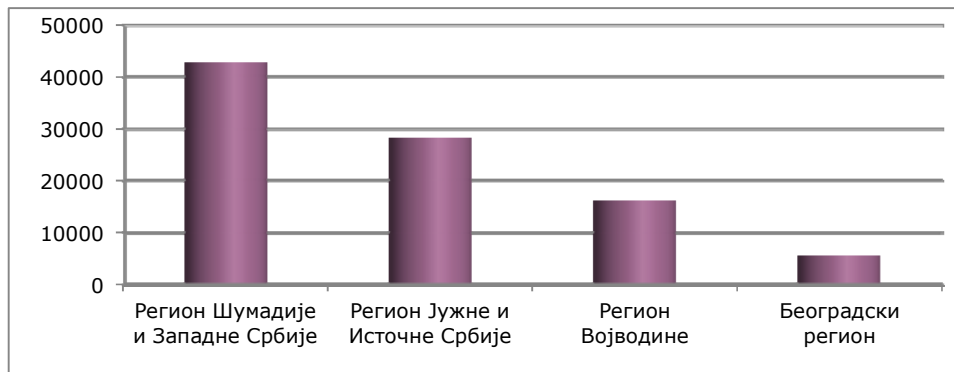
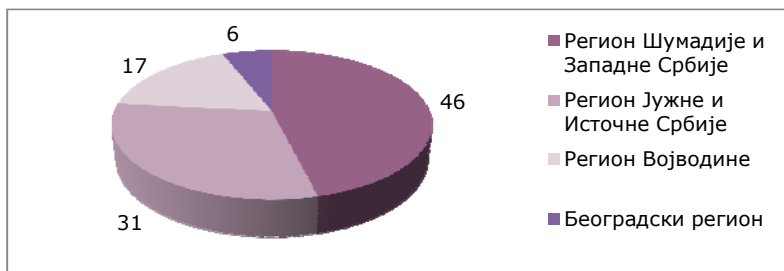

Укупан број грабуља у Републици Србији је 92.686. У тај број урачунате су све грабуље независно од типа и облика радних органа. Од тог броја, 83.542 комада (90%) старије је од 10 година. У поређењу са укупним бројем крава у Републици Србији (445.365 грла), произлази да се на сваких пет крава и 19 оваца користи по једна грабуља. У односу на укупан број грабуља, највише их је у Региону Шумадије и Западне Србије (42.758 комада или 46%), а најмање их је у Београдском региону (5.591 комад или 6%) У Региону Војводине пописано је 16.055 комада или 17% од укупног броја, а у Региону Јужне и Источне Србије 28.282 комада или 31% од укупног броја.

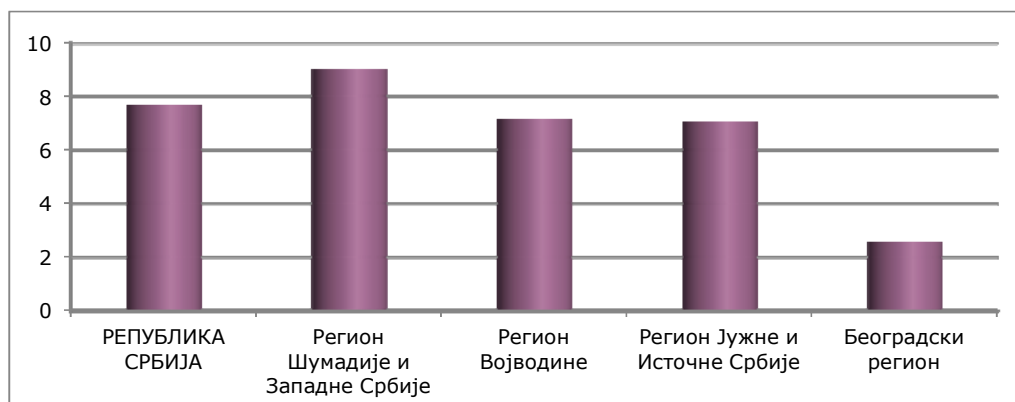
Граф. 1.70. Грабуље старије од десет година (%)

Регионална заступљеност грабуља таква је да се од укупног броја у Републици Србији (92.686) највише грабуља налази у Региону Шумадије и Западне Србије (42.758 или 46%), а најмање у Београдском региону (5.591 или 6%). У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 28.282 (31%) а у Региону Војводине 8.852 грабуље (17%).

Граф. 1.71. Грабље по регионима (број)**Граф. 1.72. Грабље по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'ливаде и пашњаци' у Републици Србији (713.242 ha) просечно на једну грабуљу долази 7,7 ha. Највећа површина по једној грабуљи је у Региону Шумадије и Западне Србије (9,0 ha), а најмања је у Београдском региону (2,6 ha). У Региону Војводине та површина износи 7,1 ha, као и у Региону Јужне и Источне Србије (7,1 ha).

Граф. 1.73. Површине ливада и пашњака по једој машини (ха/грабље)

Заступљеност грабуља у пољопривредним газдинствима која поседују ливаде и пашњаке у Републици Србији износи 0,35 грабуља по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (3,7), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,26). У Београдском региону заступљеност овог оруђа је 0,44 по газдинству, а у Региону Шумадије и Западне Србије 0,26 грабуља по једном газдинству.

Граф. 1.74. Заступљеност грабљи по газдинству у Републици Србији и у регионима

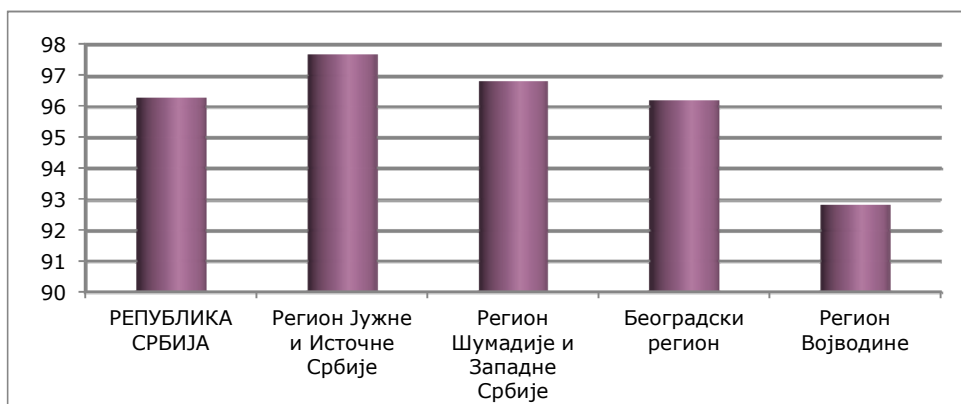

Пресе за балирање (балирке)

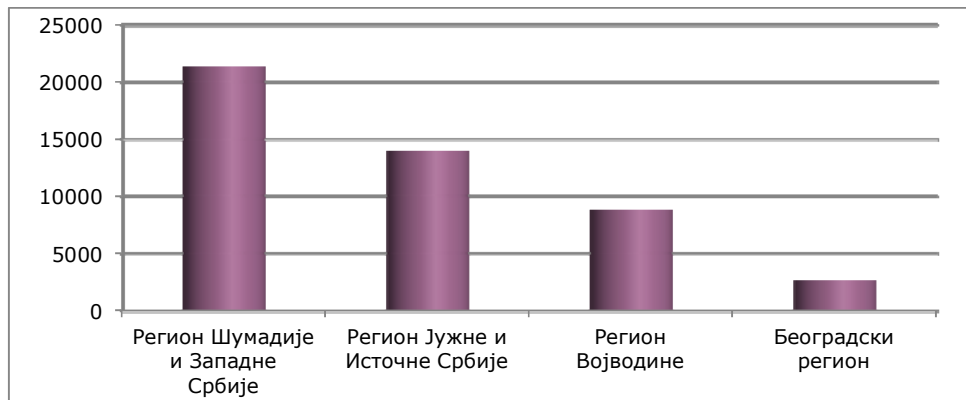
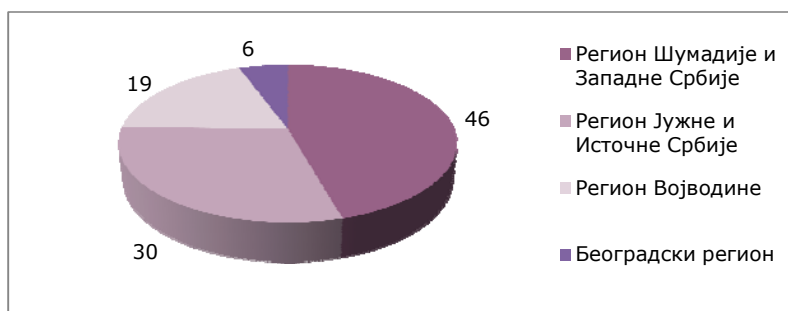

У Републици Србији пописано је 46.706 преса за балирање. У тај број урачунате су све пописане пресе без обзира на тип и облик коморе за пресовање, односно облик и масу испресованих бала. Од укупног броја ових преса, 44.971 (96%) старија је од 10 година. Ако се има у виду укупан број крава у Републици Србији (445.365 грла), произлази да се на сваких 10 крава и 37 оваца користи по једна преса за балирање. Највише преса за балирање налази се у Региону Шумадије и Западне Србије (21.324 комада или 46%), а најмање у Београдском региону (2.619 комада или 6%). У Региону Војводине пописано је 8.841 комад или 19% а у Региону Јужне и Источне Србије 13.922 комада или 30% од укупног броја.

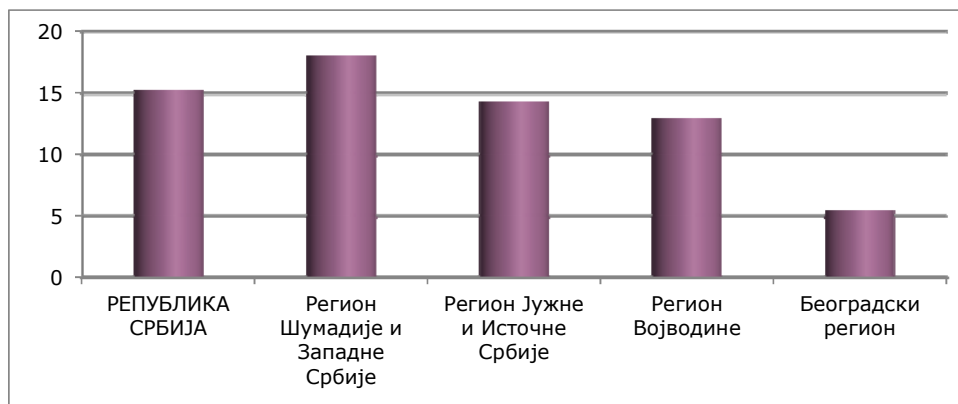
Граф. 1.75. Пресе старије од десет година (%)

Регионална заступљеност преса за балирање таква је да се од укупног броја у Републици Србији (46.706) највећи број преса налази у Региону Шумадије и Западне Србије (21.324 или 46%), а најмањи у Београдском региону (2.619 или 6%). У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 13.922 пресе (30%) а у Региону Војводине 8.841 преса за балирање (19%).

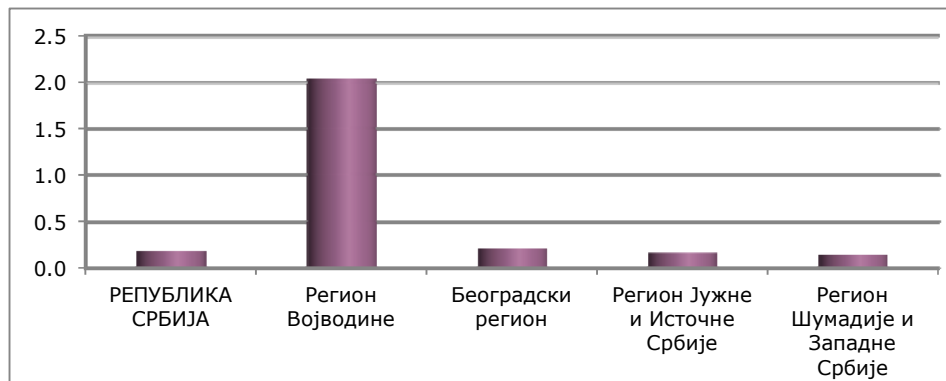
Граф. 1.76. Пресе по регионима (број)**Граф. 1.77. Пресе по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'ливаде и пашњаци' у Републици Србији (713.242 ha) просечно на једну пресу за балирање долази 15,3 ha. Највећа површина по једној преси је у Региону Шумадије и Западне Србије (18,0 ha), а најмања је у Београдском региону (5,5 ha). У Региону Јужне и Источне Србије та површина износи 14,3 ha, а у Региону Војводине 13,0 ha.

Граф. 1.78. Површине ливада и пашњака по једној преси (ха/преса)

Заступљеност преса за балирање у пољопривредним газдинствима која поседују ливаде и пашњаке у Републици Србији износи 0,18 преса по једном газдинству. Посматрано по регионима, ово пољопривредно оруђе најзаступљеније је у Региону Војводине (2,04), а најмање је заступљено у Региону Шумадије и Западне Србије (0,13). У Београдском региону заступљеност преса је 0,21 по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,16 преса за балирање по једном газдинству.

Граф. 1.79. Заступљеност преса по газдинству у Републици Србији и у регионима

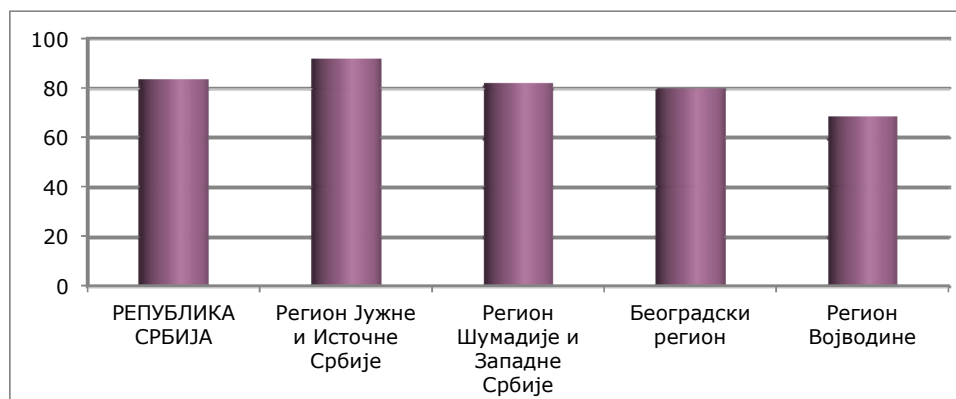

Пумпе за наводњавање

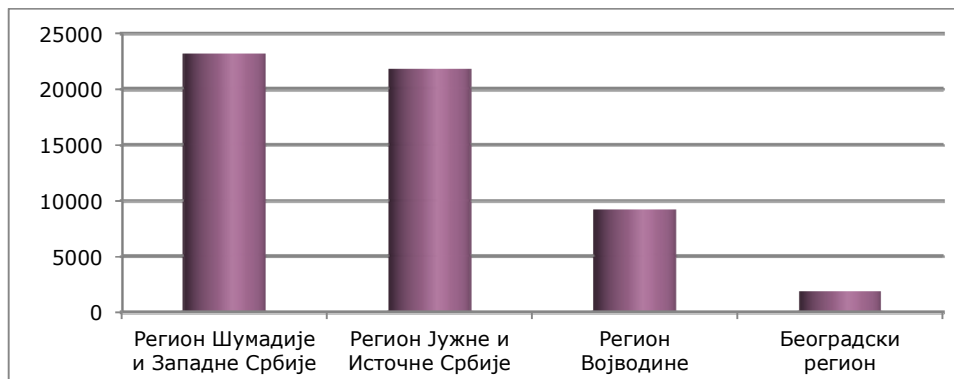
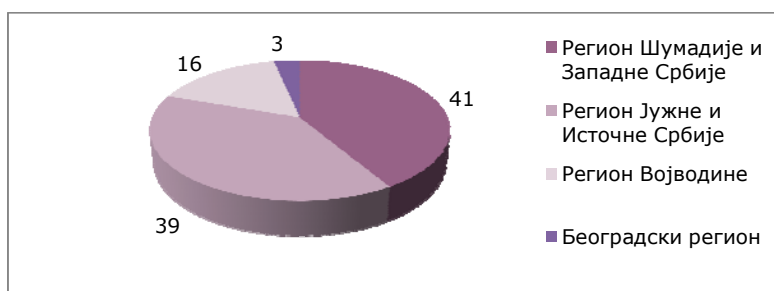

У Републици Србији налази се 55.819 пумпи за наводњавање. Процентуална заступљеност пумпи старијих од десет година у укупном броју пумпи у Републици Србији износи 84%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност пумпи старијих од десет година у укупном броју пумпи Републици Србији, највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (92%), а најмања је у Региону Војводине (69%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност износи 82% а у Београдском региону 79%.

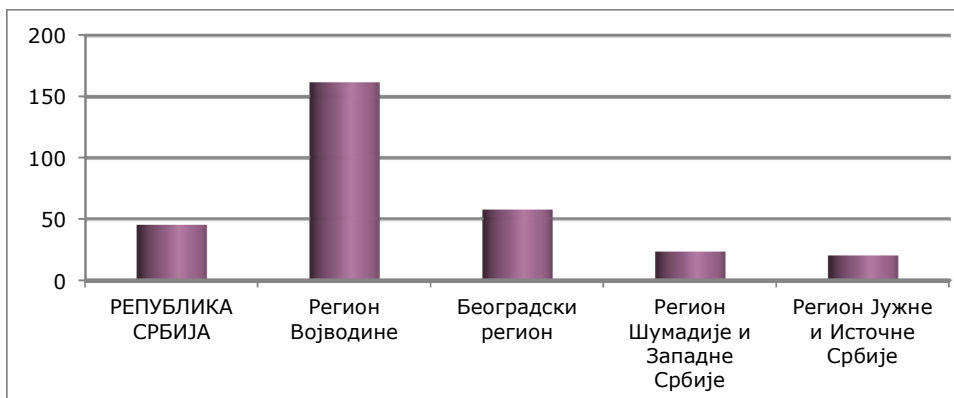
Граф. 1.80. Пумпе старије од десет година (%)

Регионална заступљеност пумпи таква је да се од укупног броја у Републици Србији (55.819) највећи број пумпи налази у Региону Шумадије и Западне Србије (23.130 или 41%), а најмањи у Београдском региону (1.857 или 3%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 21.717 (39%) а у Региону Војводине 9.115 пумпи (16%).

Граф. 1.81. Пумпе по регионима (број)**Граф. 1.82. Пумпе по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на једну пумпу долази 45 ha. У регионима, највећа површина по једној пумпи је у Региону Војводине (161 ha), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (19 ha). У Београдском региону та површина износи 57 ha, а у Региону Шумадије и Западне Србије 22 ha.

Граф. 1.83. Површине ораница и башта по једој пумпи (ха/пумпа)

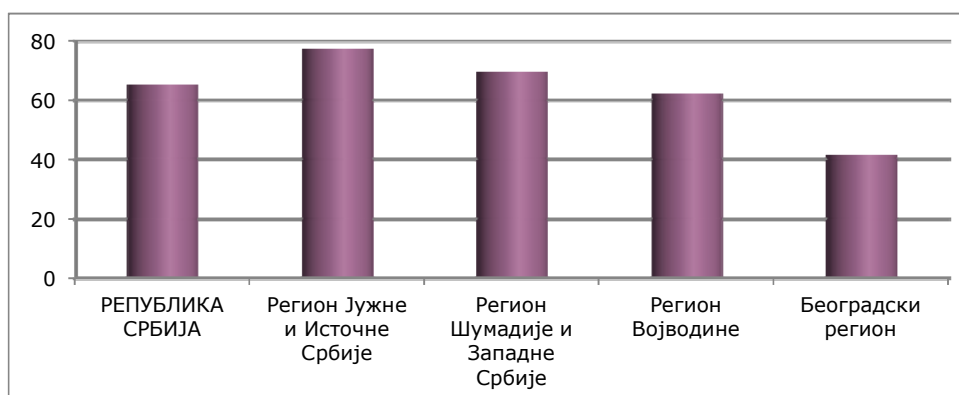
Заступљеност пумпи за наводњавање у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,02 пумпе по једном газдинству. Ове пумпе су највише заступљене у Региону Јужне и Источне Србије (0,05), а најмање у Региону Војводине (0,01). У Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност је 0,04 пумпе а у Београдском региону 0,01 пумпа по једном газдинству.

Тифони за наводњавање

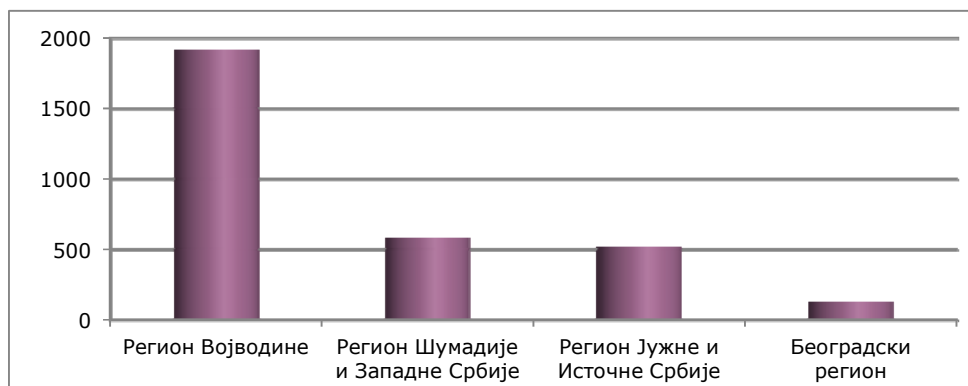

Процентуална заступљеност тифона старијих од десет година у укупном броју тифона у Републици Србији износи 65%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност тифона старијих од десет година у укупном броју тифона Републици Србији, највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (77%), а најмања је у Београдском региону (41%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 69%, а у Региону Војводине заступљеност износи 62%.

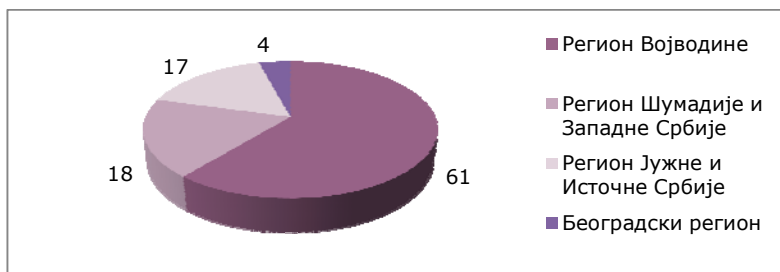
Граф. 1.84. Тифони старији од десет година (%)

Граф. 1.85. Тифони по регионима (број)

Заступљеност пумпи за наводњавање у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,02 пумпе по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Јужне и Источне Србије (0,05), а најмања је у Региону Војводине (0,01). У Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност је 0,04, а у Београдском региону 0,01 пумпа по једном газдинству.

Граф. 1.86. Тифони по регионима (%)

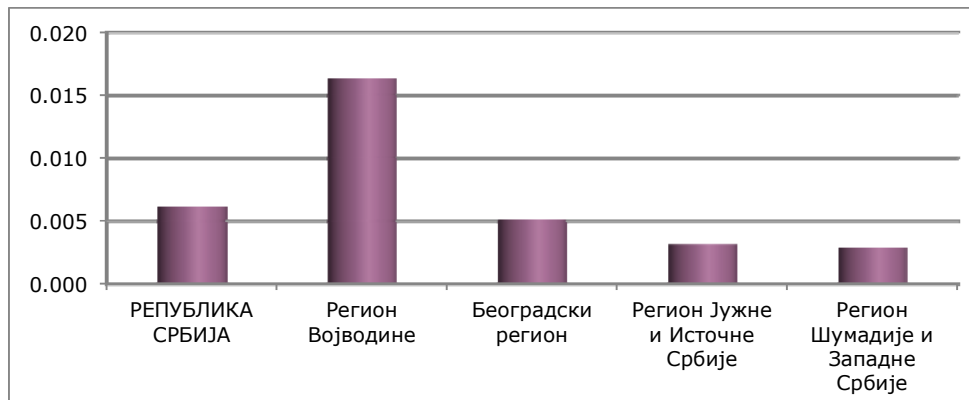
Регионална заступљеност тифона таква је да се од укупног броја у Републици Србији (3.148) највећи број тифона налази у Региону Војводине (1.918 или 61%), а најмањи у Београдском региону (130 или 4%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 580 (18%) а у Региону Јужне и Источне Србије 520 (17%) пумпи.

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ха) просечно на један тифон долази 798,3 ха. Највећа површина по једном тифону је у Региону Шумадије и Западне Србије (894,2 ха), а најмања је у Региону Војводине (764,4 ха). У Београдском региону та површина износи 820,9 ха а у Региону Јужне и Источне Србије 810,8 ха.

Граф. 1.87. Површине ораница и башта по једом тифону (ха/машини)

Заступљеност тифона у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,006 пумпи по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,016), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (0,003) и Региону Шумадије и Западне Србије (0,003), док у Београдском региону износи 0,005 тифона по једном газдинству.

Граф. 1.88. Заступљеност тифона по газдинству у Републици Србији и у регионима

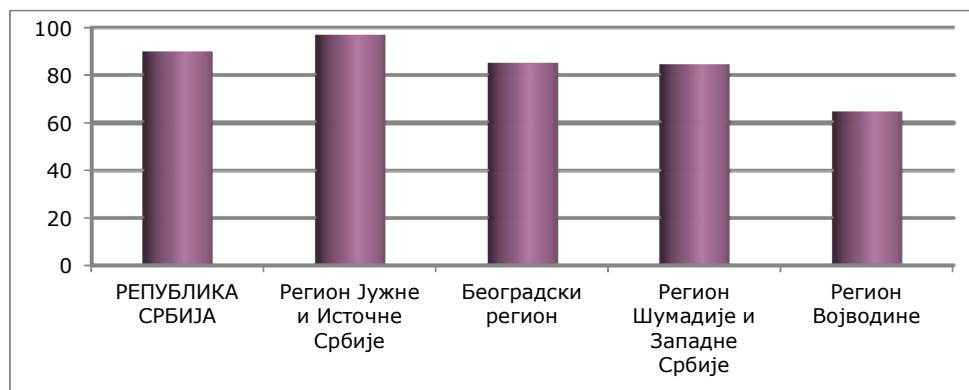

Кишна крила

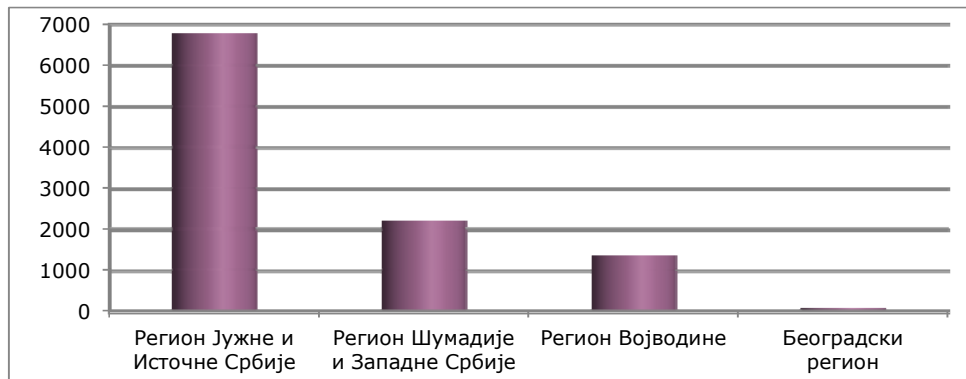
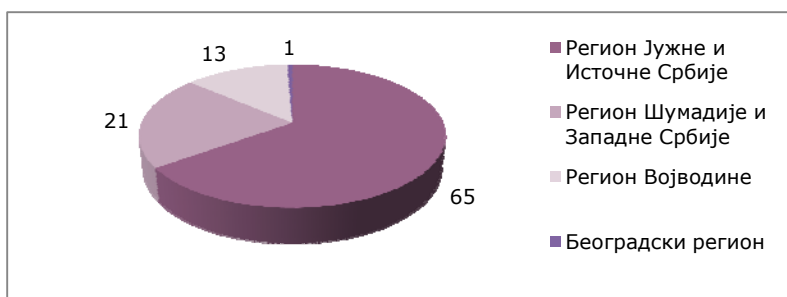

Процентуална заступљеност кишних крила старијих од десет година у укупном броју кишних крила у Републици Србији износи 89,8%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност кишних крила старијих од десет година у укупном броју кишних крила Републици Србији највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (97%), а најмања је у Региону Војводине (65%). У Београдском региону процентуална заступљеност је 85% а у Региону Шумадије и Западне Србије 84%.

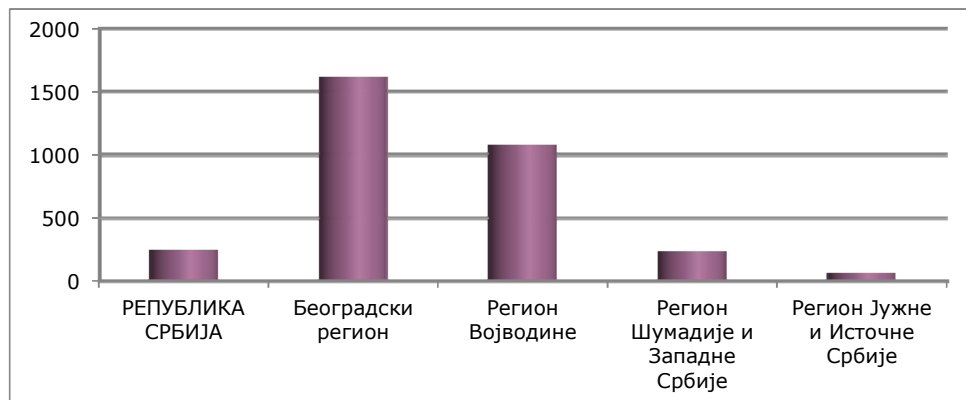
Граф. 1.89. Кишна крила старија од десет година (%)

Регионална заступљеност кишних крила таква је да се од укупног броја у Републици Србији (10.398) највећи број кишних крила налази у Региону Јужне и Источне Србије (6.765 или 41%), а најмањи у Београдском региону (66 или 1%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 2.208 (21%) а у Региону Војводине 1.359 (13%) кишних крила.

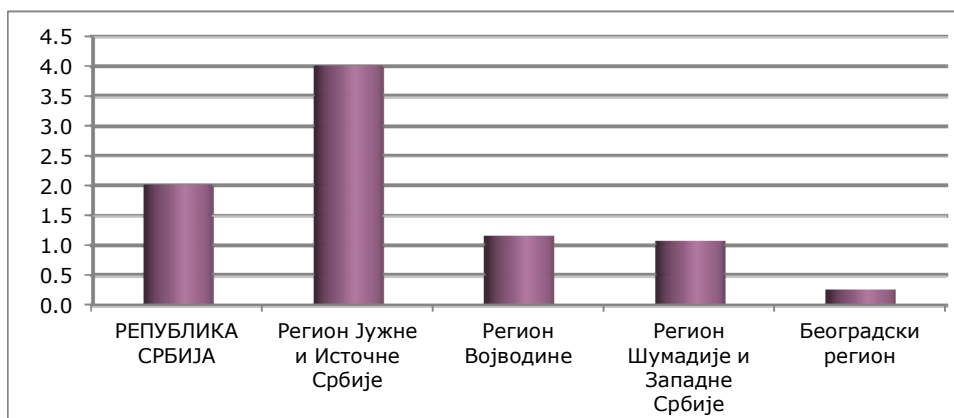
Граф. 1.90. Кишна крила по регионима (број)**Графикон 1.91. Кишна крила по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на једно кишно крило долази на 242 ha. Највећа површина по једном кишном крилу је у Београдском региону (1.617 ha), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (62 ha). У Региону Војводине та површина је 1.079 ha, а у Региону Шумадије и Западне Србије 235 ha.

Граф. 1.92. Површине ораница и баштапо једном кишном крилу (ха/кишно крило)

Заступљеност кишних крила у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи два кишна крила на сто газдинстава. Највећа заступљеност је у Региону Јужне и Источне Србије (4), а најмања је у Београдском региону (0,3). У Региону Војводине заступљеност кишних крила је 1,2, а у Региону Шумадије и Западне Србије 1,1 кишно крило на сто газдинстава.

Граф. 1.93. Заступљеност кишних крила по газднству која поседују оранице и баште, у Републици Србији и у регионима (број /100 газдинстава)

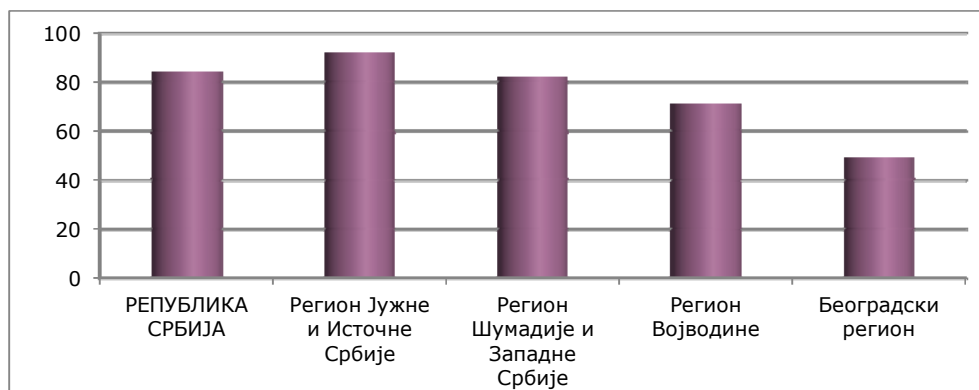

Линеарни системи за наводњавање

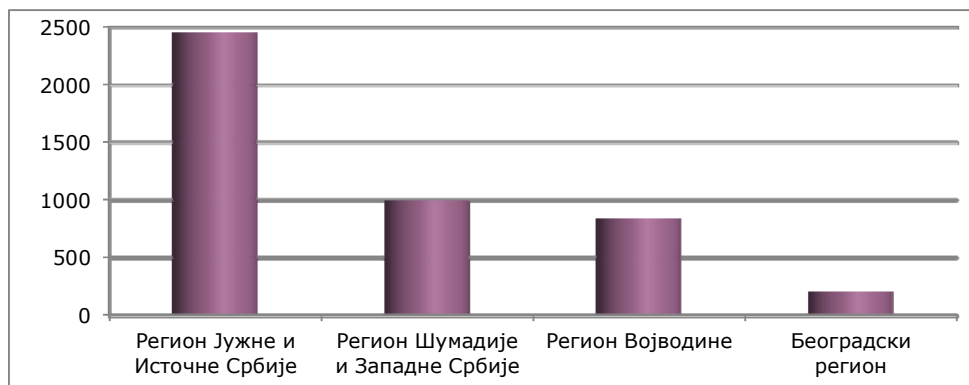
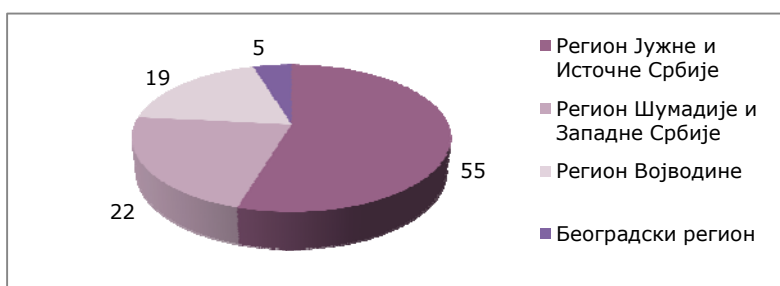

Процентуална заступљеност линеарних система за наводњавање старијих од десет година у укупном броју линеарних система у Републици Србији износи 84%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност линеарних система старијих од десет година у укупном броју линеарних система Републици Србији највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (92%), а најмања је у Београдском региону (49%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 82%, а у Региону Војводине заступљеност износи 79%.

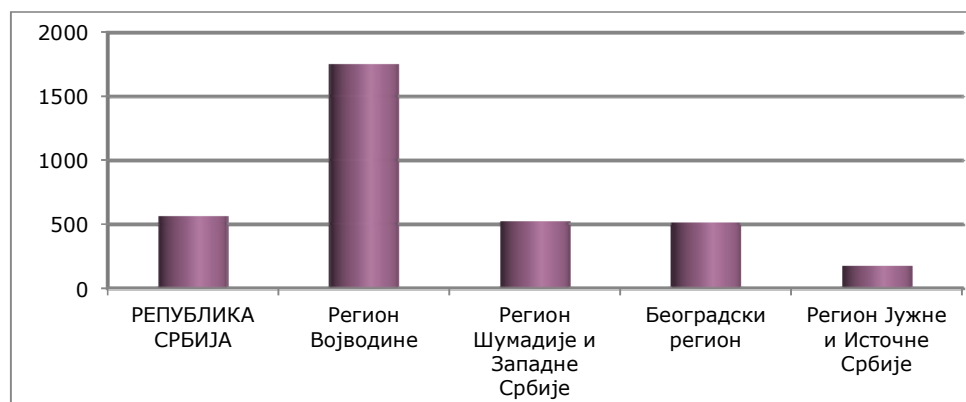
Граф. 1.94. Линеарни системи старији од десет година (%)

Регионална заступљеност линеарних система за наводњавање таква је да се од укупног броја у Републици Србији (4.487) највећи број линеарних система налази у Региону Јужне и Источне Србије (2.449 или 55%), а најмањи у Београдском региону (209 или 5%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 990 (22%), а у Региону Војводине 839 (19%) линеарних система за наводњавање.

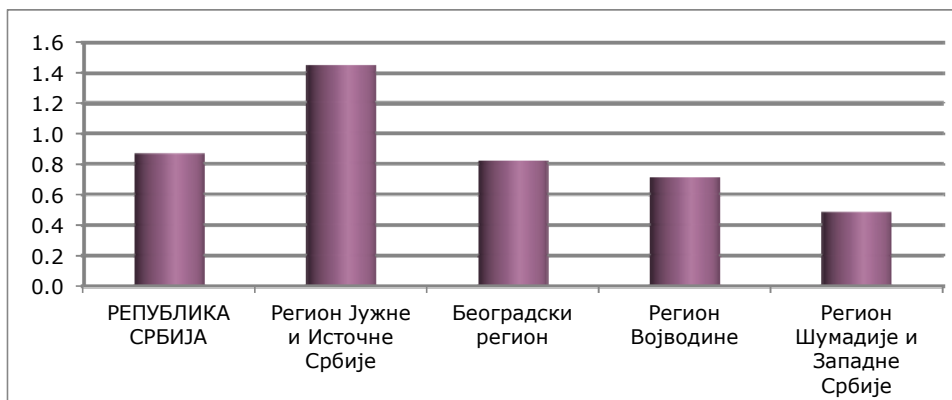
Граф. 1.95. Линеарни системи по регионима (број)**Граф. 1.96. Линеарни системи по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на један линеарни систем за наводњавање долази 560 ha. Највећа површина по једном линеарном систему је у Региону Војводине (1748 ha), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (172 ha). У Региону Шумадије и Западне Србије та површина износи 524 ha, а у Београдском региону 511 ha по једном линеарном систему за наводњавање.

Граф. 1.97. Површине ораница и башта по једном линеарном систему (ха/линеарни систем)

Заступљеност линеарних система за наводњавање у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,9 линеарних система на сто газдинстава. Највећа заступљеност је у Региону Јужне и Источне Србије (1,4), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,5). У Београдском региону заступљеност линеарних система је 0,8, а у Региону Војводине 0,7 линеарних система на сто газдинстава.

Граф. 1.98. Заступљеност линеарних система по газдинству у Републици Србији и у регионима

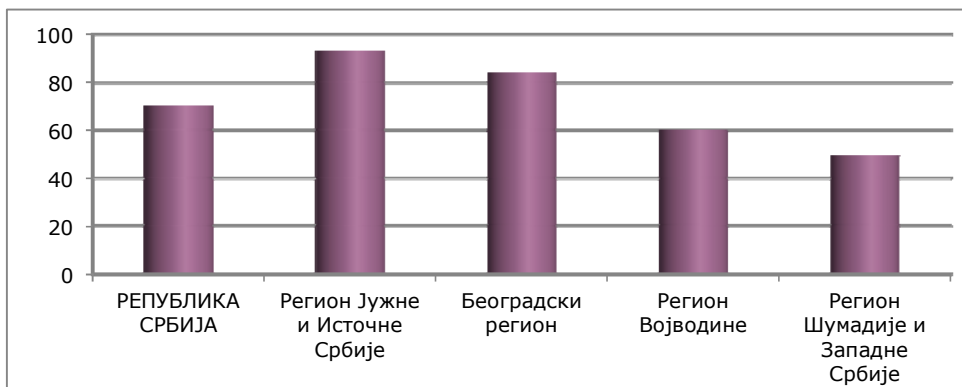

Пивот системи за наводњавање

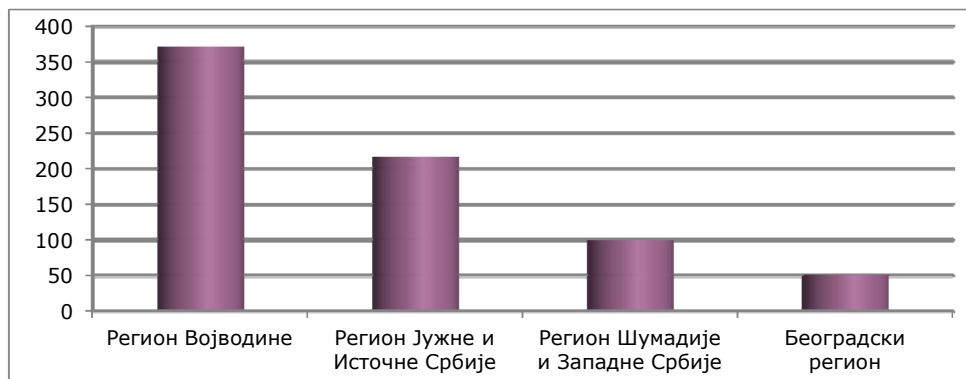
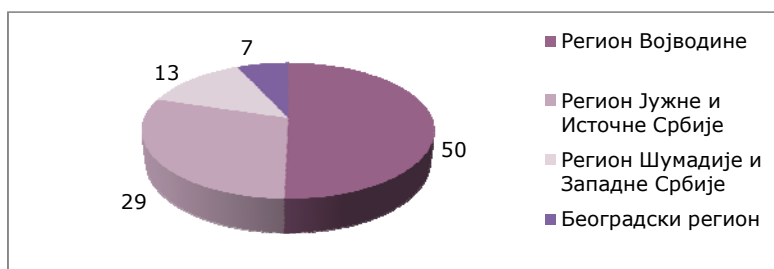

Процентуална заступљеност пивот система за наводњавање старијих од десет година у укупном броју пивот система у Републици Србији износи 70%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност пивот система старијих од десет година у укупном броју пивот система Републици Србији највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (93%), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (49%). У Београдском региону процентуална заступљеност је 84%, а у Региону Војводине заступљеност износи 60%.

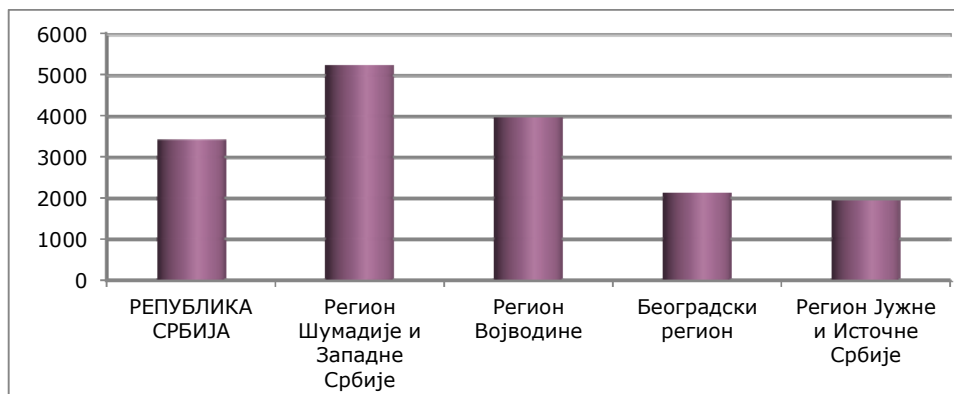
Граф. 1.99. Пивот системи старији од десет година (%)

Регионална заступљеност пивот система за наводњавање таква је да се од укупног броја у Републици Србији (735) највећи број пивот система налази у Региону Војводине (370 или 50%), а најмањи у Београдском региону (50 или 7%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 216 (29%) а у Региону Шумадије и Западне Србије постоји 99 (13%) пивот система за наводњавање.

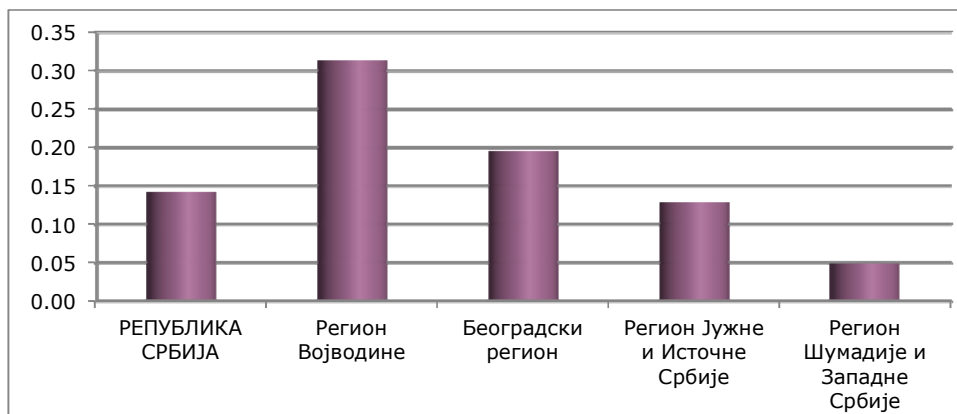
Граф. 1.100. Пивот системи по регионима (број)**Граф. 1.101. Пивот системи по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ха) просечно на један пивот систем долази 3.419 ха. Највећа површина по једном пивот систему је у Региону Шумадије и Западне Србије (5.230 ха), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (1952 ха). У Региону Војводине износи 3.963 ха, а у Београдском региону 2.134 ха.

Граф. 1.102. Површине ораница и башта по једом пивот систему (ха/пивот)

Заступљеност пивот система за наводњавање у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,14 пивот система по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,31), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (испод 0,05). У Београдском региону заступљеност пивот система је 0,20, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,13 пивот система на сто газдинстава.

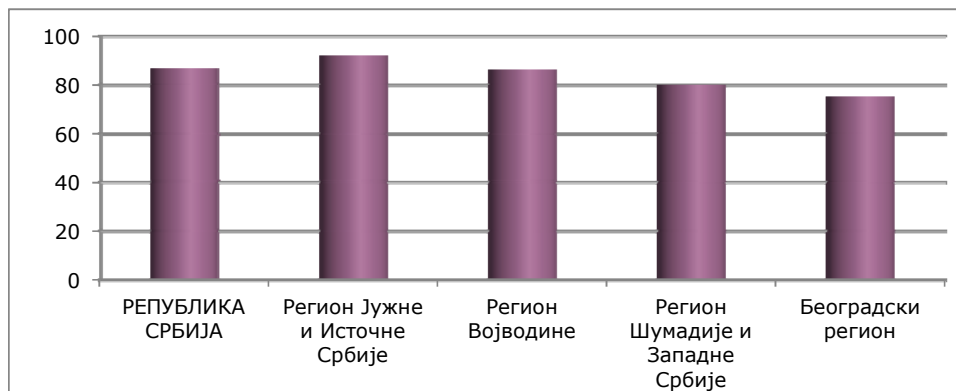
Граф. 1.103. Заступљеност пивот система за наводњавање у пољопривредним газдинствима која поседују земљиште категорије 'оранице и баште' у Републици Србији и у регионима (број система на 100 газдинстава)

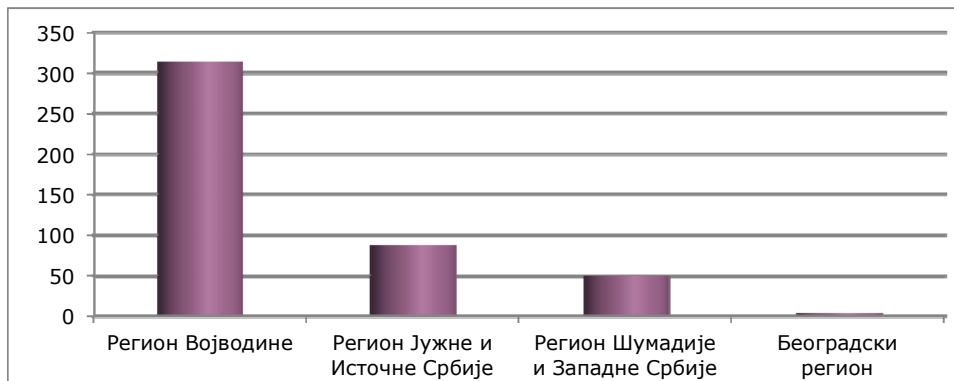
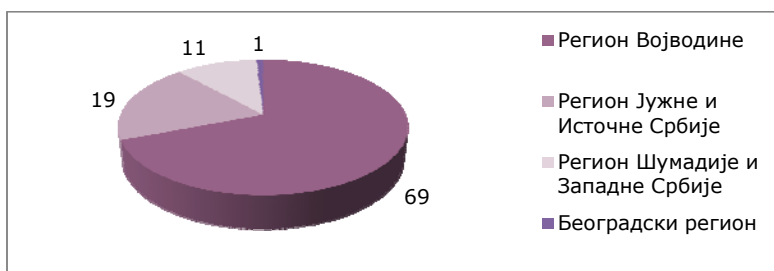
Пречистачи – бимови

Процентуална заступљеност пречистача – бимова старијих од десет година у укупном броју пречистача у Републици Србији износи 86%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност пречистача старијих од десет година у укупном броју пречистача Републици Србији највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (92%), а најмања је у Београдском региону (75%). У Региону Војводине процентуална заступљеност износи 86 %, а у Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност пречистача је 80%.

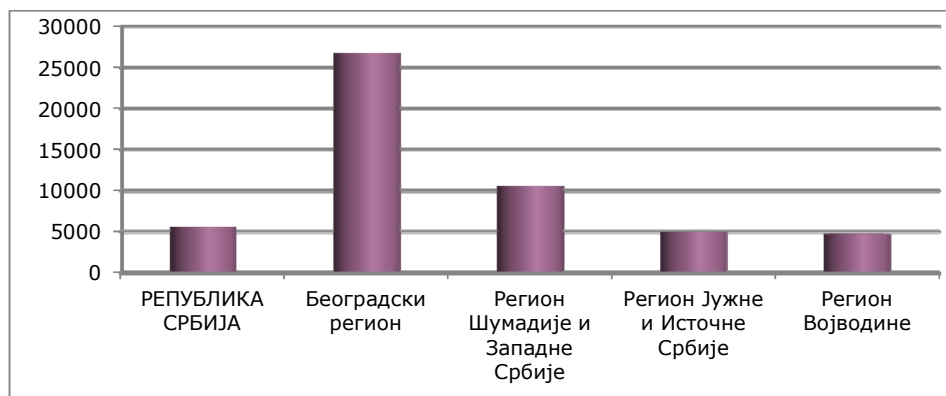
Граф. 1.104. Пречистачи - бимови старије од десет година (%)

Регионална заступљеност пречистача – бимова таква је да се од укупног броја у Републици Србији (453) највећи број пречистача налази у Региону Војводине (313 или 69%), а најмањи у Београдском региону (4 или 1%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 87 (19%) а у Региону Шумадије и Западне Србије 49 (1%) пречистача – бимова.

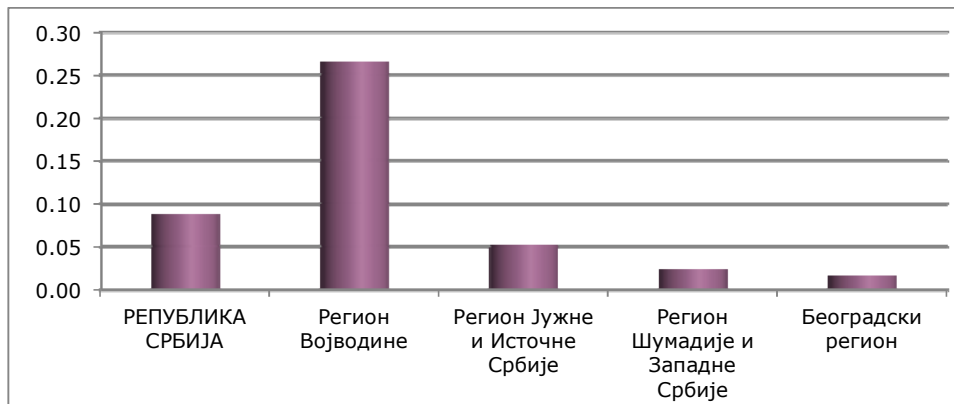
Граф. 1.105. Пречистачи - бимови по регионима (број)**Граф. 1.106. Пречистачи - бимови по регионима**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ха) просечно на један пречистач – бим долази 5.548 ха. Највећа површина по једном пречистачу је у Београдском региону (26.680 ха), а најмања је у Региону Војводине (4.684 ха). У Региону Шумадије и Западне Србије та површина износи 10.584 ха, а у Региону Јужне и Источне Србије 4.846 ха по једном пречистачу.

Граф. 1.107. Површине ораница и башта по једом пречистачу-биму (ха/бим)

Заступљеност пречистача – бимова у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,09 пречистача на сто газдинстава. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,27), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије и Београдском региону (0,02). У Региону Јужне и Источне Србије заступљеност пречистача износи 0,05 на сто газдинстава.

Граф. 1.108. Заступљеност пречистача-бимова у ПГ у Републици Србији и у регионима

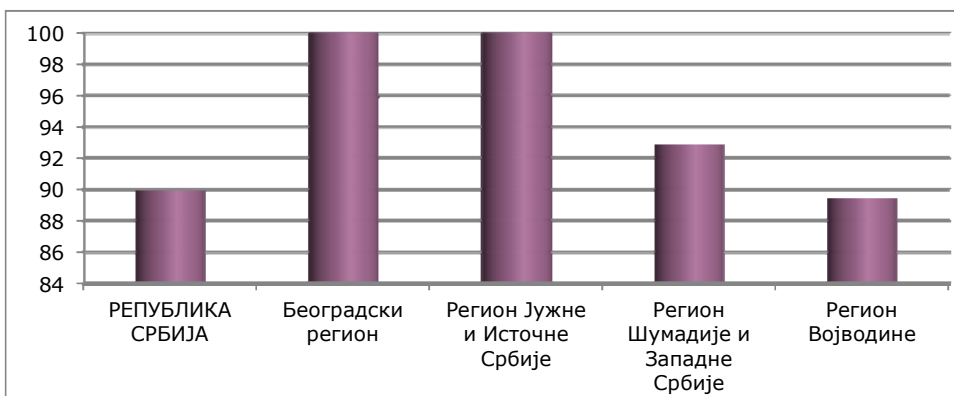

Линије машина за убирање шећерне репе

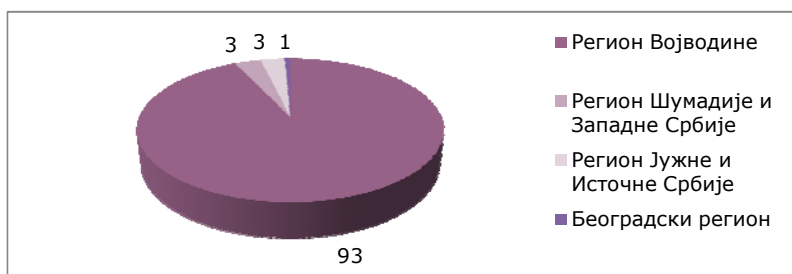

Процентуална заступљеност линија машина за убирање шећерне репе старијих од десет година у укупном броју линија у Републици Србији износи 89,9%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност линија старијих од десет година у укупном броју линија Републици Србији највећа је у Београдском региону и Региону Јужне и Источне Србије (100%), а најмања је у Региону Војводине (89%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност износи 93%.

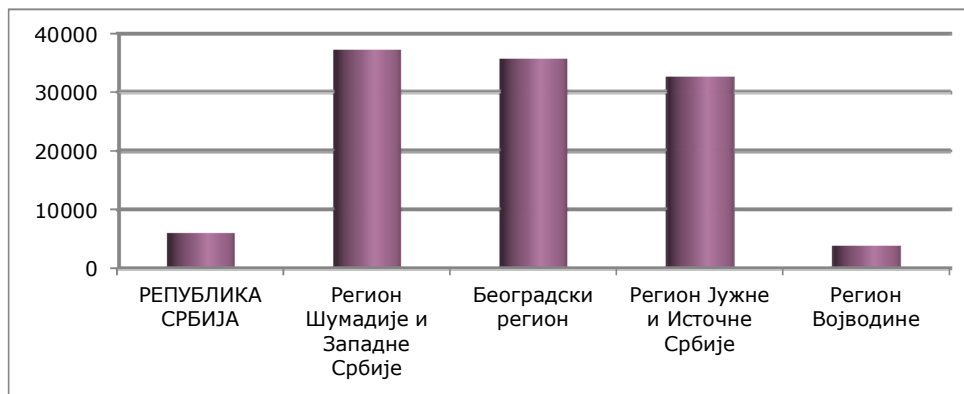
Граф. 1.109. Линије старије од десет година (%)

Регионална заступљеност линија машина за убирање шећерне репе таква је да се од укупног броја у Републици Србији (425) највећи број линија налази у Региону Војводине (395 или 93%), а најмањи у Београдском региону (3 или испод 1%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 14 (3%) а у Региону Јужне и Источне Србије 13 (3%) линија.

Граф. 1.110. Линије по регионима (број)**Граф. 1.111. Линије по регионима (%)**

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на једну линију машина за убирање шећерне репе долази 5.913 ha. Посматрано по регионима, највећа површина по једној линији је у Региону Шумадије и Западне Србије (37.045 ha), а најмања је у Региону Војводине (3.712 ha). У Београдском региону та површина износи 35.574 ha а у Региону Јужне и Источне Србије 32.433 ha.

Граф. 1.112. Површине ораница и башта по једој линији (ха/линија)

Када се посматра однос броја линија машина за убирање шећерне репе и површина под шећерном репом у Републици Србији (69.112 ha), просечно на једну линију долази 5.913 ha. У регионима, највећа површина по једној линији је у Београдском региону (1.131 ha), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије, испод једног хектара (0,6 ha). У Региону Војводине та површина износи 166 ha а у Региону Шумадије и Западне Србије 3,5 ha.

Граф. 1.113. Површина под шећерном репом по једој линији (ха/линија)

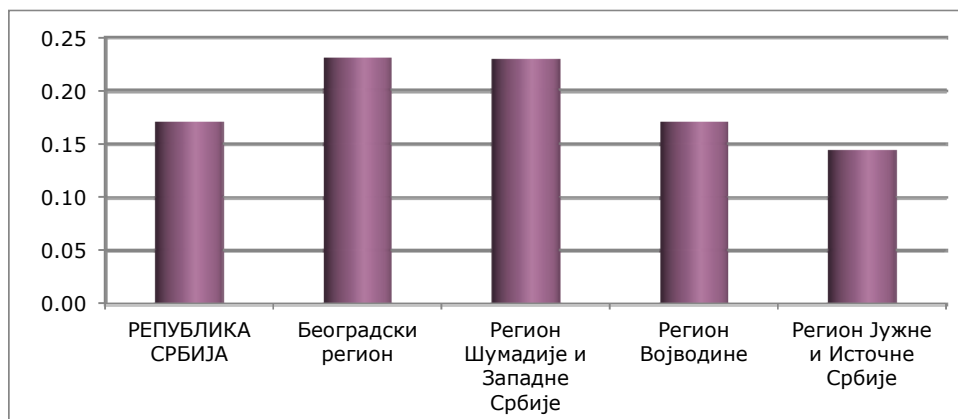

Заступљеност линија машина за убирање шећерне репе у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,0008 линија по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (0,0033), док у Београдском региону, Региону Јужне и Источне Србије и Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност линија износи 0,0001 линију по једном газдинству.

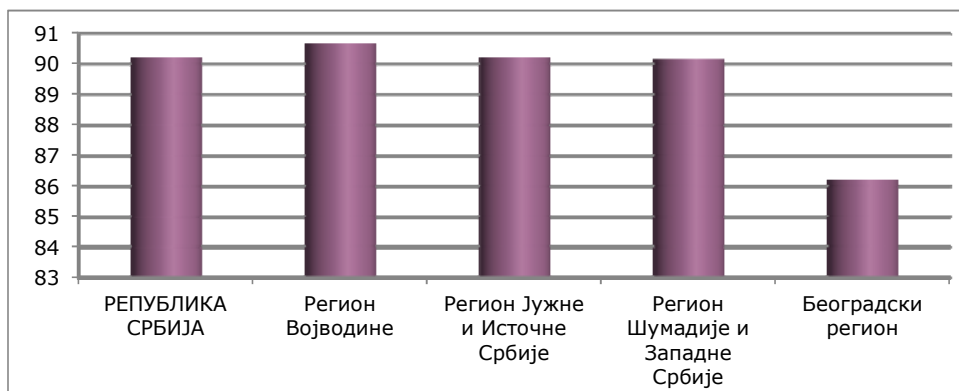
Граф. 1.114. Заступљеност линијапо газдинству у Републици Србији и у регионима

Заступљеност линија машина за убирање шећерне репе у пољопривредним газдинствима која поседују површине под шећерном репом у Републици Србији износи 0,17 линија по једном газдинству. Ако се заступљеност линија ових машина посматра по регионима, она је највећа у Београдском региону (0,23), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (0,14). У Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност линија је 0,23, а у Региону Војводине 0,17 линија по једном газдинству.

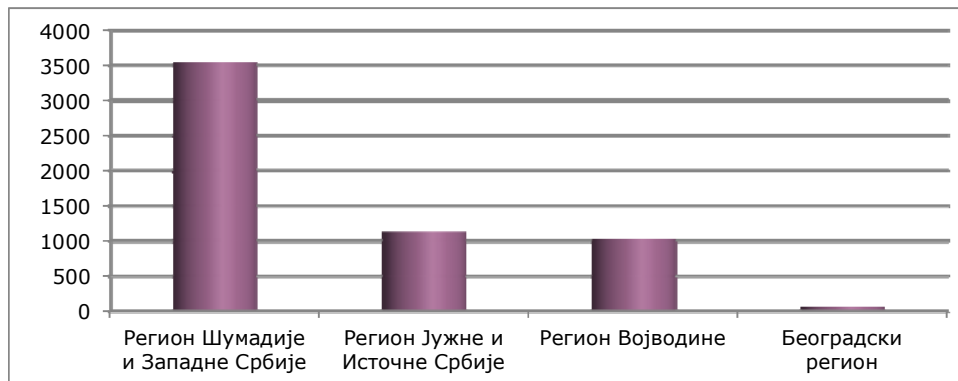
Граф. 1.115. Заступљеност линија по газдинству која поседују површине под шећерном репом у Републици Србији и у регионима**Вадилице кромпира**

Процентуална заступљеност вадилица кромпира старијих од десет година у укупном броју вадилица кромпира у Републици Србији износи 90,2%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност вадилица кромпира старијих од десет година у укупном броју вадилица највећа је у Региону Војводине (90,7%), а најмања је у Београдском региону (86,2%). У Региону Јужне и Источне Србије процентуална заступљеност износи 90,2%, а у Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност је 90,1%.

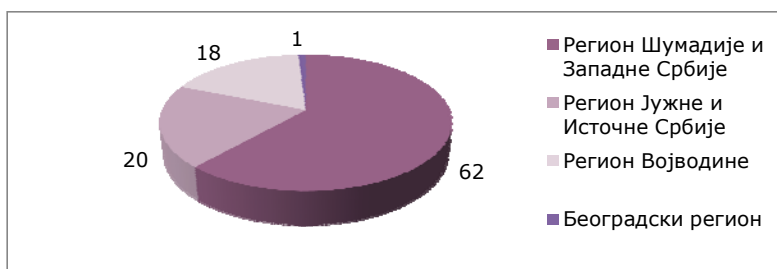
Граф. 1.116. Вадилице кромпира старије од десет година (%)

Регионална заступљеност вадилица кромпира таква је да се од укупног броја у Републици Србији (5.754) највећи број вадилица кромпира налази у Региону Шумадије и Западне Србије (3.543 или 62%), а најмањи у Београдском региону (58 или 1%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 1.125 (20%) а у Региону Војводине 1.028 (18%) вадилица кромпира.

Граф. 1.117. Вадилце кромпира по регионима (број)

Граф. 1.118. Вадилце кромпира по регионима (%)

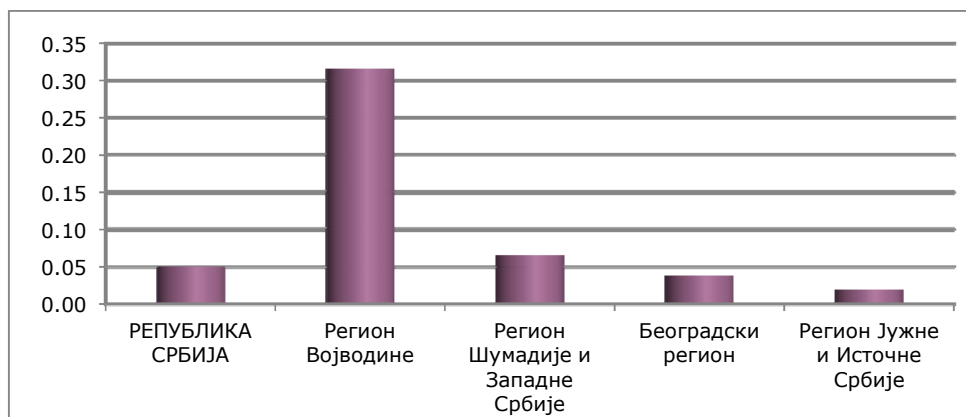

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта под кромпиром у Републици Србији (117.365 ha) просечно на једну вадилцу кромпира долази 4,4 ha. Гледано по регионима, највећа површина по једној вадилци кромпира је у Региону Јужне и Источне Србије (4,9 ha), а најмања је у Београдском региону (3,5 ha). У Региону Шумадије и Западне Србије та површина износи 4,4 ha, а у Региону Војводине 3,7 ha.

Граф. 1.119. Површина под кромпиром по једој вадилци (ha/вадилца)

Заступљеност вадилца кромпира у пољопривредним газдинствима која поседују површине под кромпиром у Републици Србији износи 0,05 вадилца кромпира по једном газдинству. Највећа заступљеност овог оруђа је у Региону Војводине (0,32), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (0,02). У Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност вадилца кромпира је 0,07, а у Београдском региону 0,04 вадилце кромпира по једном газдинству.

Граф. 1.120. Заступљеност вадилца кромпира у ПГ која поседују површине под кромпиром у Републици Србији и у регионима

Атомизери

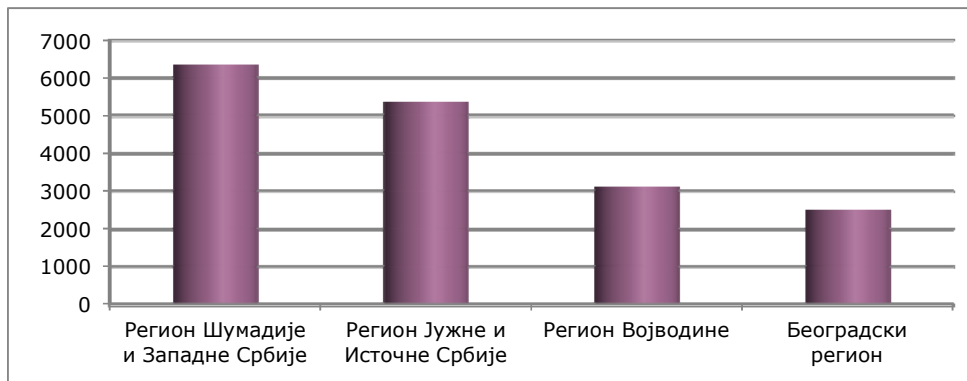

Процентуална заступљеност атомизера старијих од десет година у укупном броју атомизера у Републици Србији износи 75%. Посматрано по регионима, њихова заступљеност највећа је у Београдском региону (83%), а најмања је у Региону Војводине (65%). У Региону Јужне и Источне Србије процентуална заступљеност атомизера износи 77% а у Региону Шумадије и Западне Србије 75%.

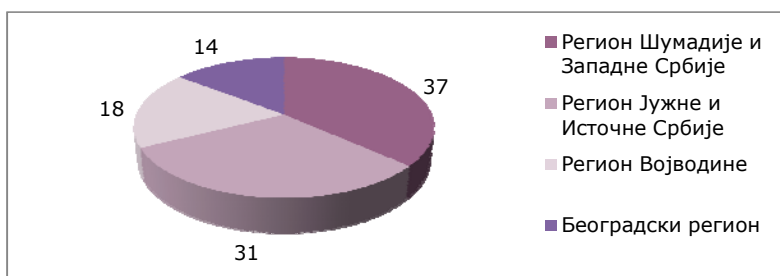
Граф. 1.121. Атомизери старији од десет година (%)

Регионална заступљеност атомизера таква је да се од укупног броја у Републици Србији (17.281) највећи број атомизера налази у Региону Шумадије и Западне Србије (6.322 или 37%), а најмањи је у Београдском региону (2.496 или 14%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 5.352 (31%) а у Региону Војводине 3.111 (18%) атомизера.

Граф. 1.122. Атомизери по регионима (број)

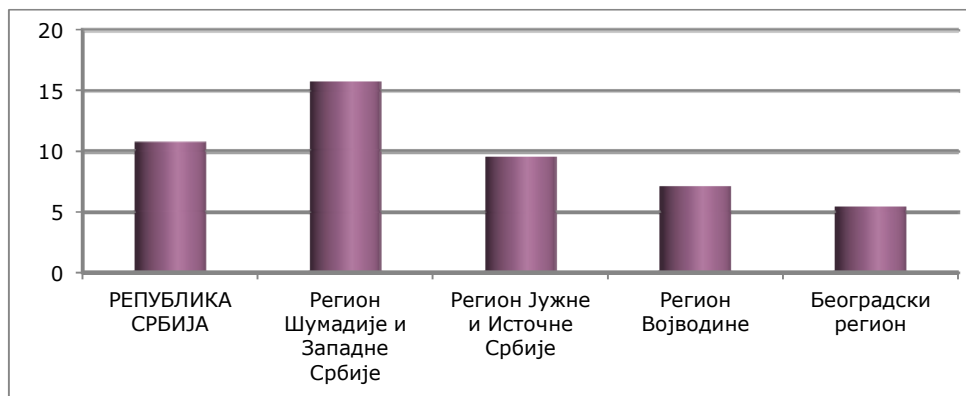

Граф. 1.123. Атомизери по регионима (%)

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'воћњаци и виногради' у Републици Србији (185.460 ha) просечно на један атомизер долази 10,7 ha. У регионима, највећа површина по једном атомизеру је у Региону Шумадије и Западне Србије (15,7 ha), а најмања је у Београдском региону (5,4 ha). У Региону Јужне и Источне Србије та површина износи 9,5 ha, а у Региону Војводине 7,0 ha по једном атомизеру.

Граф. 1.124. Површине под воћњацима и виноградима по једном атомизеру (ха/атомизер)

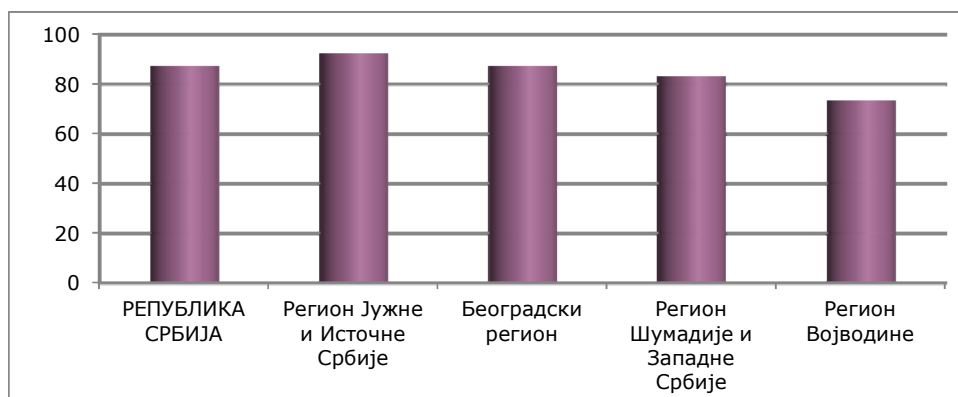

Подривачи

Процентуална заступљеност подривача старијих од десет година у укупном броју подривача у Републици Србији износи 87%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност подривача старијих од десет година у укупном броју подривача највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (92%), а најмања је у Региону Војводине (74%). У Београдском региону процентуална заступљеност износи 87%, а заступљеност у Региону Шумадије и Западне Србије 83%.

Граф. 1.125. Подривачи старије од десет година (%)

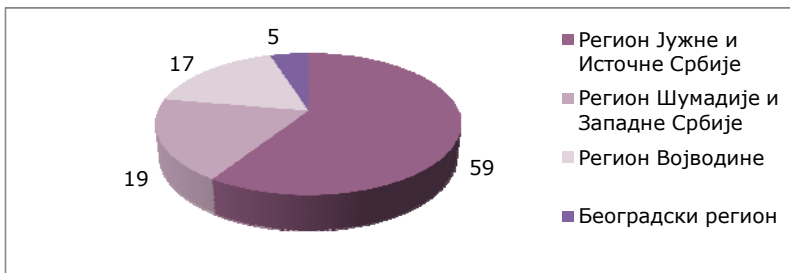

Регионална заступљеност подривача таква је да се од укупног броја у Републици Србији (14.440) највећи број подривача налази у Региону Јужне и Источне Србије (8.530 или 59%), а најмањи у Београдском региону (700 или 5%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 2.697 (19%) подривача, док се у Региону Војводине налази њих 2.513 (17%).

Граф. 1.126. Подривачи по регионима (број)

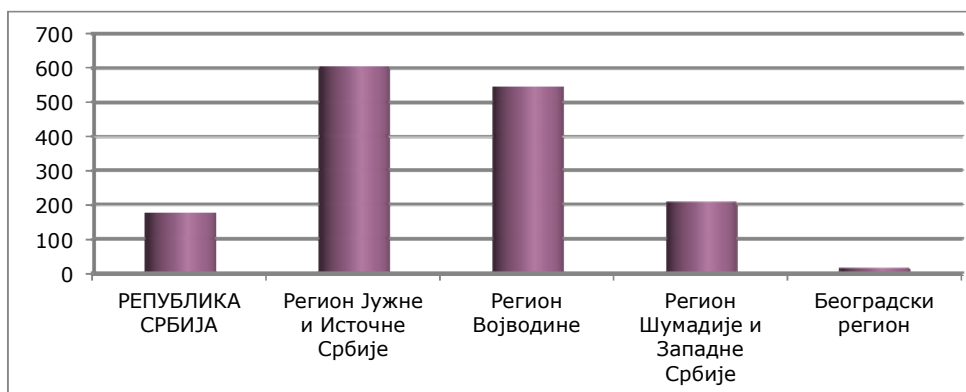

Граф. 1.127. Подривачи по регионима (%)

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије 'оранице и баште' у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на један подривач долази 174 ha. Посматрано по регионима, највећа површина по једном подривачу је у Региону Јужне и Источне Србије (602 ha), а најмања је у Београдском региону (13 ha). У Региону Војводине та површина износи 544 ha а у Региону Шумадије и Западне Србије 206 ha.

Граф. 1.128. Површине ораница и башта по једној подривачу (ха/машини)

Заступљеност подривача у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,03 подривача по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Београдском региону (0,33), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије, испод 0,01 (0,004). У Региону Војводине заступљеност подривача је 0,02, а у Региону Шумадије и Западне Србије 0,01 подривач по једном газдинству.

Граф. 1.129. Заступљеност подривача по газдинству у Републици Србији и у регионима

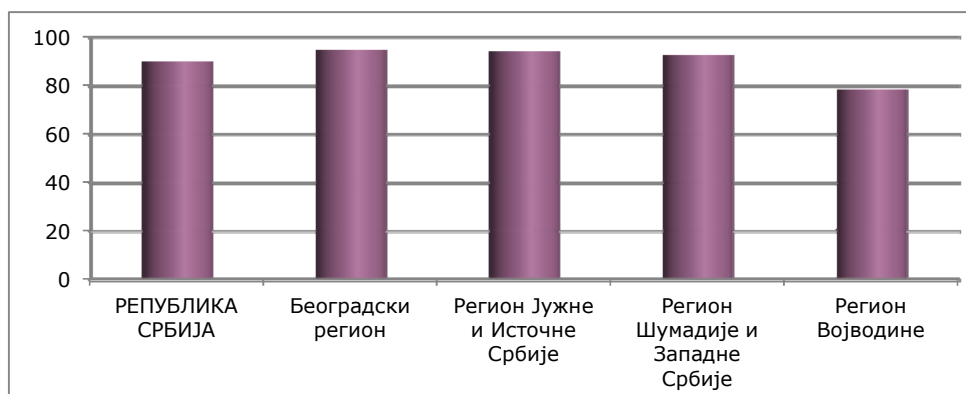

Разривачи

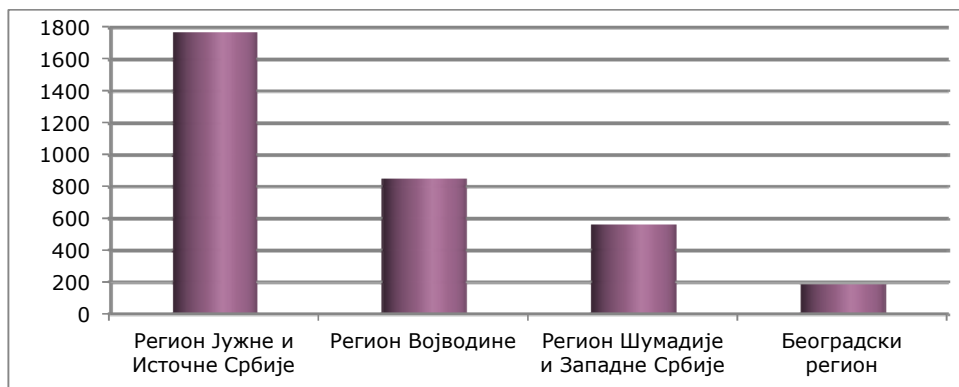
Заступљеност разривача старијих од десет година у укупном броју у Републици Србији износи 90%. Регионално, процентуална заступљеност разривача старијих од десет година у укупном броју разривача највећа је у Београдском региону (95%), а најмања је у Региону Војводине (78%). У Региону Јужне и Источне Србије процентуална заступљеност износи 94% а у Региону Шумадије и Западне Србије 79%.

Граф. 1.130. Разривачи старије од десет година (%)

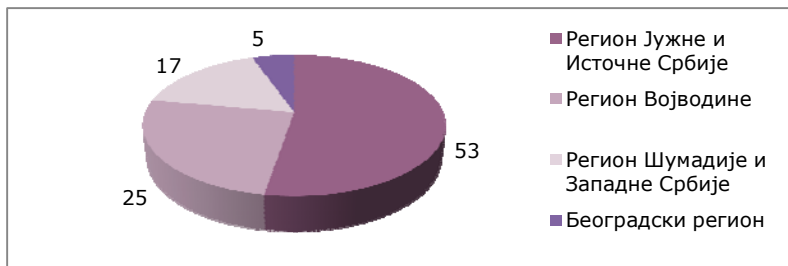

Регионална заступљеност разривача таква је да се од укупног броја у Републици Србији (3.336) највећи број разривача налази у Региону Јужне и Источне Србије (1.771 или 53%), а најмањи у Београдском региону (181 или 5%). У Региону Војводине налази се 850 (25%), а у Региону Шумадије и Западне Србије 562 (17%) разривача.

Граф. 1.131. Разривачи по регионима (број)

Граф. 1.132. Разривачи по регионима (%)

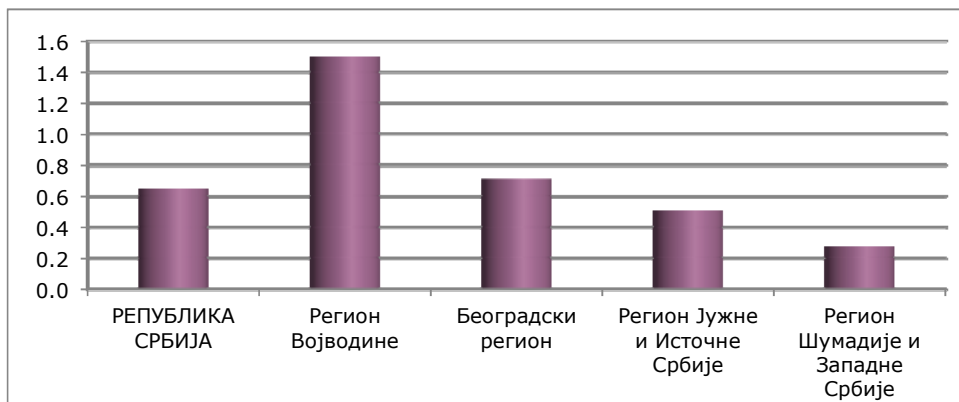
Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије „оранице и баште“ у Републици Србији (2.513.154 ха) просечно на један разривач долази 747 ха. Посматрано по регионима, највећа површина по једном разривачу је у Региону Шумадије и Западне Србије (923 ха), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (496 ха). У Региону Војводине та површина износи 828 ха, а у Београдском региону 590 ха.

Граф. 1.133. Површине ораница и башта по једом разривачу (ха/разривач)

Заступљеност разривача у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,65 разривача на сто газдинстава. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (1,50), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (0,27). У Београдском региону заступљеност разривача је 0,71, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,50 разривача на сто газдинстава.

Граф. 1.134. Заступљеност разривача по газдинству у Републици Србији и у регионима

Ваљци

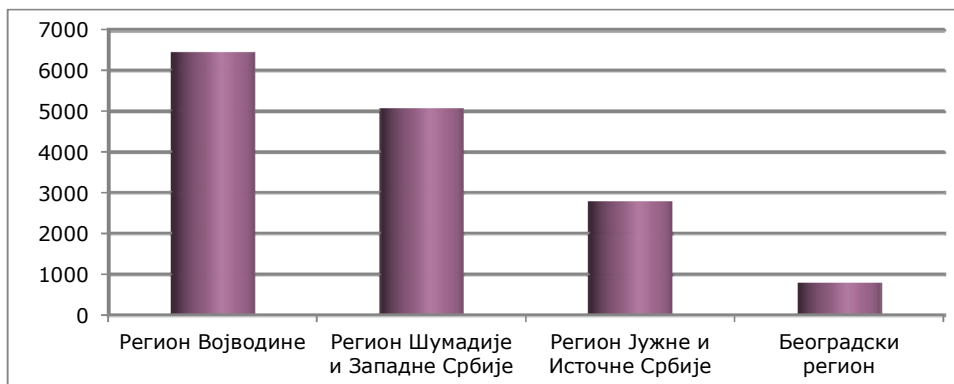
Укупан број ваљака у Републици Србији је 15.090. У том броју сабрани су сви постојећи ваљци без обзира на тип и облик радних тела. Подела је направљена према старости. Заступљеност ваљака старијих од десет година у укупном броју ваљака у Републици Србији износи 86%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност ваљака старијих од десет година у укупном броју ваљака у региону највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (92%), а најмања је у Региону Војводине (80%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност износи 90%, а у Београдском региону заступљеност је 90%.

Граф. 1.135. Ваљци старије од десет година (%)

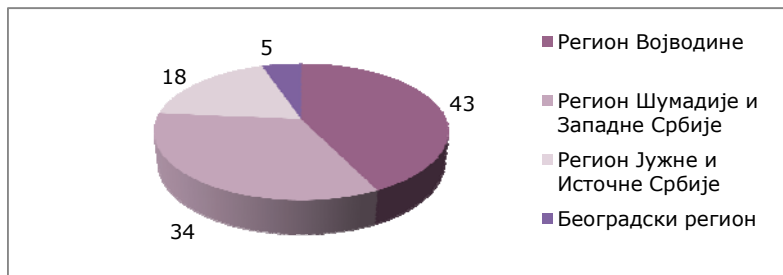

Регионална заступљеност ваљака таква је да се од укупног броја у Републици Србији (15.090) највећи број ваљака налази у Региону Војводине (6.453 или 43%), а најмањи у Београдском региону (783 или 5%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 5.084 ваљка (34%) а у Региону Јужне и Источне Србије 2.770 (18%) ваљака.

Граф. 1.136. Ваљци по регионима (број)

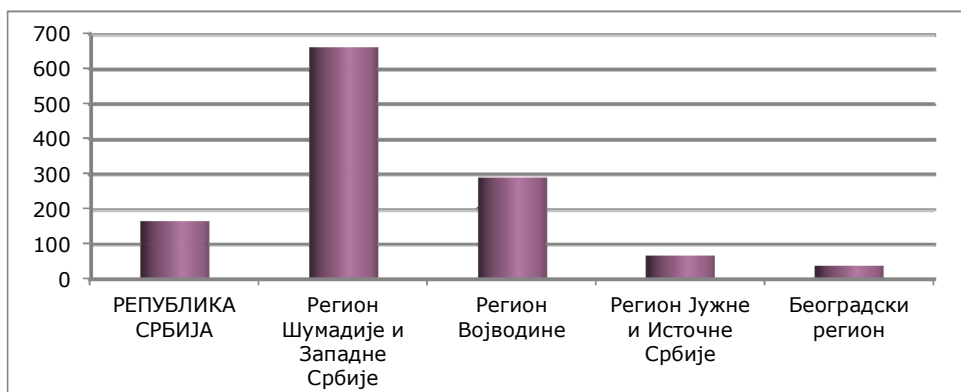

Граф. 1.137. Ваљци по регионима (%)

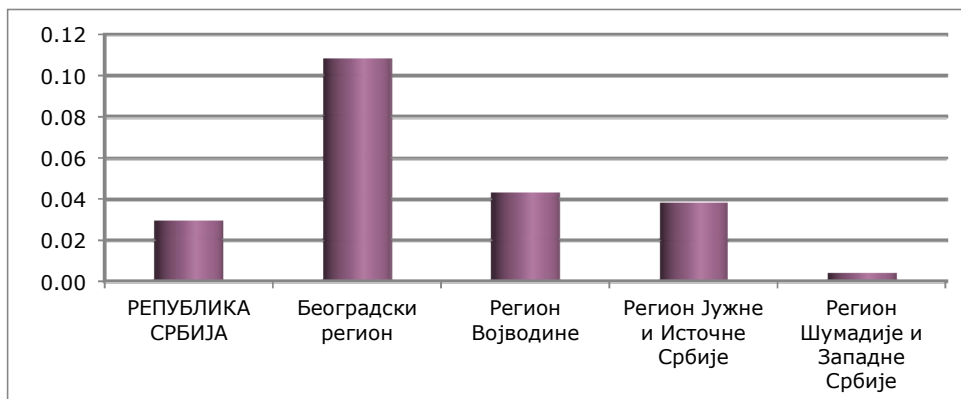
Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта категорије „оранице и баште“ у Републици Србији (2.513.154 ha) просечно на један ваљак долази 166 ha. По регионима, највећа површина по једном ваљку је у Региону Шумадије и Западне Србије (662 ha), а најмања је у Београдском региону (39 ha). У Региону Војводине та површина износи 288 ha, а у Региону Јужне и Источне Србије 65 ha.

Граф. 1.138. Површине ораница и башта по једном ваљку (ха/машини)

Заступљеност ваљака у пољопривредним газдинствима која поседују оранице и баште у Републици Србији износи 0,03 ваљка по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Београдском региону (0,11), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије, испод 0,01, (0,004). У Региону Војводине заступљеност ваљака је 0,04, а у Региону Јужне и Источне Србије 0,04 ваљка по једном газдинству.

Граф. 1.139. Заступљеност ваљака по газдинству у Републици Србији и у регионима

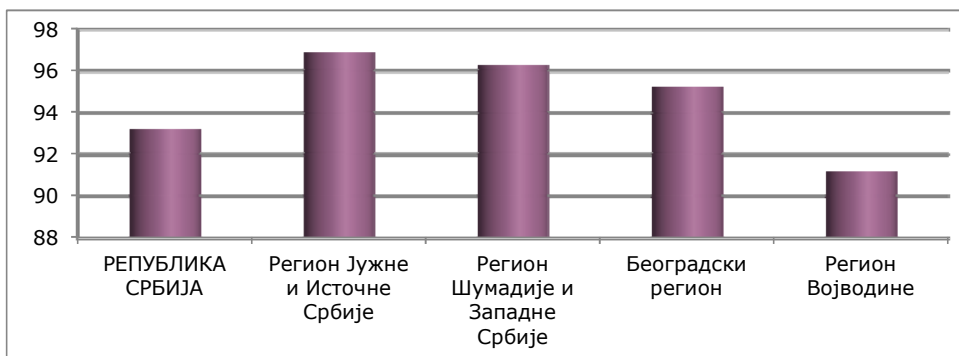

Култиватори шпартачи

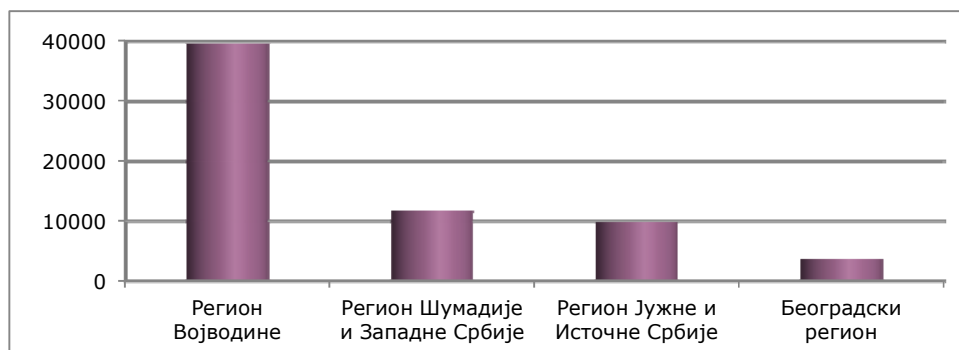
Укупан број култиватора шпартача у Републици Србији је 64.462. Процентуална заступљеност култиватора шпартача старијих од десет година у укупном броју култиватора шпартача у Републици Србији износи 93%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност култиватора шпартача старијих од десет година у укупном броју култиватора шпартача највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (97%), а најмања је у Региону Војводине (91%). У Региону Јужне и Источне Србије процентуална заступљеност износи 97% а у Региону Шумадије и Западне Србије 95%.

Граф. 1.140. Култиватори шпартачи старије од десет година (%)

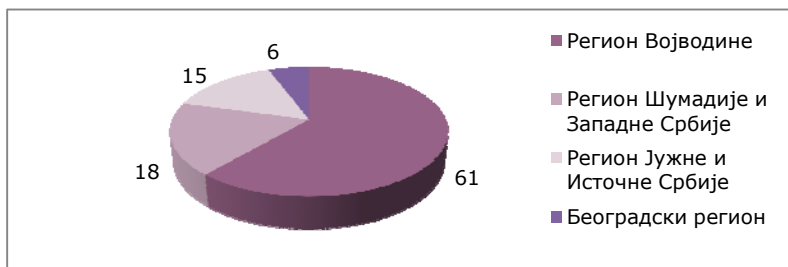

Регионална заступљеност култиватора шпартача таква је да се од укупног броја у Републици Србији (64.462) највећи број култиватора шпартача налази у Региону Војводине (39.532 или 61%), а најмањи у Београдском региону (3.631 или 6%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 11.624 (18%), а у Региону Јужне и Источне Србије 9.675 (15%) култиватора шпартача.

Граф. 1.141. Култиватори шпартачи по регионима (број)

Графикон 1.142. Култиватори шпартачи по регионима (%)

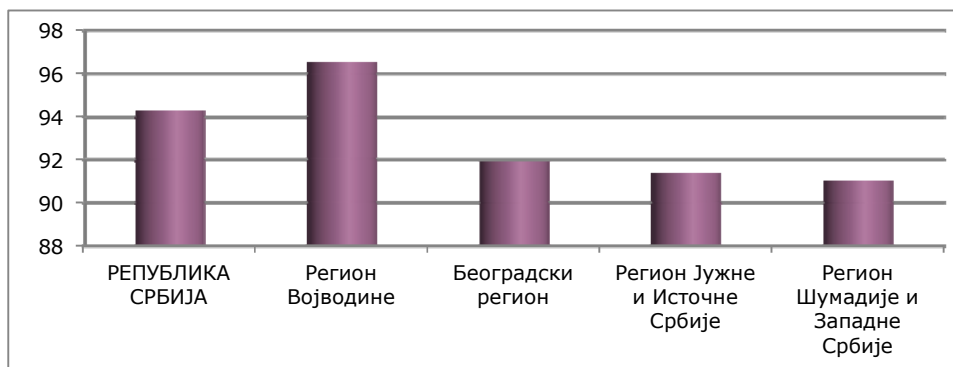

Садилце

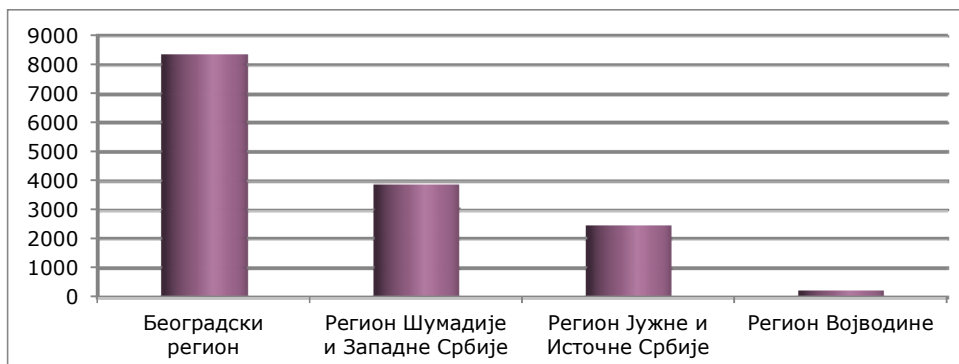
Процентуална заступљеност садилца старијих од десет година у укупном броју садилца у Републици Србији износи 94%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност садилца старијих од десет година у укупном броју садилца највећа је у Региону Војводине (96%), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (91%). У Београдском региону процентуална заступљеност износи 92%, а у Региону Јужне и Источне Србије заступљеност је 91%.

Граф. 1.143. Садилце старије од десет година (%)

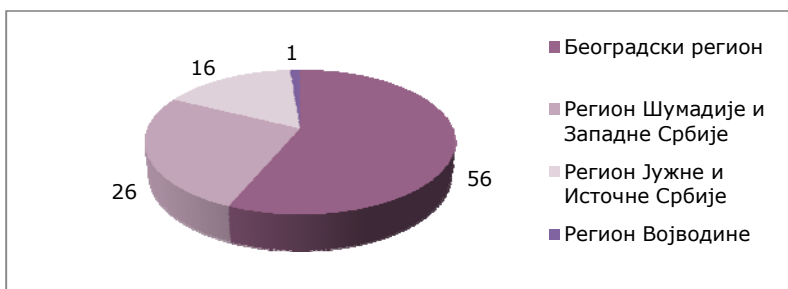

Регионална заступљеност садилца таква је да се од укупног броја у Републици Србији (14.807) највећи број садилца налази у Београдском региону (8.345 или 56%), а најмањи у Региону Војводине (185 или 1%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 3.851 (26%) а у Региону Јужне и Источне Србије 2.426 (16%) садилца.

Граф. 1.144. Садилце по регионима (број)

Граф. 1.145. Садилце по регионима (%)

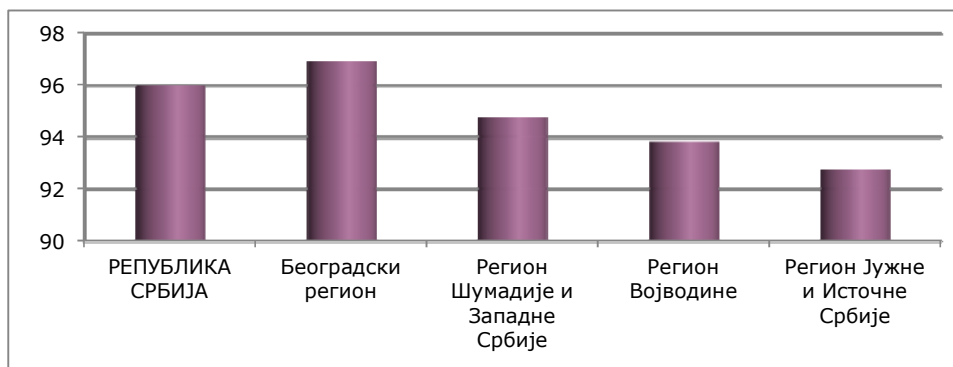

Елеватори

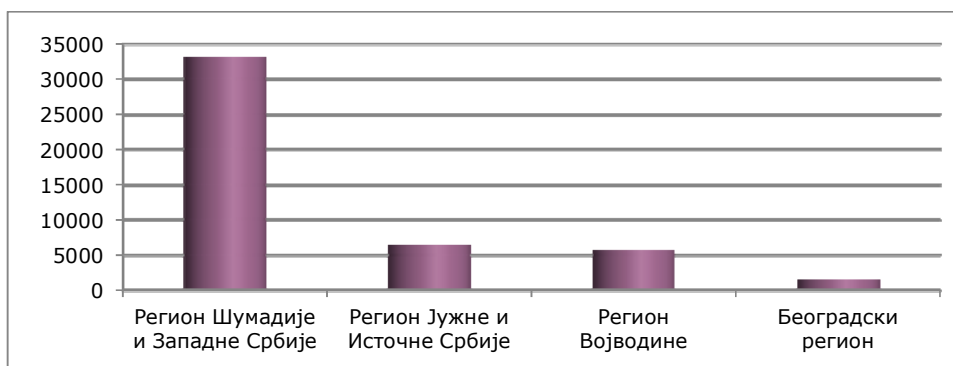
Процентуална заступљеност елеватора старијих од десет година у укупном броју елеватора у Републици Србији износи 96,0%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност елеватора старијих од десет година у укупном броју елеватора највећа је у Београдском региону (97%), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (93%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 95%, а у Региону Војводине она износи 94%.

Граф. 1.146. Елеватори старији од десет година (%)

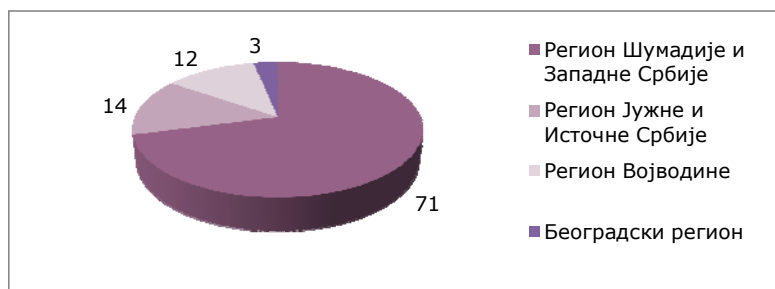

Регионална заступљеност елеватора таква је да се од укупног броја у Републици Србији (46.846) највећи број елеватора налази у Региону Шумадије и Западне Србије (33.210 или 71%), а најмањи у Београдском региону (1.516 или 3%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 6.429 (14%) а у Региону Војводине 5.691 (12%) елеватора.

Граф. 1.147. Елеватори по регионима (број)

Граф. 1.148. Елеватори по регионима (%)

Млинови

У Републици Србији укупно је пописано 124.287 млинова. У тај број убрајају се млинови свих типова и протока са различитим радним органима за млевење зрна. Од тог броја 121.055 (97,4 %) старији су од десет година.

Највећи број млинова налази се у Региону Јужне и Источне Србије (49.169 или 40%), а најмањи у Београдском региону (6.018 или 5%) у односу на укупан број у Републици Србији. У Региону Шумадије и Западне Србије пописано је 47.126 или 18% а у Региону Војводине 21.974 или 18% од укупног броја млинова у Републици Србији.

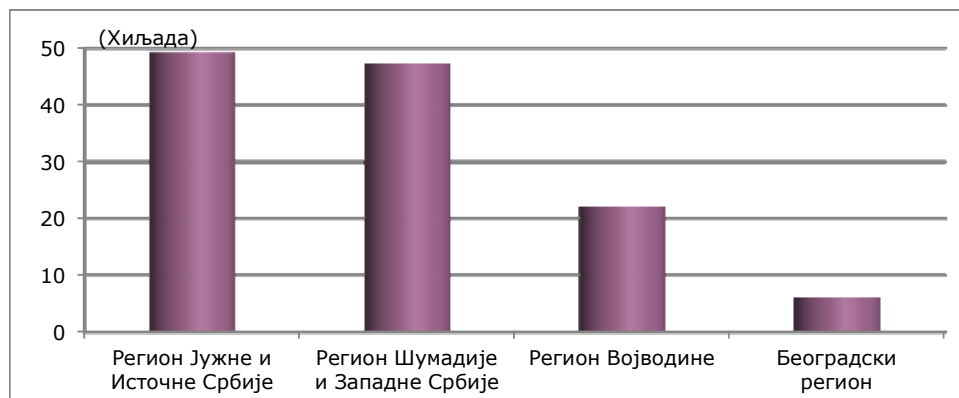
Процентуална заступљеност млинова старијих од десет година у укупном броју млинова у Републици Србији износи 97,4%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност млинова старијих од десет година у укупном броју млинова највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (98,5%), а најмања је у Региону Војводине (96,4%). У Београдском региону процентуална заступљеност износи 96,9% а у Региону Шумадије и Западне Србије 96,7%.

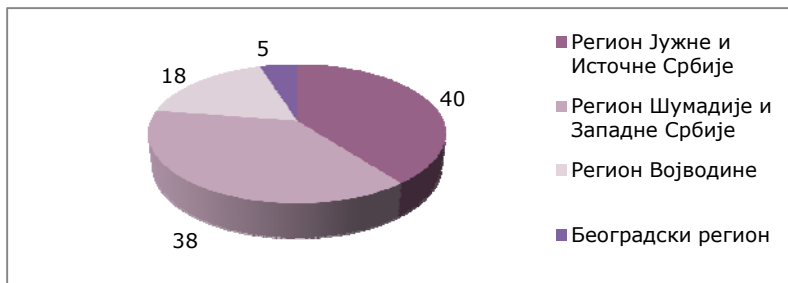
Граф. 1.149. Млинови старије од десет година (%)

Регионална заступљеност млинова таква је да се од укупног броја у Републици Србији (124.287) највећи број млинова налази у Региону Војводине (49.169 или 40%), а најмањи у Београдском региону (6.018 или 5%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 47.126 (38%) млинова, а у Региону Шумадије и Западне Србије 21.974 (18%) млина.

Граф. 1.150. Млинови по регионима (број)

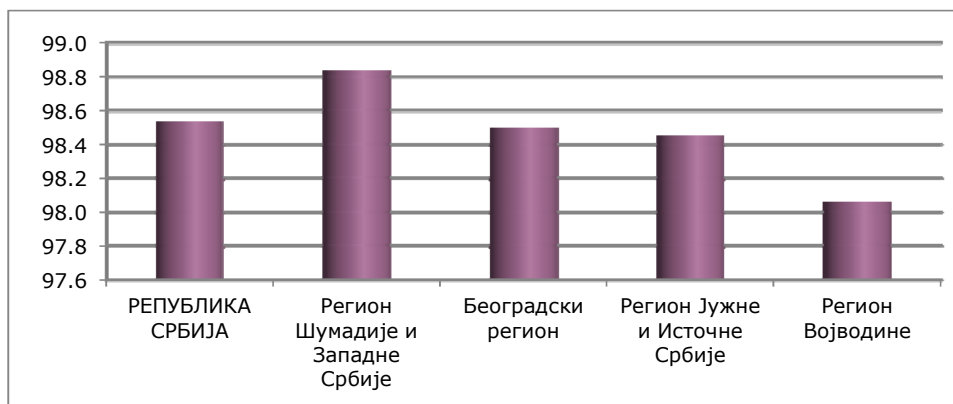
Граф. 1.151. Млинови по регионима (%)

Круњачи

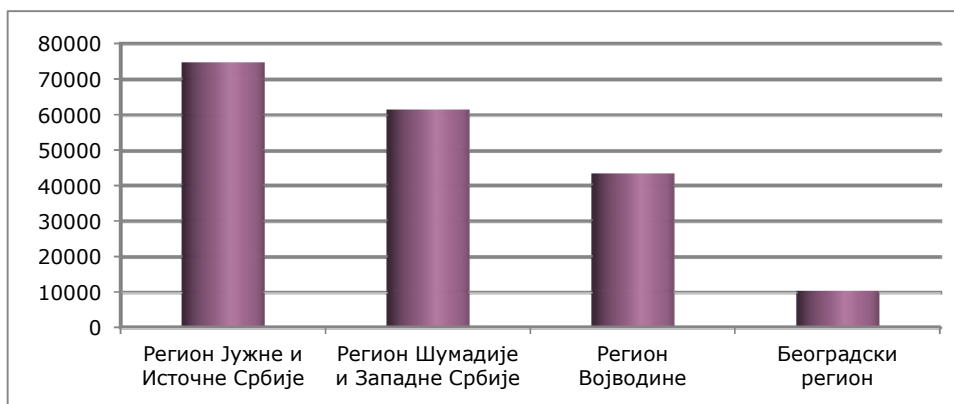
У Републици Србији пописано је 190.075 круњача за клип кукуруза. У тај број убрајају се круњачи свих типова и капацитета са различитим радним органима за круњење клипова кукуруза. Од тог броја 187.284 круњача (99%) старији су од 10 година. Највећи број круњача пописан је у Региону Шумадије и Западне Србије (74.696 или 39%), а најмањи у Региону Београда (10.351 или 5%) у односу на укупан број. У Региону Војводине пописано је 61.504 или 33% а у Региону Јужне и Источне Србије 43.524 комада или 23% од укупног броја.

Процентуална заступљеност круњача старијих од 10 година у укупном броју круњача у Републици Србији износи 98,5%. Посматрано по регионима, процентуална заступљеност круњача старијих од 10 година у укупном броју круњача највећа је у Региону Шумадије и Западне Србије (99%), а најмања је у Региону Војводине (98%). У Београдском региону и у Региону Јужне и Источне Србије та заступљеност износи 98%.

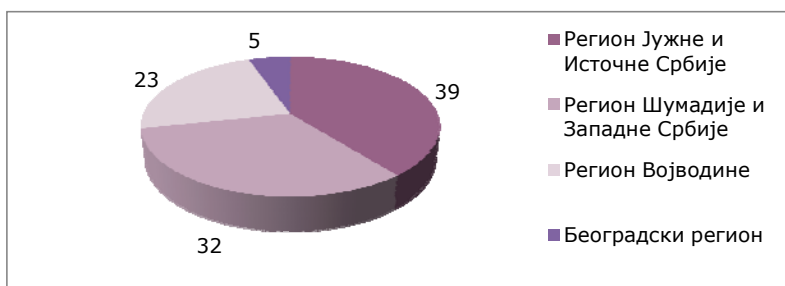
Граф. 1.152. Круњачи старији од десет година (%)

Регионална заступљеност круњача таква је да се од укупног броја у Републици Србији (190.075) највећи број круњача налази у Региону Шумадије и Западне Србије (74.696 или 39%), а најмањи у Београдском региону (10.351 или 5%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 61.504 (32%) а у Региону Војводине 43.524 (23%) круњача.

Граф. 1.153. Круњачи по регионима (број)

Граф. 1.154. Круњачи по регионима (%)

Ровокопачи

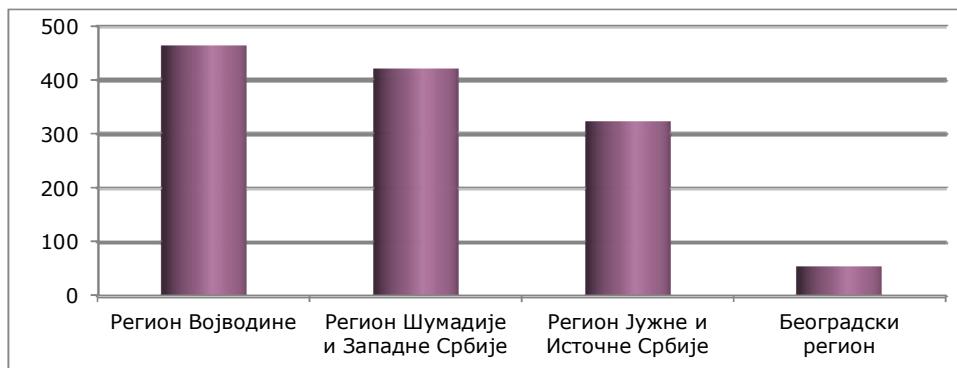
Процентуална заступљеност ровокопача старијих од 10 година у укупном броју ровокопача у Републици Србији износи 89,2%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност ровокопача старијих од 10 година у укупном броју ровокопача највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (92,9%), а најмања је у Региону Војводине (85,1%). У Београдском региону процентуална заступљеност износи 92,7%, а у Региону Шумадије и Западне Србије 90,5%.

Граф. 1.155. Ровокопачи старије од десет година (%)

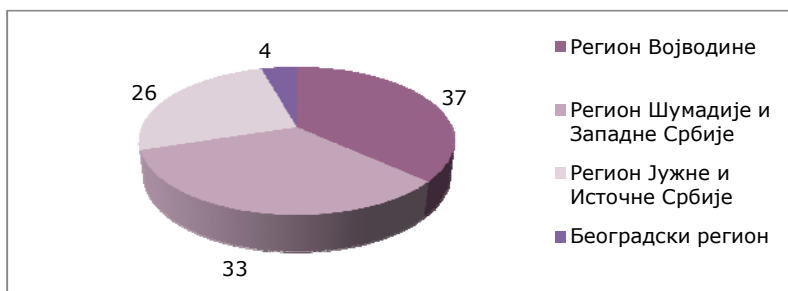

Регионална заступљеност ровокопача таква је да се од укупног броја у Републици Србији (1.260) највећи број ровокопача налази у Региону Војводине (462 или 37%), а најмањи у Београдском региону (55 или 4%). У Региону Шумадије и Западне Србије пописан је 421 ровокопач (33%), а у Региону Јужне и Источне Србије 322 (26%) ровокопача.

Граф. 1.156. Ровокопачи по регионима (број)

Граф. 1.157. Ровокопачи по регионима (%)

Машине за калибрирање, вакуумирање и паковање

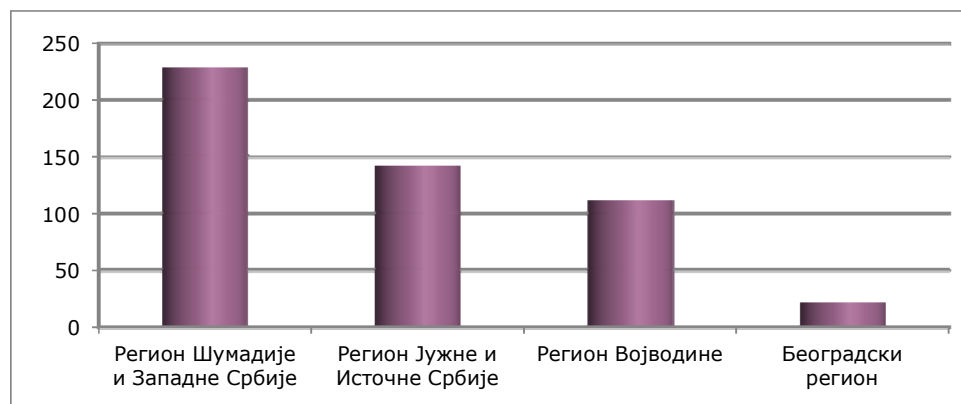
Процентуална заступљеност машина за калибрирање, вакуумирање и паковање старијих од 10 година у укупном броју оваквих машина у Републици Србији износи 65%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност машина за калибрирање, вакуумирање и паковање старијих од 10 година у укупном броју оваквих машина највећа је у Региону Шумадије и Западне Србије (77%), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (60%). У Региону Војводине процентуална заступљеност износи 67% а у Београдском региону 62%.

Граф. 1.158. Машине за калибрирање, вакумирање и паковање старији од десет година (%)

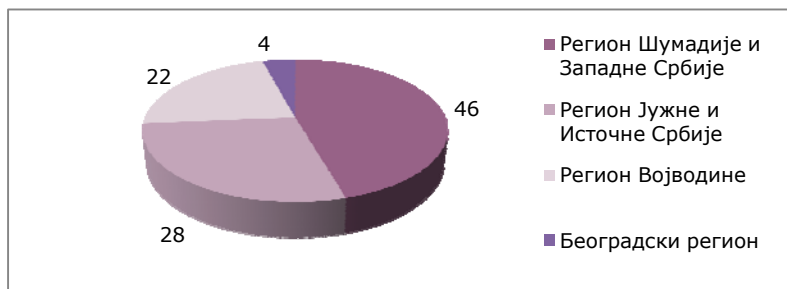

Регионална заступљеност машина за калибрирање, вакумирање и паковање таква је да се од укупног броја у Републици Србији (501) највећи број оваквих машина налази у Региону Шумадије и Западне Србије (228 или 46%), а најмањи у Београдском региону (21 или 4%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 141 (28%) а у Региону Војводине 111 (22%) оваквих машина.

Граф. 1.159. Машине за калибрирање, вакумирање и паковање по регионима (број)

Граф. 1.160. Машине за калибрирање, вакумирање и паковање по регионима (%)

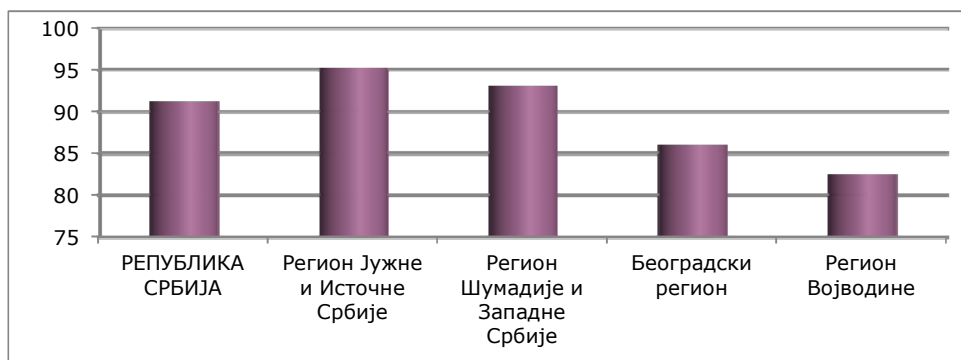
Цистерне осочаре

Укупан број цистерни за апликацију течног стајњака у Републици Србији је 13.629. У тај број урачунате су све пописане цистерне без обзира на капацитет резервоара и начин апликације течног стајњака на пољопривредно земљиште. Реч је о цистернама са застарелом технологијом апликације, без могућности прецизирања норме ђубрења и смањења загађења животне средине, али и губитака у тренутку апликације. Од тог броја 12.437 цистерни старије је од 10 година (91%). Највећи број цистерни је у Региону Шумадије и Западне Србије (6.344 или 46%), а најмањи је у Региону Београда (385 или 3%) у односу на укупан број. У Региону Војводине пописано је 2.845 или 21% цистерни, а у Региону Јужне и Источне Србије 4.055 комада или 30% од укупног броја.

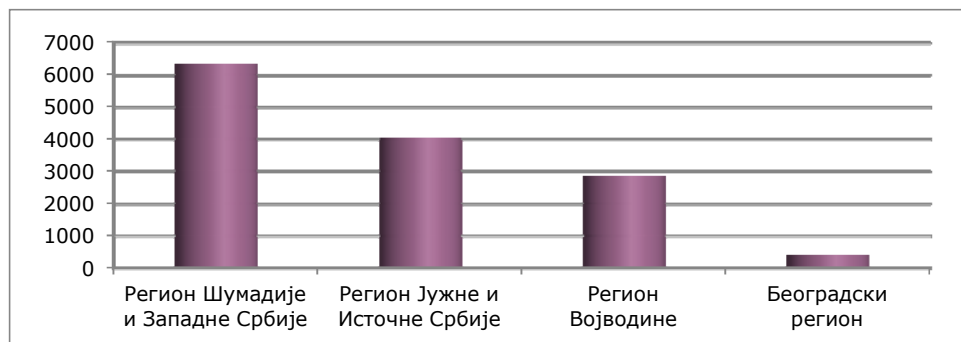
Процентуална заступљеност цистерни осочара старијих од 10 година у укупном броју цистерни осочара у Републици Србији износи 91%. Процентуална заступљеност цистерни осочара старијих од 10 година у укупном броју цистерни осочара највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (95%), а најмања је у Региону Војводине (82%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност износи 93%, а у Београдском региону 86%.

Граф. 1.161. Цистерне осочарее старије од десет година (%)

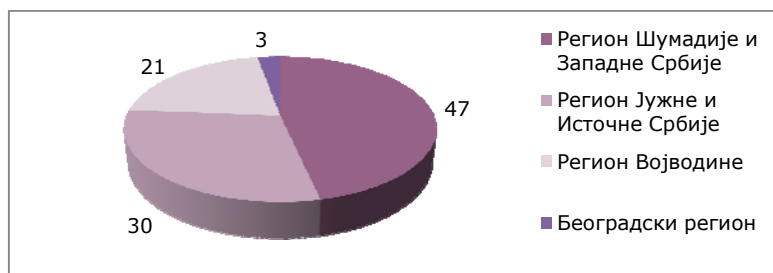

Регионална заступљеност цистерни осочара таква је да се од укупног броја у Републици Србији (13.629) највећи број цистерни осочара налази у Региону Шумадије и Западне Србије (6.344 или 47%), а најмањи у Београдском региону (385 или 3%). У Региону Јужне и Источне Србије налази се 4.055 (30%) а у Региону Војводине 2.845 (21%) цистерни осочара.

Граф. 1.162. Цистерне осочаре по регионима (број)

Граф. 1.163. Цистерне осочаре по регионима (%)

Цистерне

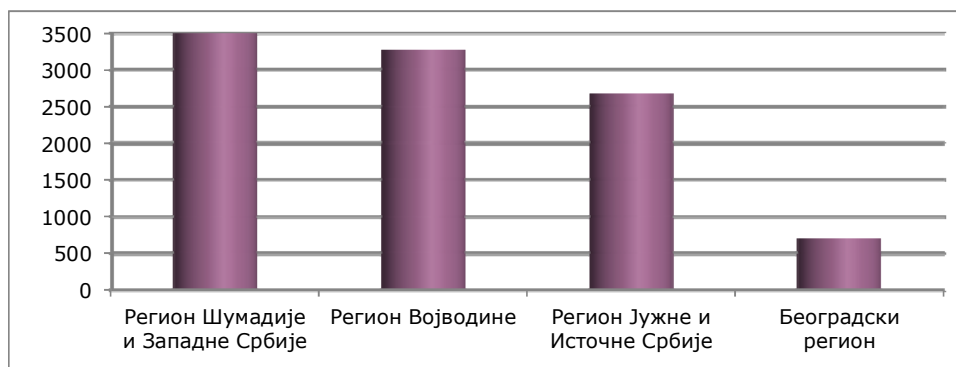
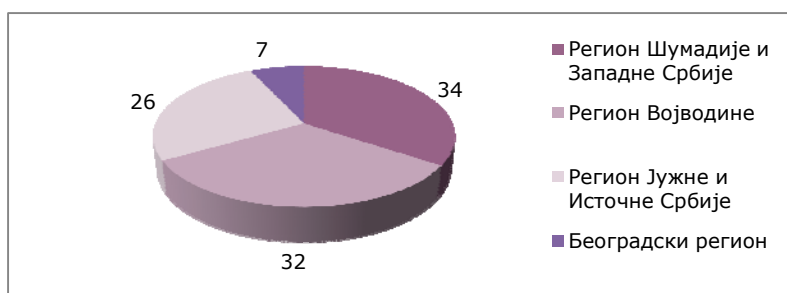

Укупан број цистерни у Србији је 10.130. У тај број урачунате су све цистерне без обзира на запремину и намену. Подела је направљена само према старости. Процентуална заступљеност цистерни старијих од 10 година у укупном броју цистерни у Републици Србији износи 87%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност цистерни старијих од десет година у укупном броју цистерни највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (94%), а најмања је у Региону Војводине (77%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност је 90%, а у Београдском региону 87%.

Граф. 1.164. Цистерне старије од десет година (%)

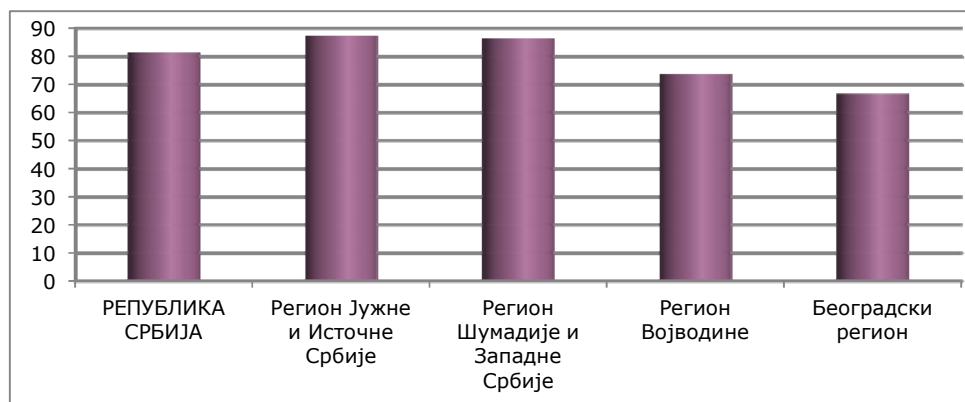
Регионална заступљеност цистерни таква је да се од укупног броја у Републици Србији (10.130) највећи број цистерни налази у Региону Шумадије и Западне Србије (3.486 или 34%), а најмањи у Београдском региону (702 или 7%). У Региону Војводине налази се 3.270 цистерни (32%), а у Региону Јужне и Источне Србије 2.672 цистерне (26%).

Граф. 1.165. Цистерне по регионима (број)**Граф. 1.166. Цистерне по регионима (%)**

Изузимачи силаже

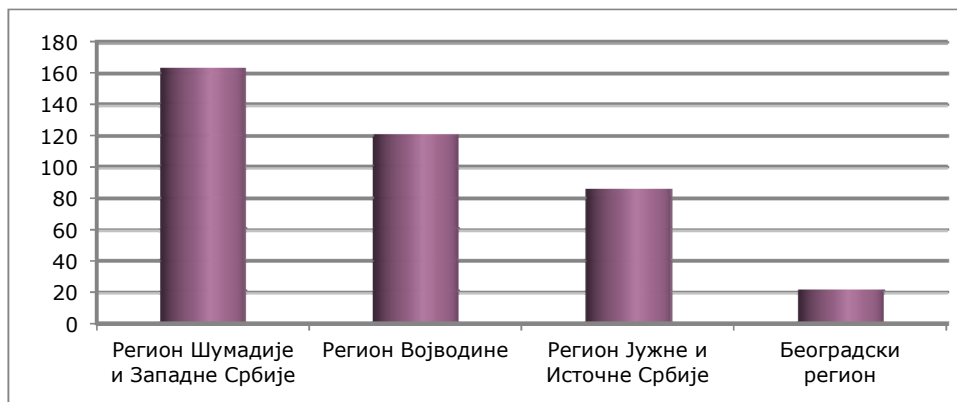

Процентуална заступљеност изузимача силаже старијих од 10 година у укупном броју изузимача силаже у Републици Србији износи 81,6%. Посматрано регионално, процентуална заступљеност изузимача силаже старијих од 10 година у укупном броју изузимача силаже највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (87,2%), а најмања је у Београдском региону (66,7%). У Региону Шумадије и Западне Србије процентуална заступљеност износи 86,5%, а у Региону Војводине 73,6%.

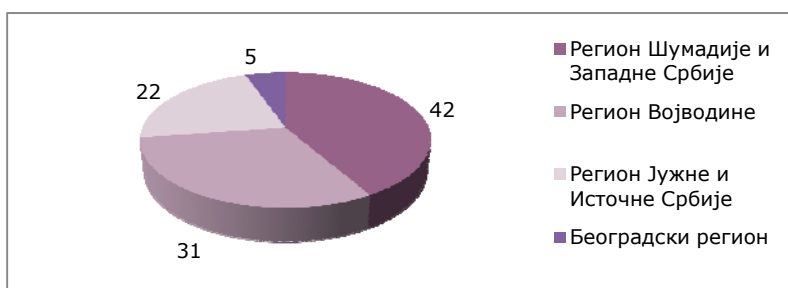
Граф. 1.167. Изузимачи силаже старији од десет година (%)

Регионална заступљеност изузимаца силаже таква је да се од укупног броја у Републици Србији (391) највећи број изузимаца силаже налази у Региону Шумадије и Западне Србије (163 или 42%), а најмањи у Београдском региону (21 или 5%). У Региону Војводине налази се 121 елеватор (31%), а у Региону Јужне и Источне Србије 86 (22%) елеватора.

Граф. 1.168. Изузимачи силаже по регионима (број)

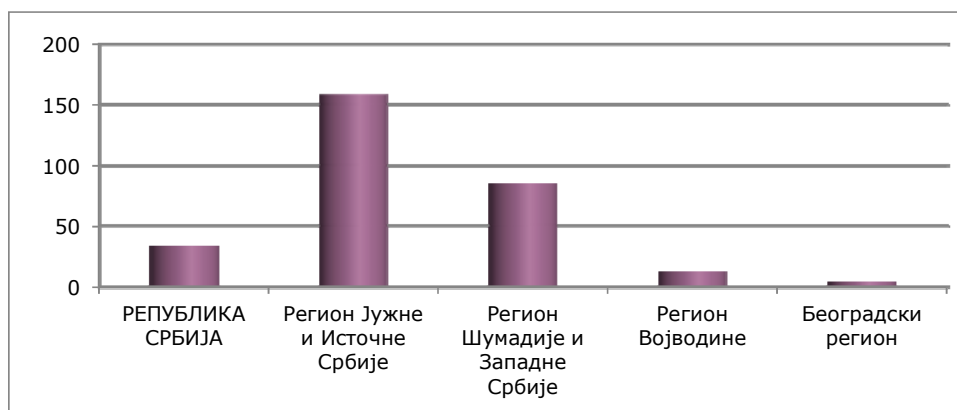

Граф. 1.169. Изузимачи силаже по регионима (%)

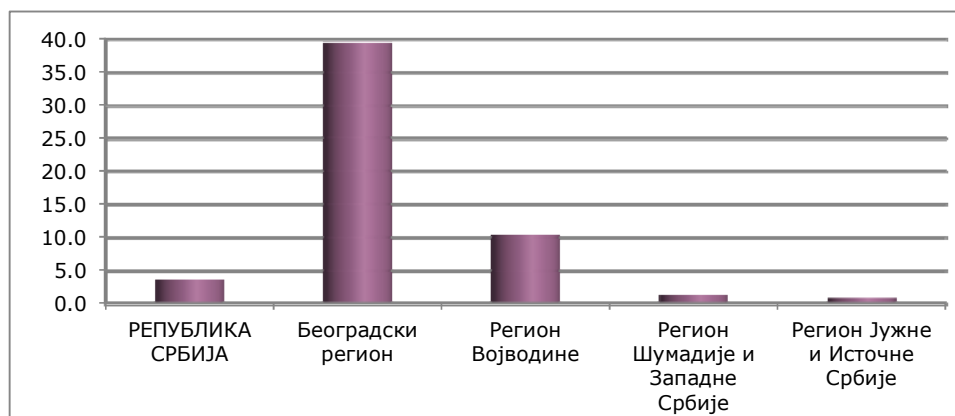
Од укупног броја објеката за силажу у Републици Србији (12.849) просечно на један изузимач силаже долазе 33 објекта. Највећи број објеката по једном изузимачу пописан је у Региону Јужне и Источне Србије (158), а најмањи у Београдском региону (4). У Региону Шумадије и Западне Србије тај број је 86, а у Региону Војводине 13.

Граф. 1.170. Број објеката за силажу по изузимачу силаже (објекта/изузимач)

Заступљеност изузимаца силаже у пољопривредним газдинствима која поседују објекте за силажу у Републици Србији износи 3,6 изузимаца на сто газдинстава. Највећа заступљеност је у Београдском региону, 39,5, а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије, 0,8 изузимаца на сто газдинстава. У Региону Војводине заступљеност изузимаца силаже је 10,3, а у Региону Шумадије и Западне Србије 1,3 изузимаца силаже на сто газдинстава која поседују објекте за силажу.

Граф. 1.171. Заступљеност изузимаца по газдинству које поседују објекте за силажу, у Републици Србији и у регионима

Силажни комбајни

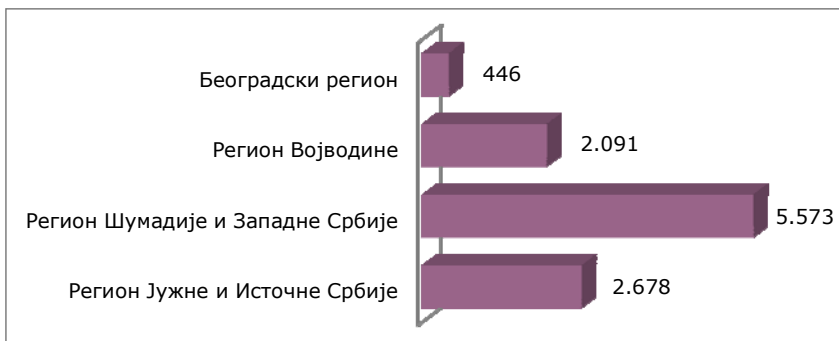

Укупан број силажних комбајна у Републици Србији је 10.788. У тај број урачунати су сви комбајни независно од типа сечке, броја редова – ширине радног захвата, начина агрегатирања. Од тог броја чак 10.472 комада старије је од 10 година (97%). Ако се има у виду укупан број крава у Србији (450.000 грла), онда произлази да се на сваке 42 краве или на сваку 161 овцу користи по један силажни комбајн.

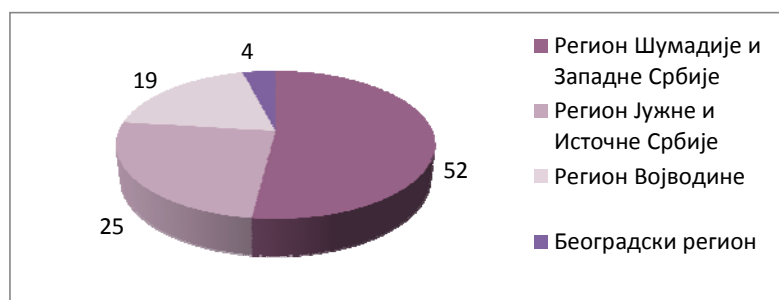
Према потребама силаже на годишњем нивоу за краве и овце, сваки од наведених силажних комбајна треба да у сезони покоси и уситни просечно око 500 тона силажне масе. Имајући у виду просечне приносе силажног кукуруза од око 40 t/ha, сваки силажни комбајн треба да у најповољнијем агротехничком року (воштана фаза зрења) покоси око 12 ha под силажним кукурузом. Ако се има у виду да је највећи број силажних комбајна на породичним газдинствима једнореди или двореди тракторски прикључак, са ниском пропусном моћи и малим учинком, али и ниским квалитетом рада, редовно се дешава да се најповољнији рокови за убирање не искористе. Последице су лоша уситњеност силажне масе, зрела маса, лоше сабијање и, на крају, лош квалитет силаже.

Највећи број силажних комбајна је у Региону Шумадије и Западне Србије (5.573 комада или 52%), а најмањи је у Региону Београда (446 комада или 4%) у односу на укупан број. У Региону Војводине пописано је 2.091 комад или 19% од укупног броја, а у Региону Јужне и Источне Србије 2.678 комада или 25% од укупног броја.

Граф. 1.172. Укупан број силажних комбајна у Републици Србији по регионима

Граф. 1.173. Процентуална заступљеност музних уређаја по регионима у односу на укупан број у Републици Србији, (%)

Музни уређаји

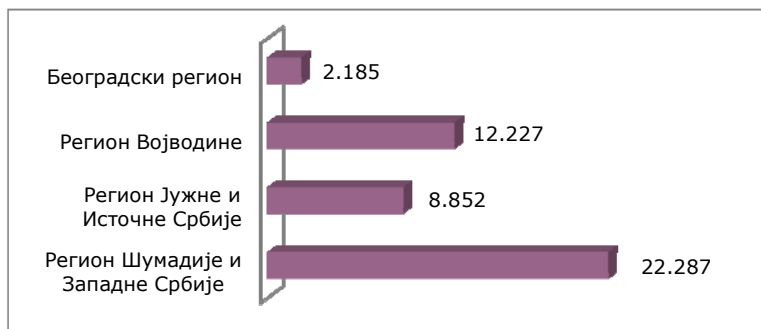

У Републици Србији постоји 45.553 музна уређаја. У попис су узети сви типови музних уређаја, мобилни, полустабилни и стабилни, и приказани су као њихов укупан број. При томе није исказан број музних јединица, што би било реалније приказивање стања и односа према броју музних грла. Пописом нису забележена измузишта која имају већи број музних места и музних јединица. Музни уређаји на породичним газдинствима у већини располажу једном музном јединицом, мобилног типа, са непотпуном опремом која обезбеђује квалитет рада, промену режима, заштиту вимена и сл.

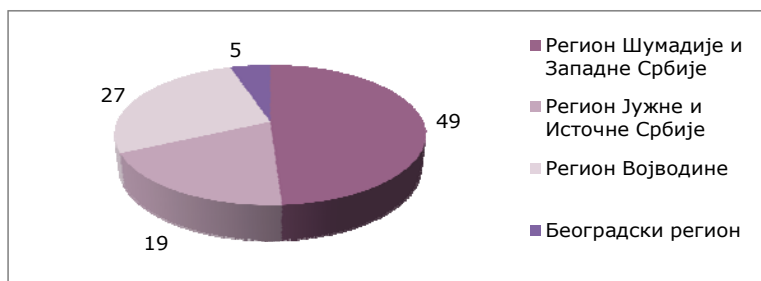
У највећем броју случајева уређаји су старији од 10 година, ниске су поузданости, не одржавају се редовно и на њима се не примењују основне хигијенске мере. Мало је уређаја које користе породична газдинства, са затвореним системом, код којих млеко не долази у додир са ваздухом. Постоје само на већим комерцијалним фармама и породичним фармама са бројем грла већим од 10. Велики број музних уређаја увезен је у Србију као коришћен, полован уређај. Наиме, домаћа производња ових уређаја заснива се на малој привреди, без потребног квалитета и технолошког нивоа, па се поузданији уређаји углавном увозе. Код ових уређаја логистика је од пресудног значаја за избор уређаја, а тип одређује број музних грла у стаји. Међутим, о томе се у Србији не води рачуна.

Од пописаног укупног броја музних уређаја, чак је 72% старије од 10 година. У односу на укупан број музних крава у Србији (450.000 грла), на сваких 10 крава користи се по један музни уређај. Највећи број музних уређаја је у Региону Шумадије и Западне Србије (22.287 или 49%), а најмањи је у Београдском региону (2.185 или 5%) у односу на укупан број. У Региону Војводине пописано је 12.227 комада или 27% од укупног броја, а у Региону Јужне и Источне Србије 8.852 комада или 19% од укупног броја.

Граф. 1.174. Укупан број музних уређаја у Републици Србији по регионима

Граф. 1.175. Процентуална заступљеност музних уређаја по регионима у односу на укупан број у Републици Србији

2. Опрема и објекти

Дефиниције и објашњења појмова у поглављу обухваћених пописом

Предмет пописа

Под појмом 'опрема и објекти' подразумевају се: објекти за смештај гајених животиња, и то у говедарству, свињарству, живинарству, овчарству, по типовима односно начину држања, као и објекти који не одговарају опису дефинисаном у пописним листама и који су се користили како за поменуте гајене врсте, тако и за све остале гајене животиње које су се на дан пописа налазиле на газдинствима. Пописом су обухваћени објекти за производњу хране у затвореном простору попут стакленика и пластеника, објеката за складиштење производа у контролисаним условима, као што су хладњаче, затим објекти са опремом за сушење пољопривредних производа, као што су сушаре, објекти за складиштење средстава механизације, објекти за складиштење сена и сламе, објекти за смештај силаже.

Пописом из 2012. године обухваћени су сви објекти који су били у власништву газдинстава на дан 30. септембра 2012. године. Од укупног броја пописаних објеката и опреме, посебно су уписивани њихови смештајни капацитети и искоришћење смештајних капацитета на дан пописа.

Дефиниције и објашњења појмова у поглављу

Пољопривредни објекти су зграде или делови зграда коришћени у пољопривредне сврхе, са темељима, са најмање три самостална зида и посебним улазом. Једна зграда може имати два или више објеката уколико сваки тај објекат има засебан улаз. Пописом нису обухваћени објекти без темеља, чији су спољни зидови изграђени искључиво од танких дасака, прућа или сламе.

Пописом су обухваћене надстрешнице за смештај сена и сламе, као и пластеници, без обзира на то што не одговарају у потпуности дефиницији која се односи на пољопривредне објекте.

Број места (капацитет објеката) подразумева број грла која се могу сместити у одређени објекат. У случају да се број смештених грла мењао у току посматране пољопривредне године, број места је просечан број смештених грла.

Амбари су објекти који обично служе за смештај жита или других зрнастих производа у расутом стању или у врећама, са природном или механичком (вештачком) вентилацијом.

Кошеви за кукуруз су објекти који служе за смештај кукуруза у клипу, у којима се кукуруз суши природном или механичком циркулацијом ваздуха. Зидови коша су обично од плетене жице, дрвених летви или плетера. Заштита кукуруза од кише и снега постиже се изградњом шире стрехе. Пуњење и пражњење коша може бити ручно или механизовано – транспортером.

Силоси су објекти који служе за смештај зрна у посебним вертикалним ћелијама, које могу бити појединачне или груписане у већем броју, где су ћелије кружног облика, пречника до пет метара. Обезбеђују оптималне услове чувања и обично су снабдевени потпуном механизацијом за транспорт, чишћење и сушење производа.

Сушаре се убрајају у посебну групу опреме која се користи после бербе или жетве пољопривредне производње. То је техника која се користи у економским двориштима и дорадним складишним центрима. Сматра се савремено опремљеном уколико постоји могућност коришћења аутоматике и компјутерске технике.

Објекти за силажу су објекти из групе трајних објеката у којима се изводи процес анаеробне ферментације кабастог сточног хранива, типа силажа и сенажа свих врста. Једноставне су израде и лаки су за одржавање. Реч је о бетонским објектима типа сило тренча или сило торња. Њихови капацитети морају бити задовољавајући за потребе за овом врстом хранива на годишњем нивоу.

Хладњаче су објекти у којима се производи складиште и чувају под оптималним условима и са контролисаном температуром, а осим комора за хлађење, ови објекти имају и просторије за пратећу механизацију.

Стакленици представљају фиксну или покретну инсталацију од стакла, непропустљиви су за воду, приступачни људима за рад и могу да имају уграђене уобичајене инсталације (нпр. проветравање, наводњавање, грејање и сл.).

Пластеници подразумевају високи заштићени простор, од тврде или меке пластике, који је приступачан људима за рад и који може имати уграђене уобичајене инсталације (нпр. за проветравање, наводњавање, грејање и сл.).

2.1. Опрема и објекти за смештај стоке

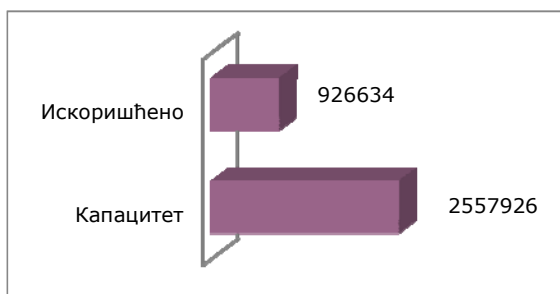
Извод из резултата пописа

Према пописној документацији, у оквиру предмета пописа **Опрема и објекти у Републици Србији у 2012.** години пописани су:

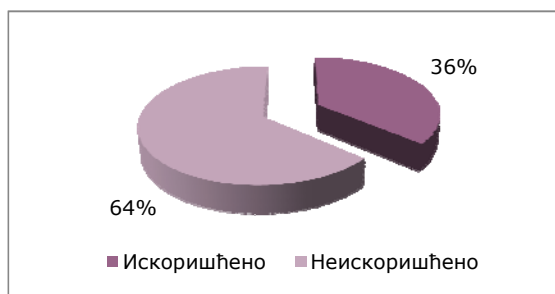
Објекти за смештај говеда свих категорија (музне краве, телад, јунице и товна јунад), у обе варијанте (везани и слободни систем држања са чврстим и течним изјубравањем). Пописом је утврђено да у Србији постоји 340.377 објеката за смештај говеда. Њихов смештајни капацитет је 2.557.926 места. По једном објекту у просеку се користи седам места. Искоришћеност смештајног капацитета објеката за смештај говеда свих категорија у Републици Србији је само 36%.

Граф. 2.1. Број објеката за смештај говеда и степен искоришћења капацитета у Републици Србији

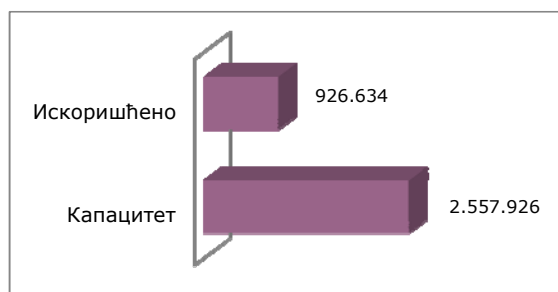
Објекти за смештај говеда у Републици Србији

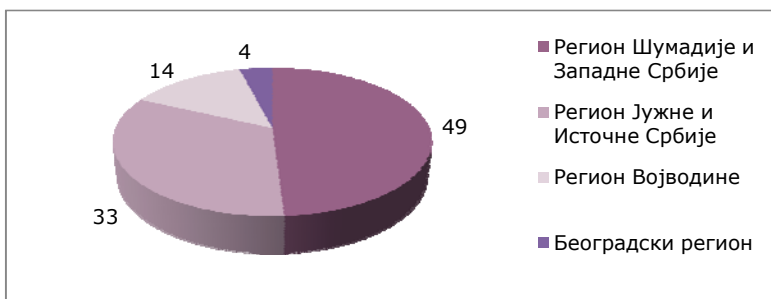
Искоришћеност смештајног капацитета објеката за говеда у Републици Србији

Граф. 2.2. Искоришћеност смештајног капацитета објеката за говеда у Републици Србији

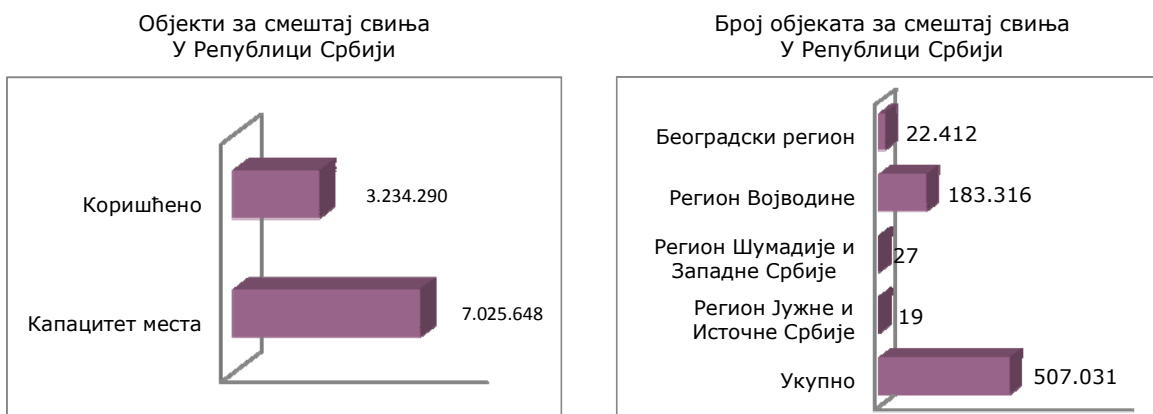

Граф. 2.3. Смештајни капацитети објеката за смештај говеда у Републици Србији, %

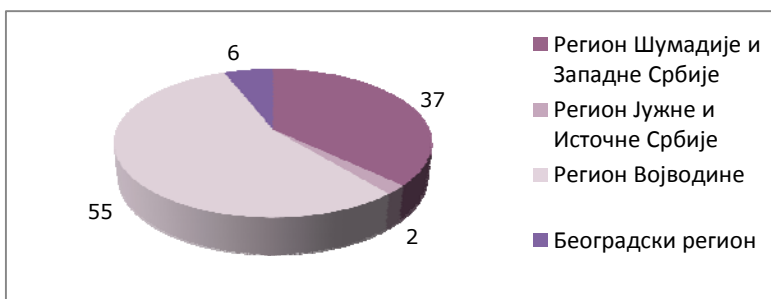

Када је реч о **објектима за смештај свиња** свих категорија (крмаче, прасад, назимице и товна грла на пуном, делимично решеткастом и решеткастом поду), укупно је пописано 507.031 објекат. Смештајни капацитет тих објеката је 7.025.648 места или просечно 14 места по једном објекту. Проценат искоришћености капацитета објеката за смештај свиња свих категорија у Републици Србији је низак, тек 46%.

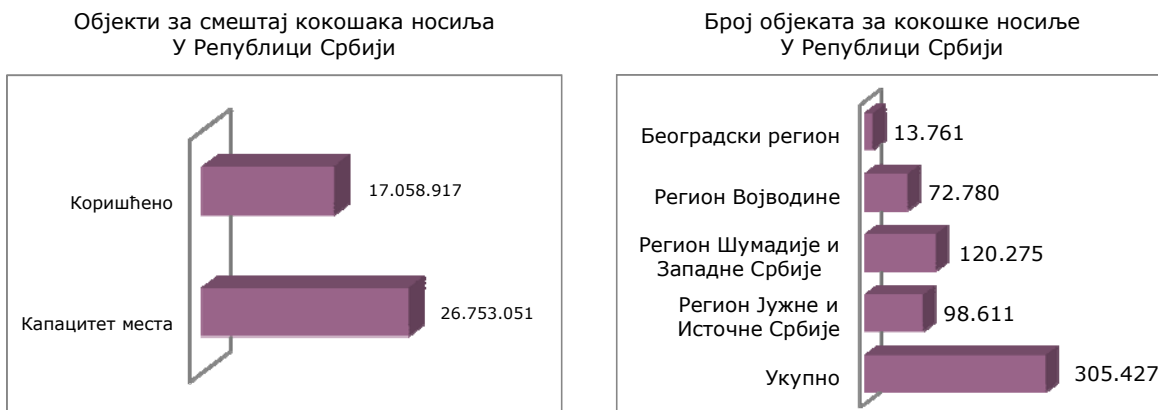
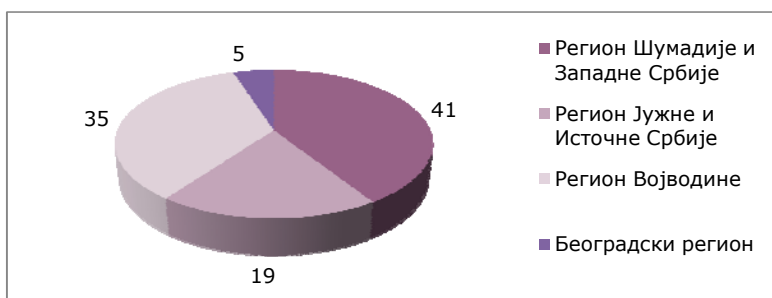
Граф. 2.4. Број објеката за смештај свиња, њихов капацитет и искоришћење у Републици Србији

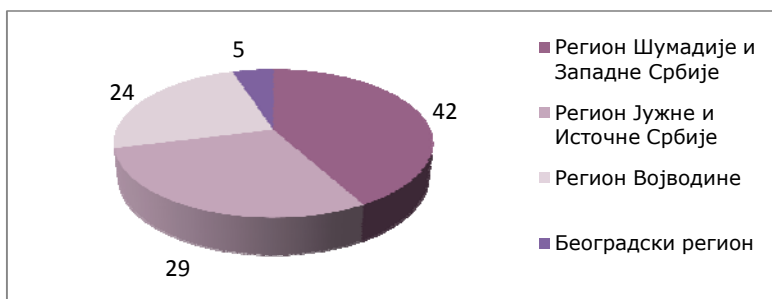
Граф. 2.5. Заступљеност смештајних капацитета објеката за смештај свиња по регионима у Републици Србији, %

У Републици Србији пописано је 305.427 објеката за **смештај кока носиља**, чији су смештајни капацитети 26.753.051 место. Према пописној документацији у години пописа (2012), у пописаним објектима коришћено је 17.058.917 места. Просечно по објекту – 56 грла. Искоришћеност капацитета за смештај кока носиља износи 64%.

Граф. 2.6. Број објеката за смештај кока носиља, њихова заступљеност по регионима и искоришћење смештајног капацитета**Граф. 2.7. Смештајни капацитет објеката за коке носиље по регионима**

За **смештај осталих врста гајених животиња** пописано је 153.937 објеката, чији су смештајни капацитети 4.781.804 места. Од тог капацитета коришћено је 3.849.795 места. Просечно по објекту, смештено је око 25 грла. За све остале врсте гајених животиња искоришћеност капацитета смештајног простора износила је 81%.

Граф. 2. 8. Смештајни капацитети објеката за смештај осталих гајених животиња по регионима, %

Највећа искоришћеност капацитета објеката оваквог типа забележена је у Региону Шумадије и Западне Србије (42%), а најмања у Региону Београда (5%) у односу на укупну искоришћеност објеката овога типа у Републици Србији.

Према пописној документацији, у Републици Србији пописано је укупно 1.804 газдинства која поседују хладњаче. У години пописа, на пописаних 1.804 пољопривредних газдинстава у Републици Србији пописано је 2.162 **хладњаче**. Укупни капацитет тих хладњача је 970.463 m³, од чега је те године коришћено 674.897 m³ или 70%.

У 2012. години у Републици Србији пописано је укупно 9.510 газдинстава која имају **сушаре**. Укупно постоји 10.539 **сушара**, чији су капацитети 459.070 m³. У просеку – 48 m³ по сушари. Од расположивог капацитета, у години пописа коришћено је 387.907 m³ или 84%.

Када су посредни објекти за складиштење силажне масе, у години пописа они су обрађени на 10.762 газдинства у Републици Србији. Пописано је 12.849 оваквих објеката. Укупан капацитет пописаних сило објеката је 9.548.968 m³, или просечно 743 m³ по објекту. Искоришћење смештајног капацитета свих ових објеката у Републици Србији у пописној години износило је 3.352.684 m³ или 35%.

На пописом обрађених 113 газдинстава пописано је 193 **силоса**, укупног капацитета за смештај 113.734 тона зрнастог материјала. Од тог капацитета у години пописа коришћено је 94% капацитета, односно смештено је 109.354 тона.

Пописом је утврђено да се у Републици Србији налази 542 газдинства која поседују **стакленике** и 40.066 газдинстава која поседују пластенике. Укупна искоришћеност капацитета стакленика у Републици Србији је 32%, односно забележен је укупан капацитет од 1.293.437 m², а искоришћеност расположивог капацитета износила је 32% на површини од 409.823 m².

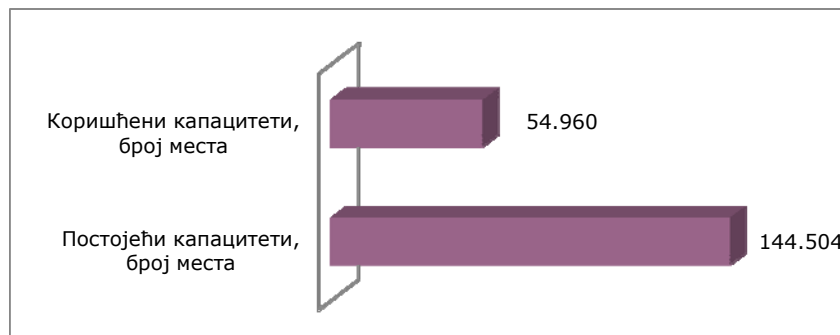
Пластеника има укупно 101.492, укупне површине 24.436.326 m², са искоришћењем у години пописа од 23.809.039 m² или 97%.

Анализа резултата пописа објеката за смештај стоке по регионима

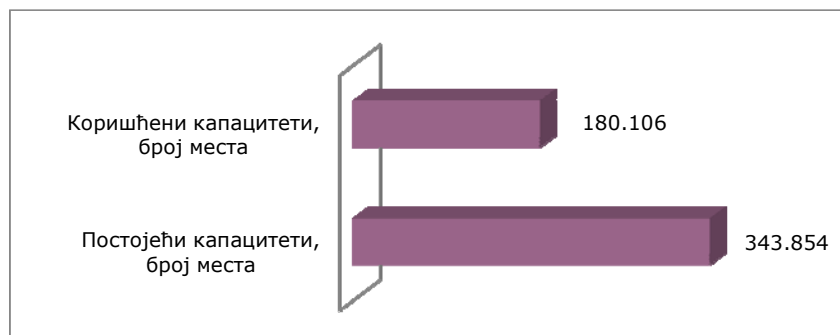
Београдски регион

Укупно је пописано 14.140 објеката за смештај говеда свих категорија. Укупни смештајни капацитет је 144.504 места. Од тог броја коришћено је 54.960 или просечно по једном објекту 10,2 места. Искоришћеност смештајног капацитета износи 38% од расположивог капацитета на територији региона. У односу на укупан број објеката за смештај говеда свих категорија у Републици Србији, у Београдском региону заступљено је 4%.

Граф. 2.9. Искоришћеност капацитета објеката за смештај говеда у Београдском региону

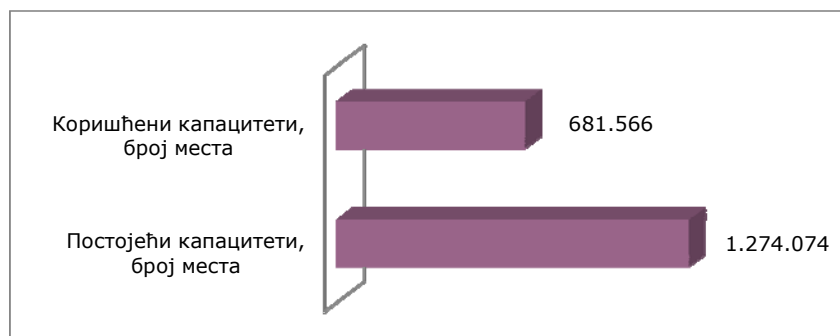

Пописани број објеката за смештај свиња у овом региону је 22.412. Њихов укупни капацитет је 343.854 места. У пописној години коришћено је 180.106 места или просечно осам места по једном објекту. Искоришћеност смештајног капацитета у односу на расположиви у овом региону је 52%.

Граф. 2.10. Искоришћеност капацитета објеката за смештај свиња у Београдском региону

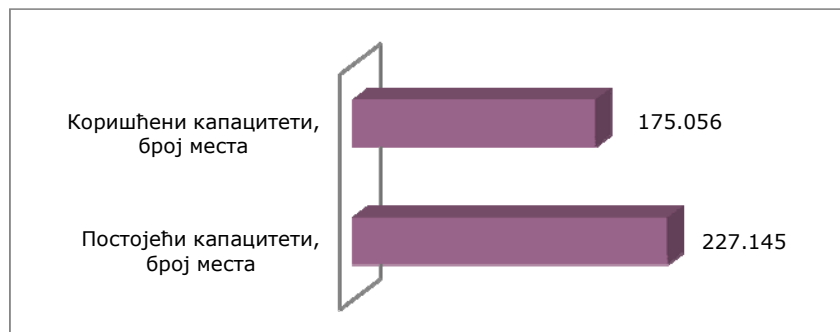
Укупан број објеката за смештај кока носиља у Региону Београда је 13.761 и њихов смештајни капацитет износи 1.274.074 места. Према пописној документацији, коришћено је 681.566 места. Просечно по објекту – 50 места. Искоришћеност смештајног капацитета износи 53%.

У односу на укупан број објеката у Републици Србији, у Београдском региону заступљено је 4% од укупног броја објеката за смештај живине.

Граф. 2.11. Искоришћеност капацитета објеката за смештај кока носиља у Региону Београда

За смештај осталих врста гајених животиња пописано је 8.938 објеката, смештајног капацитета 227.145 места. Од тог капацитета коришћено је 175.056 места. Просечно по објекту смештено је око 20 грла. Искоришћеност смештајног капацитета износи 77%.

У односу на укупан број објеката у Републици Србији за смештај свих осталих врста гајених животиња, у Београдском региону заступљено је 6% од укупног броја објеката.

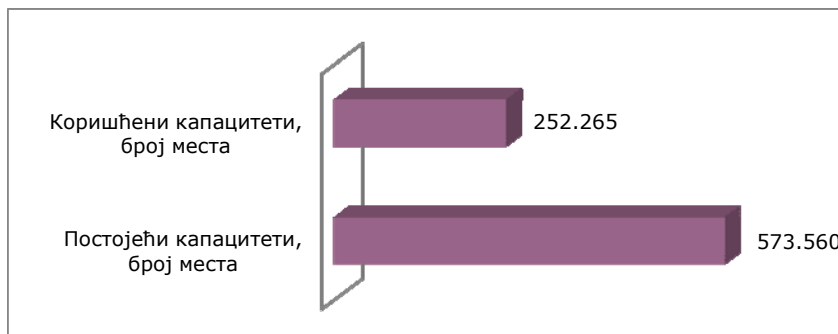
Граф. 2.12. Искоришћеност капацитета објеката за смештај осталих гајених животиња у Београдском региону

Регион Војводине

У Региону Војводине пописано је укупно 48.328 објеката за смештај говеда свих категорија, смештајног капацитета 573.360 места. Од тог броја коришћено је 252.265 или просечно по једном објекту пет места. Искоришћеност смештајног капацитета износи 47%.

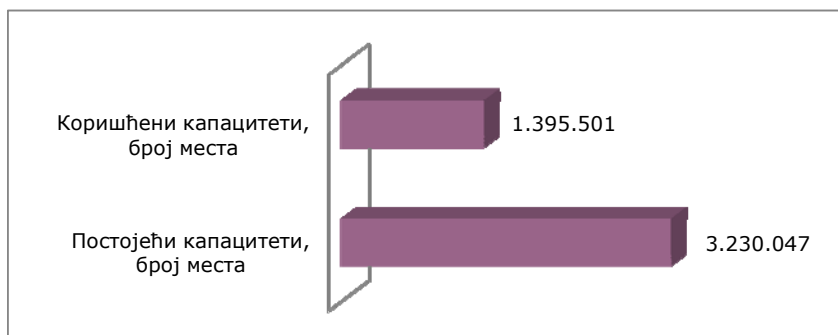
У односу на укупан број објеката у Републици Србији, у Региону Војводине заступљено је 14% од укупног броја објеката за смештај говеда свих категорија.

Граф. 2.13. Искоришћеност капацитета објеката за смештај говеда у Региону Војводине

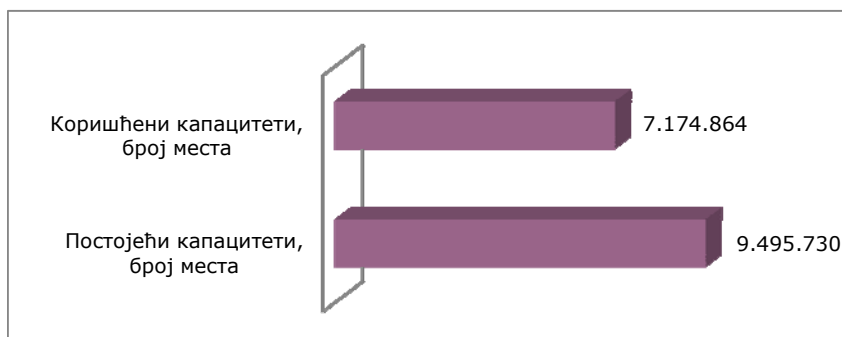
Пописано је 183.316 објеката за смештај свиња свих категорија, капацитета 3.230.047 места. Од тог броја коришћено је 1.395.501 место или просечно осам места по једном објекту. Искоришћеност смештајног капацитета овог региона износи 43

Граф. 2.14. Искоришћеност капацитета објеката за смештај свиња у Региону Војводине

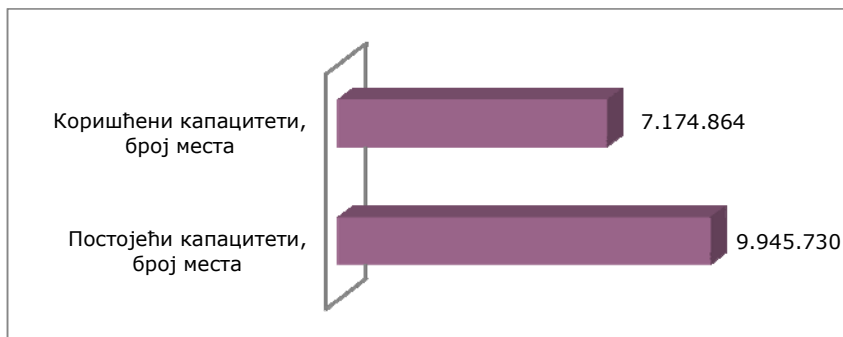
У Региону Војводине пописано је 72.708 објеката за смештај кока носила, чији су смештајни капацитети 9.495.730 места. Према пописној документацији, коришћено је 7.147.864 места. Просечно по објекту – 50 грла. Искоришћеност смештајног капацитета износи 75%.

У односу на укупан број објеката у Републици Србији, у Региону Војводине заступљено је 24% од укупног броја објеката за смештај живине.

Граф. 2.15. Искоришћеност капацитета објеката за смештај кока носиља у Региону Војводине

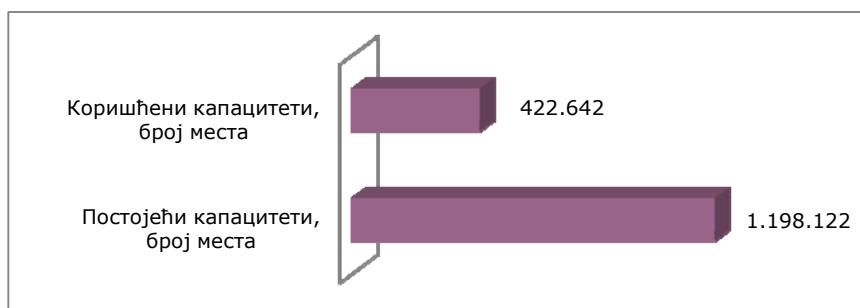
Пописано је 31.476 објеката за смештај осталих врста гајених животиња смештајног капацитета 1.165.784 места. Од тог капацитета коришћено је 1.066.024 места. Просечно по објекту смештено је око 34 грла. Искоришћеност смештајног капацитета износи 91%.

У односу на укупан број објеката у Републици Србији за смештај свих осталих врста гајених животиња, у Региону Војводине заступљено је 20% од укупног броја објеката.

Граф. 2.16. Искоришћеност капацитета објеката за смештај осталих гајених животиња у Региону Војводине

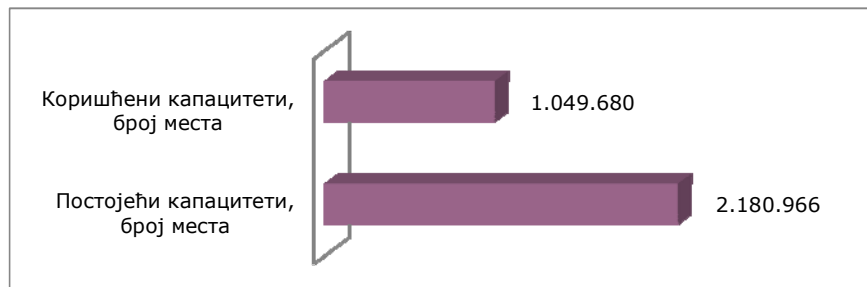
Регион Шумадије и Западне Србије

У Региону Шумадије и Западне Србије укупно је пописано 167.223 објекта за смештај говеда свих категорија. Смештајни капацитет тих објеката је 1.198.122 места. Од тог капацитета коришћено је 422.642 места или просечно по једном објекту три места. Искоришћеност смештајног капацитета износила је 35%. У односу на укупан број објеката у Републици Србији, у Региону Шумадије и Западне Србије заступљено је 49% од укупног броја објеката за смештај говеда свих категорија.

Граф. 2.17. Објекти за смештај говеда, Регион Шумадије и Западне Србије

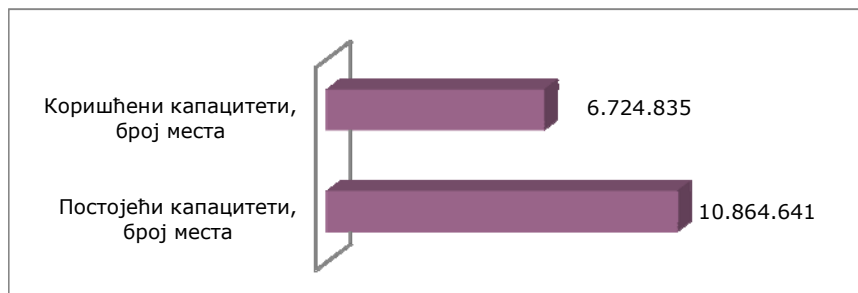
У овом региону пописано је 156.913 објеката за смештај свиња свих категорија, чији је смештајни капацитет 2.180.966 места. Од тог броја коришћено је 1.049.680 места или просечно седам места по једном објекту. Искоришћеност смештајног капацитета у односу на расположиви износила је 48%.

Граф. 2.18. Објекти за смештај свиња, Регион Шумадије и Западне Србије

Коке носиље су смештене у 120.235 објеката. Смештајни капацитет ових објеката је 10.864.641 место. Од расположивог капацитета коришћено је 6.724.835 места. Насељеност по објекту просечно је износила 56 кокошака. Искоришћеност смештајног капацитета износи 62% од расположивог у овом региону. У односу на укупан број објеката за смештај живине у Републици Србији, у Региону Шумадије и Западне Србије заступљено је 39% ове врсте објеката.

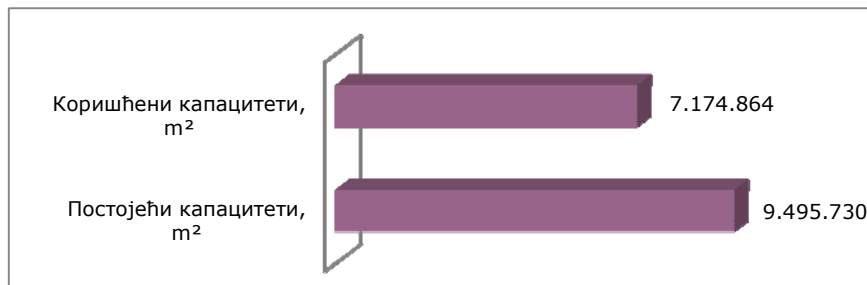
Граф. 2.19. Објекти за смештај кокошака носиља, Регион Шумадије и Западне Србије

Пописано је 70.218 објеката за смештај осталих врста гајених животиња укупног смештајног капацитета 2.010.978 места. Од тог капацитета коришћено је 1.760.258 места. Насељеност је износила 25 грла просечно по објекту. Искоришћеност смештајног капацитета је 88% од расположивог у овом региону.

У односу на укупан број објеката у Републици Србији за смештај свих осталих врста гајених животиња, у Региону Шумадије и Западне Србије заступљено је 46% од укупног броја објеката.

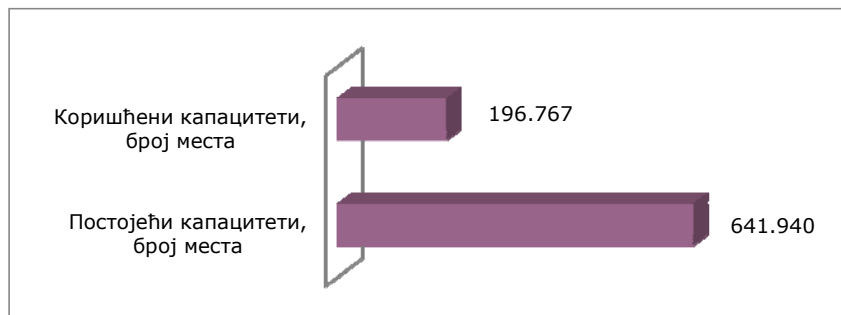
Граф. 2.20. Објекти за смештај остале стоке, Регион Шумадије и Западне Србије

Регион Јужне и Источне Србије

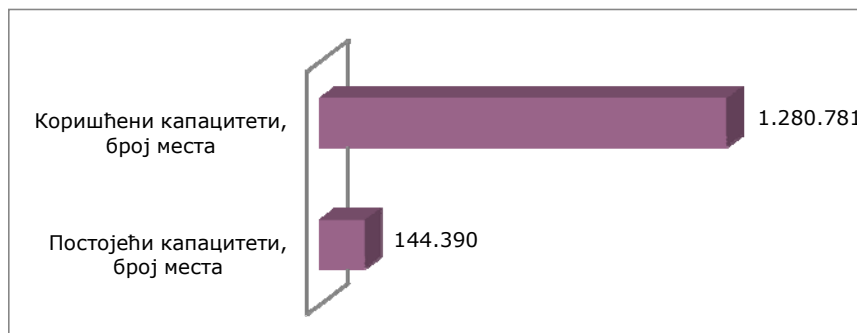
У Региону Јужне и Источне Србије пописано је укупно 110.646 објеката за смештај говеда свих категорија. Смештајни капацитет тих објеката је 641.940 места. Од тог капацитета коришћено је 196.767 места или просечно по једном објекту два места. Искоришћеност смештајног капацитета износила је 31% у односу на расположиви. Ако се узме у обзир укупан број објеката за смештај говеда у Републици Србији, у Региону Јужне и Источне Србије заступљеност тих објеката износи 32%.

Граф. 2.21. Објекти за смештај говеда, Регион Јужне и Источне Србије

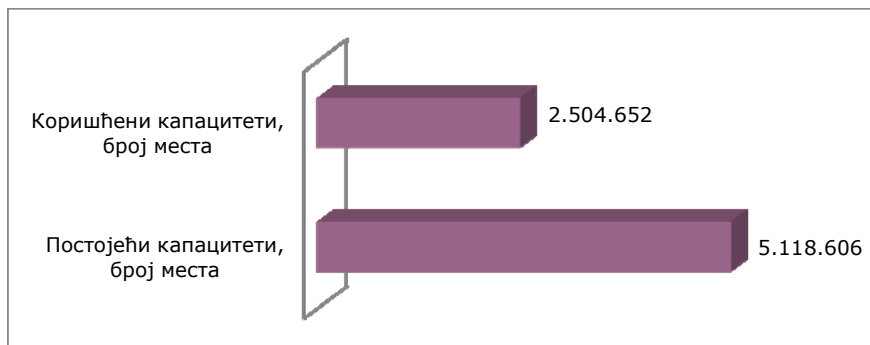
У овом региону пописано је 144.390 објеката за смештај свиња свих категорија, чији је смештајни капацитет 1.280.781 место. Од тог броја места коришћено је 609.003 места или просечно девет места по једном објекту. Искоришћеност смештајног капацитета била је 48% од расположивог за овај регион. Од укупног броја објеката за смештај свиња у Републици Србији, са 28%. Се налази у Региону Јужне и Источне Србије.

Граф. 2.22. Објекти за смештај свиња, Регион Јужне и Источне Србије

Пописано је 98.611 објеката за смештај кока носиља, чији су смештајни капацитети 5.118.606 места. Према пописној документацији у 2012, од укупно расположивог капацитета коришћено је 2.504.652 места. Насељеност по објекту просечно је износила 25 грла, а искоришћеност смештајног капацитета 49%. У односу на укупан број објеката у Републици Србији, у Региону Јужне и Источне Србије заступљено је 32% од укупног броја објеката за смештај живине.

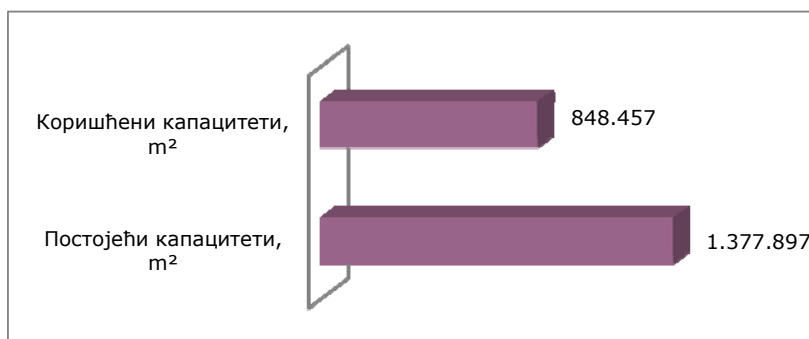
Граф. 2.23. Објекти за смештај кокошака носиља, Регион Јужне и Источне Србије

У овом региону пописано је 43.305 објеката за смештај осталих врста гајених животиња, смештајног капацитета 1.377.897 места. Од тог капацитета у години пописа коришћено је 848.457 места. Насељеност је износила 20 грла просечно по објекту. Искоришћеност смештајног капацитета је 62% у односу на постојећи капацитет.

У поређењу са укупним бројем објеката за смештај свих осталих врста гајених животиња у Републици Србији, у Региону Јужне и Источне Србије они су заступљени са 28%.

Граф. 2.24. Објекти за смештај остале стоке, Регион Јужне и Источне Србије

Објекти за смештај говеда према начину држања, типу лежишта и начину изјубравања

Објекти за везани начин држања говеда на пуном поду и простирци са чврстим изјубравањем.

Пописом су обухваћени сви расположиви системи држања говеда у Србији – везани и слободни начин држања. Подаци су систематизовани према типу лежишта и начину изјубравања. Утврђивани су: укупан број објеката, укупан капацитет објеката (број места), тип лежишта и начин изјубравања. У оквиру ове систематизације издвојена је и једна посебна група објеката који се не могу сврстати ни у један од наведених типова. Таква група објеката је названа 'остали објекти'. Њих је у Републици Србији највише. То су безусловни и технолошки неподобни објекти за држање гајених животиња, без обзира на врсту и категорије.

Таб. 2.1. Објекти за везани начин држања говеда на пуном поду и простирци са чврстим изђубравањем

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	83 707	660 542	252 290	32 492
Београдски регион	5 249	54 202	25 692	2 599
Регион Војводине	13 204	154 184	72 825	3 337
Регион Шумадије и Западне Србије	35 596	266 592	97 361	15 859
Регион Јужне и Источне Србије	29 658	185 564	56 412	10 697
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

Од укупног броја објеката у **Републици Србији** који су коришћени у говедарству (340.377) говеда су држана у 83.707 пописаних објеката, на везаном начину држања, са простирком од сламе и чврстим стајњаком. У поређењу са укупним бројем објеката у говедарству, заступљеност оваквог начина држања је 25%. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 660.542 грла или 26%. Од укупног смештајног капацитета у години пописа коришћено је 252.290 места или 38%. Истовремено, у години пописа, 32.492 постојећа објекта за говеда коришћена су у друге сврхе или 39% од укупног броја објеката овога типа у Републици Србији.

У **Београдском региону** укупно је пописано 5.249 објеката за везани систем држања говеда, на пуном поду, са простирком и чврстим стајњаком. У тим објектима постоји 54.202 места или просечно 10 места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 25.695. Искоришћење расположивог броја места у овом региону износи 10%. У овом региону пописано је још 2.599 објеката који су се користили у друге сврхе.

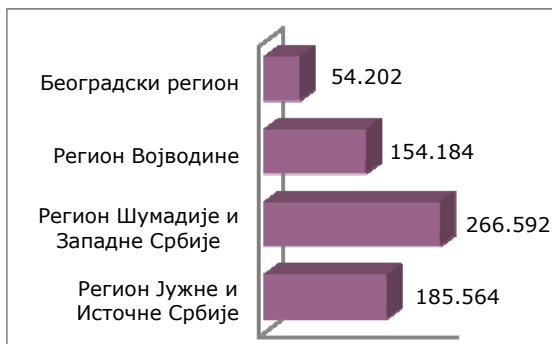
У **Региону Војводине** пописано је 13.204 објекта за везани начин држања говеда, на пуном поду, са простирком од сламе и чврстим стајњаком. Број места у тим објектима је 154.184 или 12 места по објекту. Од укупног броја места у години пописа коришћено је 72.825 места (29%). Пописаних 3.337 објеката из ове групе коришћено је за друге намене.

У **Региону Шумадије и Западне Србије** пописано је 35.596 објеката са везаним начином држања говеда, на пуном поду и простирци са чврстим стајњаком. Њихов смештајни капацитет је 266.592 места. Од овога је коришћено 97.361 место или 39%. Чак 15.859 пописаних објеката у овим региону коришћено је за друге намене.

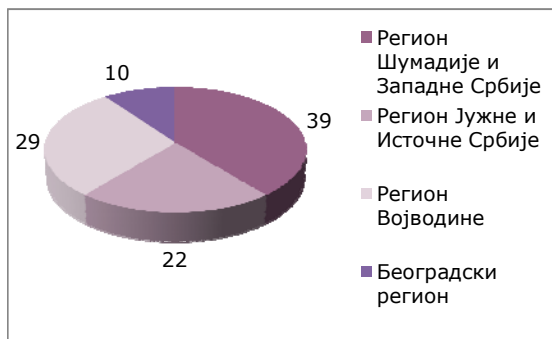
У **Региону Јужне и Источне Србије** укупно је пописано 29.658 објеката са везаним системом држања говеда, на пуном поду, са простирком и чврстим стајњаком. У тим објектима има 185.564 места или просечно шест места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 56.412 или 22%. У овом региону пописано је још 10.697 објеката који су се користили у друге сврхе.

Граф. 2.25. Укупан смештајни капацитет и искоришћеност објеката за говеда са везаним начином држања и чврстим изјубравањем по регионима

Укупан капацитет броја места објеката са системом везаног држања са чврстим стајњаком и осоком, Република Србија

Искоришћеност капацитета објеката везаног система држања са чврстим стајњаком и осоком, %

Објекти за везани начин држања говеда на кратком лежишту са течним изјубравањем

Од укупног броја објеката у **Републици Србији** који су се користили у говедарству (340.377), говеда се држе у 1.250 пописаних објеката на везаном начину држања, на кратким лежиштима без простирке са течним изјубравањем. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 22.089 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа користило се 9.147 места. Укупно 303 постојећа објекта за музне краве овог типа коришћена су у друге сврхе.

Таб. 2.2. Објекти за везани начин држања говеда на кратком лежишту са течним стајњаком

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	1 250	22 089	9 147	303
Београдски регион	54	789	273	29
Регион Војводине	206	5 982	1 550	35
Регион Шумадије и Западне Србије	675	10 792	5 278	161
Регион Јужне и Источне Србије	315	4 526	2 046	78
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

У **Београдском региону** укупно је пописано 54 објекта за везани систем држања говеда на пуном поду са кратким лежиштем и каналом за течно изјубравање. У тим објектима располаже се са 789 места или просечно са 15 места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 237 или 3%. Од укупног броја објеката овога типа у овом региону пописано је још 29 објеката употребљаваних у друге сврхе.

У **Региону Војводине** постоји 206 објеката за везани начин држања говеда на кратком лежишту са течним изјубравањем. Број места у тим објектима је 5.982 или 29 места по објекту. Од укупног броја места у години пописа коришћено је 1.550 места или 17%. 35 објеката из ове групе коришћено је за друге намене.

У **Региону Шумадије и Западне Србије** пописано је 675 објеката са везаним начином држања говеда на кратким лежиштима и течним изјубравањем. Њихов смештајни капацитет је 10.792 места. Од тог броја коришћено је 5.278 места или 58%. Чак 161 пописан објекат овог типа у овом региону коришћен је за друге намене.

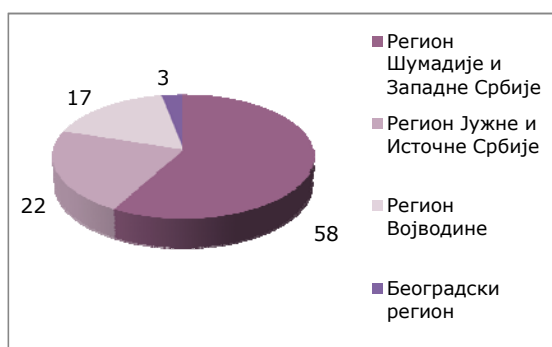
У **Региону Јужне и Источне Србије** укупно је пописано 315 објеката са везаним системом држања говеда на кратком лежишту и са течним изјубравањем. У тим објектима располаже се са 4.526 места или просечно са 14 места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 2.046 или 22%. У овом региону пописано је још 78 објеката који су се користили у друге сврхе.

Граф. 2.26. Укупан капацитет и искоришћење објеката са везаним начином држања говеда, са течним изјубравањем, по регионима

Укупан капацитет броја места објеката са системом везаног држања са течним стајњаком, Република Србија

Искоришћеност капацитета објеката везаног система држања са течним стајњаком, %

Објекти са слободним системом држања говеда на пуном поду са простирком

Од укупног броја објеката у **Републици Србији** коришћених у говедарству (340.377) говеда се држе и у 5.817 пописаних објеката у слободном систему држања на пуном поду са простирком. Укупан капацитет у овим објектима је 197.376 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа коришћено је 98.250 места. Поред тога, 1.149 постојећих објеката за говеда овог типа употребљавано је у друге сврхе.

У **Београдском региону** укупно је пописан 321 објекат за говеда у слободном систему држања на пуном поду са простирком. У тим објектима постоји 16.386 места или просечно 51 место по објекту. У години пописа коришћено је 8.575 места или 9%. У овом региону пописано је још 118 објеката који су се употребљавали у друге сврхе.

Таб. 2.3. Стаје са слободним системом држања говеда на пуном поду са простирком

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	5 817	197 376	98 250	1 149
Београдски регион	321	16 386	8 575	118
Регион Војводине	2 505	105 568	54 389	272
Регион Шумадије и Западне Србије	2 132	56 924	25 388	529
Регион Јужне и Источне Србије	859	18 498	9 898	230
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

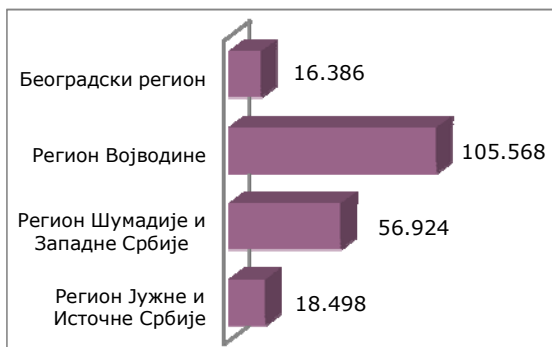
У **Региону Војводине** укупно је пописано 2.505 објеката за говеда у слободном систему држања на пуном поду са простирком. У тим објектима располаже се са 105.568 места или просечно са 42 места по објекту. У години пописа коришћено је 54.389 места или 55% расположивог капацитета у Региону. Пописана су још 272 објекта овога типа која су се употребљавала у друге сврхе.

У **Региону Шумадије и Западне Србије** пописано је 2.132 објекта за говеда у слободном систему држања на пуном поду са простирком. Њихов смештајни капацитет износи 56.924 места. Од тог броја коришћено је 25.388 места или 26%. Чак 529 пописаних објеката овога типа у овим региону користе за друге намене.

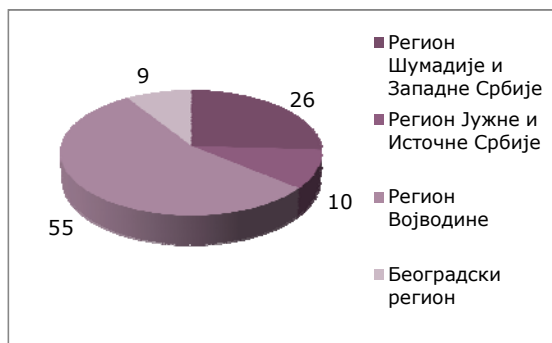
У **Региону Јужне и Источне Србије** укупно је пописано 859 објеката за говеда у слободном систему држања на пуном поду са простирком. У тим објектима има 18.498 места или просечно 22 места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 9.898 или 10%. У овом региону пописано је још 230 објеката који су се користили у друге сврхе.

Граф. 2.27. Укупан капацитет и искоришћеност објеката за слободни систем држања говеда на пуном поду и са простирком са чврстим изђубравањем

Укупан капацитет броја места објеката са системом слободног држања са чврстим стајњаком и осоком, Република Србија

Искоришћеност капацитета објеката са системом слободног држања са чврстим стајњаком и осоком, %

Објекти за слободан систем држања говеда на решеткастом поду са течним изђубравањем

Од укупног броја објеката у **Републици Србији** који су се користили у говедарству (340.377) постоји и 1.511 пописаних објеката у слободном систему држања на решеткастом поду. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 86.105 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа користило се 30.822 места. У пописној години 349 постојећих објеката за говеда овог типа коришћени су у друге сврхе.

У **Београдском региону** укупно је пописано 105 објеката за говеда у слободном систему држања на решеткастом поду. У тим објектима постоји 13.031 место или просечно 124 места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 2.994 или 10%. У овом региону пописано је још 24 објекта који су се користили у друге сврхе.

Таб. 2.4. Објекти за слободан систем држања говеда на решеткастом поду са течним стајњаком

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	1 511	86 105	30 822	349
Београдски регион	105	13 031	2 994	24
Регион Војводине	227	9 404	4 105	42
Регион Шумадије и Западне Србије	808	46 431	15 461	194
Регион Јужне и Источне Србије	371	17 239	8 262	89
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

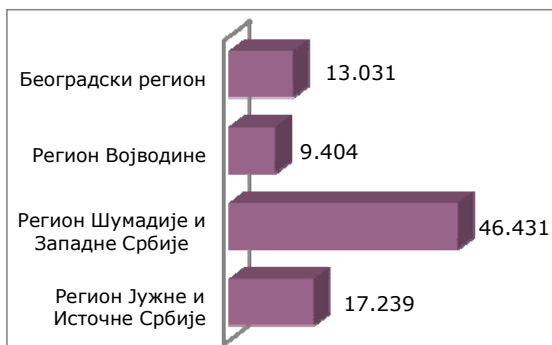
У **Региону Војводине** укупно је пописано 227 објеката за говеда у слободном систему држања на решеткастом поду. У тим објектима располаже се са 9.404 места или са просечно 41 местом по објекту. У години пописа коришћено је 4.105 места или 13% од укупног броја места. У овом региону пописано је још 42 објекта који су се употребљавали у друге сврхе.

У **Региону Шумадије и Западне Србије** укупно је пописано 808 објеката за говеда у слободном систему држања на решеткастом поду. У тим објектима постоји 46.431 место или просечно 57 места по објекту. У години пописа коришћено је 15.461 место или 50% од укупног броја места у Републици. Пописано је још 194 објекта који су се користили у друге сврхе или 24% од укупног броја објеката овога типа у Региону Шумадије и Западне Србије.

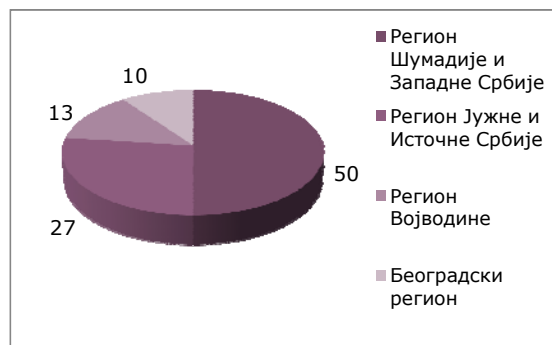
У **Региону Јужне и Источне Србије** пописан је 371 објекат за говеда у слободном систему држања на решеткастом поду. У тим објектима располаже се са 17.239 места или просечно са 46 места по објекту. Коришћени број места у години пописа је 8.262 или 27%. У овом региону пописано је још 89 објеката који су се користили у друге сврхе.

Граф. 2.28. Укупан капацитет и искоришћење објеката са слободним системом држања говеда, по регионима

Укупан капацитет броја места у објектима са слободним држањем са течним стајњаком, Република Србија

Искоришћеност капацитета објеката са слободним држањем са течним стајњаком, %

Остали типови објеката за смештај говеда

Од укупног броја објеката у Републици Србији који су се употребљавали у говедарству (340.377) говеда се држе у 240.052 пописана објекта који не припадају описаним категоријама објеката. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 1.591.814 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа користило се 536.125 места или 34%. У години пописа 100.035 постојећих објеката за говеда овог типа коришћени су у друге сврхе односно 40% од укупног броја објеката овога типа у Републици Србији.

Највећи број објеката овога типа заступљен је у Региону Шумадије и Западне Србије (128.012), а најмањи у Београдском региону (8.411 објеката).

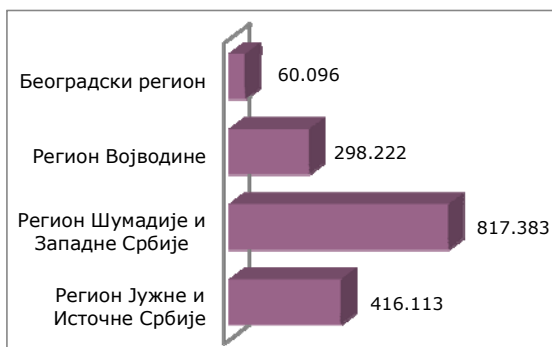
Највеће искоришћење постојећих капацитета овог типа објеката је у Региону Шумадије и Западне Србије (52%), а најмање је у Београдском региону (3%).

Таб. 2.5. Остали типови објеката за смештај говеда

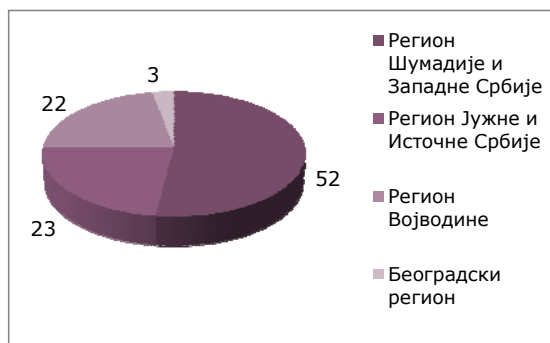
	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	248 052	1 591 814	536 125	100 035
Београдски регион	8 411	60 096	17 426	4 894
Регион Војводине	32 186	298 222	119 396	10 745
Регион Шумадије и Западне Србије	128 012	817 383	279 154	56 656
Регион Јужне и Источне Србије	79 443	416 113	120 149	27 740
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

Граф. 2.29. Укупан капацитет објеката за смештај говеда и искоришћење тог капацитета по регионима

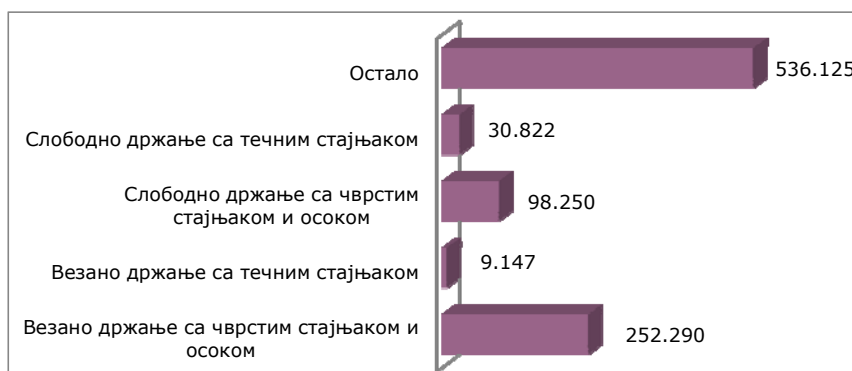
Укупан капацитет броја места у објектима остале намене, Република Србија

Искоришћеност капацитета објеката остале намене, %

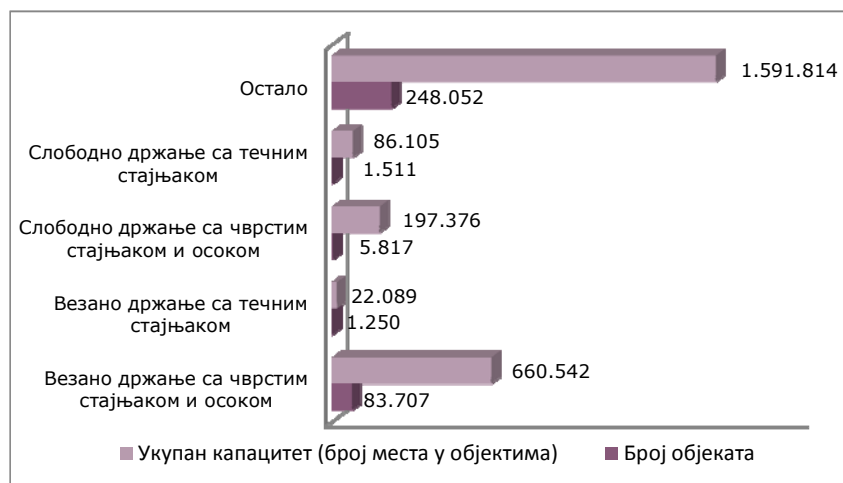
Граф. 2.30. Број места у коришћеним објектима по начину држања говеда у Републици Србији

Напомена: обратити пажњу на то да уместо запета код бројки у граф. и у тексту иду тачке (само се у процентима користе запете); добро проконтролисати све графиконе.

У Републици Србији највећи број места за смештај говеда заузимају објекти који спадају у категорију осталих објеката. Најмање је објеката који су са везаним начином држања на кратком лежишту без простирке и течним изјубравањем.

Граф. 2.31. Укупан капацитет објеката за смештај говеда у Републици Србији

Однос између броја објеката и смештајног капацитета је најповољнији код категорије 'остали објекти', оних који се нису могли сврстати ни у једну од стандардних и технолошки условних категорија. То значи да се у Србији налази чак 248.052 објекта који су неусловни за држање говеда а чији је смештајни капацитет 1.591.814 места.

Објекти за смештај свиња према начину држања, типу лежишта и начину изјубравања

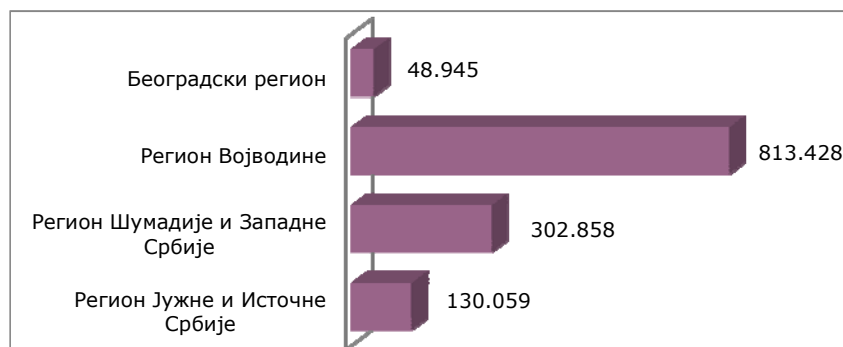
Објекти за смештај свиња на делимично решеткастом поду

Од укупног броја објеката у Републици Србији који су се користили за смештај свиња (507.031) у 14.959 пописаних објеката свиње су се држале на делимично решеткастом поду. У поређењу са укупним бројем објеката за смештај свиња, заступљеност оваквог начина држања је 3%. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 1.295.290 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа користило се 627.762 места или 48%. У години пописа 1.442 постојећа објекта за свиње овог типа употребљавана су у друге сврхе или 10% од укупног броја објеката овог типа у Републици Србији.

Таб. 2.6. Објекти за смештај свиња на делимично решеткастом поду

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	14 959	1 295 290	627 762	1 442
Београдски регион	855	48 945	33 609	137
Регион Војводине	4 427	813 428	365 299	323
Регион Шумадије и Западне Србије	6 303	302 858	152 628	616
Регион Јужне и Источне Србије	3 374	130 059	76 226	366
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

Граф. 2.32. Укупан капацитет и искоришћеност објеката за смештај свиња на делимично решеткастом поду

Највећи број објеката овога типа за смештај свиња заступљен је у Региону Шумадије и Западне Србије (6.303 или 42%), а најмањи у Региону Београда (855 или 6%). Искоришћеност расположивог капацитета овог типа објеката највећа је у Региону Војводине (58%), а најмања је у Београдском региону (6%) у односу на коришћене капацитете у години пописа.

Објекти за смештај свиња на потпуно решеткастом поду

Од укупног броја објеката у Републици Србији који су се користили за смештај свиња (507.031) у 1.700 пописаних објеката ове животиње се држе на потпуно решеткастом поду. У поређењу са укупним бројем објеката за смештај свиња, заступљеност оваквог начина држања износи 0,3%. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 486.500 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа користило се 329.190 места или 68%. У години пописа 99 постојећих објеката за свиње овог типа употребљавани су у друге сврхе или 6% од укупног броја објеката овога типа у Републици Србији.

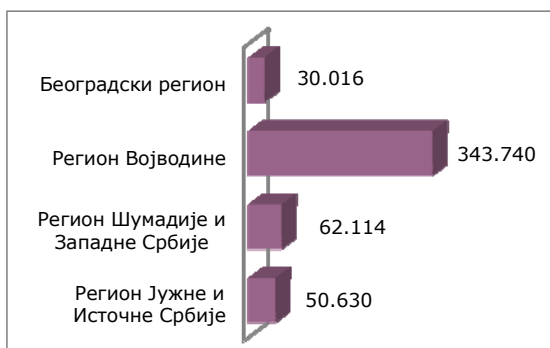
Таб. 2.7. Објекти за смештај свиња на решеткастом поду

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	1 700	486 500	329 190	99
Београдски регион	76	30 016	26 014	3
Регион Војводине	729	343 740	232 758	24
Регион Шумадије и Западне Србије	651	62 114	35 599	46
Регион Јужне и Источне Србије	244	50 630	34 819	26

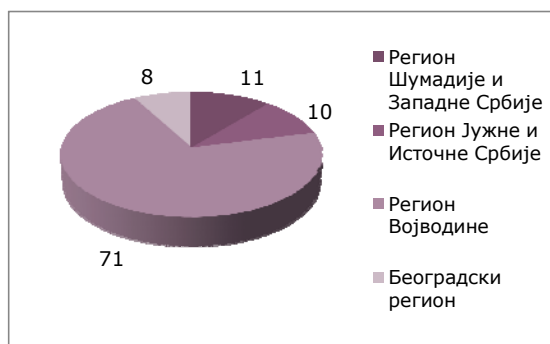
Највећи број објеката овога типа за смештај свиња заступљен је у Региону Војводине (729 или 43%), а најмањи у Београдском региону (76 објеката или 4%). Највеће искоришћење смештајног капацитета овог типа објеката у односу на укупан смештајни капацитет за овај тип објеката забележен је у Региону Војводине (71%), а најмањи у Београдском региону (8%).

Граф. 2.33. Укупан капацитет и искоришћеност објеката за смештај свиња на решеткастом поду

Укупан капацитет броја места у објектима на потпуно решеткастом поду, Република Србија

Искоришћеност капацитета објеката за смештај свиња на потпуно решеткастом поду, %

Објекти за смештај свиња на простирци од сламе

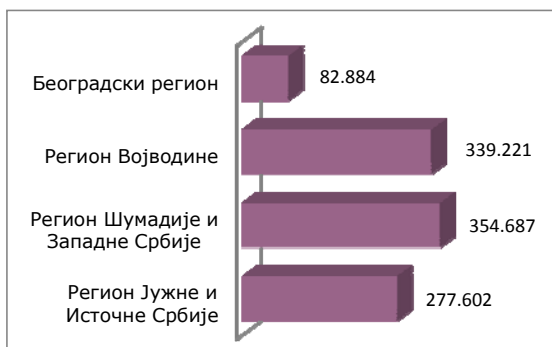
Од укупног броја објеката у Републици Србији који су се користили за смештај свиња (507.031) 86.484 је за смештај на простирци. У поређењу са укупним бројем објеката за смештај свиња, заступљеност оваквог начина држања је 17%. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 1.054.394 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа користило се 475.430 места или 45%. У години пописа 8.150 постојећих објеката за свиње овог типа су се користили у друге сврхе или 9% од укупног броја објеката овога типа у Републици Србији.

Таб. 2.8. Објекти за смештај свиња на простирци од сламе

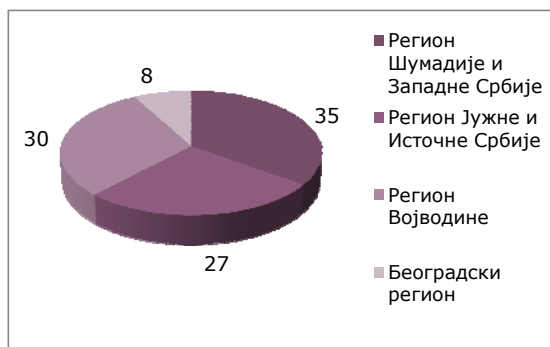
	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	86 484	1 054 394	475 430	8 150
Београдски регион	6 087	82 884	37 783	912
Регион Војводине	22 960	339 221	142 784	2 260
Регион Шумадије и Западне Србије	26 990	354 687	168 248	2 693
Регион Јужне и Источне Србије	30 447	277 602	126 615	2 285
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

Граф. 2.34. Укупан капацитет и искоришћеност објеката за смештај свиња на простирци

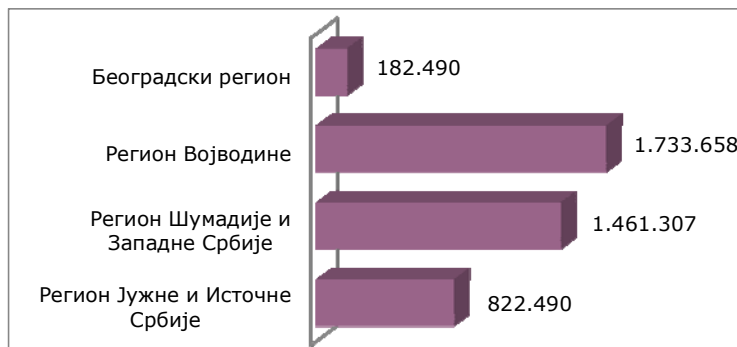
Укупан капацитет броја места у објектима на простирци, Република Србија

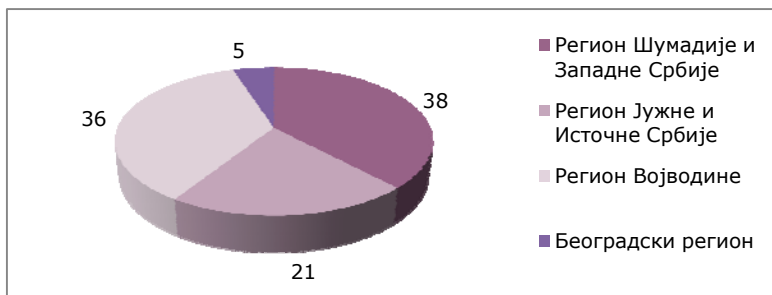
Искоришћеност капацитета објеката за смештај свиња на систему простирке, %

Највише објеката овога типа за смештај свиња заступљено је у Региону Јужне и Источне Србије (35%), а најмање у Београдском региону (6.087 објеката или 7%). Највеће искоришћење смештајног капацитета објеката овог типа забележено је у Региону Шумадије и Западне Србије (35%), а најмање у Београдском региону (8%) у односу на укупно коришћене капацитете у години пописа за овај тип објеката.

Граф. 2.35. Објекти за смештај свиња у осталим типовима објеката

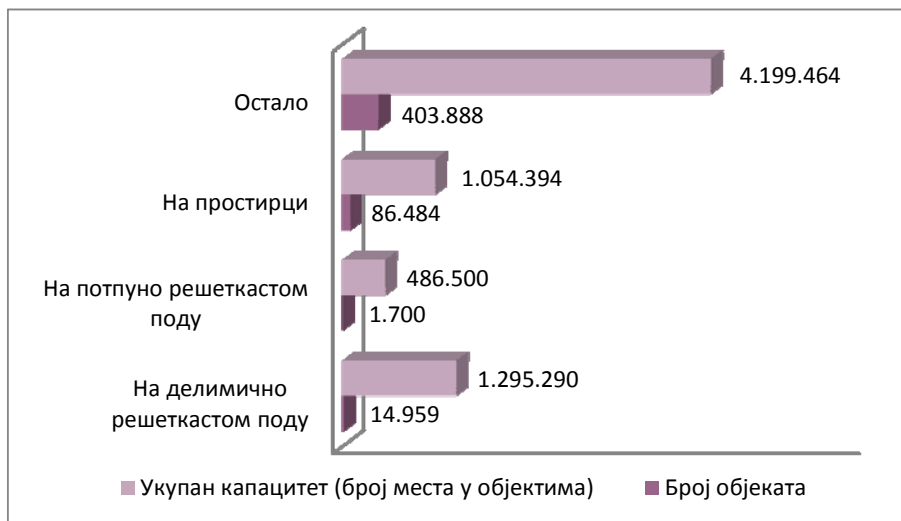
Од укупног броја објеката у Републици Србији коришћених за смештај свиња (507.031) у 403.888 пописаних објеката који нису у категорији претходних и који су дефинисани као остали такође су чуване ове животиње. У поређењу са укупним бројем објеката за смештај свиња, заступљеност оваквог начина држања износи 80%. Укупан капацитет (број места) у овим објектима је 4.199.464 места. Од укупног смештајног капацитета у години пописа коришћено је 1.801.908 места или 43%. У години пописа 43.707 постојећих објеката за свиње овог типа употребљавани су у друге сврхе односно, 9% од укупног броја објеката овога типа у Републици Србији.

Граф. 2.36. Укупан капацитет и искоришћеност објеката осталих намена за смештај свиња по регионима, %**Таб. 2.9. Објекти за смештај свиња у осталим типовима објеката**

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	403 888	4 199 464	1 801 908	43 707
Београдски регион	15 394	182 009	82 700	2 215
Регион Војводине	155 200	1 733 658	654 660	16 221
Регион Шумадије и Западне Србије	122 969	1 461 307	693 205	15 028
Регион Јужне и Источне Србије	110 325	822 490	371 343	10 243
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

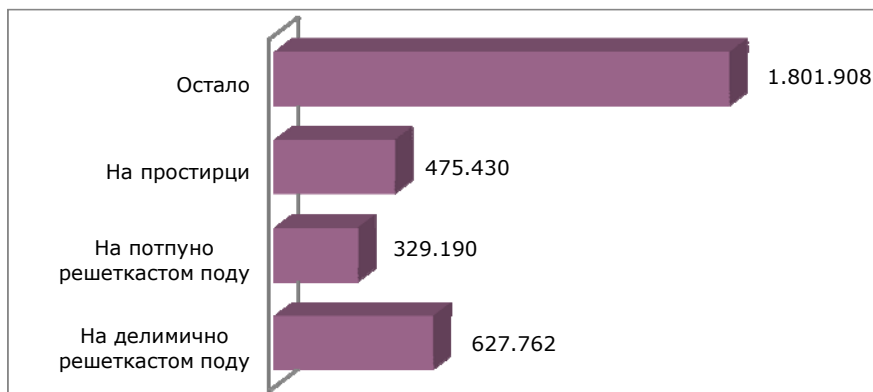
Највећи број објеката овога типа за смештај свиња заступљен је у Региону Војводине (38%), а најмањи у Београдском региону (15.394 објекта или 4%). Највеће искоришћење смештајног простора у оваквим објектима према укупном искоришћењу у години пописа забележено је у Региону Шумадије и Западне Србије (38%), а најмање у Региону Београда (5%).

Граф. 2.37. Укупан капацитет објеката за смештај свиња по типовима објеката

У Републици Србији највише су заступљени објекти који се не могу сврстати у условне објекте према категоризацији упитника у пописним листама и таквих је пописано 403.888. Њихов капацитет је 4.199.464 места. Најмање су заступљени објекти са потпуно решеткастим подом, чији смештајни капацитети заузимају 1.295.290 места.

Граф. 2.38. Број места коришћених капацитета за смештај свиња у свим објектима

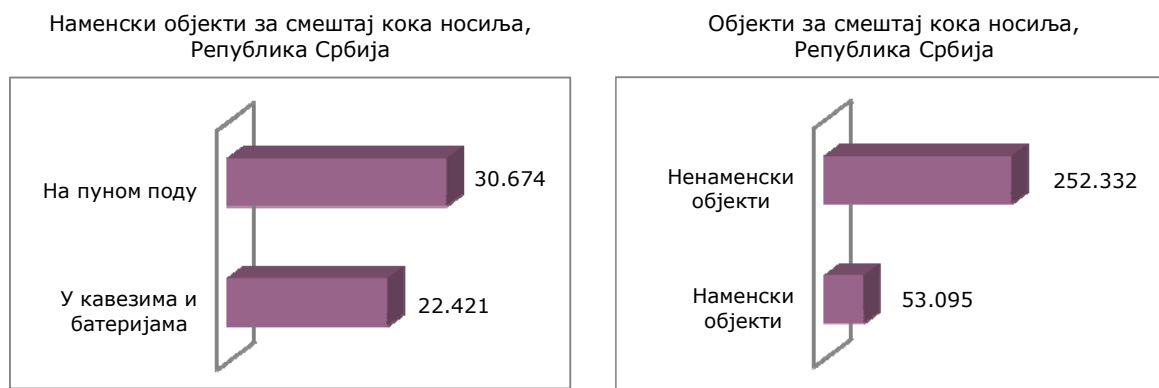

Број места коришћених капацитета је био највећи у категорији осталих објеката, знатно већи него у осталим типовима објеката дефинисаних пописним упитником. Тај број је 1.801.908 места. Најмање капацитета коришћено је у објектима са потпуно решеткастим подом. Њих је и најмање у Републици Србији.

Објекти за смештај кока носиља по типу држања**Таб. 2.10. Број објеката за смештај кока носиља у Републици Србији и регионима према типу опреме у објектима**

	Број објеката	Укупан капацитет (број места)	Коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у пољопривредној 2011/2012. (број места)	Објекти коришћени у друге сврхе
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	290 206	305 427	22 421	30 674
Београдски регион	12 990	13 761	976	2 346
Регион Војводине	66 757	72 780	4 083	6 631
Регион Шумадије и Западне Србије	117 088	120 275	6 294	12 360
Регион Јужне и Источне Србије	93 371	98 611	11 068	9 337
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

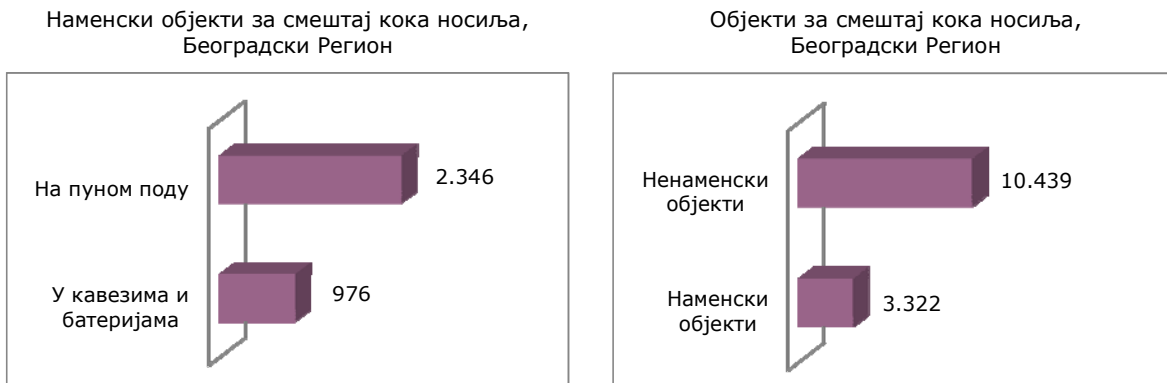
У Републици Србији пописано је 290.206 газдинстава која поседују објекте и опрему за живинарску производњу. Укупан број објеката на тим газдинствима је 305.427. Наменских објеката за смештај кока носиља са адекватном опремом пописано је 53.095. Од тог броја 22.421 објекат је са кавезним или батеријским системима држања (42%), а 30.647 објеката се користи са подним системом држања (58%).

Граф. 2.39. Број објеката за смештај кока носиља у условним објектима по начину држања у Републици Србији

Коке носиље су држане и у неадекватним објектима са осталим врстама гајених животиња у преосталих 252.332 објекта на територији целе Републике.

У Београдском региону пописано је 66.775 газдинстава на којима постоји 72.780 објеката у којима се држе коке носиље. Од тог броја објеката наменских је пописано 10.439, а у 976 наменских објеката производња се изводи у вишеетажним кавезима или батеријама (29,39% од укупног броја наменских објеката у Београдском региону). На подном систему држања у овом региону пописано је 2.346 објеката (71%).

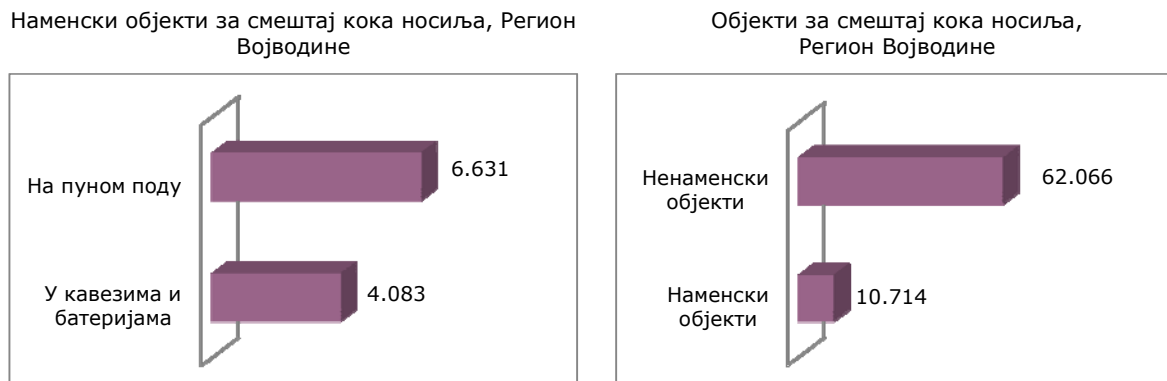
Граф. 2.40. Број објеката за смештај кока носиља у условним објектима по начину држања у Београдском региону

У односу на Републику Србију, у Београдском региону заступљеност објеката овог типа је 6% од укупног броја наменских објеката (са кавезним, батеријским системом и на подном систему држања са простирком) за коке носиље. На територији овог региона коке носиље се држе и у 10.439 објеката са осталим гајеним животињама.

У Региону Војводине пописано је 12.990 газдинстава на којима постоји 13.761 објекат у ком се држе коке носиље. Од тог броја објеката наменских је пописано 11.403. У 4.083 наменска објекта производња се изводи у вишеетажним кавезима или батеријама, што чини 36% укупног броја наменских објеката у Региону Војводине. На подном систему држања у овом региону пописано је 6.631 објекат (58%).

Граф. 2.41. Број објеката за смештај кока носиља у условним објектима по начину држања у Региону Војводине

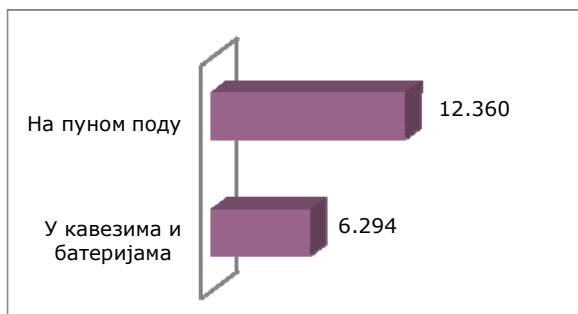

У односу на Републику Србију, у Региону Војводине постоји 21,47% од укупног броја наменских објеката (са кавезним, батеријским системом и на подном систему држања са простирком) за коке носиље. На територији Региона Војводине коке носиље се држе и у 62.041 објекту са осталим гајеним животињама.

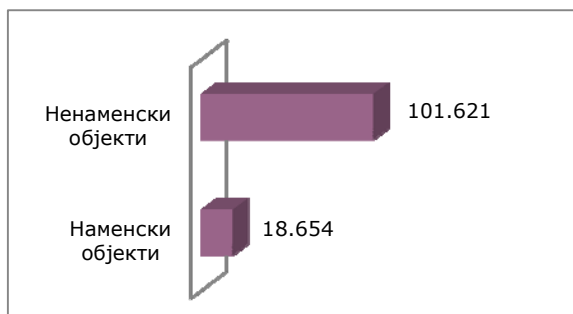
У Региону Шумадије и Западне Србије пописано је 117.088 газдинстава на којима постоји 120.275 објеката у којима се држе коке носиље. Од тог броја објеката наменских је пописано 18.654. У 6.294 наменска објекта производња се изводи у вишеетажним кавезима или батеријама (34% од укупног броја наменских објеката у овом региону). На подном систему држања у Региону Војводине пописано је 12.360 објеката (66%).

Граф. 2.42. Број објеката за смештај кока носиља у условним објектима по начину држања у Региону Шумадије и Западне Србије

Наменски објекти за смештај кока носиља, Регион Шумадије и Западне Србије

Објекти за смештај кока носиља, Регион Шумадије и Западне Србије

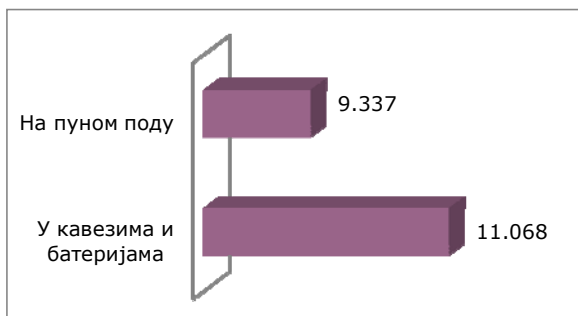

У односу на Републику Србију, у Региону Шумадије и Западне Србије постоји 37% од укупног броја наменских објеката (са кавезним, батеријским системом и на подном систему држања са простирком) за коке носиље. На територији Региона Шумадије и Западне Србије коке носиље се држе и у 101.621 објекту са осталим гајеним животњама.

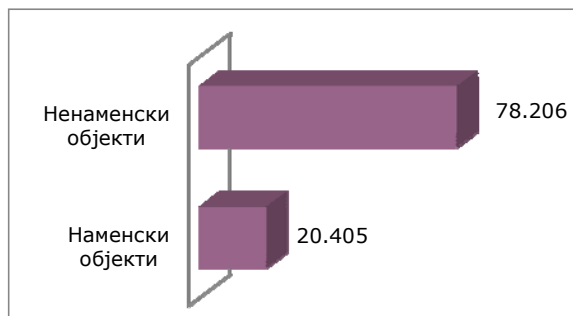
У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 93.371 газдинство на којем постоји 98.611 објеката у којима се држе коке носиље. Од тог броја објеката наменских је пописано 20.405. У 11.068 наменских објеката производња се изводи у вишеетажним кавезима или батеријама (54% од укупног броја наменских објеката у овом региону). На подном систему држања у овом региону пописано је 9.337 објеката (46%).

Граф. 2.43. Број објеката за смештај кока носиља у условним објектима по начину држања у Региону Јужне и Источне Србије

Наменски објекти за смештај кока носиља, Регион Јужне и Источне Србије

Објекти за смештај кока носиља, Регион Јужне и Источне Србије

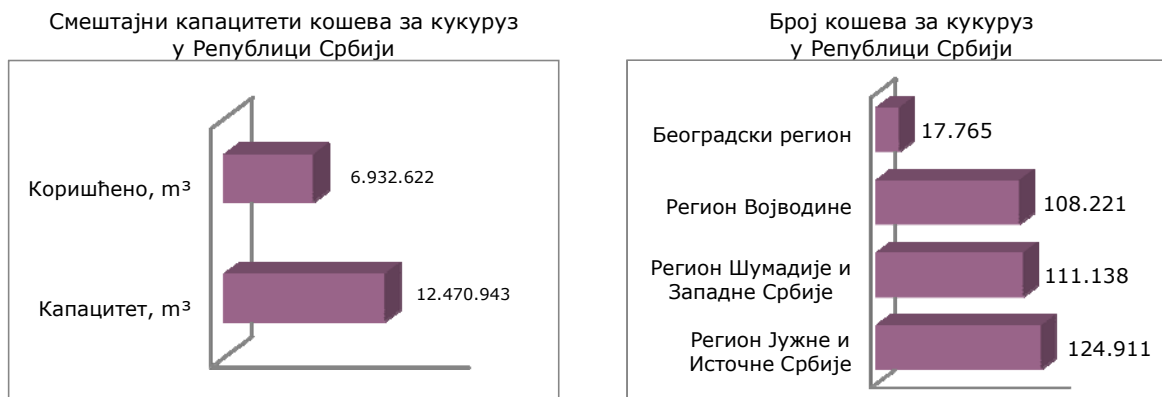

У односу на Републику Србију, у Региону Јужне и Источне Србије налази се 41% од укупног броја наменских објеката (са кавезним, батеријским системом и на подном систему држања са простирком) за коке носиље. На територији овог региона коке носиље се држе и у 78.206 објеката са осталим гајеним животињама.

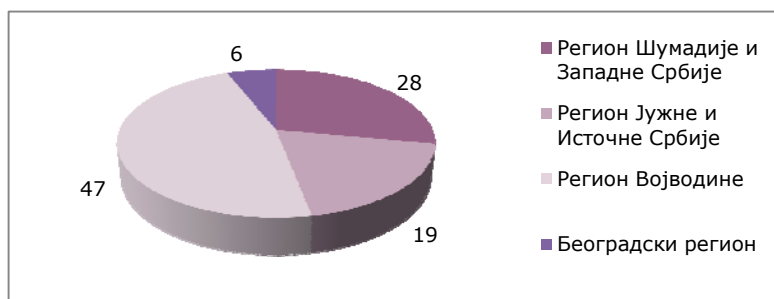
2.2. Објекти за смештај пољопривредних производа

Према пописној документацији из 2012. године, у Републици Србији пописано је укупно 330.904 газдинства која имају **кошеве за кукуруз**. Пописано је 362.135 кошева, чији је укупни смештајни капацитет 12.470.943 m³. Од расположивог капацитета, у години пописа коришћено је 6.932.622 m³ (56%).

Граф. 2.44. Смештајни капацитети кошева за кукуруз и њихов број у Републици Србији

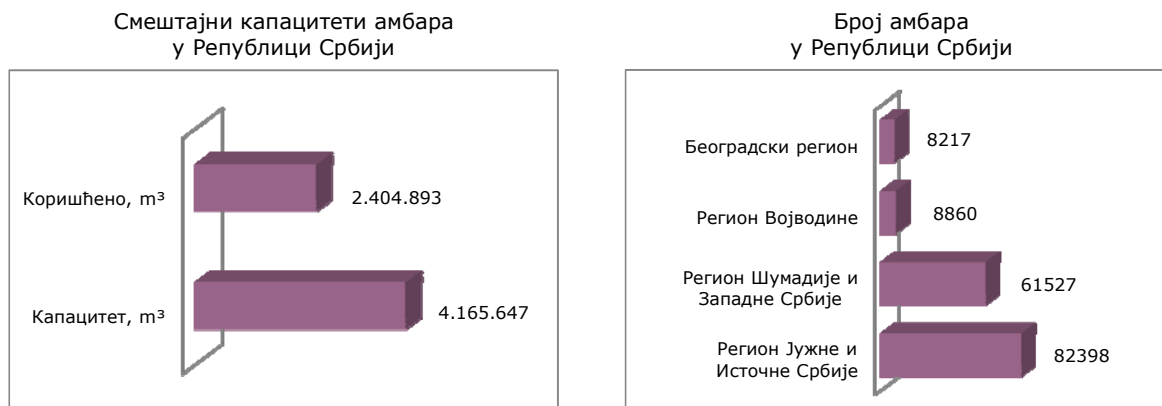

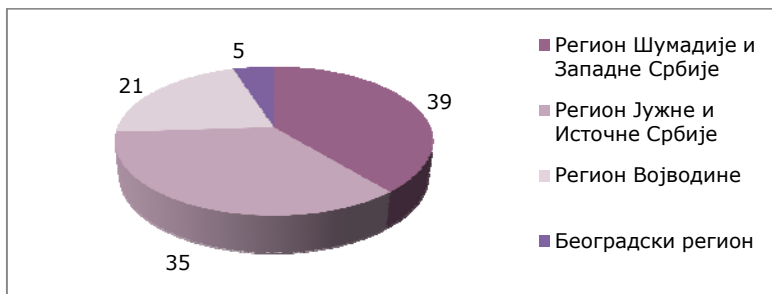
Граф. 2.45. Смештајни капацитети кошева за кукуруз у Републици Србији по регионима, %

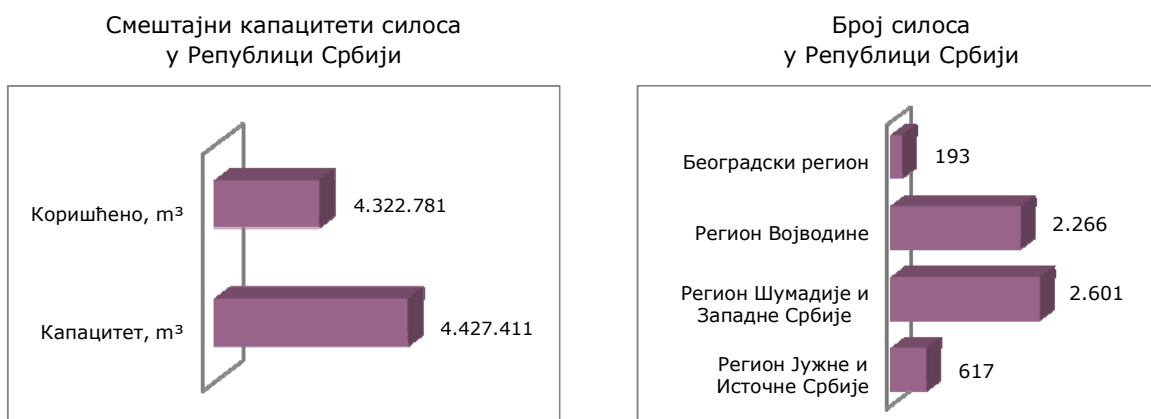
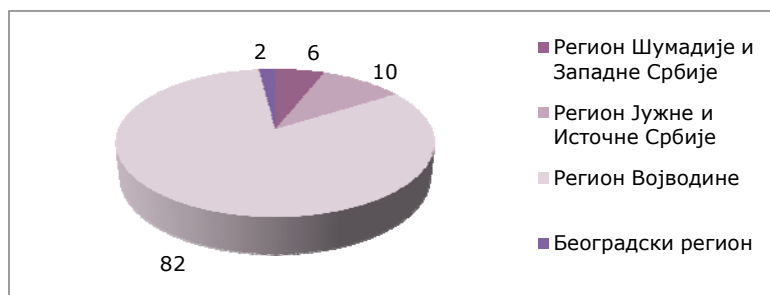
У години пописа на пописаних 147.678 газдинстава у Републици Србији пописано је 161.002 амбара. Укупан капацитет **амбара** износи 4.165.647 m³. Коришћени капацитет амбара у пописној години био је 2.404.893 m³ (58%).

Граф. 2.46. Смештајни капацитети амбара и њихов број у Републици Србији по регионима

Граф. 2.47. Смештајни капацитети амбара у Републици Србији по регионима

На пописаних 2.566 газдинстава укупан број **силоса** у Републици Србији, према пописној документацији, јесте 5.677. Смештајни капацитет силоса је 4.322.781 тона. Коришћени капацитет у години пописа је 4.427.411 тона. Искоришћење смештајног капацитета износи 100%.

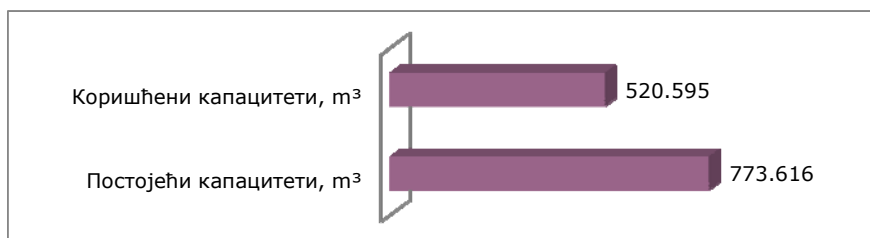
Граф. 2.48. Смештајни капацитети силоса и њихов број у Републици Србији по регионима**Граф. 2.49. Смештајни капацитети силоса по регионима**

Анализа резултата пописа: објекти за смештај пољопривредних производа на газдинству по регионима

Београдски регион

У Београдском региону пописом је обрађено 16.424 газдинства на којима је пописано 17.765 **кошева за кукуруз**, капацитета 773.616 m³. Од тог капацитета у пописној години коришћено је укупно 520.595 m³ (67%).

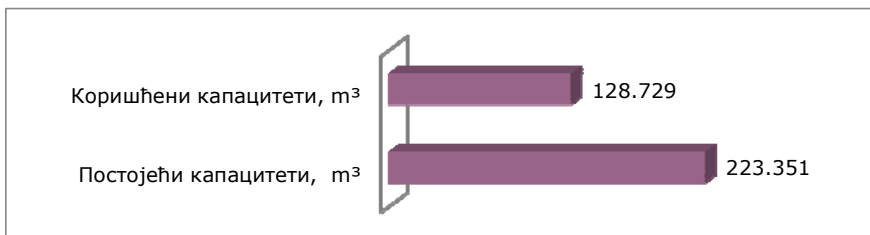
Граф. 2.50. Кошева за кукуруз, Београдски регион

У поређењу са укупним бројем кошева у Републици Србији, број кошева у Београдском региону износи 5%. Смештајни капацитет у овом региону је 6% у односу на укупан смештајни капацитет у Републици. Искоришћење расположивог капацитета је за 9% веће од републичког просека.

На 7.763 газдинства пописано је 8.217 **амбара**, чији је укупан капацитет 223.351 m³. Од тог капацитета коришћено је 128.729 m³ (58%).

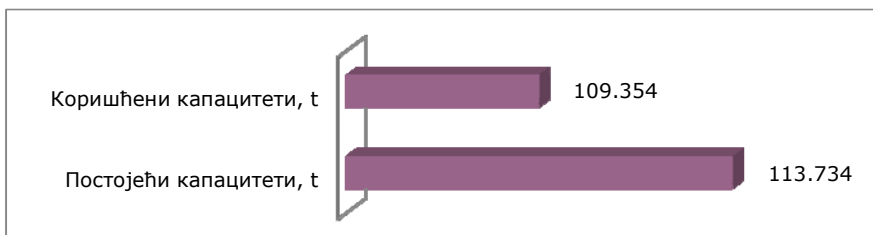
Граф. 2.51. Амбари, Београдски регион

Број амбара у Београдском региону износи 5% од укупног броја амбара у Републици Србији. Смештајни капацитет амбара у овом региону је 5% од укупног. Искоришћење смештајног капацитета је идентично са републичким.

На пописом обрађених 113 газдинстава пописано је 193 **силоса**, чији је капацитет за смештај 113.734 тоне. Од овога је за смештај коришћено 109.354 тоне (96,14%).

Граф. 2.52. Силоси, Београдски регион

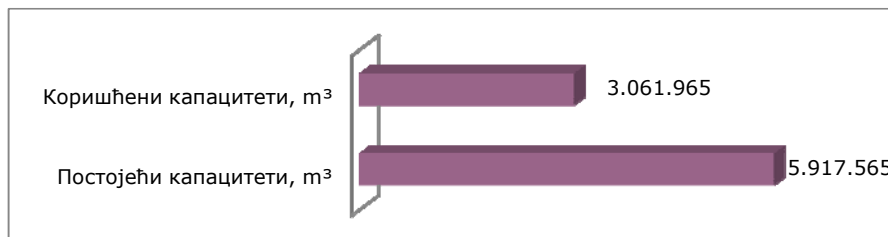

У поређењу са укупним бројем силоса у Републици Србији, број силоса у Београдском региону износи 3%. Смештајни капацитет силоса у овом региону заузима 2% у републичком, док је искоришћење смештајног капацитета за 6% мање од републичког.

Регион Војводине

На пописаних 89.793 газдинства у Региону Војводине пописано је 108.321 кош за кукуруз у клипу, запремине 5.917.565 m³. Просечна запремина коша је 54,62 m³. Од тог износа у пописној години је коришћено 3.061.965 m³ (52%).

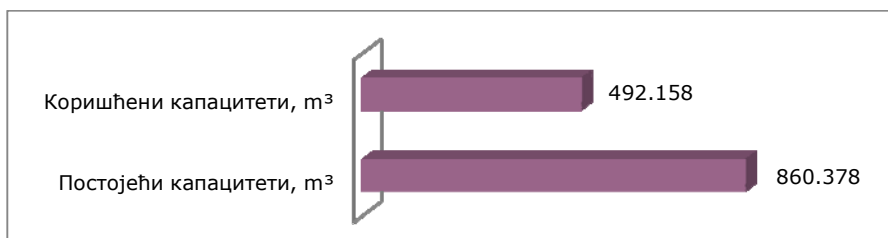
Граф. 2.53. Искоришћеност капацитета кошева за кукуруз у Региону Војводине

У укупном броју кошева у Републици Србији Регион Војводине учествује са 29,91%. Укупан смештајни капацитет у овом региону износи 47% у односу на укупан смештајни капацитет у Републици. Искоришћење расположивог капацитета је за 4% мање од републичког просека.

На пописаних 7.894 газдинства пописано је 8.860 амбара, капацитета 860.378 m³. Просечно по амбару: 97,10 m³. Од тог капацитета у години пописа коришћено је 492.158 m³ или 57%.

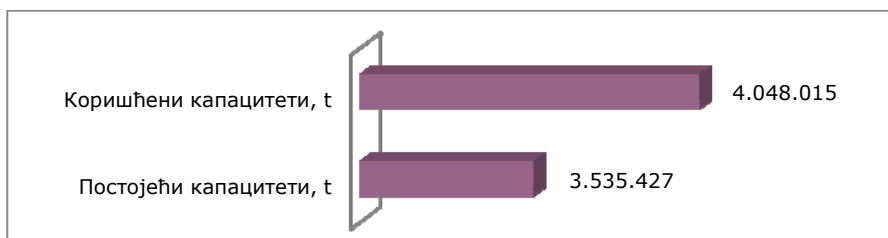
Граф. 2.54. Амбари, Регион Војводине

У поређењу са укупним бројем амбара у Републици Србији, заступљеност амбара у Региону Војводине износи 5%. Смештајни капацитет амбара у односу на републички заузима 21%. Искоришћење смештајног капацитета је идентично са републичким.

На пописаних 859 газдинстава било је 2.266 силоса, чији је капацитет за лагеревање 3.535.427 тона зрнастог материјала. У пописној години коришћено је 4.048.015 тона, односно појавила се потреба за додатним смештајем за 512.588 тона.

Граф. 2.55. Силоси, Регион Војводине

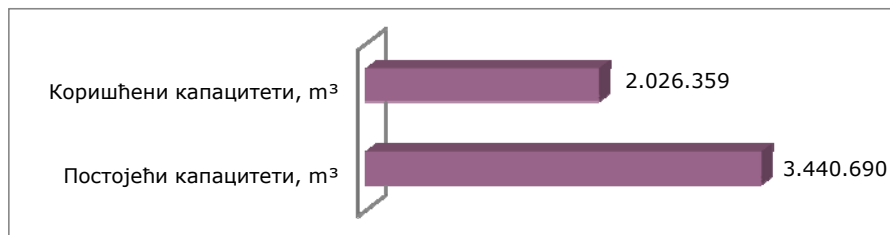

Од укупног броја силоса у Републици Србији 40% налази се у Региону Војводине. Смештајни капацитет силоса у овом региону у односу на капацитет Републике износи 81%. Степен искоришћења био је 114% од могућег, односно јавила се потреба за проширењем укупног смештајног капацитета за 14%.

Регион Шумадије и Западне Србије

У овом региону пописом је обрађено 116.761 газдинство са коришћених 124.911 кошева за смештај клипа кукуруза. Укупан капацитет пописаних кошева је 3.440.690 m³ (просечно 27,54 m³). Од тог капацитета коришћено је 2.026.359 m³ (59%).

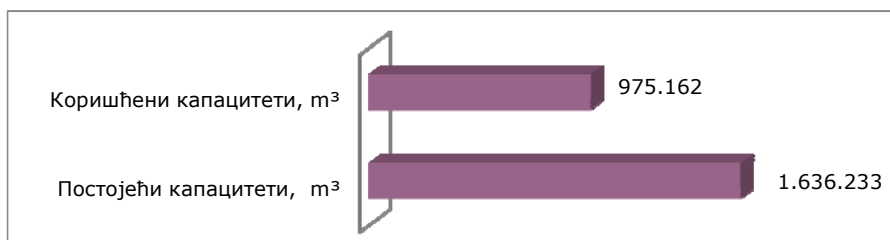
Граф. 2.56. Кошеви за кукуруз, Регион Шумадије и Западне Србије

У поређењу са укупним бројем кошева у Републици Србији, број кошева у Региону Шумадије и Западне Србије износи 38%. Смештајни капацитет у овом региону је 28% у односу на смештајни капацитет Републике. Искоришћење расположивог капацитета је за 3% веће од републичког просека.

На пописаних 57.649 газдинстава утврђено је постојање 61.527 амбара за зрнасти материјал. Капацитет тих амбара износи 1.636.233 m³ (просечно 26 m³). Коришћено је 975.162 m³ (59%).

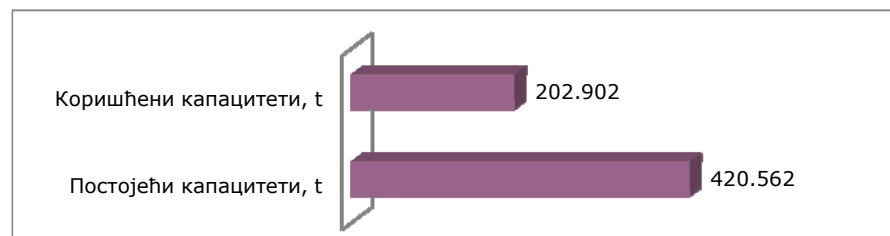
Граф. 2.57. Амбари, Регион Шумадије и Западне Србије

У поређењу са укупним бројем амбара у Републици Србији, број амбара у Региону је 5%. Смештајни капацитет амбара на територији овог региона у односу на републички заузима 38%. Искоришћење смештајног капацитета је за 2% веће од републичког.

На пописаних 1.202 газдинства постоји 2.601 вертикални силос за зрнасти материјал. Капацитет силоса је довољан за смештај 420.562 тоне, од чега је искоришћен капацитет за 202.902 тоне (48%).

Граф. 2.58. Силоси, Регион Шумадије и Западне Србије

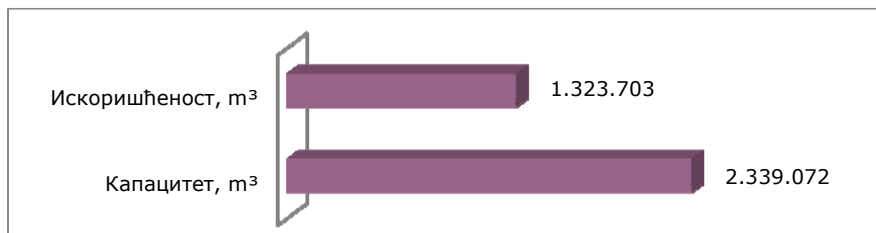

У поређењу са укупним бројем силоса у Републици Србији, број силоса у Региону износи 45,81%. Смештајни капацитет силоса у односу на онај у Републици заузима 10%. Степен искоришћења је за 54% мањи од републичког.

Регион Јужне и Источне Србије

У овом региону укупно је обрађено 107.926 газдинстава. На тим газдинствима је регистровано 111.138 кошева за кукуруз у клипу, капацитета 2.339.072 m³ (просечно по кошу 22 m³). Од тог износа коришћено је 1.323.703 m³ (57%).

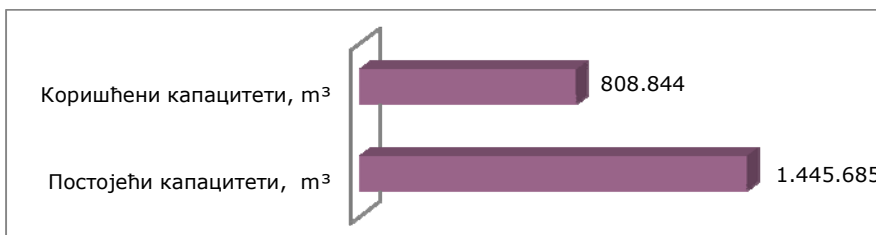
Граф. 2.59. Косеви за кукуруз, Регион Јужне и Источне Србије

У поређењу са укупним бројем кошева у Републици Србији, број кошева у Региону Јужне и Источне Србије је 31%. Укупан смештајни капацитет кошева за кукуруз у овом региону заступљен је са 19% у односу на републички.

На пописом обрађених 74.327 газдинстава користи се 82.398 амбара за зрнасти материјал, чији је капацитет 1.445.685 m³ (просечно по амбару 17,54 m³). Од тог капацитета у пописној години се користило 808.844 m³ (56%).

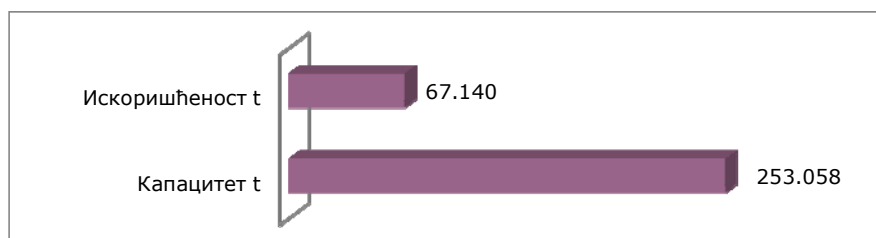
Граф. 2.60. Амбари, Регион Јужне и Источне Србије

У поређењу са укупним бројем амбара у Републици Србији, број амбара у овом региону је 51%. Смештајни капацитет амбара у односу на републички заузима 35%.

На 392 газдинства пописано је 617 силоса за зрнасти материјал. Капацитет силоса за смештај износи 253.058 тона (просечно по силосу 410,14 тона). Од тог капацитета коришћено је само за смештај 67.140 тона (26% расположивог капацитета).

Граф. 2.61. Силоси, Регион Јужне и Источне Србије

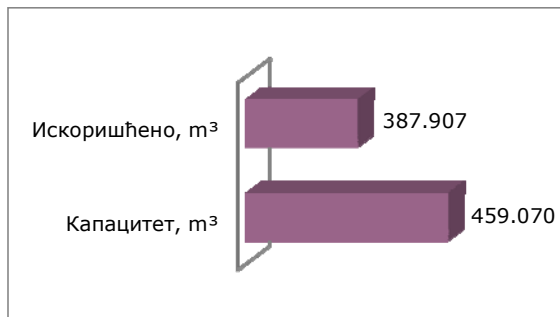
У поређењу са укупним бројем силоса у Републици Србији, број силоса у овом региону је 11%. Смештајни капацитет силоса у односу на републички заузима 10%.

Анализа резултата пописа сушара и објеката за силажу у Републици Србији

Према пописној документацији из 2012. године, у Републици Србији пописано је укупно 9.510 газдинстава која имају **сушаре** на свом газдинству. Пописано је укупно 10.539 **сушара**, чији су капацитети 459.070 m³ (односно 48,27 m³ по сушари). Од расположивог капацитета у години пописа коришћено је 387.907 m³ (84%).

Граф. 2.62. Искоришћеност капацитета сушара у Републици Србији и распоред учешћа сушара по регионима

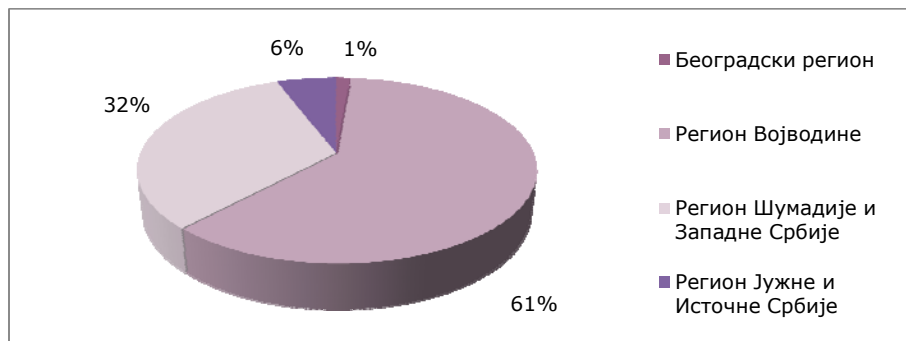
Искоришћеност капацитета сушара у Републици Србији

Распоред учешћа сушара по регионима у Републици Србији (број)

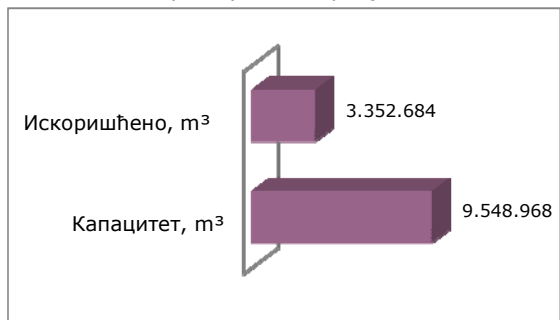
Граф. 2.63. Заступљеност искоришћености капацитета сушара по регионима у %

У години пописа, на пописом обрађених 10.762 газдинства у Републици Србији пописано је 12.849 **објеката за складиштење силажне масе**. Укупан капацитет пописаних сило објеката је 9,548.968 m³ (просечно 743,16 m³ по објекту). Коришћени капацитет у пописној години био је 3,352.684 m³ или 35%.

Граф. 2.64. Искоришћеност капацитета објеката за силажу у Републици Србији по регионима

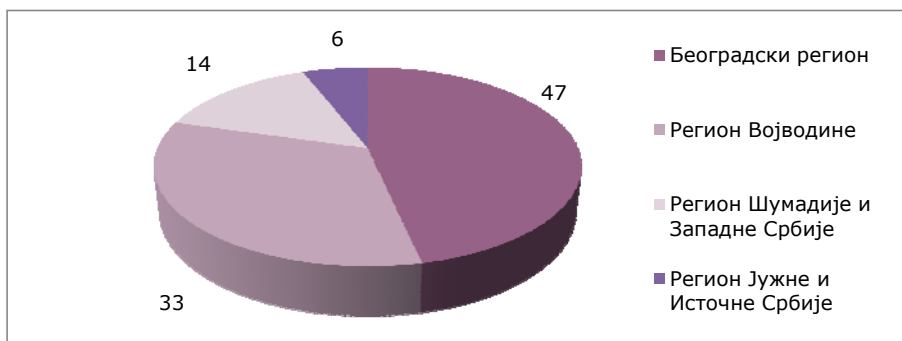
Искоришћеност капацитета објеката за силажу у Републици Србији

Искоришћеност капацитета објеката за силажу по регионима у Републици Србији

Граф. 2.65. Искоришћеност капацитета објеката за силажу по регионима у Републици Србији, %

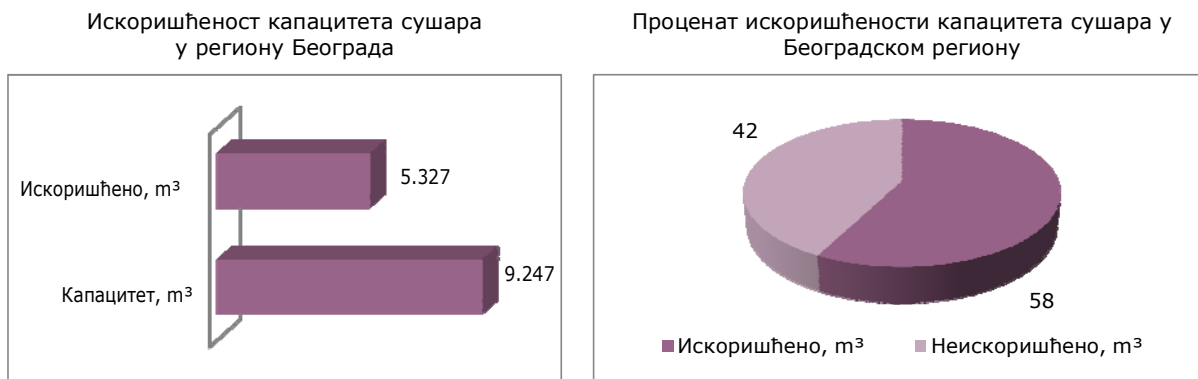
Имајући у виду број говеда пописаних у Републици Србији (908.102), потребан смештајни капацитет за силажу за пописани број музних крава са пратећим категоријама у Републици Србији износи 10,510.000 m³, без пописаног броја оваца које такође конзумирају силажу. Капацитет расположивог смештајног простора сило објекта у Републици Србији није довољан.

Анализа резултата пописа сушара и објеката за силажу по регионима

Београдски регион

У Београдском региону пописом је обрађено 228 газдинстава. На тим газдинствима је пописана 231 сушара, капацитета 9.247 m³ (40 m³ по сушари). Од тог капацитета у пописној години је коришћено укупно 5.327 m³ или 58%, неискоришћено је било 42%.

Граф. 2.66. Искоришћеност капацитета сушара у Београдском региону

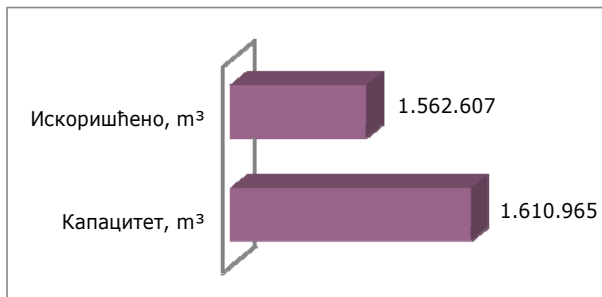

У поређењу са бројем сушара у Републици Србији, у Београдском региону налази се 2% сушара. Просечна запремина сушара у Београдском региону већа је за 8,46 m³ по сушари. Распоживи капацитети у Београдском региону се користио мање него у Републици Србији за 27%.

На 1.173 газдинства пописано је 1.525 сило објеката за смештај силажне масе, чији је укупни капацитет 1,610.965 m³ (1,056,37 m³ по једном објекту). Од тог капацитета коришћено је 1,562.607 m³ (97% расположивог капацитета).

Граф. 2.67. Искоришћеност капацитета објеката за силажу у Београдском региону

Искоришћеност капацитета објеката за силажу у региону Београда

Проценат искоришћености капацитета објеката за силажу у Београдском региону

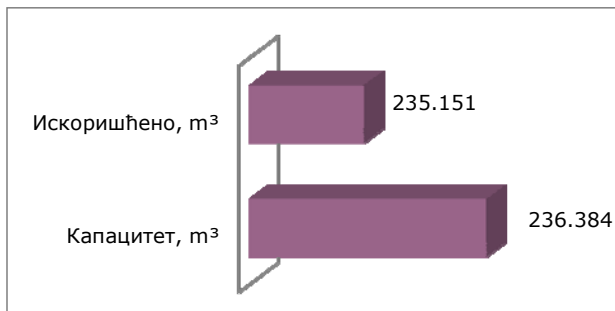
Број сило објеката у Београдском региону заступљен је са 5% у републичком. Просечан капацитет сило објеката у Београдском региону већи је за 313,21 m³ по објекту у поређењу са републичким просеком. Искоришћење расположивог капацитета у Београдском региону веће је за 62% у односу на искоришћење у Републици.

Регион Војводине

У Региону Војводине, на пописаних 829 газдинстава забележено је 1.431 сушара, чији су капацитети 236.384 m³ (165,18 m³ по једној сушари у просеку). Од укупног капацитета сушара у пописној години користило се 235.151 m³ (99%).

Граф. 2.68. Искоришћеност капацитета сушара у Региону Војводине

Искоришћеност капацитета сушара у региону Војводине

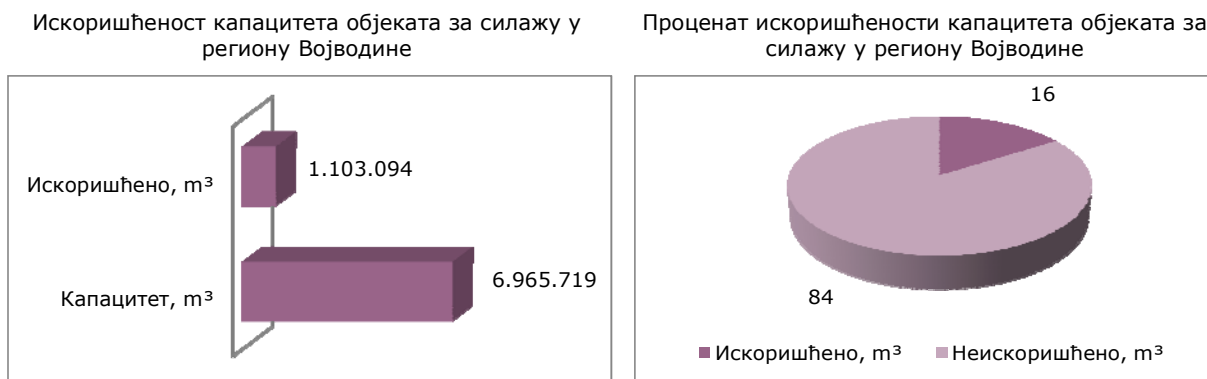

Проценат искоришћености сушара у региону Војводине

У поређењу с бројем сушара у Републици Србији, у Региону Војводине налази се 15% од укупног броја сушара.

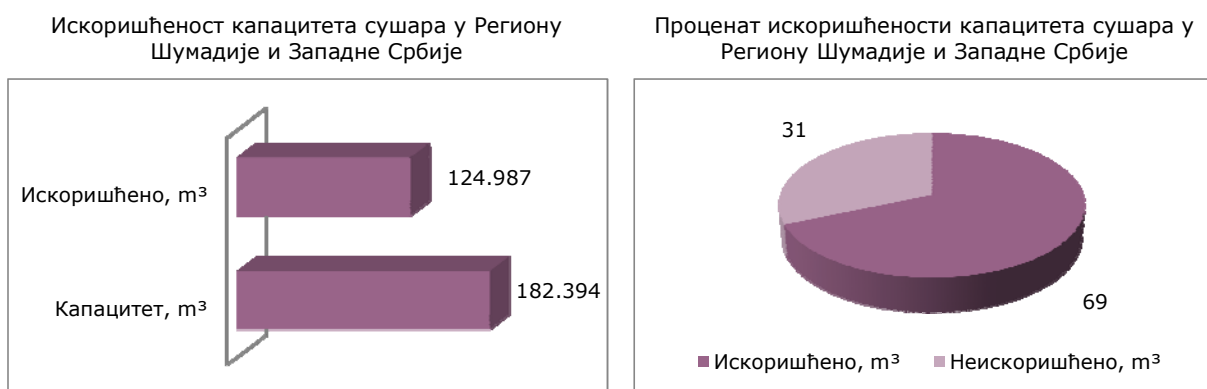
У истом региону, на пописаних 1.173 газдинства утврђено је 1.525 сило објеката за смештај силажне масе. Укупни расположиви капацитети тих објеката су 6,965.719 m³ (4.567,68 m³ по једном објекту). Од расположивог капацитета у години пописа користило се 1,103.094 m³ (16%).

Граф. 2.69. Искоришћеност капацитета објеката за силажу у Региону Војводине

Број сило објеката у Региону Војводине заступљен је са 12% у односу на број ових објеката у Републици. Просечан капацитет сило објеката у Региону Војводине већи је за 3.824,52 m³ по објекту у поређењу са републичким просеком. Искоришћење расположивог капацитета у Региону Војводине мањи је у односу на републички за 19%.

Регион Шумадије и Западне Србије

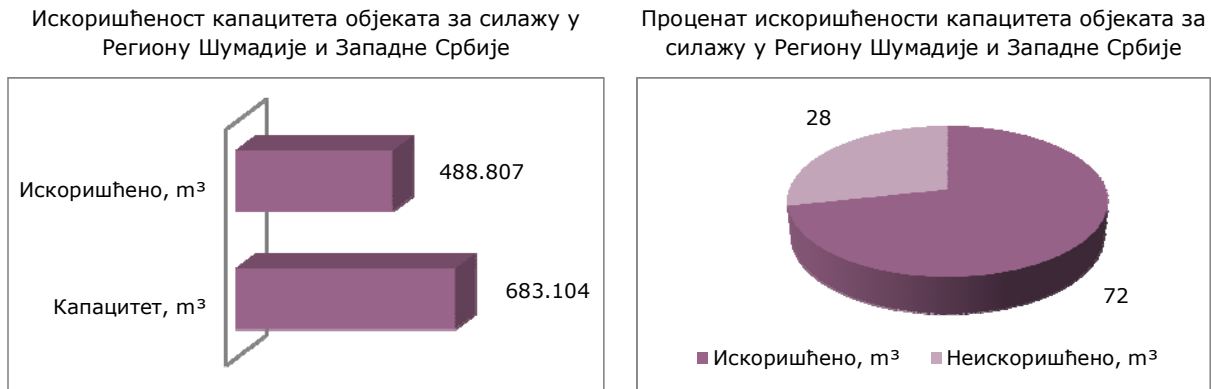
У Региону Шумадије и Западне Србије у пописаним газдинствима, чији је број 8.099, постоји 8.493 сушаре, укупног капацитета 182.394 m³, просечно 21,47 m³ по сушари. Од тог броја у пописној години користило се 124.987 m³ или 69% капацитета.

Граф. 2.70. Искоришћеност капацитета сушара у Региону Шумадије и Западне Србије

У поређењу са укупним бројем сушара у Републици Србији, у Региону Шумадије и Западне Србије заступљено је 80% од укупног броја сушара. Просечна запремина сушара у овом региону мања је за 27 m³ (44%) по сушари. Расположиви капацитети су се користили мање него у Републици Србији за 16%.

У истом овом региону на 6.422 газдинства пописано је 7.363 **сило објекта** за смештај силажне масе. Укупан капацитет смештајног простора сило објеката износио је 683.104 m³ (просечно 93 m³ по једном објекту). Од расположивог смештајног капацитета у пописној години коришћено је 488.807 m³ (72%).

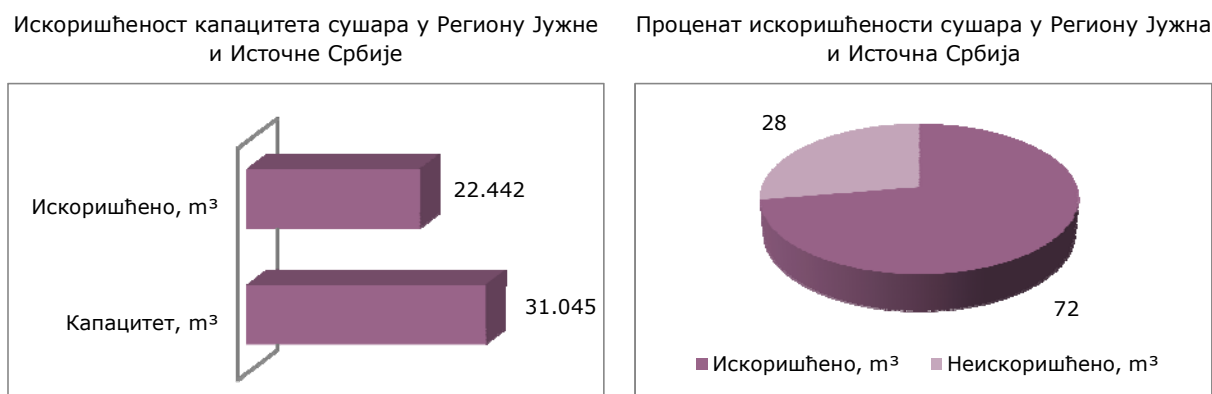
Граф. 2.71. Искоришћеност капацитета објеката за силажу у Региону Шумадије и Западне Србије

Регион Јужне и Источне Србије

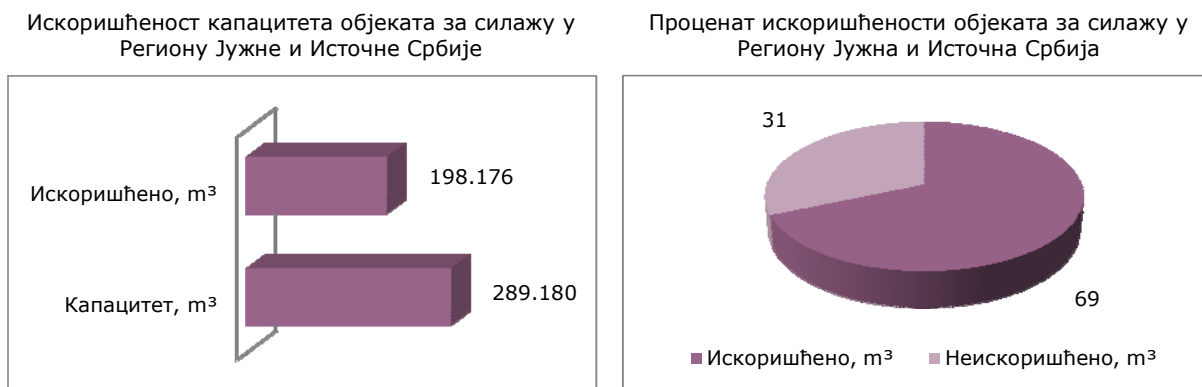
Сушаре су у овом региону пописане на 354 газдинства, и то 384 комада. Њихов капацитет је 31.045 m³ или 81 m³ просечно. Од укупног капацитета у пописној години користило се 22.442 m³ или 72%.

Графикони 2.72. Искоришћеност капацитета сушара у Региону Јужне и Источне Србије

У поређењу са бројем сушара у Републици Србији, у Региону Јужне и Источне Србије заступљено је 4%. Просечна запремина сушара у Региону мања је за 26 m³ (46%) по сушари. Расположиви капацитет се користио мање него у Републици Србији за 12%.

Сило објекти су пописани у 2.754 газдинства, и то укупно 3.325 комада укупног капацитета 288.180 m³ (87 m³ просечно по једном силосу). Од укупног смештајног капацитета користило се 198.176 m³ (69%).

Граф. 2.73. Искоришћеност капацитета објеката за силажу

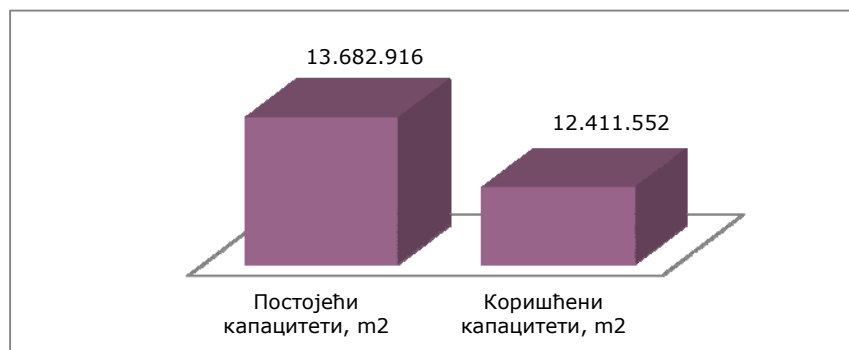
Број **сило објеката** у Региону заступљен је са 26% у односу на републички. Просечан капацитет сило објеката у Региону је мањи у односу на републички за 656,49 m³ по објекту у поређењу са републичким просеком. Искоришћење расположивог капацитета у Региону је за 34% веће у односу на искоришћење у Републици.

2.3. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме и хладњаче

Објекти за смештај пољопривредних машина су у категорији специфичних објеката који по габаритима морају одговарати намени. Они могу бити виши од четири метра, а њихова дужина и ширина прилагођена је габариту и броју пољопривредних машина и опреме која се у њих гаражира. Увек су са једне подужне стране отворени. Конструкцију објекта чине носећи стубови од бетона или челика. Попуна зидова је од било ког грађевинског материјала, а кровни покривач најчешће је од поцинкованог лима на биндерима од дрвета или челика. Основна одлика оваквих објеката је брзи улазак и још бржи излазак пољопривредних машина из њих.

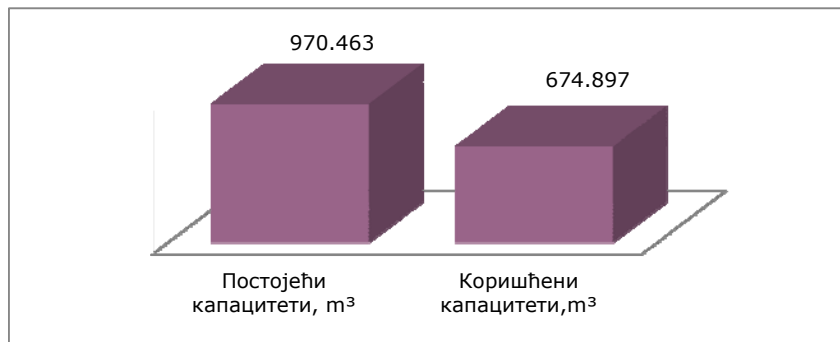
Хладњаче су објекти у којима се производи складиште и чувају под оптималним условима. Осим комора за хлађење, ови објекти имају и просторије за пратећу механизацију

Према пописној документацији, у **Републици Србији** 211.958 пољопривредних газдинстава имају **објекте за смештај пољопривредних машина и опреме**. На тим газдинствима пописано је 251.893 таква објекта, чије укупне смештајне површине износе 13,682.916 m². Од укупне расположиве смештајне површине коришћено је 12,411.552 m² (91%).

Граф. 2.74 Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме, Република Србија

У години пописа, на пописаних 1.804 пољопривредна газдинства у Републици Србији пописано је 2.162 **хладњаче**. Укупан капацитет тих хладњача је 970.463 m³, од чега је 674.897 m³ коришћено те године (70%).

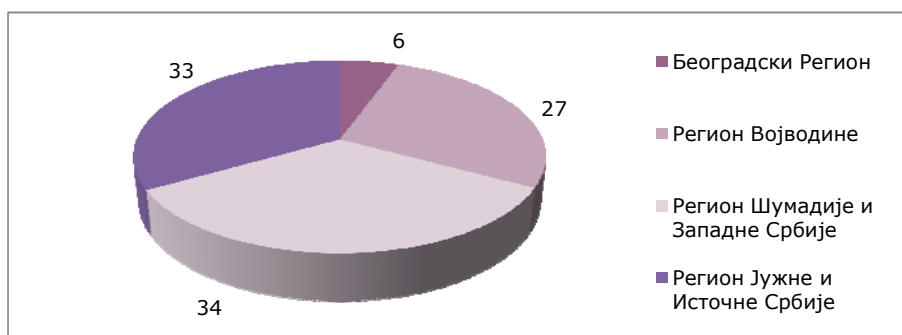
Граф. 2.75. Хладњаче, Република Србија

Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме и хладњаче на газдинству по регионима

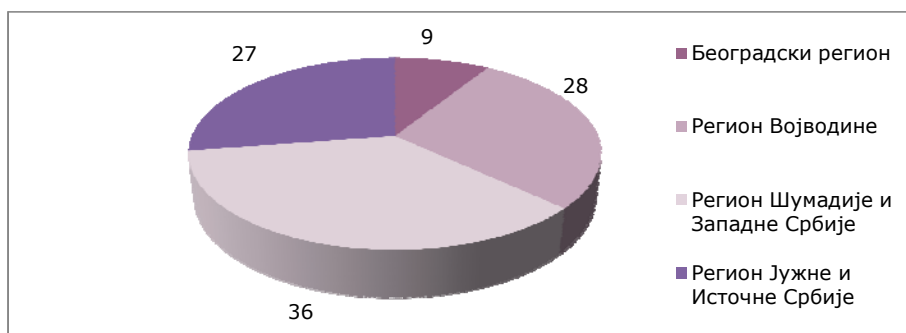
У Републици Србији пописано је 251.893 објекта за смештај пољопривредних машина и опреме. Од укупног броја објеката, највећи број се налази у Региону Шумадије и Западне Србије (85.151 или 34%). Следи Регион Јужне и Источне Србије, где се налази 83.820 објеката за смештај пољопривредних машина и опреме (33%). У Региону Војводине пописано је 69.002 објекта, што износи 27% од укупног броја објеката ове врсте у Републици Србији. У Београдском региону уписано је 13.920 објеката (6%).

Граф. 2.76. Заступљеност објеката за смештај машина и опреме у Републици Србији, по регионима, %

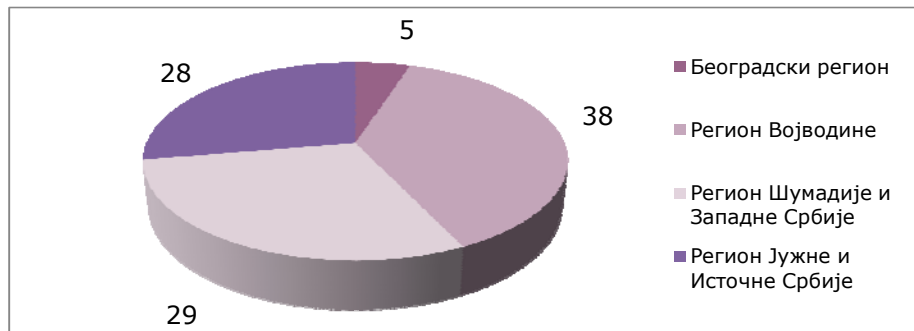
Број хладњача у Републици Србији

Према Попису из 2012. године, утврђено је да се на територији Републике Србије налази 2.162 хладњаче. Од тог броја, пописом је утврђено да се у Региону Шумадије и Западне Србије налази највећи број хладњача (769 или 36%). Следи Регион Војводине са 607 хладњача (28%). У Региону Јужне и Источне Србије располаже се са 594 хладњаче (27%). У Београдском региону налазе се 192 хладњаче, што износи 9% од укупног броја у Републици Србији.

Граф. 2.77. Заступљеност хладњача у Републици Србији, по регионима, %

Искоришћеност капацитета објеката за смештај пољопривредних машина и опреме и хладњача на газдинству у Републици Србији и по регионима

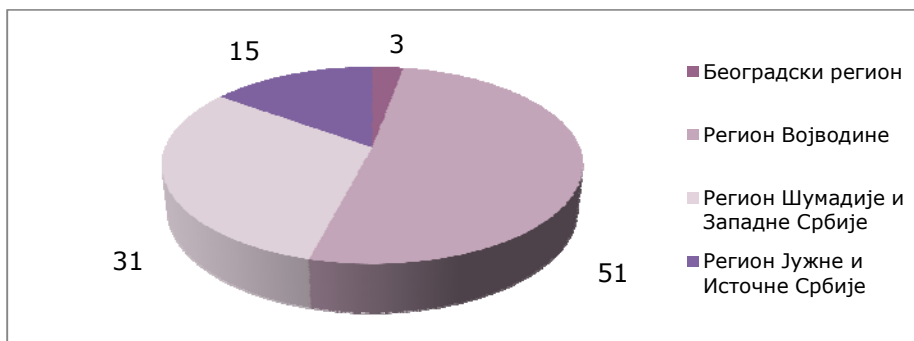
Према пописној документацији из 2012. године, искоришћеност капацитета објеката за смештај пољопривредних машина и опреме износи 12,411.552 m². Укупан број искоришћених објеката је у Региону Војводине (4.707.277 објеката или 37,93%). Следе Регион Шумадије и Западне Србије (3.646.558 објеката или 29,38%) и Регион Јужне и Источне Србије (3.437.392 објекта или 27,7%). У Београдском региону налази се 620.325 објеката, што износи 5% од укупне искоришћености у Републици Србији.

Граф. 2.78. Искоришћеност објеката за смештај машина у Републици Србији, по регионима, %

Искоришћеност капацитета хладњача у Републици Србији

Укупна искоришћеност хладњача износи 674.897 m³. Од тога је највећа искоришћеност постојећих капацитета забележена у Региону Војводине (345.753 m³ или 51%). У Региону Шумадије и Западне Србије искоришћено је 208.493 m³ или 31% од укупно искоришћених капацитета у Републици Србији. У Региону Јужне и Источне Србије коришћено је 101.523 m³, што износи 15%.

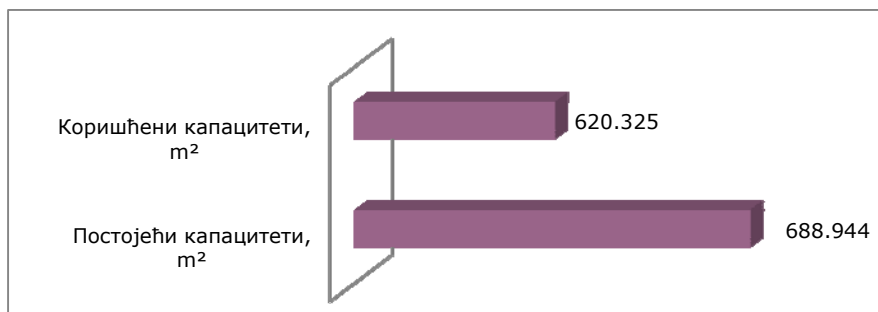
Граф. 2.79. Искоришћеност капацитета хладњака у Републици Србији, по регионима, %

Београдски регион

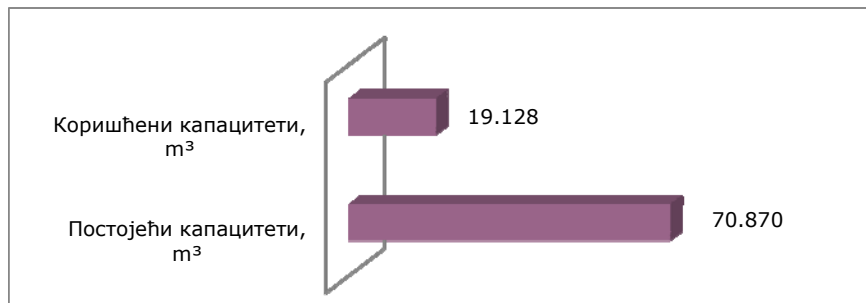
У Београдском региону обрађено је 11.792 пољопривредна газдинства са објектима за смештај машина и опреме. На тим газдинствима пописано је 13.920 објеката са капацитетом од 688.944 m². Од тог капацитета је у пописној години коришћено 620.325 m² или 91%.

Граф. 2.80. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме, Београдски Регион

На 169 пописаних пољопривредних газдинстава укупан број хладњака је 192. Укупан капацитет је 70.870 m³, а искоришћеност капацитета је забележена на 19.128 m³ или 27%.

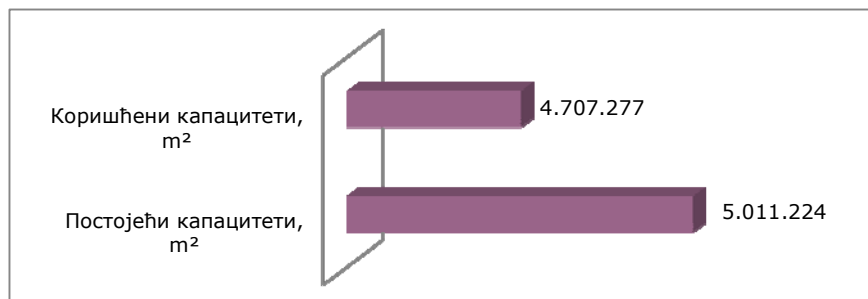
Граф. 2.81. Хладњаче, Београдски Регион

Регион Војводине

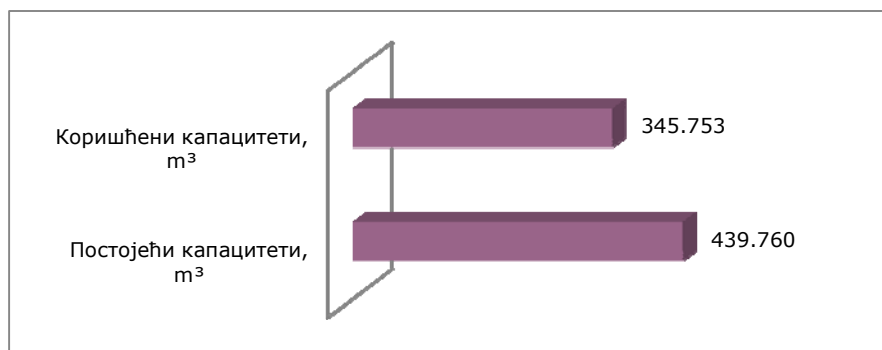
У Региону Војводине пописом је обрађено 50.841 пољопривредно газдинство са 69.002 објекта за смештај машина и опреме. Укупан капацитет је 5.011.224 m², од чега је коришћено 4.707.277 m² или 94%.

Граф. 2.82. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме, Регион Војводине

У Војводини је пописано 473 газдинства са 607 хладњача. Укупан капацитет хладњача је 439.760 m³, а коришћено је 345.753 m³, што износи 79%.

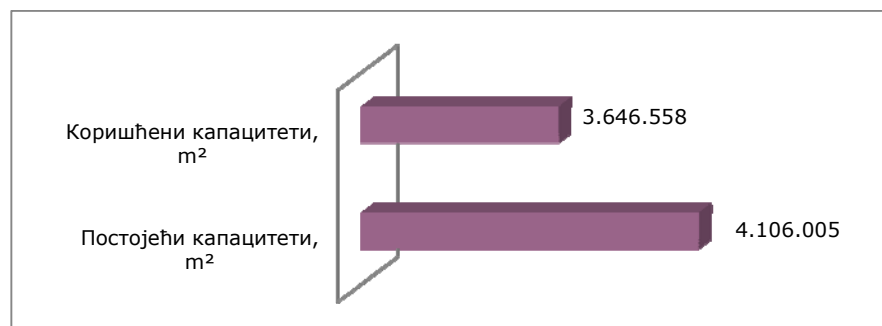
Граф. 2.83. Хладњаче, Регион Војводине

Регион Шумадије и Западне Србије

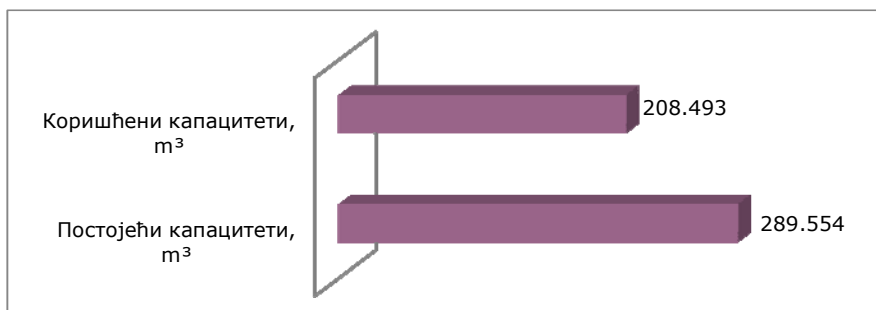
На пописаних 74.441 газдинство у Региону Шумадије и Западне Србије пописано је 85.151 објекат за смештај машина и опреме. Укупан капацитет износи 4.106.005 m², а коришћено је 3.646.558 или 89%.

Граф. 2.84. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме, Регион Шумадије и Западне Србије

Када је реч о хладњачама, пописано је 659 пољопривредних газдинстава са 769 хладњача. Укупни капацитети су 289.554 m^3 , а искоришћеност је 208.493 m^3 , што износи 72%.

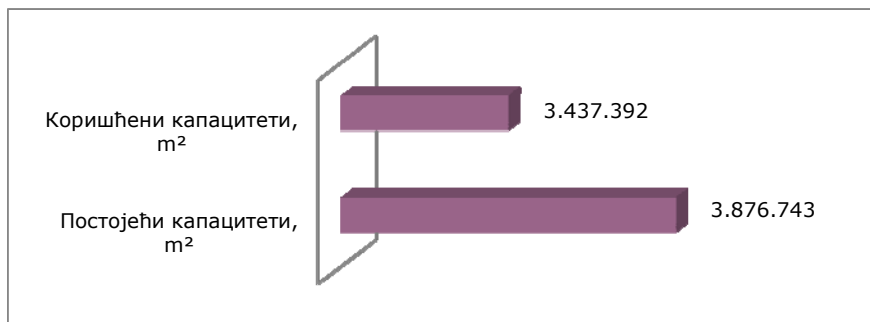
Граф. 2.85. Хладњаче, Регион Шумадије и Западне Србије

Регион Јужне и Источне Србије

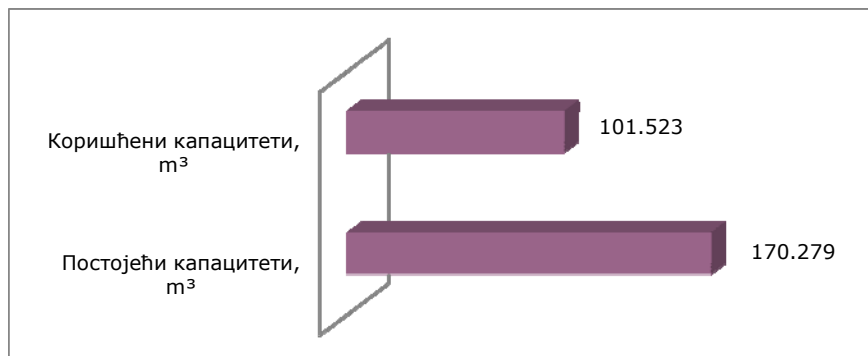
У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 74.884 пољопривредна газдинства са објектима за смештај машина и опреме. Забележено је 83.820 објеката са укупним капацитетом $3.876.743 \text{ m}^2$. Од тог капацитета коришћено је $3.437.392 \text{ m}^2$ или 89%.

Граф. 2.86. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме, Регион Јужне и Источне Србије

У овом региону пописана су 503 пољопривредна газдинства са 594 хладњаче. Укупан капацитет пописаних хладњача је 170.279 m^3 , а коришћено је 101.523 m^3 , што износи 60%.

Граф. 2.87. Хладњаче, Регион Јужне и Источне Србије

2.4. Стакленици и пластеници на газдинству

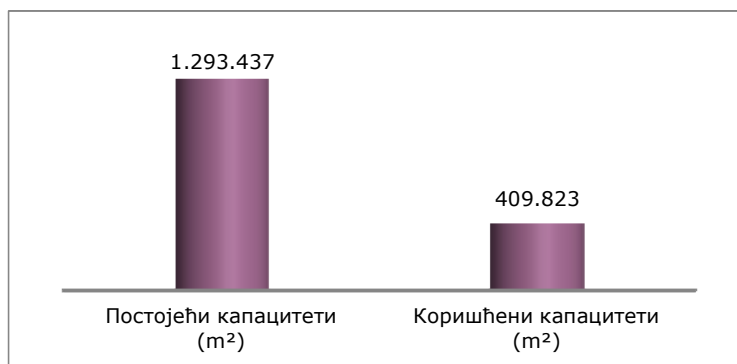
Стакленици представљају фиксну или покретну инсталацију од стакла, непропустљиви су за воду, приступачни људима за рад и могу да имају уграђене уобичајене инсталације (нпр. За проветравање, наводњавање, грејање и сл.).

Под пластеницима се подразумева високи заштићени простор, од тврде или меке пластике, који је приступачан људима за рад и који може да има уграђене уобичајене инсталације (нпр. за проветравање, наводњавање, грејање и сл.).

Стакленици у Републици Србији

Према пописној документацији из 2012. године, у Републици Србији пописана су 542 пољопривредна газдинства која имају стакленике. Пописано је 898 стакленика чији су капацитети 1.293.437 m². Од расположивог капацитета у години пописа коришћено је 409.823 m² или 32%.

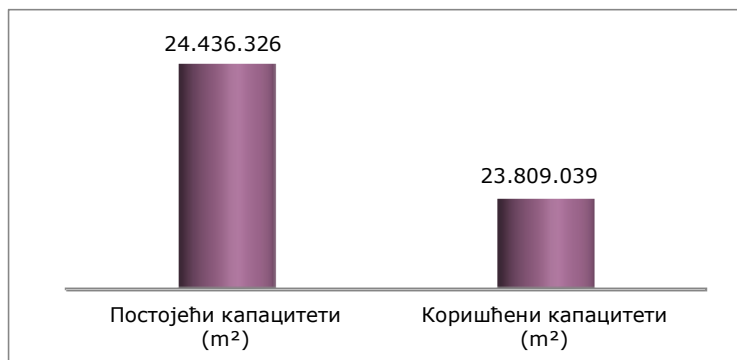
Граф. 2.88. Стакленици, Република Србија

Пластеници у Републици Србији

У години пописа, на пописаних 41.706 пољопривредних газдинстава у Републици Србији пописано је 101.492 пластеника. Укупан капацитет пластеника је 24.436.326 m². Од расположивог капацитета коришћено је 23.809.039 m² или 97%.

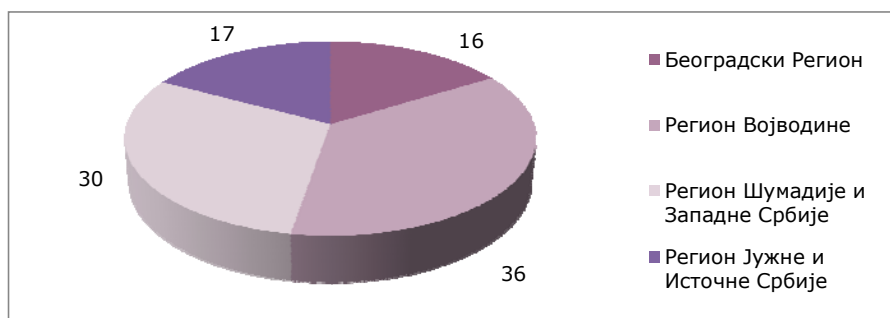
Граф. 2.89. Пластеници, Република Србија

Број стакленика и пластеника по регионима

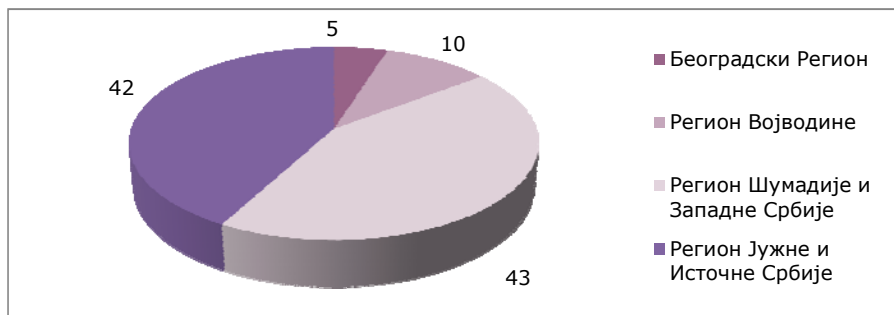
Пописом је у Републици Србији евидентирано укупно 898 стакленика. Највећи проценат стакленика налази се у Региону Војводине – 37% или 327 стакленика. У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 271 стакленик или 30% од укупног броја. Следе Регион Јужне и Источне Србије са 154 стакленика (17%) и Београдски регион са 146 стакленика (16%).

Граф. 2.90. Заступљеност стакленика у Републици Србији, по регионима, %

Према пописној документацији, у Републици Србији постоји 101.492 стакленика. Највећи проценат је у Региону Шумадије и Западне Србије – 43% или 43.951 пластеник. Следи Регион Јужне и Источне Србије са 42% укупне пластеничке производње (42.687 пластеника). У Региону Војводине налази се 10% или 9.860 пластеника. У Београдском региону регистровано је 5% или 4.994 пластеника.

Граф. 2.91. Заступљеност пластеника у Републици Србији, по регионима, %

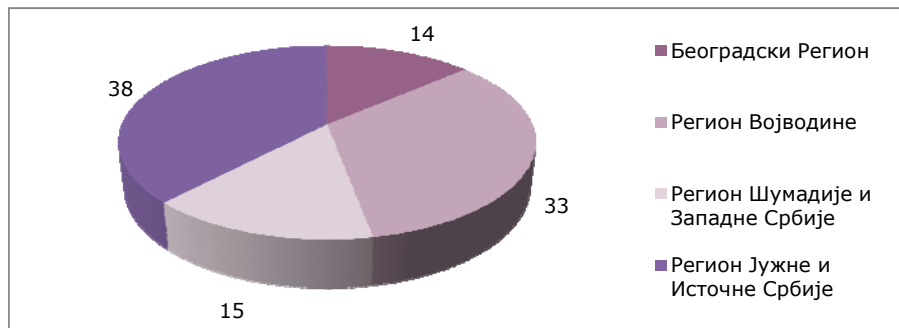

Искоришћеност капацитета стакленика и пластеника у Републици Србији

Пописом је утврђено да је укупна искоришћеност капацитета стакленика у Републици Србији 32%, односно забележен је укупан капацитет од 1.293.437 m² (искоришћеност је 409.823 m²).

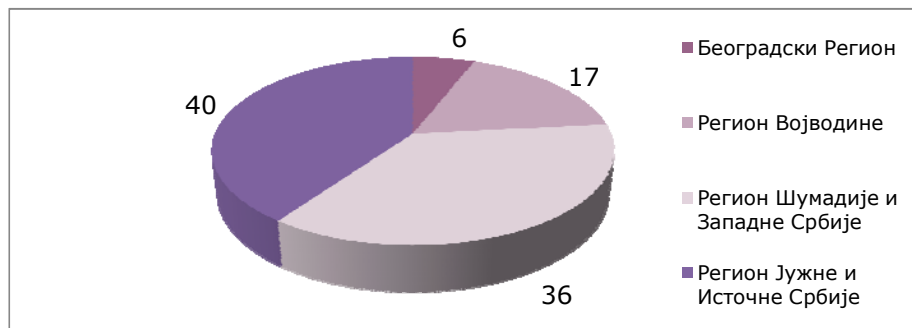
Стакленици

Анализирајући регионе, укупна искоришћеност постојећих стакленика у Региону Јужне и Источне Србије износи 38% (155.284 m²). Следи Регион Војводине са 33% (137.161 m²). У Региону Шумадије и Западне Србије искоришћеност постојећих капацитета износи 15% (61.667 m²). У Београдском региону искоришћено је 55.711 m² или 14% од укупне површине стакленика у Републици Србији.

Граф. 2.92. Искоришћеност капацитета стакленика у Републици Србији, по регионима, %

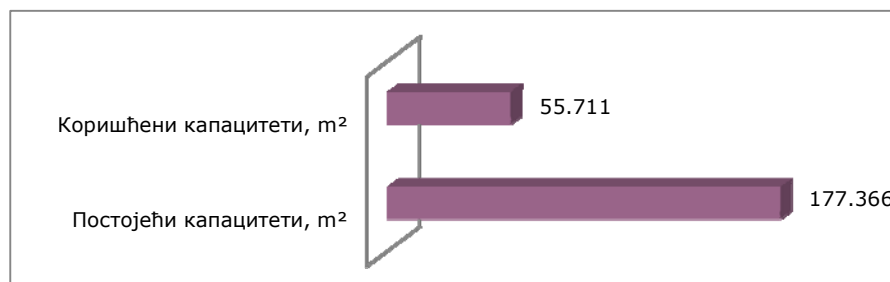
Пластеници

Према пописној документацији, у Региону Јужне и Источне Србије проценат искоришћености постојећих капацитета износи 36% (9.565.086 m²), а у Региону Војводине 18% (4.156.452 m²). У Региону Шумадије и Западне Србије забележено је 36% укупне искоришћености капацитета (9.565.086 m²). У Београдском региону искоришћена површина износи 1.410.138 m² односно 6% укупне површине у Републици Србији.

Граф. 2.93. Искоришћеност пластеника у Републици Србији, по регионима, %

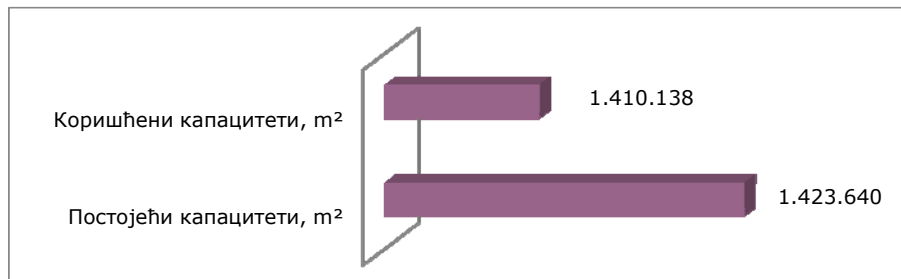
Београдски регион

У Београдском региону пописом је обрађено 61 пољопривредно газдинство. На тим газдинствима пописано је 146 стакленика, капацитета 177.366 m². Од тог капацитета у пописној години је коришћено укупно 55.711 m² (6%).

Граф. 2.94. Стакленици, Београдски Регион

На 1.453 пописна пољопривредна газдинства укупан број пластеника је 4.994 и њихов капацитет износи 1.423.640 m². Од тог капацитета коришћено је 1.410.138 m² (99%).

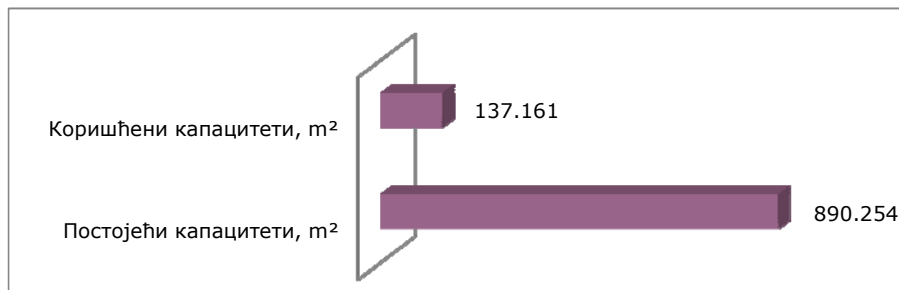
Граф. 2.95. Пластеници, Београдски Регион

Регион Војводине

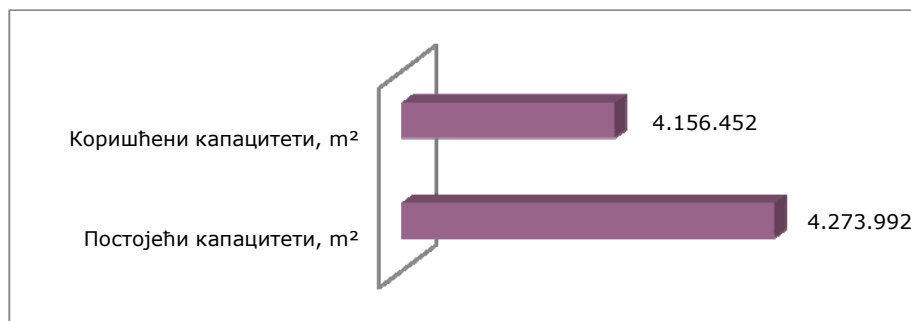
У Региону Војводине пописом су обрађена 192 пољопривредна газдинства која имају стакленике. Пописано је 327 стакленика чији су капацитети 890.254 m². Од расположивог капацитета коришћено је 137.161 m² (15%).

Граф. 2.96. Стакленици, Регион Војводине

У Региону Војводине пописано је 3.650 пољопривредних газдинстава са укупно 9.860 пластеника. Укупан капацитет тих пластеника износи 4.273.992 m², од којих је искоришћено 4.156.452 m² (97%).

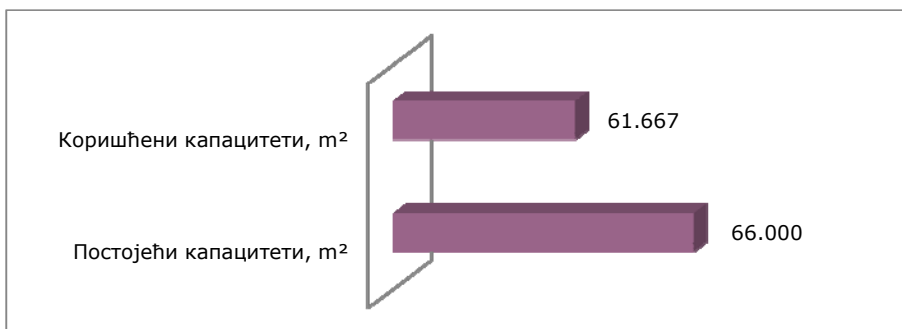
Граф. 2.97. Пластеници, Регион Војводине

Регион Шумадије и Западне Србије

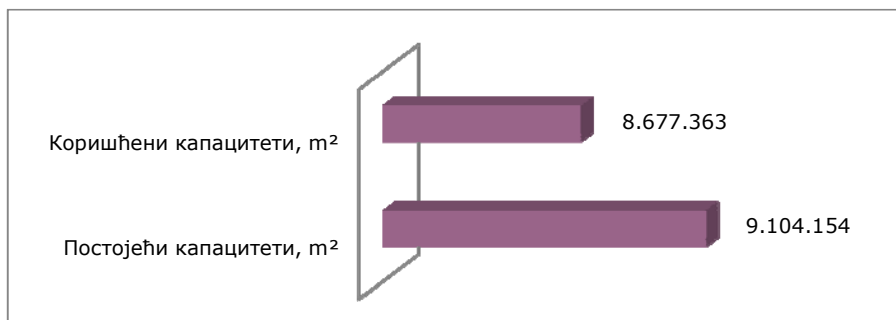
У Региону Шумадије и Западне Србије пописана су 184 пољопривредна газдинства са 271 стаклеником укупног капацитета 66.000 m². Од расположивог капацитета коришћено је 61.667 m² (93%).

Граф. 2.98. Стакленици, Регион Шумадије и Западне Србије

Пописано је 22.253 пољопривредна газдинства са 43.951 пластеником. Укупан капацитет је 9.104.154 m², а искоришћеност 8.677.363 m² (95%).

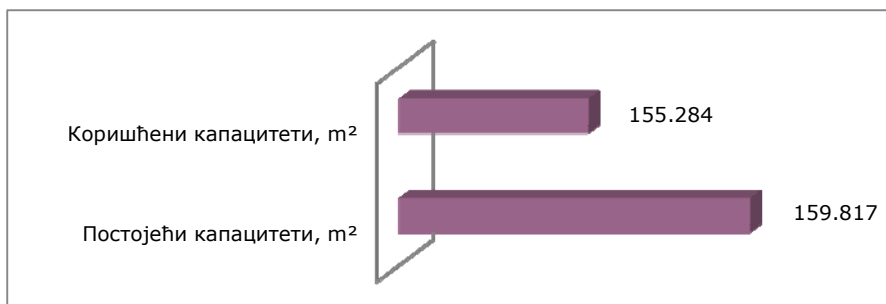
Граф. 2.99. Пластеници, Регион Шумадије и Западне Србије

Регион Јужне и Источне Србије

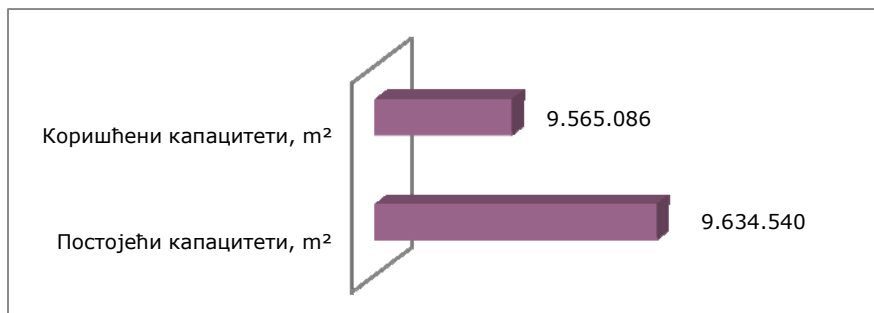
У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 105 пољопривредних домаћинстава са стакленицима. Пописом је забележено 154 стакленика са капацитетом 159.817 m². Искоришћеност капацитета износи 155.284 m² (97%).

Граф. 2.100. Стакленици, Регион Јужне и Источне Србије

На 14.350 пописаних домаћинстава у овом региону укупан број пластеника је 42.687 а њихов капацитет 9.634.540 m². Искоришћеност капацитета износи 9.565.086 m² (99%).

Граф. 2.101. Пластеници, Регион Јужне и Источне Србије

2.5. Објекти за смештај сена и сламе

Објекти за смештај сена и сламе су у категорији специфичних објеката који по габаритима морају одговарати намени. Могу бити виши од пет метара, а њихова дужина и ширина прилагођена је потребама које зависе од броја грла на газдинству и дневне потрошње, броја дана за лагеревање и запреминске масе лагерованог материјала. Објекти за ову намену су састављени од конструкције која носи кров. Кров је увек са значајно напуштеним стрехама. Под је најчешће од бетона или од набијене земље, а конструкција је на бетонским темељима. Конструкција крова је углавном од челичних биндера са покривачем од поцинкованог лима.

У Републици Србији пописано је 174.572 оваква објекта. Њихов капацитет износи 31.705.042 m³. Од тога се у години пописа користило 21.945.213 m³ или 69%. У друге намене коришћено је 15.740 оваквих објеката.

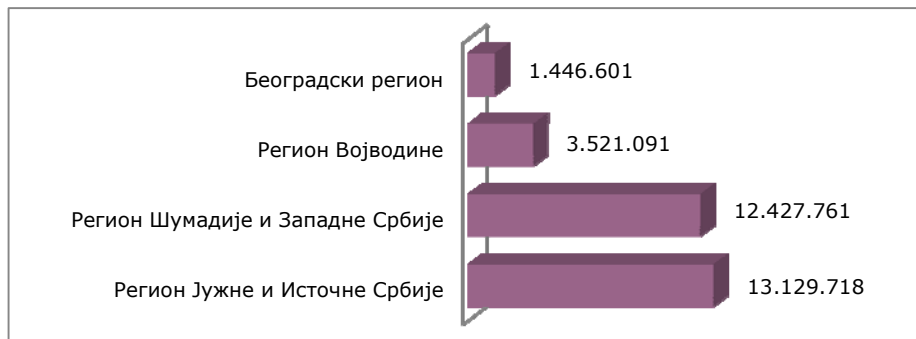
У Београдском региону пописано је 6.154 објекта капацитета 1.446.601 m³, од чега је коришћено 1.082.406 m³ или 5% у односу на укупан коришћени простор у Србији. У друге сврхе коришћено је 1.067 објеката.

У Региону Војводине пописано је 20.361 објекат ове врсте, чији укупан капацитет износи 4.700.962 m³. Од тог капацитета коришћено је 3.521.091 m³ или 17% од укупно коришћеног капацитета у Републици. У друге сврхе коришћено је 2.353 објекта овог типа.

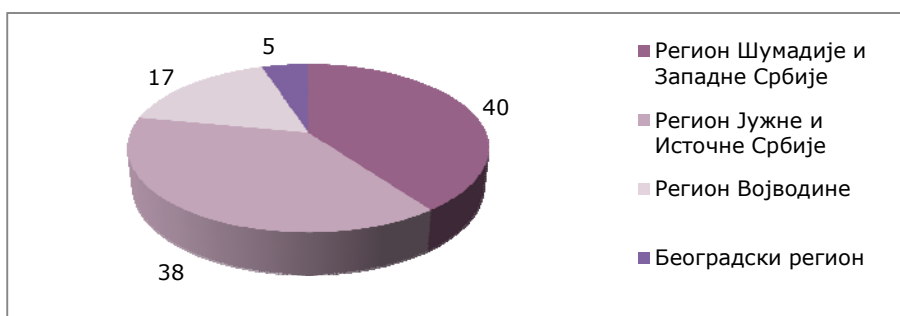
У Региону Шумадије и Западне Србије пописано је 63.833 објекта ове врсте. Укупан капацитет је 12.427.761 m³. Од тог капацитета коришћено је 8.968.891 m³ или 40% од укупно коришћеног капацитета у Републици. У друге сврхе коришћено је 7.205 оваквих објекта.

У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 84.224 објекта овог типа. Укупан капацитет износи 13.129.718 m³. Од тог капацитета коришћено је 8.364.825 m³ или 38% од укупно коришћеног капацитета у Републици. У друге сврхе коришћено је 5.115 оваквих објекта.

Граф. 2.102. Смештајни капацитети објеката за сено и сламу по регионима

Граф. 2.103. Проценат искоришћења смештајног капацитета објеката за сено и сламу по регионима

3. Осврт на резултате пописа

Површина коришћеног обрадивог земљишта у Републици Србији износи 3.437.423 ha (табела 1), уз тренд константног смањења услед све већег коришћења земљишта у друге сврхе (нпр. грађевинске), потпуног ишчежавања под утицајем ерозије, или пропадања услед неадекватног одржавања и коришћења. Површина обрадивог земљишта у 2003. години мања је за скоро 10% у поређењу са 1955. годном (*Статистички годишњак 2003*), да би у 2012, у односу на 2003, тај тренд смањења био још израженији и износио око 20%. Удео обрадивог земљишта у укупној површини је 64%, али по регионима слика је нешто другачија.

У Србији је у последњим деценијама дошло до диференцијације и раслојавања сеоског становништва, које је главни носилац пољопривредне производње. Појавили су се произвођачи који имају већу економску моћ, која им омогућава да прате савремена технолошка достигнућа, како по питању коришћења нове опреме тако и у спровођењу нових технологија. Друга група су они сиромашнији, без довољно средстава за озбиљну промену. Таквих је у Србији велика већина. Имајући у виду ово сазнања, порука је обавезујућа. Држава треба да пронађе начин да се ревитализују домаћи произвођачи пољопривредних машина и опреме. Производни програми морали би бити усмерени на мала и средња пољопривредна газдинства, чија је величина поседа око европског просека (близу 50 ha).

Увођењем савремених и експлоатационо поузданих уређаја у производњу створили би се услови за повећање продуктивности и конкурентности у пољопривредној производњи код нас. Та чињеница је веома важна у свеобухватном процесу интеграција и чланства у ЕУ.

Убрзана замена постојеће механизације једини је пут да се она стабилизује и да се повећају приноси по јединици површине. Правилно коришћење нове и правилан избор пољопривредне технике, која прати савремена научна достигнућа, доприноси скраћењу агротехничких рокова извођења радова, али и знатно смањује енергетске инпуте.

Новим технологијама и адекватном техником могу се умногоме повећати конкурентност и приноси по јединици површине у односу на резултате који се данас остварују у Србији. Структура, бројно стање и експлоатациони век постојеће механизације у неким гранама пољопривредне производње је поражавајући. Застарео и непоуздан, постојећи машински парк, посебно у заштити гајених култура у свим видовима пољопривредне производње, може ову грану озбиљно угрозити.

Погонске јединице

На територији Републике Србије 37% од укупне површине заузимају низије, 26% је брдски терен, такође 26% нископланински терен а планински 11%. Нагиб терена карактерише велико учешће стрмих и јако стрмих површина које од укупне површине обрадивог земљишта заузимају 43%. На тим теренима се образују плитка земљишта склона ерозији која су неприступачна већини средстава механизације. Нагнутих терена има 24%, благо нагнутих 33% и заравњених 5%. У оваквим условима применљивост једноосовинских трактора и мотокултиватора долази до посебног изражаја, почевши од основне обраде, преко припреме земљишта, сетве, заштите и транспорта. Такође су погодни за кошење траве и скупљања сена, као и за радове који нису повезани са пољопривредом. Још једна битна карактеристика за оваква подручја је уситњеност парцела, на којима је примена крупне механизације тешко могућа и техничко-економски

неповољна. Ако се изузме Србија – север, са претежно равничарским тереном на чијој се територији налази 18.983 једноосовинска трактора, остатак од 167.939 налази се у Србија – југ, на ком доминирају брдски и нископланински терени.

Република Србија под воћем има 163.310 ha, а виноградима припада 22.150 ha, углавном на брдским и благо нагнутим теренима и експозицијама које су окренуте ка сунцу. Због својих малих габарита, једноосовински трактори лакше пролазе кроз воћњак, а на нагнутим теренима су стабилнији од двоосовинских конкурената. Њихова примена се своди на заштиту са прскалицама, орезивање пнеуматским маказама и у транспорту су такође актуелни.

Ови трактори велику примену имају у повртарској производњи, која је у нашим условима често повезана са баштованством, у породицама које се пољопривредом баве у циљу обезбеђивања хране за сопствене потребе или као додатном делатношћу. Приликом рада у затвореном простору постоје нека ограничења за примену једноосовинских трактора, која потичу од врсте уграђених СУС мотора, односно њихове емисије штетних гасова. У оваквим условима предност се даје машинама на електрични погон. Нажалост, у Србији је мала површина под заштићеним простором, свега 2.230 ha.

У Србији је присутан релативно велики број једноосовинских трактора и мотокултиватора. Ако узмемо у обзир потенцијале које има наша пољопривреда, потреба за њима могла би бити већа, као и потреба за побољшањем одговарајућег техничког нивоа. Тренутно, 98% њих је старије од 10 година, што указује да им је век амортизације давно прошао. Такође су технички застарели па је потребно набавити нове, било из домаће производње или из увоза. Процењене потребе за новим једноосовинским тракторима и мотокултиваторима износе око 20.000 комада годишње.

Када се анализира стање у 2012. години, према подацима пописа, укупан број двоосовинских трактора је порастао за 33% у односу на 2008. годину. Породична газдинства користе 2.887.435 ha обрадивог земљишта (84%), а газдинства правних лица и предузетници 549.988 ha (16%). Том приликом пописано је 410.894 двоосовинска трактора, и то 405.017 трактора на породичним газдинствима (99%) и 5.877 трактора на газдинствима правних лица и предузетника (1%). Правна лице бележе раст броја трактора за 0,73%, а код породичних газдинстава он износи 33%.

Анализа броја трактора у 2012, условљена величином поседа, у поређењу са 2008. годином доноси следећа запажања:

- Евидентан је пораст броја трактора по категоријама, изузев у првој, где се на газдинствима без земљишта тај број смањује. Расхоровањем трактора не долази више до нове куповине, нема оправдања.
- У категорији газдинства која имају више од 20 ha догодила се промена. У 2008. ту је било свега 8.716 трактора (3%), да би тај број нарастао на 40.430 (10%) у 2012. на породичним газдинствима. Када се том броју придода број трактора правних лица добија се цифра од 46.307, те и проценат расте на 11% од укупног броја трактора. Ово је у складу са трендом пораста величине поседа.
- У категорији где су површине мање од 2 ha такође се бележи знатан пораст броја трактора. У овој групи је највећи број газдинстава (47%) и једино се том бројношћу може правдати ово повећање.

Пад броја трактора бележи категорија газдинства која поседују 5–10 ha, а разлог томе је што је ова категорија база из које се земљишне површине преливају у веће поседе.

Комбајни

Житни комбајни у Србији у овом тренутку имају велико оптерећење, а то је временска и техничко-технолошка застарелост. Пољски капацитет представља обим процеса који машина може обавити за време од једног сата, уз одговарајућу ефикасност и поузданост. Поузданост је, најједноставније речено, могућност техничког система да ради без кварова у оквиру својих перформанси и мери се временом без отказног рада.

Експлоатациона поузданост у нашим условима креће се од 85% за машине старе до седам година па до испод 50% за старије машине. С обзиром на то да је старост комбајна у Србији од 15 до 30 година, њихова поузданост рада још је нижа и пада чак испод 20%.

По Попису из 2002, у Србији је било 11.475 комбајна, чија је старост тада била 15–20 година. С обзиром на приказану структуру, условљену инсталисаном снагом мотора, може се закључити да скоро сви припадају групацији капацитета 4 kg/s. Како им је поузданост, због старости, испод 50%, може се закључити да је жетва у Србији трајала дуже од 31 дан, што доноси нове губитке приноса или, једноставно речено, бројно стајње комбајна у Србији није задовољавајуће. Просечна снага мотора комбајна била је 54 kW, с тим што 67% има просечну снагу 42 kW, а остатак до 100% 78 kW.

Прикључне машине

Према подацима Пописа пољопривреде 2012, у Републици Србији постоји 2.412.065 јединица прикључних машина и опреме. Од укупног броја пописаних јединица машина и опреме у Региону Шумадије и Западне Србије налази се 36%, у Региону Јужне и Источне Србије 30%, у Региону Војводине 29%, а у Београдском региону 5%. Чак је 93% прикључних машина и опреме старије од десет година. Свако газдинство у просеку располаже са 3,9 јединица прикључних машина и опреме. Површина коришћеног пољопривредног земљишта по једној јединици прикључних машина и опреме износи 2,10 ha.

Од укупно пописаних 2.412.065 јединица категорије 'прикључне машине и опрема' у Републици Србији, 93% старије је од десет година. Процентуалана заступљеност јединица старијих од десет година највише је изражена у Региону Јужне и Источне Србије (95%), а најмање у Региону Војводине (94%). У Региону Шумадије и Западне Србије заступљеност пописаних јединица износи 94%, а Београдском региону 94 јединица категорије 'прикључне машине и опрема'.

Регионална заступљеност прикључних машина и опреме таква је да се од укупног броја пописаних јединица у Републици Србији (2.421.065) највећи број јединица налази у Региону Шумадије и Западне Србије (861.290 или 36%), а најмањи у Београдском региону (130.313 или 5%). У Региону Јужне и Источне Србије пописано је 723.609 (30%) а у Региону Војводине 705.853 (29%) јединица категорије 'прикључне машине и опрема'.

Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта у Републици Србији (3.437.423 ha), просечно на једну јединицу категорије 'прикључне машине и опрема' долази 1,4 ha. Највећа површина по једној јединици је у Региону Војводине (2,3 ha), а најмања је у Региону Јужне и Источне Србије (0,9 ha). У Региону Шумадије и Западне Србије та површина износи 1,2 ha, а у Региону Јужне и Источне Србије 1,0 ha.

Заступљеност прикључних машина и опреме у пољопривредним газдинствима у Републици Србији износи 3,9 јединица по једном газдинству. Највећа заступљеност је у Региону Војводине (5,0), а најмања је у Региону Шумадије и Западне Србије (3,3). У Београдском региону заступљеност прикључних машина и опреме је 4,0 јединица по газдинству, а у Региону Јужне и Источне Србије 3,9 јединица по једном газдинству.

Опрема и објекти у сточарству

У аграрној политици Србије значајно место је дато унапређењу **сточарске** производње у последњих неколико година. Међутим, несклад цена живе стоке и сточарских производа на нашем тржишту, као и веома лоша технологија производње, довели су до слабе куповне моћи фармера, а самим тим и до незавидног опремања фарми потребним машинама и опремом. Највећи део савремене опреме се увози, што знатно поскупљује сточарску производњу, иако државне институције настоје да помогну преко кредита и донација. Узимање кредита, који су наизглед повољни, ствара доста ризичну и неизвесну ситуацију у сточарској производњи и оно до даљег код нас не може бити ослонац за било какав напредак, док се политика кредитирања пољопривредне производње – а посебно сточарске и свега у вези с њом – не промени.

Анализа најновијих достигнућа у области сточарске механизације у развијеним земљама потпуно обесхрабрује познаваоце ове области, јер је више него јасно да се тај ниво неће у нашим фабрикама достићи ни за дуже време. Међутим, савремени, софистицирани и компјутеризовани уређаји и опрема не морају да буду неопходан предуслов за остварење добрих пословних резултата у пољопривредној производњи. Познато је да неки произвођачи опреме у сточарству, поред тога што у производном програму имају технолошки високоразвијене моделе, нуде и много јефтиније, који уз нешто ниже перформансе, пре свега у погледу аутоматике, могу врло добро да послуже намени. Управо та чињеница је шанса за наше произвођаче опреме.

Механизација припреме кабасте сточне хране

Потребе у кабастој храни за једну краву на годишњем нивоу су око 7,5 тона силаже, око 1,5 тона сена луцерке и око 5,3 тоне сенаже од луцерке или трава гајених ливада.

За припрему те количине кабастог хранива на малим породичним газдинствима користи се механизација малих захвата и ниских учинака, технолошки застарела. Према пописним подацима старијим од 10 година то знатно. Линије машина које се укључују у производњу сточне хране за таква газдинства производила је домаћа индустрија. Укупне потребе за машинама овог типа може подмирити домаћа индустрија. Увоз треба оријентисати на широкозахватне вучене ротационе косилице са допунском опремом.

За сакупљање травне масе (будуће силаже, сенаже или сена) треба користити ротационе грабуље са завојним кућиштем. Домаћа индустрија може развити и производити ове прикључне машине за мале поседе, чија ширина захвата досеже три метра. За фарме са већим потребама користе се грабуље са два ротора. За овакве случајеве треба планирати увоз.

Пресе за сено и сламу су и даље актуелне, како клипне за паралелопипедне бале, тако и рол-балери за бале ротационог типа. Имајући у виду чињеницу да се у Србији данас налази око 450.000 крава, потребне количине сламе, на годишњем нивоу, процењују се на око 1.314.000 тона, а сена на око 675.000 тона. Од те количине велики део се пресује малим клипним пресама (мала газдинства), што значи да је потреба за тим пресама знатно већа од великих преса, на пример рол-балера.

У случају избора рол-балера посебну пажњу треба обратити на пресе које имају варијабилну комору. То значи да се може подешавати величина и маса балираног материјала, што се свакако позитивно одражава на начин коришћења бала, пошто је могуће коришћење и код малих фармера, са малим бројем грла.

Моталице за омотавање бала у растегљиве фолије представљају добро решење при спремању сенаже од трава или луцерке. За мале фарме, задовољавајуће решење су моталице одвојене од преса. Оне се могу без посебних потешкоћа производити у Србији. За мала газдинства, према проценама, количина сенажне масе од око 5,3 тоне сенаже по крави годишње, односно од око 1,7 тона сенаже у балама, процењује се да је у Србији потребно на овај начин спремити око 770.000 тона сенаже. Ако је једна бала сенаже тешка око 450 kg, то значи да је укупан број бала око 1.700.000. На основу тог броја и агротехничких рокова процењује се потребан број преса за сенажирање у бале, као и број моталица за омотавање у растегљиве фолије.

Припрема силаже и сенаже од трава може се извести коришћењем самоутоварних приколица или преса са ножевима у транспортном тунелу. На овај начин се знатно смањују трошкови спремања, јер се искључује силажни комбајн. Ова технологија је у примени и код нас. У случају да се користи преса са ножевима, потребно ју је после формирања бале умотати у растегљиву фолију. За то се могу користити пресе у комбинацији са моталицом као један уређај. Ове уређаје наша индустрија није у стању сама да 'освоји'. Могла би у кооперацији са познатим европским фирмама. До тада их треба увозити.

За све видове манипулације са великим цилиндричним балама користе се предњи тракторски утоварачи са корпама различитог облика. Овај уређај може да изгради домаћа индустрија. Проблем су трактори, односно избор правог тракторско-машинског агрегата (ТМА), који ће моћи да опслужује пресу и утовара бале.

Годишње потребе за силажом целе биљке кукуруза у Србији процењују се на око 7,7 тона/крава/година или око 3.375.000 тона. На ту количину треба додати и око 4,3 тоне/јуне/година, или око 1.935.000 тона. Ту количину силаже треба убрати и силirati у оптималном року. Постојећа механизација (производи домаће индустрије, једнореди и двореди силажни комбајни) нису у стању да ову количину уберу у најповољнијем агротехничком року. Из тог разлога решење треба тражити у увозу, и то самоходних силажних комбајна са универзалним адаптерима, чија се пропусна моћ креће изнад 200 тона по часу, односно 4-5 хектара по часу.

Према потребама силаже на годишњем нивоу за краве и овце, сваки од наведених силажних комбајна треба да у сезони покоси и уситни просечно око 500 тона силажне масе. Имајући у виду просечне приносе силажог кукуруза од око 40 тона по хектару, сваки силажни комбајн треба да у најповољнијем агротехничком року (воштана фаза зрења) покоси око 12 ha под силажним кукурузом. Ако је највећи број силажних комбајна на породичним газдинствима једнореди или двореди тракторски прикључак, са ниском пропусном моћи и малим учинком, али и ниским квалитетом рада, редовно се дешава да

се најповољнији рокови за убирање не искористе. Последице су лоша уситњеност силажне масе, зрела маса, лоше сабијање и, на крају, лош квалитет силаже.

У Србији постоји укупно 12.849 сило објеката за смештај кабасте силажне масе. Смештајни капацитет је 9.548.968 m³. Према укупном броју музних крава у Србији у години пописа (450.000), свакој крави са пратећим категоријама припада 21 m³ смештајног простора. За пописане краве овај капацитет је довољан за годишње потребе грла за силажом. У години пописа овај расположиви капацитет је коришћен само 35%. То значи да се и расположиви капацитети не користе на адекватан начин, као и да се савремене технологије у овој области не спроводе код нас.

За припрему и дистрибуцију готових obroka (TMR) у исхрани говеда по вољи, веома је важан избор адекватне миксер дистрибутер приколице, које се сада увозе. Домаћа индустрија није у стању да сама произведе овакав уређај. Проблем је у електронским компонентама, давачима промене масе (аутоматске ваге), као и програмско-рачунарска подршка. Решење је у кооперацији са страном фирмом која има интерес за овај вид сарадње. Миксер дистрибутер приколице су неопходне на мањим, али још више на већим фармама, код оба система држања, како слободног тако и везаног. У свим случајевима где дневна потрошња хране премашује једну тону, овакви уређаји нису обухваћени пописом.

Механизација припреме концентроване сточне хране

Опрема за производњу концентроване сточне хране домаће производње углавном задовољава садашње захтеве тржишта за мале и средње робне произвођаче меса и млека (породичне фарме), код већине произвођача опреме. Треба напоменути да постоји велики број 'малих' приватних произвођача без атестираних производа и лиценци.

Механизација у говедарству, опрема и објекти

Услови држања говеда у Србији у већини случајева су веома лоши, без обзира на начин држања, како код малих фармера тако и код највећих. У објектима са везаним начином држања говеда, без обзира на начин изјубравања (течни, чврсти) постоји 682.631 место. Од тог броја у години пописа користило се 261.437 места. То значи да су смештајни капацитети оваквих објеката коришћени са 38%.

Објекти за слободне системе држања на простирци или решеткастом поду користе се углавном за тов јунади и одгој јуница. У Србији има веома мало објеката за слободан начин држања музних крава. Постојећи објекти већег капацитета са слободним системом држања углавном су празни. На малим породичним фармама има померања у овом смеру, али је у односу на укупно стање у Републици Србији то померање још не приметно. У Србији данас постоји 238.736 објеката у којима се држе говеда и који се не могу сврстати ни у једну категорију објеката који су пописом обрађивани. У таквим објектима располаже се са чак 1.591.814 места. Од тог броја у години пописа коришћено је 536.125 места или 34% од расположивог простора.

Градња савремених стаја у Србији је неминовна. Оне морају бити такве да задовоље читав низ технолошко-техничких захтева, као и захтеве који се односе на добробит животиња. Стога се морају усагласити са најновијим стандардима који важе у овој области.

За смештај музних крава се све више граде стаје са слободним системом држања у полуотвореним или отвореним објектима, са индивидуалним боксевима за лежање, косом плочом или дубоком простирком. Предност се даје стајама са индивидуалним боксевима за лежање. Од опреме у стајама заступљене су оgrade индивидуалних боксева, крмна забрана са хватачима, коридори са селективним капијама, аутоматске хранилице, термопојилице за више точећих места, уређаји за принудно покретање ваздуха (аксијални вентилатор), компресори са распрскивачима за овлаживање ваздуха у стаји итд.

Телад се гаји у хладном одгоју, у индивидуалним кавезима у почетку, а затим у иглоима или кућицама у двориштима фарми. Јунице и јунад се гаје у отвореним објектима са природним климатским параметрима, на косој плочи или дубокој простирци, у групним боксевима, са минималним уделом опреме.

За мужу 450.000 музних крава, колико има Србија, под условом да се са једном музном јединицом музе 15 крава, потребно је око 30.000 музних јединица. За ову област је веома важна логистика. У Србији је пописано 45.553 музна уређаја или, на тадашњи број крава, 10 крава на један апарат. Међутим, у Србији су у највећој мери заступљени најлошији апарати за мужу, који по технолошко-техничком решењу једва да задовољавају намену. Неки чак ни то. Реч је о малим мобилним апаратима са једном музном јединицом, од којих неки немају ни најосновније могућности заштите здравља краве. Однос према њима, хигијена, одржавање, излази из домена ове теме.

У попис су узети сви типови музних уређаја, мобилни, полустабилни и стабилни, и приказани су као укупан број. При томе није приказан број музних јединица, што би било реалније приказивање стања и односа према броју музних грла. Пописом нису забележена измузишта која имају већи број музних места и музних јединица. Музни уређаји на породичним газдинствима углавном су са једном музном јединицом, мобилног типа, са непотпуном опремом која обезбеђује квалитет рада, промену режима, заштиту вимена и сл.

У највећем броју случајева уређаји су старији од 10 година, ниске поузданости и без редовног одржавања и најосновнијих хигијенских мера. Мало је уређаја које користе породична газдинства, са затвореним системом, код којих млеко не долази у додир са ваздухом. Постоје само на већим комерцијалним фармама и на породичним фармама са више од 10 грла. Велики број музних уређаја је у Србију увезен као коришћен, полован уређај. Домаћа производња ових уређаја се заснива на малој привреди, без потребног квалитета и технолошког нивоа. Поузданији уређаји се углавном увозе. Посебно је овде логистика од пресудног значаја за који се уређај треба одредити, а тип одређује број музних грла у стаји. О томе се не води рачуна. У Србији се по питању уређаја за машинску мужу мора све променити, сем на породичним и комерцијалним фармама које су прешле на нове системе држања и нове системе муже.

Опрема и објекти у свињарству

Према подацима пописа, у Републици Србији укупно постоји 3.407.318 свиња свих категорија, односно око 150.000 крмача. Веома су ретке фарме за које се може рећи да су 'ухватиле корак' са неким чланицама ЕУ, по обиму производње и технологији која се користи. У Србији је пописано 507.031 објекат за смештај свиња. Од тог броја чак 403.888 (80%) чине објекти који не одговарају савременим технолошким решењима, или се не уклапају у пописне групе према упитнику. То значи да се свиње у Србији држе у неадекватним објектима, који не задовољавају технолошки минимум. Смештајни

капацитет тих неусловних објеката је чак 4.199.464 места. У њима је у години пописа коришћено 1.801.908 места или 53% од укупног броја пописаних свиња у Србији. Слично као и код објеката у говедарству, велике промене у техничко-технолошкој опремљености и типу објеката мораће да се десе и у овој грани.

Опрема у прасилиштима заснива се на индивидуалним боксевима са паралелно или дијагонално постављеним укљештивачима. Подови боксева за прашење су од специјалне пластике која пружа удобност, изолацију и висок ниво хигијене (решеткаста). Испод сваког бокса се постављају независни сакупљачи (касете) за излучевине. Такав систем побољшава микроклиму у одељењима. Грејање легла се изводи помоћу грејних тела са топлотом водом или електрогрејачима.

У одгајивалиштима за прасад нове технологије подразумевају групни одгој (више легала) у заједничком боксу. Боксеви су са пластичним подовима и грејним острвима на средини бокса. Микроклима у оваквим одељењима се контролише помоћу перфорираних плафона и система потпритиска испод пода боксева, аутоматски.

Предтов и тов се изводе у групним боксевима са најчешће потпуно решеткастим подом од бетонских гредица. Исхрана се обавља помоћу аутоматских хранилица са распрскивачима за воду ниског радног притиска (0,5 бара), са самопослуживањем уз стварање кашасте хране. Ограде боксева су од глатких и тврдых пластичних монтажних сендвич плоча.

Крмаче **у репроцентру** се држе комбиновано. Кавези за прву фазу (индивидуално држање) и даље се модификују у правцу обезбеђења што веће удобности грлима, али и олакшавању рада ветеринарима код интервенција при осемењавању. Поред тога, кавези морају бити такви да обезбеде лако увођење и извођење крмача, без стреса или насилних поступака (посебним вратима за улаз и излаз) у сваки укљештивач – кавез. Исхрана крмача у овој фази одвија се помоћу запреминских и масених дозатора.

Друга фаза држања крмача је групна. Може бити у боксевима са дубоком простирком. Исхрана је у аутоматским станицама. За препознавање крмаче, њених стварних података, и испоруке хране у хранилицу станице користе се посебни програми у оквиру менаџмента фарме.

Опрема и објекти у живинарству

У Републици Србији пописано је 7.919.181 место за смештај живине на простирци. На овај начин се гаје товни пилићи и производе приплодна јаја (родитељска, односно дедовска јата, као и кокице за производњу конзумних јаја до 18 недеља старости). Други тип објеката у Србији опремљен је кавезима и батеријама за коке носиле за конзумна јаја. За њих у Србији има 5.430.480 места. Највише је објеката из групе која не одговара пописној категоризацији. Ти су објекти вођени као 'остали'. Њихов укупан капацитет је 13.403.390 места. Највеће промене у технологији држања у сточарству направљене су у живинарству, и то код држања кока носилца за конзумна јаја. Кавезни или батеријски системи се напуштају. Користе се подни или комбиновани системи држања. Код тих нових технологија, кокошкама се даје више слободе за кретање.

У Србији се користе инкубатори за оба начина инкубације, за једнофазни ('све унутра' / 'све напоље') и за вишефазни начин. Тенденције развоја ове опреме иду у правцу једнофазног извођења пилића. Инкубаторе у овом тренутку увозимо, а вероватно ће тако бити и надаље. Нису обухваћени пописом.

Техника изђубравања и поступци са стајњаком

У Републици Србији пописом је утврђено постојање 13.629 цистерни за течни стајњак. Највећи број пописаних цистерни је малог капацитета, 3 м³. Нема адекватних система за апликацију течног стајњака на пољопривредно земљиште, ни могућности одређивања норме ђубрења, као ни квалитетних апликационих додатних уређаја, којима би се позитивно утицало на правилно искоришћење стајњака, али и на заштиту животне средине. Осим цистерни пописом није обухваћен ниједан други уређај који се користи за негу стајњака, а нису обухваћени ни рецепијенти за лагровање стајњака.

У Србији се располаже са 13.371 расипачем чврстог стајњака. То су, у највећем броју случајева, прикључни уређаји старији од 10 година, мале носивости, у категорији једноосовинских приколица, са малим учинцима.

На сточарском фармама се свакодневно појављује знатна количина излучевина у натуралном облику као суспензија чврсте и течне фазе (течни стајњак) и као мешавина излучевина обе фазе са простирком (чврсти стајњак). Реч је о вредном органском ђубриву, над којим мора да постоји пуна контрола од момента настајања до момента апликације на пољопривредно земљиште. Само у том случају стајњак представља вредно органско ђубриво. У свим друим случајевима он постаје загађивач животне средине у ближој или широкој околини фарме, и то преко земљишта, површинских и подземних вода и преко ваздуха.

Дакле, са стајњаком се мора газдовати на прави начин, како би се он довео у стање квалитетног органског ђубрива, као основе за органску пољопривредну производњу. За правилно газдовање стајњаком без обзира у ком је облику потребни су адекватни рецепијенти, са одговарајућим капацитетом, опрема за најнужнији третман и знање.

Количина стајњака која се дневно продукује није мала. Обрачуната према УГ, она износи 50 литара на дан код преживара и 40 литара на дан код непреживара. Количине излучевина које се у Србији у овом тренутку могу очекивати о само у говедарству износе око 45.000 тона дневно, односно годишње 16.425.000 тона. Том количином је могуће нађубрити око 420.000 хектара годишње. За то је потребно имати адекватне машине за апликацију, попут приколица за стајњак (чврсти) или цистерни за апликацију (течни).

За негу течног стајњака користе се механички миксери, различитог облика и погона, којим се задовољава основни вид неге. Све остале видове обраде, као што је сепарација (механичка), аерација (биолошка), не треба користити. Троше скупу енергију, а не доприносе квалитету неге.

Уколико се стајњак усмери ка производњи енергије на основу расположивих потенцијала, могуће је произвести око 2.300 м³/дан биогаса или, изражено преко топлотног еквивалента, око 50.000 MJ/дан. Домаћа индустрија није у стању да направи опрему за манипулацију течним стајњаком било које врсте те је увоз неминован.

Остала опрема и објекти

Према пописној документацији, у Републици Србији постоји 1.804 газдинства која поседују **хладњаче (2.162)**. Укупан капацитет тих хладњача је 970.463 м³, од чега је 674.897 м³ коришћено те године (70%).

У 2012. години у Републици Србији пописано је 9.510 газдинстава која имају **сушаре** (10.539). Њихови капацитети износе 459.070 m³, односно, у просеку, 48 m³ по сушари. Од расположивог капацитета, у години пописа коришћено је 387.907 m³ (84%).

Кад је реч о објектима за складиштење силажне масе, на 10.762 газдинства у Републици Србији долази 12.849 оваквих објеката. Укупан капацитет пописаних сило објеката је 9.548.968 m³ (просечно 743 m³ по објекту). Искоришћење смештајног капацитета свих ових објеката у Републици Србији у пописној години износи 3.352.684 m³ (35%).

На пописом обрађених 113 газдинстава, пописана су 193 **силоса**, укупног смештајног капацитета 113.734 тоне зрнастог материјала. Од тог капацитета у години пописа коришћено је 94%, односно смештено је 109.354 тоне.

Пописом је утврђено да се у Републици Србији налазе 542 газдинства која поседују **стакленике** и 40.066 газдинстава која поседују пластенике. Укупна искоришћеност капацитета стакленика у Републици Србији износи 32%, односно забележен је укупан капацитет од 1.293.437 m², а искоришћеност расположивог капацитета је била 32% на површини од 409.823 m².

Пластеника има 101.492, укупне површине 24.436.326 m², са искоришћењем у години пописа од 23.809.039 m² (97%).

Према пописној документацији, у **Републици Србији** пописано је 211.958 пољопривредних газдинстава која имају **објекте за смештај пољопривредних машина и опреме**. На тим газдинствима налази се 251.893 таква објекта, чија је укупна смештајна површина 13.682.916 m². Од расположиве смештајне површине коришћено је 12.411.552 m² (91%).

Кошевицама за кукуруз опремљено је 330.904 газдинства у Републици. Пописано је 362.135 кошева, чији је смештајни капацитет 12.470.943 m³. У години пописа, од расположивог капацитета коришћено је 6.932.622 m³ (56%).

На 147.678 газдинстава у Републици Србији пописано је 161.002 амбара. Укупан капацитет **амбара** је 4.165.647 m³, а коришћени капацитет амбара у 2012. био је 2.404.893 m³ (58%).

На пописаних 2.566 газдинстава укупан број **силоса** у Републици Србији је 5.677. Смештајни капацитет силоса је 4.322.781 тона. Коришћени капацитет у години пописа износи 4.427.411 тона. Искоришћење смештајног капацитета је 100%.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Николић, Р., Савин, Л., Фурман, Т., Томић, М., Симикић, М., Милеуснић, З., Глигорић Радојка, Невенка Жигић: Мотори и трактори – стање и потребе, Трактори и погонске машине, Вол. 18, Но 1, п. 22–27, Нови Сад, 2013.
- [2] Националне технолошке платформе Србије – Индустрија знања, Индустрија хране – стратешко решење за аграр. Привредна комора Србије, НТПС Рорум 3, Београд, 11. април 2013.
- [3] Радивојевић, Д., Тописировић, Г.: Стање и тенденције развоја механизације сточарске производње, Трактори и погонске машине, Вол. 18, Но. 1, п. 48–55, Нови Сад, 2013.
- [4] Бугарин, Ђ., Обрадовић, Љ., Миловановић, М., Гулан, Б., Томић, Д.: Актуелно стање и перспективе у производњи пољомеханизације, Трактори и погонске машине, Вол. 18, Но. 1, п. 12–19, Нови Сад, 2013.
- [5] Попис пољопривреде 2012 – први резултати, Републички завод за статистику (www.popispoljoprivrede.stat.rs)
- [6] Попис пољопривреде 2012 – Пољопривреда у Републици Србији, Републички завод за статистику, ISBN 978-86-6161-077-6, ISBN 978-86-6161-076-9
- [7] Пољопривреда, пољопривредни фондови – подаци по општинама, Београд, 2003. Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинства и станова 2002.
- [8] Статистички годишњак Србије, Републички завод за статистику 2003.
- [9] Статистички годишњак Србије, Република Србија Републички завод за статистику 2004.
- [10] Попис пољопривреде у Републици Србији, књ. I и II, Београд 2013.

Попис пољопривреде 2012. Пољопривреда у Републици Србији
Пољопривредна механизација, опрема и објекти

Аутор: проф. др Душан Радивојевић

Сарадници: проф. др Стева Божић, проф. др Зоран Милеуснић, Агрозем

Рецензија: Никола Латиновић, Милан Простран

РЕДАКЦИЈА

Руководилац: Мр Андра Милојић

Чланови: Драгана Марковић, Бранко Јиречек, Александра Вучићевић, Никола Латиновић

Лектура: Емилија Видановић

Графички дизајн: Лидија Луканић

Техничко уређивање: Милан Шормаз, Сузана Јовановић, Драгана Стељић, Ирена Димић,
Александра Вучковић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

631.3(497.11)"2012"(083.41)

РАДИВОЈЕВИЋ, Душан, 1956-

Пољопривреда у Републици Србији : попис
пољопривреде 2012. Пољопривредна
механизација, опрема и објекти / Душан
Радивојевић ; [сарадници Стева Божић, Зоран
Милеуснић]. - Београд : Републички завод за
статистику, 2014 (Београд : Републички завод
за статистику). - 155 стр. : илустр. ; 30 см

Тираж 1.000. - Стр. 5-6: Рецензија
публикације Попис пољопривреде 2012. /
Никола Латиновић, МИлаб Простран. -
Библиографија: стр. 154.

ISBN 978-86-6161-111-7

а) Пољопривредне машине - Србија - 2012 -
Статистика

COBISS.SR-ID 206984204

www.stat.gov.rs

Издаје и штампа

Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011 2412-922; Телефакс: 011 2411-260

Број страна: 154 • Тираж: 1000